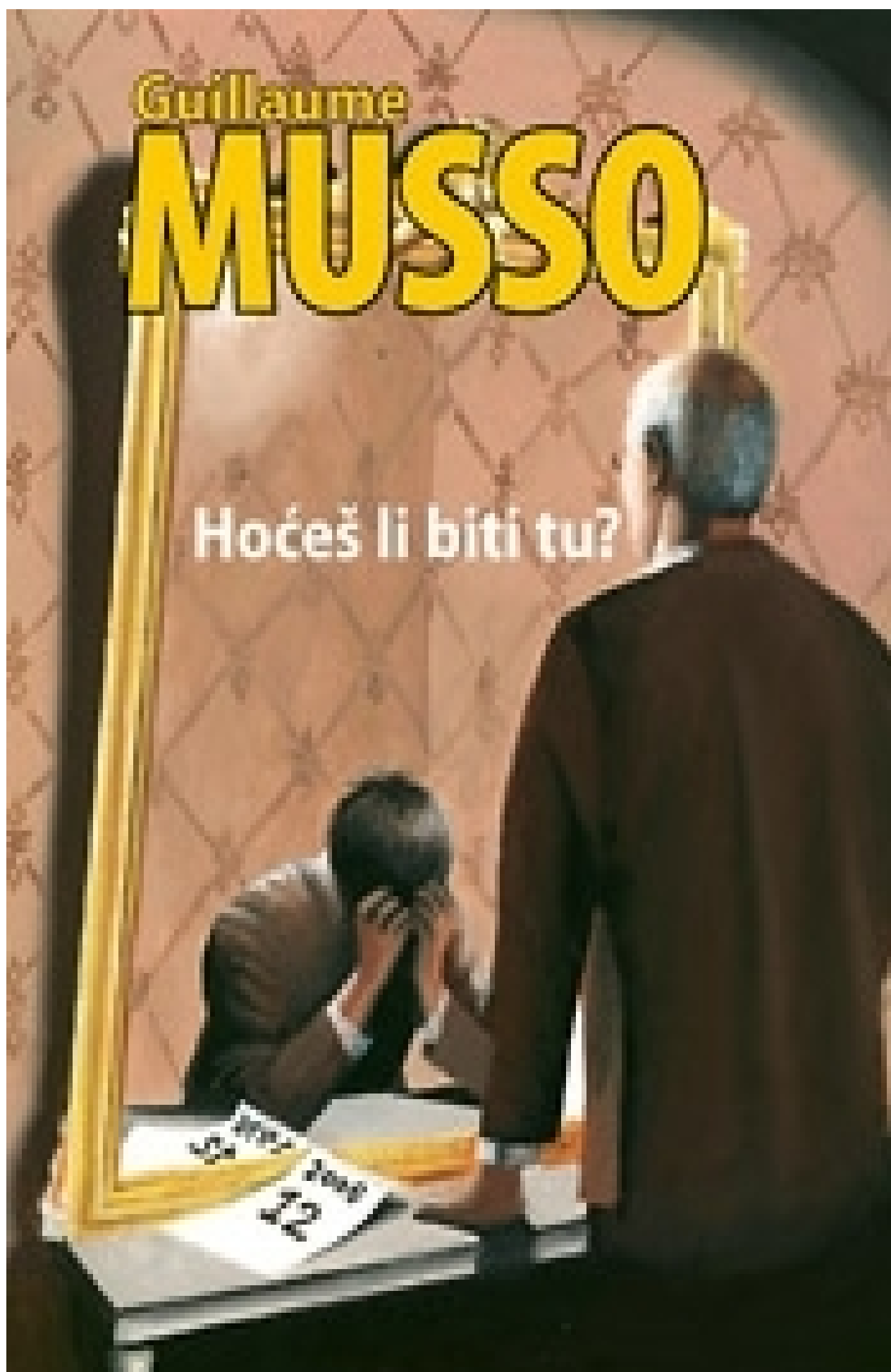

Guillaume
MUSSO

Hoćeš li biti tu?

Guillaume Musso

HOĆEŠ LI BITI TU?

Naslov izvornika

Guillaume Musso: SERAS-TU LA?

Prevela Ivana Barišić

Štiti smo se barem jedanput zapitali što bismo u životu promijenili da za to dobijemo priliku? Koje bismo greške nastojali ispraviti kad bismo mogli krenuti ispočetka? Koje bismo boli, griznje i kajanja odlučili izbrisati?

Bismo li se doista usudili dati neki novi smisao svojem postojanju?

Šta bismo postali?

Kamo bismo otišli?

Šta s kime?

Uvod

Sjeveroistočna Kambodža Sezona kiša Rujan 2006. Helikopter crvenog križa sletio je prema dogovorenom vremenu.

Selo na visoravni usred šume činilo je stotinjak jednostavnih nastamba izgrađenih uglavnom od oblica i granja. Daleko od turističkih područja Angkora ili Phnom Penha, mjesto kao da je bilo izgubljeno izvan vremena. Vlažan zrak bio je zagušljiv i sve je bilo prekriveno blatom. Pilot se nije ni trudio ugasiti motor. Njegov je zadatak vratiti u grad liječničku ekipu humanitaraca. Inače, sasvim uobičajen postupak. Ali nažalost, bio je rujan i neumorne kišne bujice otežavale su upravljanje letjelicom. Zalihe goriva bile su ograničene, ali ipak dovoljne da stignu na odredište živi i zdravi. Pod uvjetom da ne bude otezanja...

Iz improviziranog dispanzera gdje su radili od prošle večeri istrče dvojica kirurga, jedan anesteziolog i dvije bolničarke. U proteklih nekoliko tjedana obišli su okolna sela liječeći na sve moguće načine pošasti malarije, side i tuberkuloze, njegujući bogalje i opskrbljujući ih protezama jer ova je zabit još bila puna protupješadijskih mina.

Na pilotov znak u helikopter se ugura četvero medicinara. Peti je malo zaostao izgubljeno promatrajući skupinu Kambodžanaca koji su se sjatili oko helikoptera. Nikako se nije mogao odlučiti na odlazak.

»Doktore, moramo krenuti!«, dovikne mu pilot. »Ne uzletimo li sada, nećete stići na zrakoplov«.

Liječnik kimne glavom. I taman kad se pripremao ući u letjelicu, primjeti pogled jednog dječaka koji je za ruku držao starca. Koliko mu je moglo biti? Dvije godine? Najviše tri. Maleno lice jezivo je narušavala okomita brazgotina iznad raspuknute gornje usne. Zbog te urođene malformacije bio je osuđen na doživotnu prehranu juhama i varivima, i nije mogao suvislo izgovoriti niti jednu riječ.

»Požurite se!«, preklinjala je jedna bolničarka.

»Ovom je djetetu potrebna operacija!«, vikne liječnik pokušavajući nadjačati buku elise koja se nad njima okretala.

»Nemamo više vremena! Ceste su neprohodne zbog poplava, i helikopter će moći doći po nas tek za nekoliko dana.«

No liječnik je stajao nepomičan, ne mogavši skinuti pogleda i dječaka. Znao je da u ovom dijelu svijeta dječicu s urođenom zečjom usnom zbog drevnih običaja roditelji katkad napuštaju. A kad dospiju u sirotište zbog te malformacije gube svaku šansu da budu usvojeni. Bolničarka pokuša ponovno:

»Doktore, prekосуtra vas očekuju u San Franciscu. Imate mnogo zakazanih operacija, predavanja i... «

»Idite bez mene«, odsječe na kraju doktor udaljavajući se od letjelice.

»U tom slučaju ostajem s vama«, odluči bolničarka iskočivši i helikoptera.

Zvala se Emily. Bila je to mlada Amerikanka, kolegica iz bolnice Pilot uzdahnuvši kimne.

Helikopter okomito uzleti, nakratko zastane, a onda se udalji prema zapadu.

Liječnik uzme dječaka u naručje. Bio je blijed i sav skutren. U pratnji bolničarke odvede ga u dispanzer, umiri strpljivim razgovorom, a zatim prijeđe na anesteziju. Kad je dijete zaspalo, on precizno razdvoji nepca skalpelom i razvuče ih kako bi popunio nepčani rascjep. Zatim na isti način popravi i usne omogućivši tako osmijeh na dječakovu licu.

Završivši operaciju, liječnik nakratko izađe i sjedne na verandu natkrivenu limom i suhim lišćem. Ovo je bila duga intervencija. Gotovo dva dana nije oka sklopio i osjeti kako ga iznenada svladava umor. Pripali cigaretu i pogleda oko sebe. Kiša je jenjavala. Kroz jednu nebesku brazdu obrušavala se jarka svjetlost grimiznih i narančastih tonova. Nije žalio što je ostao. Svake bi godine s Crvenim križem proveo nekoliko tjedana u Africi ili Aziji. Iz humanitarnih se misija nikad ne bi vraćao ravnodušan, ali one su za njega postale poput droge, način da pobjegne od lagodnog života šefa službe u kalifornijskoj bolnici. Gazeći opušak osjeti iza sebe nečiju prisutnost. Okrenuvši se ugleda starca koji je držao dječaka za ruku kad je helikopter odlazio. On je bio nešto poput seoskoga starješine. Bio je tradicionalno odjeven, pogrbljen i izborana lica. U znak pozdrava, skupi dlanove pod bradom i uspravi glavu gledajući liječnika ravno u oči. Zatim ga, mahnuvši rukom, pozove da pođe za njim u njegovu kuću. Ponudi mu čašu alkoholnog pića od riže, a onda prvi put prozbori:

»Zove se Lu-Nan«. Liječnik shvati da misli na dječaka i samo kimne glavom. »Hvala što ste mu dali lice«, doda stari Kambodžanac.

Kirurg skromno prihvati zahvalu i osjetivši nelagodu odvрати pogled. Kroz prozor bez stakla vidio je zelenu i gustu tropsku šumu koja se pružala uokolo. Bila mu je zanimljiva spoznaja da tek nekoliko kilometara dalje, samo malo više u planinama Ratanakirija još žive tigrovi, zmije i slonovi...

Prepušten snatrenju jedva shvati domaćina koji ga upita:

»Kad biste dobili priliku da vam se ostvari neka želja, što biste odabrali?«

»Molim?«

»Što biste željeli najviše na svijetu, doktore?«

Liječnik prvo pokuša naći kakav duhovit odgovor, no svladan umorom i nekim iznenadnim uzbuđenjem samo tiho reče:

»Želio bih ponovno vidjeti jednu ženu.«

»Ženu?«

»Da, jedinu... Jedinu ženu koja mi je nešto značila.«

I u tom trenutku, daleko od očiju Zapada, među njima dvojicom prostruji nešto neobjašnjivo.

»A ta žena, znate li možda gdje je?«, upita stari Khmer iznenađen jednostavnošću toga zahtjeva.

»Umrta je prije trideset godina.«

Azijac se blago namršti i duboko zamisli. Zatim, nakon kraće šutnje ponosno ustane i ode do kuta sobe gdje se na nesigurnin policama gomilao njegov pribor: sušeni morski konjici, korijenje ginsenga, zmije otrovnice isprepletene u formalinu... Pročeprka malo po tim starudijama, a onda dohvati ono što je tražio. Vrativši se do liječnika, pruži mu malenu bočicu od puhanog stakla. U njoj je bilo deset malenih zlatnih pilula...

Jedne lijepe večeri sudbina postaje prošlost.

Tad se okrenemo i ugledamo svoju mladost. ~ Aragon ~

Zračna luka u Miamiju

Rujan 1976.

Elliot ima 30 godina.

Rujansko je nedjeljno poslijepodne pod floridskim nebom...

Za upravljačem kabrioleta Thunderbird jedna se djevojka cestom uspinje prema terminalu. Od brze vožnje kosa joj vijori na vjetru, prestiže nekoliko automobila, a zatim nakratko zastane pred dvoranom za odlaske. Dovoljno da iskrca muškarca sa suvozačkog sjedala. Ovaj pokupi torbu iz prtljažnika, a zatim se nagne kroz prozor i poljubi svoju vozačicu. Vrata škljocnu i on uđe u zgradu od stakla i čelika.

Zove se Elliott Cooper. Ugodne je vanjštine i vitka stasa. Liječnik je u San Franciscu, ali zbog kožne jakne i raskuštrane kose doima se poput tinejdžera.

Automatski se uputi prema pultu za registraciju putnika da preuzme putničku kartu Miami - San Francisco.

»Kladim se da ti već nedostajem...«

Iznenada začuvši poznati glas, Elliot naglo poskoči i okrene se. Ona nasuprot njega dobaci mu smaragdni pogled, istodobne izazovan i nježan. Na sebi ima traperice niskog struka, strukiran sako od brušene kože ukrašen bedžem *peace and love* i majicu kratkih rukava u bojama Brazila, svoje rodne zemlje.

»Kad sam te, ono, zadnji put poljubio?«, upita je položivši joj nježno ruku za vrat.

»Ima dobra minuta.«

»Cijela vječnost... «

Obujmi je i čvrsto zagrli.

Ona je Ilena, žena njegova života. Poznaje je već deset godina, njoj duguje sve svoje uspjehe, liječničko zvanje, otvorenost prema drugima i izvjesnu disciplinu u svojim životnim navikama.

Iznenadio se što se vratila jer su se oduvijek slagali u izbjegavanju dugih rastanaka, svjesni da će tih nekoliko dodatnih trenutaka kasnije donijeti više patnje nego olakšanja.

Naime, njihova je priča složena. Ona živi na Floridi, on u San Franciscu. Njihova ljubav na daljinu prkosi vremenskoj razlici, vodi se na četiri vremenske zone i preko četiri tisuće kilometara koji dijele Istočnu od Zapadne obale.

Naravno, nakon svih tih godina mogli su se odlučiti na zajednički

život. Ali nisu. U početku stoga što su se bojali da ih ne istroši vrijeme. Jer bi ih mirnija životna svakodnevnica lišila tih titraja srca koje su osjećali pri svakom susretu i koji su ih ispunjavali životnom snagom. Osim toga, svaki je već izgradio život u svom profesionalnom okružju. Jedan okrenut prema Pacifiku, drugi prema Atlantiku. Nakon beskrajnog studija medicine, Elliot je tek dobio posao kirurga u jednoj bolnici San Francisca. A Ilena se bavila svojim dupinima i orkama u Ocean Worldu u Orlando, najvećem vodenom parku na svijetu gdje je radila kao veterinarica. Već je nekoliko mjeseci mnogo vremena posvećivala i sve poznatijoj organizaciji Greenpeace. Četiri godine ranije osnovala ju je aktivistička skupina pacifista i ekologa, i liga »*Duginih ratnika*« postala je poznata po svojoj borbi protiv nuklearnih pokusa. No Ilena im se priključila ponajviše kako bi sudjelovala u kampanji protiv pokolja kitova i tuljana.

Svaki od njih ima, dakle, poprilično ispunjen život. Nije im dosadno. Pa ipak, svaki novi rastanak pada teže od prethodnoga.

»Poziv putnicima za let 711 za San Francisco da se upute prema izlazu broj 18...«

»To je tvoj let?«, upita ga popuštajući zagrljaj. On potvrdno kimne, a zatim, budući da je dobro poznaje, dodaje: »Htjela si mi još nešto reći prije no što krenem?«

»Da. Otpratit ću te do ukrajne zone«, reče primivši ga za ruku.

I hodajući tako kraj njega započne tiradu svojim jakim južnoameričkim naglaskom kojem on ne može odoljeti.

»Znam da svijet hrli u katastrofu, Eliote. Hladni rat, komunistička prijetnja, utrka za nuklearnim oružjem...«

Na svakom rastanku on bi je gledao kao da im je to posljednji susret. Lijepa je kao plamen.

»...Iskorištavanje prirodnih resursa, a da ne spominjemo zagađenje, uništavanje tropskih šuma ili...«

»Ilena?«

»Da?«

»Što zapravo želiš reći?«

»Voljela bih da napravimo dijete, Eliote...«

»Ovdje, odmah sad, u zračnoj luci? Pred svima?«

To je sve što je uspio reći. Tračak duhovitosti da prikrije iznenađenje. Ali Ileni nije do smijeha.

»Ne šalim se, Eliote. Štoviše, savjetujem ti da o tome ozbiljno promisliš«, predloži mu, a zatim mu pusti ruku i uputi se prema izlazu.

»Čekaj!«, vikne da je zaustavi.

»Posljednji poziv zag. Elliotta Coopera, putnika leta 711 za...«

»Sranje!«, vrisne i rezignirano krene pokretnim stubama prema ukrajnoj zoni. Već pri vrhu stuba okrene se da joj još jedanput mahne.

Odlazna dvorana bila je okupana rujanskim suncem. Elliott podigne ruku. Ali Ilena je već otišla.

* * *

Kad je zrakoplov sletio u San Francisco već je bila noć. Let je trajao šest sati i u Kaliforniji je već prošlo devet sati navečer.

Elliott se spremao napustiti terminal i uzeti taksi, ali se predomisli. Umirao je od gladi. Uznemiren Ileninim riječima, nije ni taknuo obrok poslužen u zrakoplovu, a znao je da ga kod kuće ček prazan hladnjak. Na drugom katu ugleda gostionicu Golden Gate Cafe, u kojoj je već bio s Mattom, najboljim prijateljem s kojim bi katkad zajedno putovao na Istočnu obalu. Smjestio se za šank i naručio salatu, dva peciva i čašu Chardonnaya. Umoran od leta, blago protrlja oči i naruči žetone za telefonsku govornicu u kutu dvorane. Otkuca Ilenin broj, ali nitko se ne javi. Zbog vremenske razlike na Floridi je već prošla ponoć. Ilena je sigurno bila kod kuće, ali očito nije kanila s njime razgovarati. To je mogao i očekivati...

No Elliott ipak nije žalio zbog svoje reakcije na Ilenino pitanje Iskreno rečeno, nije htio djecu. Eto. Problem nije bio u osjećajima, Ilenu je obožavao i bio je prepun ljubavi. Ali samo ljubav nije bila dovoljna. Jer činilo mu da tih sedamdesetih čovječanstvo baš i nije na pravome putu i, zapravo si nije htio natovariti toliku odgovornost da bi imao dijete u takvom svijetu. A Ilena za to nije htjela ni čuti.

Vrativši se do šanka dovrši večeru i naruči kavu. Bio je nervozan i nehotice je krčkao prstima. U džepu sakoa napipa kutiju cigareta koja ga je toliko namamila da nije mogao odoljeti tome da je zapali. Znao je da mora prestati pušiti. Oko njega se sve češće govorili o štetnosti duhana. Već petnaestak godina epidemiološke studije ukazivale su na nikotinsko izazivanje ovisnosti i Elliott je kao kirurg dobro znao da je kod pušača rizik obolijevanja od raka pluća mnogo veći, baš kao i rizik od kardiovaskularnih bolesti. No poput mnogih liječnika, više se brinuo za tuđe nego za svoje zdravlje. Ne zaboravimo da je u njegovo vrijeme još bilo posve normalno pušiti u restoranu ili zrakoplovu. Bilo je to vrijeme kada je cigareta još bila sinonim za glamur te kulturnu i socijalnu slobodu. *Uskoro prestajem*, pomisli ispuhujući oblak dima, *ali ne večeras...* Bio je suviše utučen za takav napor.

Nemajući pametnijega posla, prošee pogledom kroz staklenu pregradu i tada ga ugleda prvi put: kroz staklo kao da ga je promatrao muškarac čudno odjeven u nebeskoplavu pidžamu. Stisne oči da ga bolje promotri. Čovjek je bio šezdesetih godina, još sportskog izgleda, sa kratkom blago prosijedom bradicom zbog koje je podsjećao na Seana Connerva u zrelijoj dobi. Elliott se namršti. Što će ovaj tip, bos i u pidžami, u ovaj kasni sat u zračnoj luci? Mladog liječnika to i nije trebalo previše zabrinjavati, ali neka neobjašnjiva sila ponuka ga da ustane i izađe iz gostionice. Čovjek se doimao izgubljen, kao da je pao s Marsa.

Dok mu se približavao, Elliotta je sve više obuzimao nekakav osjećaj slabosti premda si to nije usudio priznati. Tko je taj čovjek? Možda neki bolesnik odbjegao iz bolnice ili druge slične ustanove... Ne bi li mu u tom slučaju kao liječnik trebao pomoći?

Približivši mu se na manje od tri metra, konačno shvati što ga je toliko uznemirilo: čovjek je nevjerojatno podsjećao na njegova oca koji je pet godina ranije umro od karcinoma gušterače. Zbunjen, pride mu još bliže. Izbliza je sličnost bila doista zastrašujuća, isti oblik lica, ista jamica na obrazu kakvu je od njega naslijedio... A što ako je to on...

Ne, morao se sabrati! Otac je umro i bio je zbilja mrtav. Prisustvovao je polaganju tijela u kovčeg i kremiranju.

»Gospodine, mogu li kako pomoći?«

Čovjek uzmakne nekoliko koraka. Bio je čini se jednako uznemiren, ostavljajući istodobno oprečan dojam snage i bijede.

»Mogu li kako pomoći?«, ponovi. Drugi samo promrmlja:

»Elliott...«

Kako zna njegovo ime? I taj glas...

Reći da on i otac nikad nisu bili bliski bio bi čisti eufemizam. Al sad kad je otac bio mrtav, Elliott je katkad žalio što se nekad nije više trudio i pokušao ga bolje shvatiti. Otupljen i sasvim svjestan apsurdnosti svojih misli, Elliott nije mogao ne upitati drhtavim glasom:

»Tata?«

»Ne, Elliotte, ja nisam tvoj otac.«

Čudno, ali taj racionalan odgovor nije ga nimalo razuvjerio, i kao da mu je nešto prišapnulo da najnevjerojatnije tek slijedi.

»Tko ste onda vi?«

Čovjek mu položi ruku na rame. U očima mu zasja poznata iskra i nakon nekoliko trenutaka odgovori:

»Ja sam ti, Elliotte...«

Liječnik ustukne, a zatim se skameni kao gromom ošanut. Čovjek dovrši rečenicu:

»... ja sam ti za trideset godina.«

Ja za trideset godina?

Elliot raširi ruke u znak nerazumijevanja.

»Što želite time reći?«

Čovjek otvori usta, ali ne stigne iznijeti druga objašnjenja. Na nos mu iznenada navre krv koja u krupnim kapima počne kapat na gornji dio pidžame.

»Zabacite glavu nazad!«, naredi Elliot vadeći iz džepa papirni ubrus koji je nesvjesno uzeo u gostionici te ga prisloni na nos čovjeka kojega je sada doživljavao kao pacijenta. »Bit će dobro«, reče ohrabrujući ga. Na trenutak požali što uza se nije imao svoju liječničku torbu, ali krvarenje ubrzo prestane. »Podite sa mnom, moramo vam lice malo rashladiti vodom.«

Čovjek poslušno pođe za njim. Ali kad su se približili zahodu počnu ga iznenada obuzimati kratki trzaji slični epileptičnom na padu. Elliott mu je htio pomoći, ali ovaj ga snažno odgurne.

»Pusti me!«, vikne gurnuvši vrata zahoda. Elliott tada odustane i odluči pričekati vani.

Osjećao se odgovornim za tog tipa, a njegovo mu stanje nije ulijevalo povjerenje. Kakva neobična priča. Prvo fizička sličnost, zatim rečenica iznebuha - *ja sam ti za trideset godina* - i sada to krvarenje iz nosa i trzavica. *Jebem ti, kakav dan!*

No kraj mu se još nije ni nazirao jer nakon kraćeg vremena, procijenivši da je već dovoljno čekao, odluči ući u toalet.

»Gospodine?«

Prostorija je bila duga i uska. Elliott prvo provjeri red umivaonika. Nema nikoga. U zahodu nije bilo ni prozora ni izlaza za slučaj opasnosti. Čovjek je, dakle, bio u jednoj od kabina.

»Gospodine, jeste li tu?«

Nema odgovora. Preplašivši se da se nije onesvijestio, liječnik žurno otvori prva vrata: nikoga. Druga vrata: nikoga. Treća, četvrta..., deseta vrata: prazno. Preostalo mu je još samo podići pogled prema stropu: sve su obloge bile na svojem mjestu. Premda je bilo nemoguće, valjalo je prihvatiti činjenicu: čovjek je nestao.

2.

Zanima me budućnost:

ondje namjeravam provesti svoje naredne godine. ~ Woody Allen ~

San Francisco

Rujan 2006.

Elliott ima 60 godina.

Elliott naglo otvori oči. Ležao je preko cijelog kreveta. Srce mu je kucalo kao ludo, a tijelo mu je bilo obliveno znojem. Prokleta noćna mora!

On koji se nikada nije sjećao svojih snova upravo je doživio jedan poprilično neobičan: lutao je zračnom lukom San Francisca i naletio na... svoga dvojnika. Ali dvojnik je bio mlađi i, čini se, također iznenađen susretom. Sve je bilo tako stvarno, tako nevjerojatno kao da je zbilja bio odbačen trideset godina unatrag.

Elliott pritisne gumb za razmicanje zastora i zabrinuto pogleda bočicu malih zlatnih pilula na noćnom ormariću. Otvori bočicu, ostalo ih je još devet. Sinoć prije spavanja popio je jednu iz znatiželje. Je li ona razlog tom tajanstvenome snu? Stari Kambodžanac koji mu je dao bočicu nije pojasnio učinke lijeka, premda mu je važno savjetovao da *»ih nikada ne smije zlouporabiti.«*

Elliott teško ustane i krene prema staklenoj stijeni s pogledom na marinu. Odavde mu se pružao predivan pogled na ocean, otok Alcatraz i Golden Gate. Sunce je izlazeći obasjavalo grad tamnocrvenom svjetlošću koja je iz trena u tren mijenjala tonove. Jedrilice i trajekti presretali su se na pučini uz zvukove sirena, i premda bilo još rano, na prostranom travnjaku uz more duž Marina Gm već je bilo nekoliko trkača.

Pogled na taj bliski prizor malo ga umiri. Tu će burnu noć svakako brzo zaboraviti. Tek što je na to pomislio, uznemiri se ugledavši u staklu svoj odraz: na gornjem dijelu pidžame bio je taman krug. Spusti pogled i pažljivije promotri mrlju. Krv?

Srce mu počne jače lupati, ali ne zadugo. Sigurno mu je tijeko noći curila krv iz nosa, a tu je nezgodu projicirao u san. To je klasična pojava i nije vrijedna zamaranja. To ga malo utješi pa se ode istuširati prije posla. Namjesti mlaz vode i na trenutak zamišljeno zastane, dok je prostoriju osvajala topla para. Još ga je nešto mučilo. Ali što? Već se počeo svlačiti, kad najedanput intuitivno posegne u džep pidžame. U njemu nađe papirni ubrus umazan krvlju. Kroz tragove hemoglobina nazira se crtež čuvenog gradskog mosta, a iznad njega je stajao natpis Golden Gate Cafe - Zračna luka San Francisco.

Srce mu se opet stegne no ovaj put se nije uspio tako lako smiriti.

Je li zbog bolesti počeo gubiti razum?

Prije nekoliko mjeseci na fibroskopiji je otkrio da boluje od raka pluća. Iskreno rečeno, to ga nije nimalo iznenadilo: ne može se nekažnjivo pušiti više od kutije cigareta dnevno, i to četrdeset godina. Oduvijek je znao za opasnosti pušenja i prihvaćao ih je. To je tako, to je rizik života. Nikad nije nastojao voditi sterilan život niti se po svaku cijenu štititi od životnih šamara. Na neki način vjerovao je sudbinu: stvari se dogode kad se moraju dogoditi. A čovjek ih mora pretrpjeti.

Objektivno, imao je težak karcinom. Jedan od oblika koji se brže razvijaju, a najmanje uspješno liječe. Posljednjih je godina medicina napredovala na tom području i danas se novim lijekovima produljuje život bolesnika. No za njega je bilo prekasno. Tumor nije otkriven na vrijeme i pretrage su pokazivale razvoj metastaza na drugim organima.

Predložili su mu klasično liječenje - kombinacija kemoterapije i zračenja - ali on je odbio. U ovom stadiju više se nije moglo bogzna što. Ishod borbe već je bio poznat: umrijet će za nekoliko mjeseci. Zasad je uspješno skrivao bolest, ali znao je da to neće moći potrajati. Kašalj je postajao sve češći, bolovi u rebrima i ramenu sve jači, i katkad bi ga nenadano svladao umor, a bio je poznat po neiscrpivosti.

Ali nije se bojavao boli. Ono što ga je najviše plašilo bila je reakcija drugih. Osobito Angie, njegove dvadesetogodišnje kćeri na studiju u New Yorku i Matta, najboljeg prijatelja s kojim je uvijek sve dijelio.

Istušira se, na brzinu osuši i otvori ormar. Pažljivije no ikada probere što će odjenuti: vezenu košulju od egipatskog pamuka i talijansko odijelo. Kako se spremao, tamna sjena bolesti ustupi mjesto muževnom muškarcu koji se doimao još u punoj snazi. Još donedavno je zahvaljujući neupitnom šarmu znao izaći s katkad dvostruko mlađim i lijepim djevojkama. Ali te veze ne bi potrajale. Svatko tko je malo bolje poznao Elliotta Coopera znao je da su u njegovu životu bile samo dvije žene. Prva je bila njegova kći Angie. Druga se zvala Ilena.

Bila je mrtva već trideset godina.

Kad je izašao iz kuće, dočeka ga sunce, valovi i vjetar. Na trenutak punim plućima udahne novi dan koji je tek svitao, a onda otvori vrata male garaže. Ondje se uvuče u staru narančastu bubu, posljednji ostatak odavno odmaklog vremena hipija. Spuštena krova oprezno izađe na bulevar i uspne se ulicom Filmore prema viktorijanskim kućama Pacific Heighta. Baš kao u filmovima, vijugave i strme ulice San Francisca podsjećale su na neobične vlakove smrti. No Elliott više nije bio u godinama da automobilom razuzdano nadlijeće raskrižja. Stigavši do ulice California skrene desno i naiđe na cable car koji je vozio prve turiste u Chinatown. Prije početka kineske četvrti, dvije ulice nakon katedrale Grace Cathedral uvuče se u podzemnu garažu i stigne u Lenox Medical Center, gdje je radio već više od trideset godina.

Budući da je bio pročelnik Odjela za dječju kirurgiju, smatrali ga

jednom od najznačajnijih osoba u bolnici. Ali to je bilo tek nedavno promaknuće koje je stiglo prekasno. Tijekom cijele karijere njegov su osnovni cilj bili pacijenti i trudio se, što je za kirurga rijetkost, da kontakti s njima ne budu samo stručni razgovori, već je uvijek vodio računa i o osjećajima. Priznanja ga nisu impresionirala i nikad se nije trudio stvarati prijateljske veze na partijama golfa, vikendima na jezeru Tahoe. Pa ipak, kada bi operacija bila potrebna djetetu nekog njegovog kolege, ovaj bi se često obratio upravo njemu, a to je u ovome poslu govorilo sve.

»Možeš li mi ovo pogledati?«

Elliott pruži Samuelu Belowu, voditelju bolničkog laboratorija, malu plastičnu vrećicu u koju je sakupio ostatke s dna bočice pilula.

»Što je to?«

»To ćeš ti meni reći...«

Zatim svrati u kantinu po prvu dozu kofeina, a onda se popne u blok, da se presvuče i nađe sa svojom ekipom koju su činili anesteziolog, bolničarka i stažistica iz Indije čiji je mentor. Pacijent bila malena sedmomjesečna beba, Jack, koji je bolovao od urođene srčane mane. Zbog te srčane malformacije bio mu je spriječen normalan dotok kisika u krv pa je dijete bilo modro, izboranih prstiju i modrih usana.

Pripremajući se prodrijeti kroz prsa dojenčeta, Elliott si nije mogao pomoći i osjeti neku vrstu treme, poput glumca prije izlaska na scenu. Za njega su operacije otvorenog srca čuvale u sebi nešto čarobno. Koliko ih je obavio? Na stotine, sigurno i tisuće. Pet godina ranije jedna je televizijska ekipa o njemu snimila reportažu u kojoj su nahvalili njegove zlatne prste sposobne golim okom nevidljivim koncima zašiti vene tanke poput končića. Ali svaki put osjećao bi istu napetost, isti strah od neuspjeha.

Operacija je trajala više od četiri sata tijekom kojih je funkcije srca i pluća preuzeo stroj. Poput vodoinstalatera za srce Elliott začepi otvor između dvije klijetke i otvori plućni prolaz kako bi spriječio protok venske krvi prema aorti. Bio je to minuciozan posao koji je zahtijevao veliko iskustvo i koncentraciju. Ruke su mu bile mirne, ali dio njega bio je u mislima negdje drugdje. U njegovoj bolesti koju više nije uspijevaio zatomljivati i u neobičnom snu od protekle noći. Osvijestivši najedanput tu svoju nepažnju, osjeti kao da je uhvaćen u pogrešci te se ponovno usredotoči na posao koji je valjalo dovršiti. Kad je intervencija završila, Elliott objasni djetetovim roditeljima da je još rano za bilo kakve prognoze. Nekoliko dana dijete će biti na intenzivnoj njezi gdje će mu pluća ostati priključena na aparate sve dok malo po malo pluća i srce u potpunosti ne preuzmu svoju funkciju. Ne svukavši kiruršku kutu izađe na bolničko parkiralište. Zabljesne ga sunce koje je već bilo visoko na nebu i u djeliću sekunde mu se zavrti. Bio je iscrpljen, na izmaku snaga,

prepun pitanja: Je li doista pametno tako negirati svoju bolest? Je li razumno i dalje obavljati operacije ugrožavajući tako živote svojih pacijenata? Što bi se dogodilo da ga je jutros slabost uhvatila usred intervencije?

Da potakne misli, pripali cigaretu i slasno uvuče prvi dim. To je bila jedina dobra stvar s ovim rakom: sad je mogao pušiti do mile volje jer to nije utjecalo razvoj bolesti.

Zapuhne ga lagani povjetarac i on se naježi. Otkad je saznao da će brzo umrijeti postao je osjetljiviji na svijet oko sebe. Gotovo fizički osjećao je puls grada, kao da je živo biće.

Bolnica se nalazila na brežuljku Nob Hill. Već su se odavde mogle osjećati vibracije iz luke i s dokova. Odlučio je: koncem mjeseca prestat će operirati i obavijestit će kćer i Matta o svojoj bolesti.

Eto, to je to. Nema povratka. Nikad više neće obaviti jedino za što se doista smatrao korisnim - pomagati drugima. Još jedanput promisli tu okrutnu odluku i u tren se osjeti starim i jadnim.

»Doktore Cooper?«

Elliot se okrene i pred sobom ugleda Shariku, stažisticu Indijku Presvukla se, zamijenivši bolničku kutu izlizanim trapericama i lijepim topićem tankih naramenica. Gotovo sramežljivo pruži mu kavu iz aparata. Sve je na njoj odisalo ljepotom, mladošću i životom. Elliot prihvati piće i zahvali osmijehom.

»Htjela sam se oprostiti s vama, doktore.«

»Oprostiti?«

»Danas mi je bio posljednji dan staža u Americi.«

»Zbilja«, prisjeti se, »vraćate se u Bombaj.«

»Hvala vam na prijamu i ljubaznosti. Od vas sam mnogo naučila.«

»Hvala vama na pomoći, Sharika, bit ćete dobra liječnica.«

»Ali vi, vi ste veliki liječnik.«

Elliott pogne glavu osjetivši nelagodu. Mlada Indijka priđe bliže.

»Mislila sam... Mislila sam da bismo večeras mogli izaći na večeru.«

Njezina lijepa bakrenasta put za tren se zarumeni. Bila je stidljiva i nije joj bilo lako to predložiti.

»Žao mi je, ali to nije moguće«, odvrati Elliot iznenađen putem kojim je razgovor krenuo.

»Shvaćam«, reče ona. Pričeka još nekoliko trenutaka, a onda doda: »Moj staž službeno završava u osamnaest sati. Večeras više nećete biti moj nadređeni i više vas neću morati slušati. Ako vas to koči...«

Elliott je pogleda malo pozornije. Koliko joj je moglo biti? 24? Najviše 25 godina. Prema njoj nikad nije bio dvosmislen i bilo mu je neugodno.

»Ne radi se o tome.«

»Čudno«, reče ona, »oduvijek sam mislila da niste ravnodušni prema meni...«

Što joj je trebao odgovoriti? Da je jedan dio njega već mrtav, a drugi ga prati u stopu? Da se govori kako ljubav ne poznaje godine, ali da je to čista glupost...

»Ne znam što bih vam rekao«.

»Onda nemojte ništa reći«, promrmlja ona i uvrijeđeno ode. Bila je već dosta daleko kad se nečega prisjeti. »Ah, zaboravila sam«, reče i ne okrenuvši se, »na centrali su primili poruku vašeg prijatelja Matta. Čeka vas već pola sata i počinje gubiti strpljenje...«

Elliott izjuri iz bolnice i uhvati taksi na ulici. Silno je kasnio na dogovoreni ručak s Mattom.

Baš kao što postoji ljubav na prvi pogled, katkad se dogodi i prijateljstvo na prvi pogled. Matt i Elliott upoznali su se četrdeset godina ranije u neobičnim okolnostima. Na prvi pogled ta su dva muškarca bila posve različita. Matt je bio Francuz, ekstrovert, obožavatelj lijepih žena i hedonist. Elliott je bio Amerikanac, poprilično rezerviran i samotnjak. Zajedno su kupili vinograd u dolini Napa, kalifornijskom vinorodnom kraju. Njihova vina - simpatični Cabernet Sauvignon i Chardonnay s okusom dinje i ananasa - postigla su dobar uspjeh zahvaljujući Mattovom gorljivom trudu na promociji njihovih proizvoda u cijeloj zemlji, ali i u Europi i Aziji.

Za Elliotta je Matt bio prijatelj koji će biti tu i kad svi drugi odu, kojega bi nazvao usred noći da jednoga dana mora iznijeti mrtvacu.

No sada je Elliott silno žurio, a Matt će podivljati.

Otmjeni restoran Bellevue u kojem bi često zajedno ručali izdizao se duž Embarcadera, s pogledom na more. S čašom u ruci Matt Deluca čekao je pola sata na otvorenoj terasi koja je gledala na Bay Bridge, Treasure Island i nebodere poslovne četvrti. Taman kad je krenuo naručiti treće piće, zazvoni mu mobitel.

»Bog, Matt, oprosti, malo kasnim.«

»Čemu žurba, Elliotte? S vremenom sam se naviknuo na tvoje specifično shvaćanje točnosti... «

»Ne vjerujem! Nećeš mi valjda sad praviti scene?«

»Ma ne, stari. Ti si liječnik i spašavanje života daje ti pravo na sve, to je već opće poznato.«

»To sam i mislio, praviti ćeš scene...«

Matt se morao nasmijati. S mobitelom na uhu, uđe s terase i veliku salu restorana.

»Da naručim za tebe?«, predloži prišavši izlogu sa školjkama »Preda mnom je još živi rak koji bi bio počašćen da postane tvojim objedom...«

»Izbor prepuštam tebi.«

Matt sklopi slušalicu i mahnuvši glavom poslužitelju školjaka zapečati sudbinu nesretnome raku.

»...I jednog prženog raka!«

Petnaest minuta kasnije, Elliott trkom prijeđe veliku salu ukrašenu vrijednom drvenarijom i zrcalima. Umalo se spotaknuvši o kolica s desertom i nehotice gurnuvši jednog konobara, konačno se pridruži prijatelju za njihovim uobičajenim stolom. Prvo jasno upozori:

»Ako ti je još stalo do našeg prijateljstva, nemoj u istoj rečenici spomenuti riječi »kasniš« i »opet«.

»Nisam rekao ni riječ«, odvrati Matt. »Rezervirali smo stol za podne, sada je jedan i dvadeset, ali nisam rekao ni riječi. I, kako je prošao tvoj boravak u Kambodži?«

Elliott jedva uspije izgovoriti par riječi kad ga uhvati napad kašlja. Matt mu natoči veliku čašu mineralne vode.

»Ne kašlješ li malo previše, ha?«, upita zabrinuto.

»Ne brini.«

»Ipak... Zar ne bi trebao otići na pregled? Na snimanje ili tako nešto...«

»Ja sam liječnik«, odvrati Elliott otvorivši jelovnik. »I, što si mi naručio?«

»Nemoj se ljutiti, ali nekako si mi mutan.«

»Hoćeš li još dugo biti ovako ljubazan?«

»Samo se brinem za tebe, previše radiš.«

»Rekao sam da sam dobro! Samo me malo umorila ta misija u Kambodži... «

»Nisi trebao ići«, odbrusi Matt praveći grimasu. »Ja sam u Aziji...«

»Zapravo, bilo je izuzetno ispunjeno. Ali dogodilo mi se nešto neobično.«

»Što to?«

»Upoznao sam starog Kambodžanca kojemu sam pomogao i koji je, poput duha iz svjetiljke, htio čuti moju najveću želju...«

»I što si mu odgovorio?«

»Zaželio sam nemoguće.«

»Da konačno dobiješ jednu partiju golfa?«

»Ma nije važno.«

»Ne, reci mi...«

»Rekao sam mu da bih volio ponovno nekoga vidjeti...« U tom trenutku Matt shvati da je njegov prijatelj ozbiljan pa promijeni izraz lica.

»A koga si poželio vidjeti?«, upita premda je odgovor već znao. »Ilenu...«

Nad dvojicom muškaraca nadvije se oblak tuge. No Elliott se nije želio prepustiti tjeskobi. Dok im je konobar posluživao predjelo, on nastavi svoju priču, prepričavajući prijatelju neobičnu zgodu s bočicom pilula i uznemirujuću noćnu moru od prethodne noći. Matt ga je nastojao umiriti:

»Zanima li te moje mišljenje, zaboravi tu priču i digni malo nogu s gasa na poslu.«

»Ne možeš zamisliti koliko je noćna mora bila strašna i stvarna. Bilo je tako... tako čudno vidjeti je ponovno nakon trideset godina.«

»Zbilja misliš da su za to zaslužne te tablete?«

»Što drugo?«

»Možda si pojeo nešto pokvareno«, pokuša Matt. »Mislim da previše posjećuješ azijske zalagajnice...«

»Prestani...«

»Ozbiljno. Ne idi više u Chow. Siguran sam da je njihova patka u umaku zapravo pas...«

Ostatak objeda protekao je u dobrom raspoloženju. Matt je imao taj vrijedan dar da zrači izvjesnom živošću. U njegovu društvu Elliott bi zaboravljao na svoje crne misli i brige. Razgovor je postao opušteniji i teme su postale lakše.

»Jesi li vidio curu za šankom?«, upita Matt trpajući zalogaj flambiranih banana. »Gleda me, zar ne?«

Elliott se okrene prema šanku: lijepa nimfa beskrajno dugih nogu i srnećeg pogleda senzualno je pijuckala svoj suhi martini.

»To je prostitutka, stari.«

Matt odmahne glavom.

»Nema šanse.«

»Hoćeš se kladiti?«

»Kažeš to zato što gleda mene.«

»Koliko bi joj dao godina?«

»Dvadeset i pet.«

»A koliko je tebi?«

»Šezdeset«, prizna Matt.

»Eto zašto je prostitutka... «

Matt se nakratko suzdrži, a onda gorljivo izusti:

»Nikad nisam bio u boljoj formi!«

»Starimo, stari moj, to ti je tako, to je život i moraš to početi prihvaćati.« Matt nevoljko prihvati tu činjenicu.

»Dobro, idem ja«, reče Elliott ustajući od stola. »Idem spasiti još nekoliko života. A ti? Što planiraš popodne?«

Matt baci još jedan pogled prema šanku tužno se uvjerivši da nimfa razgovara s nekim mladim klijentom. Još prije par godina bio bi spreman oteti ljepoticu tom ljepotanu, ali sada se osjećao pobijedenim, kao boksač pred uzaludnim mečom.

»Auto mi je na parkiralištu«, reče sustigavši Elliotta. »Odvest ću te do bolnice. Starcu poput mene dobro bi došao mali pregled... «

3.

Sjedinite sat vremena pokraj lijepe djevojke i proći će kao minuta. Sjedinite minutu kraj vruće peći i trajat će kao sat. To je relativnost.

~ Albert Einstein ~

San Francisco 1976.

Elliott ima 30 godina

»Zar nam nije lijepo?«, upita Matt izvaljen na pijesku pokazujući na prostrani zaljev koji se pred njima pružao okružen brdašcima.

Nema šanse da će dvojica prijatelja gubiti vrijeme na objedovanje u restoranu. U vrijeme ručka radije na plaži pojedu hot-dog s nogu prije povratka na posao. Dan je bio lijep, okupan žarkim suncem. Golden Gate u daljini prekriven laganom maglicom kao da je lebdio na tepihu od mliječnih oblaka.

»Imaš pravo, bolje je nego u zatvoru!«, potvrdi Elliott zagrizavši u sendvič.

»Danas ti moram reći važnu vijest«, izjavi tajanstveno Matt.

»Zbilja? Što to?«

»Strpi se još malo, stari, šećer na kraju...«

Uživajući u posljednjim sunčevim zrakama babljeg ljeta, oko njih se zabavljala skupina mladih odjevenih po posljednjoj modi. Dečki sa zulufima u trapez hlačama i sjajnim dolčevitama, a djevojke s đindama u dugim, šarenim tunikama i jaknicama boje marelice.

Matt upali tranzistor i naleti na trenutačni hit, zaraznu melodiju Hotel California u izvedbi Eaglesa. Zviždućući refren pjesme, preleti pogledom po plaži.

»Vidiš onu curu tebi slijeva? Gleda nas, zar ne?«

Elliott se diskretno okrene: ispružena na ručniku graciozna ljepotica nalik nimfi ležerno je lizuckala sladoled. Prekriživši svoj dvometarske noge, uputi im koketan pogled.

»Moguće.«

»Kako ti se čini?«, upita Matt uzvrativši joj pozdrav.

»Podsjećam te da u mojem životu već postoji netko.« Na to opravdanje Matt samo odmahne rukom:

»Znaš li ti da samo pet posto sisavaca živi u paru?«

»Pa?«

»Što čekaš da se pridružiš onim 95 posto koji si ne kompliciraju život takvim principima?«

»Nisam siguran da bi se Ilena s tobom složila...«

Matt proguta posljednji zalogaj hot-doga i zabrinuto pogleda prijatelja.

- »Sigurno si dobro? Danas si nekako čudan.«
- »Prestani s tim komplimentnima, ideš mi na živce.«
- »Samo se brinem za tebe, previše radiš.«
- »Posao je zdravlje.«
- »Shvatio sam, opet si bio kod onog Kineza ispod tebe...«
- »Gospodina Chowa?«
- »Da. Jesi li kušao njegovu pekinšku patku?«
- »Izvrсна je.«
- »Da to nije mačka...«

Prekine ih putujući sladoledar:

- »Kakav okus za ovu gospodu: pistacio, karamel, kokos?«

Elliott prepusti odabir prijatelju koji naruči za obojicu. Čim jietrgovac nastavio dalje, oni nastave gdje su stali:

- »Kako je protekao vikend na Floridi? Kao da te nešto brine...«
- »Sinoć mi se dogodilo nešto neobično«, prizna Elliott.
- »Slušam.«
- »Sreo sam nekoga u zračnoj luci.«
- »Ženu?«
- »Muškarca... Od kojih šezdeset godina.«

Dok je Matt mrštio obrve, Elliott mu ispriča neobičan susret s tajanstvenim posjetiteljem koji je na kraju nestao u zahodu zračne luke. Matt pričekava nekoliko trenutaka, a onda reče kroz grimasu:

- »Mm... da, ozbiljnije je nego što sam mislio.«
- »Časna riječ, istina je.«
- »Vjeruj mi, frajeru: moraš malo dignuti nogu s gasa na poslu.«
- »Ne brini se za mene.«

»Zašto bih se brinuo, Elliotte? Kažeš mi da je tvoj dvojniki došao iz budućnosti kako bi s tobom ljubavno proćavrljao. Što je sasvim normalno, zar ne?«

- »Divno, promijenimo temu.«
- »Kako je tvoja draga Ilena?«

Elliott se okrene prema oceanu i njegov se pogled na trenutak izgubi među tankim velovima morske pjene koji su se obavijali oko metalnih stupova Golden Gatea.

- »Želi dijete«, odgovori zamišljeno.

Mattovo se lice ozari.

- »Pa to je sjajno, mogu li ja biti kum?«
- »Ne želim dijete, Matt.«
- »Ma da? Zašto?«

»Znaš to dobro, svijet je postao preopasan, previše nepredvidiv...«
Matt podigne pogled prema nebu.

»Buncaš, stari. Ti ćeš biti tu da zaštitiš svoje čedo, Ilena također, čak ću vam i ja pomagati. Tomu i služe kumovi, zar ne?«

»Tebi je to lako reći, živiš kao playboy, mijenjaš cure kao čarape. Ne mogu te zamisliti da zasnivaš obitelj... «

»To je zato što još nisam imao sreće upoznati djevojku poput Ilene. Takve se stvari događaju samo tebi. Na zemlji je postojala samo jedna i ti si je dobio. Ali si previše glup da bi to shvatio... «

Elliott skrene pogled i ne odgovori. Plažu zapljusne veliki val i malo pjene otkotrlja se prema njima. No za par minuta opet se vrati dobro raspoloženje i razgovor skrene na laganije teme. Kad je procijenio da je vrijeme za iznenađenje, Matt pročeprka po ruksaku i izvadi bocu šampanjca Pink.

»Što slavimo?«, upita Elliott. Matt nije mogao sakriti uzbuđenje.

»Gotovo je, konačno sam našao, stari!«, reče ispucavajući čep.

»Ženu svog života?«

»Ne!«

»Način da zaustaviš glad u svijetu?«

»Našu zemlju, frajeru! Naš budući vinograd! Sjajno imanje na vrhu brežuljka s velikom drvenom kućom... «

Nekoliko godina ranije Matt je položio ispit za pilota. Kupio je hidrozrakoplov i dobro zarađivao nudeći turistima let iznad zaljeva. No odavna je kovao suludi plan da s Elliottom pokrene vlastit vinogradarski obrt u dolini Napa.

»Kažem ti da je pravo vrijeme za ulaganje«, objasni euforično. »Danas je preostalo još samo nekoliko parcela u nizini, a vino je budućnost Kalifornije. To je naše crveno zlato, razumiješ... Krenemo li odmah u posao, obogatit ćemo se!«

Tek djelomično uvjeren, ali zadovoljan zbog prijateljeva ushita Elliot obeća da će pogledati teren idućega vikenda i sa zanimanjem ga poslušati dok je ovaj pripovijedao o svom velikome snu sve dok ga alarm na satu ne vrati u stvarnost.

»Dobro, idem ja«, reče ustajući i protežući se, »spasit ću još nekoliko života. A ti? Što planiraš poslijepodne?«

Matt se okrene provjeriti je li lijepa nimfa još na svome mjestu. Ona mu spremno dobaci jasan pogled. Matt se ozari. Bio je mlad, lijep, život je tek bio pred njim.

»Mislim da me netko želi malo pregledati... «

* * *

Probijajući se kroz gust promet, taksi se vukao ulicom Hyde. Elliott plati vožnju i zalupi vrata. Bolnica više nije bila tako daleko ovim tempom prije će stići pješice. Pripali cigaretu i žustrim korakom uspne se ulicom. Još bi uvijek osjećao tjeskobu kad god bi se približavao svojem radnom mjestu. Neprestano su mu navirala ista pitanja. Hoće li ispuniti očekivanja koja se od njega očekuju? Hoće li donijeti prave odluke? Hoće li izgubiti pacijente?

Još nije bio u godinama kada se postaje imun na to. Nije imao ljušturu, ni unutrašnji oklop koji bi ga štiti. Njegov je put dosad prolazio bez greške: izuzetan uspjeh na studiju u Berkeleyu, gdje je preskočio godinu, više godine studija u Bostonu, četverogodišnja specijalizacija i nekoliko stručnih usavršavanja na pedijatriji svoje klinike. Svaki bi ga put pratili hvalospjevi.

Pa ipak, još uvijek nije bio sasvim siguran da je stvoren za taj posao. Dakako, posjedovao je taj dar za brigu o drugima, za željom da se osjeća korisnim. Katkad bi na kraju uspješnog dana kad bi osjećao da je njegova intervencija bila presudna, odlazio s posla ispunjen nekom vrstom euforije. Sjeo bi u auto i punom brzinom jurio po marini. Borio bi se za život i pobijedio. Tih bi se večeri na nekoliko sati osjećao rame uz rame s Bogom. No to blaženstvo nikad ne bi potrajalo. Uvijek je postojalo sutra i prekosutra, kada bi mu kroz prste klonuo pacijent koji »nije trebao umrijeti«.

Pogleda na sat, ugasi opušak i pruži korak. Bolnica se sada nazirala stotinjak metara pred njim.

Jesam li doista stvoren za to?, upita se ponovno.

Kakav je to liječnik postajao? Taj je put odabrao da održi staro obećanje dano nakon jednog važnog događaja u njegovu životu. Nije žalio zbog donesene odluke, ali ponekih bi dana zavidio na Mattovu bezbrižnijem životu. Već deset godina nije imao vremena ni za što, ni za čitanje, ni za sport, ni za ikakve druge zanimacije izvan posla.

Uđe u bolnički hodnik, dohvati kutu i popne se na drugi kat. U ogledalu u dizalu ugleda umorna čovjeka. Već cijelu vječnost nije odspavao osam sati u komadu. Otkad su ga noćna dežurstva navikla na neprestano prekidanje sna i ponovno uspavlivanje na deset minuta, više nije uspijevao ujutro spavati dokasna. Odgurne vrata dvorane blistavih pločica gdje ga je čekao Ling, stažist u Hitnoj službi.

»Htio sam čuti vaše mišljenje o jednom pedijatrijskome slučaju doktore Cooper«, započne predstavivši mu zatim gospodina i gospođu Romano, par koji je stajao uz njega. On, maleni smeđokosi, italoamerički tip koji odmah pobudi suosjećanje. Ona, malo viša plavuša, nordijskoga tipa. Lijep spoj suprotnosti.

Nisu došli radi sebe nego radi svoje kćeri Anabel koja je upravo stigla na odjel i beživotno leži na jednom krevetu u sobi.

»Majka ju je takvu našla kad se u podne vratila kući. Mislimo da se jutros nije ni probudila«, objasni Ling. »Zatražio sam kompletne pretrage, a doktor Amendoza napravio je ultrazvučni tomograf.«

Bio je to novi uređaj za medicinsko snimanje sve prisutniji bolnicama po cijelome svijetu i poznatiji pod imenom »skener«.

Elliott se približi tijelu u komi. Anabel je bila mlada djevojka o petnaestak godina koja je naslijedila i majčinu svijetlu put i očev prostodušnost.

»Je li se nedavno žalila na glavobolje ili mučnine?«

»Ne«, odgovori majka.

»Drogira se?«

»Ne!«

»Postoji li mogućnost da se u snu udarila u glavu ili da je pala kreveta?« Ni to.

Prije no što je poslušao adolescenticu, Elliott osjeti kako život polako izmiče, a smrt, skutrena u jednom kutku dvorane čeka sve trenutak.

Slušanje je u početku bilo ohrabrujuće: Anabel je disala, srce pluća radili su normalno. Elliott zatim provjeri refleks rožnice, dalje ništa neobično. No pregledom vjeđa sve se počelo rušiti. Pomičući lagano glavu pacijentice slijeva nadesno, Elliott uvidi da joj pogled ne prati pokrete glave. A kad je pritisnuo prsnu kost, šaka djevojke se na neobičan način zgrči.

»To nije dobar znak, zar ne?«, upita gospodin Romano. »Postoji neki problem u mozgu?«

Elliott ostane oprezan:

»Prerano je za ikakve dijagnoze. Pričekajmo nalaze pretraga.«

A nalazi stigoše za nekoliko minuta. Dok je liječnik prislanjao snimku uz osvjetljenu ploču, već je pretpostavljao ishod. Budući da je to bila sveučilišna bolnica, prepusti stažistu da iznese dijagnozu:

»Edem u području malog mozga?«

»Točno«, potvrdi Elliott nevoljko. »Hemoragijski edem malog mozga.« Izade iz tamne komore uputivši se prema Anabelinim roditeljima.

»I, doktore?«, upitaše u zboru čim se pojavio na vratima.

On ih suosjećajno pogleda. Najradije bi im bio rekao nešto nježno poput *»sve je u redu, malena će se svakog trena probuditi«*. Ali to nije bila istina.

»Strašno mi je žao, ali vaša je kći imala moždani udar i njezino je stanje beznadno.« Zavlada muk, trenutak tišine provlačio se u vječnost sve dok roditelji ne shvatiše što to zapravo znači. Majka ispusti jecaj, no otac nije odustajao:

»Ali diše! Još je živa!«

»Zasad jest, ali ima edem koji će se povećavati sve dok joj ne zatvori dišne putove, a tada će prestati i disati.«

»Možete je priključiti na respirator!«, zavapi majka.

»Da, gospođo, mogli bismo je priključiti na respirator, ali to ne bi ništa pomoglo.« Nesigurnim korakom otac priđe tijelu svoje kćeri.

»Kako... Kako je mogla doživjeti moždani udar? Nema još ni petnaest godina...«

»To se može dogoditi bilo kada i bilo kome«, pojasni Elliott.

Kroz prozor se uvuče žarko sunce, kupajući prostoriju jarkim svjetlom i milujući djevojčinu zlatnu kosu. Činila se kao da spava i bilo je teško povjerovati da se nikada više neće probuditi.

»Zar je nećete ni pokušati operirati?«, začudi se majka još uvijek u nevjerici.

Njezin muž joj pride i primi je za ruku. Elliott je pogleda i blago reče:
»Gotovo je, gospodo Romano, žao mi je.«

Rado bi ostao s njima još neko vrijeme, preuzeo na sebe bar mali dio njihove boli i našao par utješnih riječi, premda je znao da u ovoj situaciji ne vrijedi nijedna. Ali već ga je zvala neka bolničarka. Već je kasnio na operaciju 15 sati. Prije no što je napustio prostoriju, morao je posao obaviti do kraja i pitati roditelje pristaju li na doniranje organa. Zatim je trebala usl jediti nadrealna rasprava kad bi ih morao uvjeriti da bi smrt njihove kćeri možda mogla spasiti druge ljudske živote. Da, Elliott je treba obaviti posao do kraja, ali danas za to nije imao dovoljno hrabrosti

Stoga izađe iz dvorane istodobno shrvan i ispunjen bijesom. Prije no što se popeo u operacijski blok, zastane u zahodu da osvježi lice vodom.

Nikad neću imati djecu, zakune se gledajući se u ogledalo.

Nikada neću imati djece kako nikada ne bi morala umrijeti! Tko je kriv Ileni što to ne može shvatiti...

Orlando, Florida 1976.

Nad veliki zoološki park Ocean Worlda spuštala se večer. Dok su posljednje zrake sunca krivile sjene čempresa, prorijeđena skupina ljudi polako je napuštala morski rezervat, oduševljena susretom dupinima, divovskim kornjačama i morskim lavovima.

Ilena se nagne nad bazen s orkama i pozove Anouchku, najveće kita ubojicu, na površinu vode.

»Bog, ljepotice!« Mlada žena primi životinju za peraju i natjera je da se okrene na leđa. »Bez panike, neće te boljeti«, ohrabri je zarivši joj zatim iglu i meso kako bi uzela uzorak krvi.

To je uvijek bila delikatna operacija. Orke su najinteligentnije, ali i najdivlje životinje iz porodice dupina. Unatoč simpatičnome izgledu, Anouchka je i dalje bila čudovište dugo šest metara i teško četiri tone, sposobno srušiti vas zamahom repa ili vam odgristi ud vilicom s pedesetak šiljatih zuba. Pri svakoj intervenciji, Ilena se trudila pridobiti životinju na suradnju, obavljajući liječenje kroz igru. I to je uglavnom dobro prolazilo. Imala je taj osobiti feeling za životinje, koji ju je činio izvrsnom njegovateljicom.

»Evo, gotovo je«, reče izvlačeći iglu.

Za nagradu baci mastodontu vjedro smrznutih riba i pomiluje ga.

Ilena je obožavala svoj poziv. Kao stalni veterinar bila je odgovorna za fizičko i mentalno zdravlje svih životinja u parku. Nadzirala je održavanje bazena, pripremu hrane te sudjelovala i u obuci dresera. Gomilanje tolikih odgovornosti bilo je dosta neobično za njezine godine, osobito za ženu. Valja reći da se svom silom trudila dobiti taj posao. Još odmalena obožavala je morski svijet, a ponajviše kitove. Uz diplomu

veterine, specijalizirala je morsku biologiju i pohađala dodatne sate psihologije životinja. Ali na tom području radna mjesta bila su ekskluzivna, mogućnost zapošljavanja veoma rijetka, a šanse za rad s dupinima i orkama gotovo jednako male poput onih da se postane astronautom. Međutim, ona je ustrajala na svojem snu i imala je pravo. Jer pet godina ranije, 1971., Walt Disney odabrao je gradić Orlando za gradnju Disney Worlda, svog velikoga zabavnog parka. Pred navalom turista, Orlando je od malenog ruralnog mjestašca prerastao u najposjećenije mjesto na Floridi. Ocean World je tada pratio Mickeya postavši najvećim morskim zoološkim parkom u zemlji. Godinu dana prije službenog otvorenja parka, Ilena je već salijetala upravu u želji da dobije posao namijenjen jednom starijem veterinaru. Pristali su je primiti na probni rok i na kraju je postavljena na mjesto svojega kolege! To je bila dobra strana Amerike: kvaliteta je konačno zadobivala prednost nad godinama, spolom ili društvenim podrijetlom. Obožavala je svoj posao. Znala je da njezini prijatelji iz Greenpeacea katkada negoduju zbog zatvaranja životinja, no ipak je valjalo priznati da je Ocean World uvijek vodio računa o okolišu. Uostalom, Ilena je upravo primila vijest od uprave da financiraju obiman program zaštite lamantina*. Mlada žena napusti bazene i uđe u blok zgrada uprave. Nalijepi etiketu na uzorak krvi koji zatim ostavi u malenom laboratoriju gdje će obaviti analizu. Prije no što se bacila na posao, osjeti potrebu da ode do zahoda i osvježi lice hladnom vodom. Cijeli se da osjećala malaksalo. Podigavši glavu prema ogledalu iznad umivaonika, primijeti kako joj niz obraz klizi suza. Samo tako, nije ju ni osjetila.

»Koja sam ja glupača!«, ispusti brišući rukavom rumene oči.

Zapravo, dobro je znala što ne valja: neprestano se prisjećala posljednjeg razgovora s Elliottom. Njegove reakcije kad mu je rekla da želi dijete. Tako je bilo svaki put i nikako joj nije bilo jasno to njegovo oglašivanje koje je shvaćala kao odbijanje odgovornosti. Međutim, u njihovu ljubav nije posumnjala ni trenutka. Njihov je odnos bio snažan i vatren, ispunjen željom da se onog drugog uvijek zadivi, zadovolji, iznenadi...

No je li ta ljubav mogla odoljeti zubu vremena? Navršit će tridesetu i Sva je blistala: živjela je na Floridi, plijenila poglede frajera i bila je svjesna svoje sposobnosti zavodjenja. Ali koliko godina to još može potrajati? Njezina je mladost polako prolazila. Već je osjećala da nema više onaj isti izgled, liniju i svježinu poput cura od osamnaest ili dvadeset godina koje je viđala na plaži ili tribinam tijekom predstava u parku.

*Morski sisavac masivnoga tijela koje završava zaobljenom perajom, kod nas po znat i kao atlantska morska krava.

Starenje samo po sebi nije joj smetalo. Ali stavovi oko nje su se mijenjali: govorilo se o slobodnoj ljubavi i seksualnoj revoluciji, te joj se promjene nikako nisu svidale. Jer, željela je ovjekovječiti svoju vezu i nije nimalo žudjela za tim da muškarac kojega voli isprobava sve moguće poze Kamasutre s drugim ženama. Popije malo vode i obriše oči papirnatom maramicom.

Možda Elliottu nije dovoljno pokazivala koliko joj je do njega stalo. Bila je stidljiva po prirodi i iskazivanje ljubavi nije joj bila jača strana. No kad se voli, nema potrebe za razglabanjima: to se zna, osjeća i gotovo. Osim toga, kada žena zatraži muškarca da bude otac njezine djece, to je poprilično jasno, zar ne? A htjela je imati dijete s njim upravo zato što ga voli. Nije bila od onih žena željnih da pošto-poto imaju djecu, samo radi sebe. Željela je imati dijete s Elliottom, u znak produbljenja njihove ljubavne priče.

Samo što ga on očigledno nije želio. A ona nije shvaćala zašto.

Vjerovala je da je želja za djetetom usko povezana sa životnim putom svakog pojedinca i njegovom osobnom obiteljskom pričom. Ilena je imala sreće što je u Brazilu bila odgojena u skromnoj obitelji, ali punoj ljubavi, i znala je da će biti posve opijena majčinstvom. Elliott pak nije imao skladan odnos s roditeljima. Je li ga to kočilo?

No ipak nije sumnjala da ne bi znao usrećiti dijete. Nekoliko je puta išla po njega u bolnicu i vidjela ga dok je radio. Bio je dječji kirurg i znao je postupati sa svojim malenim bolesnicima. Bio je čvrst i uravnotežen, ni nezreo ni egoističan kao neki muškarci koji su stasali u njezinoj okolini. Mogla ga je lako zamisliti kao brižnog oca punog razumijevanja za svoju djecu. Do te mjere da je par puta poželjela preskočiti pilulu bez njegova znanja, praveći se da se dogodilo »slučajno« i dovodeći ga tako pred gotov čin, no tada bi imala dojam da je narušila povjerenje koje su gajili jedno prema drugome. Dakle, u čemu je problem?

Znala je mnogo toga o njemu: da je odlučan, altruističan, inteligentan. Poznavala je njegov miris, okus njegove kože, obrise kralješaka, jamice kad bi se smijao... No ne postoji li uvijek neki detalj koji kod osobe koju volimo naprosto ne vidimo? I ne produljuje li ljubav upravo taj nepoznati dio?

U svakom slučaju, bila je sigurna barem u jedno: čovjek njezina života, otac njezine buduće djece mogao je biti samo on i nitko drugi. I to će dijete napraviti ili s njim ili ga neće ni imati.

San Francisco 1976.

Za upravljačem svoje bube Elliot se vraćao kući neraspoložen. Večeras bez žurbe. Borio se za život i izgubio. Nije bio Bog, samo mali beznačajni liječnik.

Polako je padala noć. Ulične svjetiljke i svjetla automobila skladno su se palila. Umoran i shrvan, liječnik je u glavi vrtio film o protekla dva

dana: razmirica s Ilenom, susret s onim neobičnim čovjekom u zračnoj luci večer prije i ta mala Anabel koju nije mogao spasiti. Zašto mu se uvijek činilo da mu život izmiče? Kao da nije on taj koji njime upravlja? Izgubljen u mislima malo prekasno uspori pred raskrižjem ulica Filmore i Union Street. Dok mu se automobil blago zanosio prema pločniku, osjeti nekakav otpor, a zatim potmulu udarac. Pukla je guma?

Ugasi auto i izađe. Provjeri gume, zatim branik. Ništa. Već je htio nastaviti put, kada začu neki tugaljivi jecaj, nešto poput kmečanja na pločniku preko puta. Podigne glavu i ugleda psića koji je od siline udarca preletio na drugu stranu ceste. *Još mi je samo to trebalo...*, uzdahne.

Prijeđe ulicu uputivši se prema životinji, labradoru žučkaste dlake koji je ležao na boku savijene prednje desne šape.

»Hajde, diži se!«, dobaci štencu nadajući se da ga nije ozlijedio. No pas i ne trepne. »Gubi se!«, plane zamahnuvši nogom kao da će ga udariti.

Životinja ponovno ispusti zaglušni jecaj iz kojega se probijala jasna bol. Zbog krvave šape nije se mogla pomaknuti, ali Elliota to nije ganulo. Nikad nije previše suosjećao sa životinjama. Njegov su posao bili ljudi: muškarci, žene, djeca, starci... Svi oni pacijenti koje je liječio u bolnici. Ali životinje...

Slegne ramenima i okrene leđa labradoru. Nije htio više tratiti vrijeme na to pseto. Vрати se u auto i bezosjećajno okrene ključ.

Dakako, Ilena na njegovu mjestu ne bi pobjegla kao lopov. Potresena, pobrinula bi se za psa, a onda bi se potrudila naći i njegova vlasnika. Dakako, Ilena... Kao da sjedi kraj njega na suvozačkome mjestu, već ju je čuo kako gundā:

»Onaj tko ne voli životinje zapravo ne voli ni ljude«.

Gluposti! - pomisli odmahujući glavom. Ali ipak zaustavi auto dvadeset metara dalje i nevoljko se vrati.

Premda ih je dijelilo 4000 kilometara, ta je žena radila s njim što je htjela!

»Hajde, stari«, reče polažući psa na stražnje sjedalo, »sredit ćemo to«.

Elliott s olakšanjem stigne u marinu. Niz urbanih vila uz obalu oceana odražavao je dobar spoj suvremenih arhitektonskih elemenata i različitih tradicija. Kuće s tornjićima uz moderne vile od stakla i čelika - kao nekom vrstom čarolije - vode do asimetričnog, ali skladnog naselja.

Sad je već sve bilo u mraku i puhao je jak vjetar. Na dugome travnjaku uz more neki osobenjak hipijevskog izgleda zabavljao se puštajući zmajevе ukrašene malim lampionima. Doktor parkira pred svojom kućom i pažljivo izvuče psića iz auta. S tim »paketom« od krvi i mesa uputi se prema lijepoj kućici u mediteranskome stilu.

Okrenuvši ključ Elliott se nađe u stanu koji je kupio od nasljedstva. Mjesto je bilo atipično: kuća je bila stara pedesetak godina, ali je potpuno obnovljena prema nacrtu arhitekta Johna Lautnera, stručnjaka za

futurističke građevine, koji je nadahnuća nalazio u djelima znanstvene fantastike.

Elliott pritisne prekidač i unutrašnjost kuće oboji se plavičastom svjetlošću koja je podsjećala na odraz valova. Potom smjesti malenoga labradora na dvosjed, dohvati svoju liječničku torbu i pregleda životinju. Osim ružne otvorene rane na šapici, psić je pretrpio samo nekoliko tupih udaraca. Čudno, nije imao ogrlicu i bojažljivo ga je pogledavao.

»Slušaj, Uljezu, ne voliš ni ti mene ni ja tebe! Ali svejedno ti trebam, zato budi miran želiš li da te izliječim...«

Nakon upozorenja dezinficira mu ranu i previje šapicu.

»Evo, noćas se odmori, a sutra - ravno u šinteraj!«, dobaci životinji udaljavajući se od dvosjeda.

Kroz boravak i knjižnicu dođe do kuhinje. Ta su tri prostora činila jednu veliku sobu s pogledom na unutrašnje dvorište kojim je dominirao aljaski žuti cedar vješto naglašen igrom svjetla.

Elliott uzme iz hladnjaka već otvorenu butelju bijelog vina, natoči ga u čašu i ode pijuckati na kat. Ondje se kroz staklenu stijenu pružao pogled na krovnu terasu koja se poput mostića nadvijali nad morem doimajući se kao da će svaki čas u njega pasti. S čašom u ruci doktor se smjesti u slamnati naslonjač prepustivši vjetru da mu miluje lice. Nakratko mu se pred očima pojavi lice Anabel Romano.

Kakav usrani dan, pomisli zatvorivši oči. U tom trenutku nije mogao ni zamisliti da mu kraj još nije n blizu...

4.

I čuvaj svoje snove, (...).

Nikad ne znaš kad ti mogu zatrebati. ~ Carlos Ruiz Zafon ~

San Francisco, rujan 2006.

Elliott ima 60 godina

Noć je već odavno pala kad je Elliott stigao u marinu. Parkirao je u svom dvorištu i ušao u lijepu mediteransku kuću u kojoj živi već trideset godina. Čim je ušao, detektor automatski potakne unutrašnje osvjetljenje: od plavičaste svjetlosti soba kao da je bila okupana bljeskom valova.

Kroz dnevni boravak i biblioteku, doktor se uputi u kuhinju. Otkad mu je kći otišla u New York kuća je bila prazna i tiha. Njegov stari labrador Uljez uginuo je prije dvanaest godina i nijedna ga druga životinja nikad nije zamijenila. Elliott uzme butelju bijelog vina iz hladnjaka i natoči si čašu. Zbog boli koja se širila u bubrezima teško se popne na kat metalnim stubama. Zaustavi se na trenutak u svojoj sobi i iz ladice noćnog ormarića izvadi bočicu tableta o kojoj je razmišljao cijeli dan.

Zatim izađe na vrt terase koji je pružao nevjerojatan pogled na marinu i zaljev. Sa zadovoljstvom poslušava poznato hukanje morskih orgulja, neobične konstrukcije na kraju mola koja je ovisno o ritmu valova koji bi se sudarali u cijevima proizvodila nejasne zvukove.

Takvo nešto može imati samo San Francisco, pomisli sjedajući u svoj stari slamnati naslonjač. Ježio se od vjetra koji mu je milovao lice. Baš kao i ujutro, s divljenjem, ali i nevjericom pogleda devet tableta u bočici. Nije imao pojma što je u njima, ali je silno želio ponovno doživjeti sinoćnje iskustvo. Iskreno rečeno, nije se zavaravao: te tablete sigurno nisu imale nikakve veze s njegovim sinoćnjim snom.

Svejedno je htio ponovno pokušati...

Polako pusti da mu jedna tableta sklizne na dlan i posljednji put promisli. *A što ako je to otrov ili neka od onih egzotičnih gadarija koje uznemiruju duh?* Moguće, no što uopće riskira? Rak će mu ionako uskoro doći glave. *Prije ili kasnije...*, pomisli progutavši tabletu gutljajem vina.

Isprva se nije događalo ništa. Zavalio se još dublje u naslonjač i pričekao. Od bolesti se osjećao star i istrošen. U mislima ponovno prevrta film od posljednjih nekoliko sati i pomisli na svoju iznenadnu i bolnu odluku o prestanku operiranja nakon ovog mjeseca. Kakav usrani dan, pomisli prije no što sklopi oči. I zaspe...

Najbolji dokaz da je putovanje kroz vrijeme nemoguće jest taj što nas ne posjećuju horde turista iz budućnosti. ~ Stephen Hawking ~

San Francisco

Rujan 1976.

Elliott ima 30 godina.

»Ljenčarimo, je li?«

Elliott otvori oči prenuvši se tako jako da je ispao iz naslonjača. Licem u prašini podigne pogled. Pod zvjezdanom svjetlošću nazirala se tamna silueta: bio je to onaj isti čovjek kojega je večer prije sreo u zračnoj luci. Prekriživši ruke na prsima promatrao ga je uz blagi osmijeh, osjetno zadovoljan šalom koju mu je priredio.

»Otkud vi na mojoj terasi?«, vrisne mladi doktor.

»Tvoja kuća je i moja kuća...«, odvrati mu njegov neobični gost.

Ne znajući da li da to shvati kao iznenađenje ili uvredu, Elliott naglo ustane. Stisnutih šaka krene prema sugovorniku i na nekoliko trenutaka dvojica se muškaraca bijesno promatraše u tišini. Bili su točno jednake visine.

»Mogu li znati što glumite?«, upita Elliott prijetećim tonom.

Drugi izbjegne odgovor blago uzvraćajući:

»Ne želiš prihvatiti, zar ne?«

»Što ne želim prihvatiti?«

»Istinu... «

Elliott slegne ramenima.

»A što je istina?«

»Istina je da sam ja ti.«

»Istina je da ste vi totalni luđak!«

»A ti, mali, sporo kopčаш.«

Elliott pažljivije promotri čovjeka nasuprot sebe.

Večeras više nije imao ofucanu pidžamu od sinoć nego platnene hlače, čistu košulju i sako lijepog kroja. Takav je bio markantan zračio je određenom karizmom. Da nije govorio nebuloze, više bi nalikovao poslovnom čovjeku nego šticićniku umobolnice.

Elliott ga pokušava urazumiti svojim najuvjerljivijim glasom.

»Slušajte, mislim da vam nije dobro. Možda vas traži neki liječnik koji...«

»Ja sam liječnik.«

Ok, nije uspjelo, pomisli Elliott počevši se po glavi. Što je

najpametnije učiniti u ovakvoj situaciji? Pozvati policiju? Hitnu pomoć SOS za podivljale? Ovaj čovjek očigledno nije bio nasilan, no možda je mogao postati.

»Sigurno se netko sada brine gdje ste. Ako mi kažete svoje ime mogao bih naći vašu adresu i povesti vas kući.«

»Zovem se Elliott Cooper«, odvrati ovaj mirno.

»To je nemoguće.«

»A zašto?«

»Zato što sam ja Elliott Cooper.«

»Želiš li vidjeti moje dokumente?«, predloži starac vadeći iz džepa lisnicu. Sve ga je to poprilično zabavljalo.

Elliott provjeri dokument koji mu je pružio i nije mogao povjerovati svojim očima: na osobnoj karti pisalo je isto ime i isti datun rođenja kao njegov! Samo je fotografija svjedočila o tridesetak godina više.

To ništa ne znači, pokuša se utješiti, svatko može doći do lažnih papira. Ali tko bi se toliko trudio i zašto?

Kad bolje razmisli, postojalo je samo jedno objašnjenje: sve je to bila Mattova dobro smišljena neslana šala. Nekoliko se trenutaka zadrži na toj ideji, premda se nije uspio sasvim uvjeriti. Dakako, Matt je uvijek bio za šalu i imao je čudan smisao za humor. Ali ipak ne toliko. A i da mu je htio smjestiti neku šalu, ne bi izabrao tako intelektualnu stvar poput ove, nego prije neki ispodpojasni udarac.

Matt bi mi za šalu poslao skupinu striptizeta ili luksuznu prostitutku, pomisli Elliott, a ne frajera od 60 kuka koji se pravi da je ja.

Utonuvši u misli, Elliott prekasno primjeti da mu se čovjek sasvim približio. Lice mu se uozbilji. Uhvati ga za ruku i oštro pogleda.

»Slušaj, mali, koliko god se činilo nevjerojatnim, ja sam doista našao načina da se vratim trideset godina unatrag.«

»Kako da ne.«

»Moraš mi vjerovati, zaboga!«

»Ali to što mi govorite je čista besmislica!«

»Ako je besmislica, objasni mi kako sam mogao izaći iz zahoda u zračnoj luci, a da me ti ne vidiš?«

Ovaj put Elliott ostane bez riječi. Zbilja, tip je bio možda lud, ali znao je dobro i brzo uzvratiti.

»Gospodine...«, započne, ali ovaj ga prekine:

»Nemoj me zvati gospodine, može?«

U tom trenutku kroz staklenu stijenu začuje se tugaljivi lavež. Doktor spusti pogled i iznenađeno ustukne. Bogzna kako, maleni labrador uspio se dovući na prvi kat i unatoč ozljedi počne cviliti od sreće da svrati pozornost na sebe.

»Uljez!«, povikne čovjek kao da je ugledao duha.

Lud od sreće, psić mu pojuri u naručje i počne mu lizati ruke posvuda ga njušeći, kao da je to njihov stari običaj.

»Već ste vidjeli toga psa?«, upita Elliott sve zbunjeniji.

»Naravno, pa to je moj pas!«

»Vaš?«

»Naš.«

Da poludiš od bijesa! Tip mu je sada već dobrano išao na živce. Ali da ga se riješi, možda je trebao isprobati drugu taktiku: praviti se da prihvaća njegovu priču. Stoga ga nakon nekoliko trenutaka upita najozbiljnije na svijetu.

»Dakle, zbilja dolazite iz budućnosti?«

»Možemo to tako reći.«

Elliott odglumi da prihvaća odgovor, potom učini nekoliko koraka po terasi i nalakti se na ogradu. Odande prijede pogledom po ulici kao da očajnički nešto traži.

»Čudno«, reče nakon nekog vremena, »ne vidim gdje vam je vremeplov. Jeste li ga ostavili na ulici ili u mojem boravku?«

Čovjek se nije mogao oteti blagom osmijehu:

»Ta ti je dobra. Jesi li razmišljao da napraviš karijeru u onome šouu?« Umjesto odgovora, Elliott doda točku na i.

»Slušajte, stari, ja vas ne poznajem, ne znam odakle ste se stvorili, ali mislim da niste tako ludi kao što bi se dalo naslutiti po vašem govoru. Zapravo, siguran sam da glumatate.«

»A s kojim ciljem?«

»Nemam blage veze, i da vam pravo kažem, nije me briga. Sad samo želim da odete i upozoravam da vas to posljednji put molim ljubazno.«

»Smiri se, odmah idem.«

Ali umjesto da nestane, čovjek se zavalio u slamnati naslonjač potraži cigarete u džepu: crveno-bijelu kutiju s poznatim crno i, pisanim logom. Elliott primijeti da je to i njegova marka cigareta, ali to ga ne uznemiri. Marka s kaubojem bila je jedna od najpopularnijih.

»Pazi«, nastavi čovjek ispuhujući kolut dima postavivši ispred njega upaljač, »sasvim mi je jasno da mi ne vjeruješ. S vremenom se polako odričemo svojih uvjerenja, ali sjećam se kakav sam bio kao mlad: znanstvenik koji je na sve gledao racionalno.«

»A što ste sada?«

»Vjernik.«

Terasu zapuhne blagi vjetar. Bila je lijepa večer s početka jeseni. Za to vrijeme atmosferskog zagađenja, nebo se činilo nenormalno prozračnim i lijepim, sa svojih tisuću zvijezda i Mjesecom punim i bliskim koji je odsijavao plavičastu svjetlost. Prožet tom mjesečevom blagosti, čovjek ispuhne posljednji dim i ugasi cigaretu u pepeljari ispred sebe.

»Možda je vrijeme da me prihvatiš kao čovjeka koji doista jesam, tvoj saveznik.«

»Gnjavator, eto što ste.«

»Ali gnjavator koji zna sve o tebi.« Doktor se razbijesni:

»Dakako, vi znate sve o meni jer ste vi ja. To je vaša suluda priča! Ali što doista znate o meni? Pljuge koje pušim, moj datum rođenja... I dalje?«

Elliott se prepustio srdžbi zato što se bojao. Neprimjetno je osjećao da se omjer snaga okrenuo i naslućivao je da čovjek još nije otkrio sve karte. Kao u znak potvrde, ovaj nastavi ozbiljnim tonom:

»Znam stvari koje nikada nikome nisi rekao, ni svojem najboljem prijatelju, ni ženi svog života.«

»Što, na primjer?«

»Stvari koje ne želiš čuti.«

»Hajde, probajte, da vidimo. Nemam što skrivati.«

»Za okladu?«

»O čemu želite razgovarati?« Čovjek na trenutak razmisli zatim predloži:

»Želiš li da govorimo o tvojem ocu?« Pitanje ga udari poput iznenadnog šamara.

»Kakve veze ima sad moj otac?«

»Iako to nikad nije htio priznati, tvoj je otac bio alkoholičar, zar ne?«

»Nije istina!«

»Dakako da jest. Pred svima je bio ugledan poslovni čovjek, brižan suprug i dobar otac. Ali zapravo, za tvoju majku i tebe to je bila druga priča, ha?«

»Vi nemate pojma.«

»Možeš misliti kako nemam. Pod stare dane malo se smirio, kad si bio malen, znao te jako kazniti, sjećaš se?«

Budući daje Elliott ostao bez riječi, čovjek nastavi:

»To bi ga uhvatilo ponekih večeri nakon nekoliko čaša. Kad je posve pijan, brzo bi se uzrujao, a udaranje bi ga smirivalo...« Kao boksač u ringu, Elliott je mirno primao udarce. »Dugo si se prepuštao. Katkad bi ga čak i izazivao, zar ne, jer si znao da će, bude li se dovoljno ispucao na tebi, poštediti majku.« Čovjek nakratko zastane, zatim upita: »Želiš da nastavim?«

»Gonite se k vragu!« Okrene se prema mladom doktoru i prišapne mu na uho, tajnu:

»Kad ti je bilo deset godina, jednog poslijepodneva po povratku iz škole našao si majku u kadi prerezanih žila... «

»Gade!«, pobijesni Elliott uhvativši čovjeka za ovratnik sakoa. Ali ovaj mirno nastavi gdje je stao: »Stigao si u zadnji čas da je spasiš. Već si bio nazvao hitnu pomoć, ali ona je tražila da joj obećaš da nećeš ništa reći i tako je bilo. Pomogao si joj razbiti staklena vrata tuš-kabine pa je rekla bolničarima da se porezala poskliznuvši se o mokat pod. Bila je to vaša tajna. I nikad je nitko nije otkrio.«

Sada su dva muškaraca stajala licem u lice jedan nasuprot drugoga. Elliott je bio dirnut. Nije očekivao kopanje po obitljeskim tajnama. Ne večeras, ne ovako. Te su ružne uspomene bile duboko zatomljene, gotovo odbačene, a još tako žive. Bolne.

»U početku si mislio da si dobro učinio, ali dvije godine poslije tvoja se majka bacila s dvanaestoga kata vaše zgrade.«

Svaku riječ ovoga čovjeka Elliott je primao poput teškog udare, Prvi put nakon dugo vremena poželio je zaplakati. Osjećao i ranjivim, očajnim, kao natrpan dinamitom.

»Otađ neprestano razmišljaš kako si i ti djelomično odgovoran za njezino samoubojstvo, da je moglo biti drukčije da si nešto rekao. Jer je mogla dobiti psihološku pomoć ili liječenje u klinici. Da nastavim?«

Elliott otvori usta da će nešto zaustiti, ali ne ispusti ni glasa. Iako je čini se i sam ostao dirnut, čovjek nastavi roniti opasnim vodama istine. Promislio je i zadao posljednji, smrtni udarac.

»Onom koji to želi čuti govoriš da ne želiš imati djecu zato što je ovaj svijet pokvaren i budućnost će čini se biti kobna, ali to nije pravi razlog, Elliotte...« Mladi se doktor namršti. Sada više ni on nije znao što sugovornik smjera. »Ne želiš djecu zato što si oduvijek mislio da te tvoji roditelji nisu voljeli. Pa se danas i ti bojiš da nećeš biti sposoban voljeti vlastitu djecu. Smješno kako funkcionira čovjek, zar ne?«

Elliott ne poreče. Evo, tri su minute bile dovoljne da čovjek kojega nikad nije vidio rasturi njegova uvjerenja i natjera ga da posumnja u sve. Bijedna hrpa malih tajni, eto što smo svi mi. Na terasu se obruši snažniji nalet vjetra. Čovjek podigne kragnu, približi se Elliottu i položi mu ruku na rame u znak ohrabrenja.

»Ne dirajte me!«, zamoli mladi doktor udaljavajući se prema ogradi. Trebalo mu je zraka i u glavi mu se vrtjelo. Osobito zato što je osjećao kako mu je nešto važno promaklo - pravi razlog tih otkrića.

»Recimo da je sve to istina«, reče promatrajući svog tajanstvenog gosta, »što vi hoćete od mene?«

Starac odmahne glavom.

»Ne želim ništa od tebe, dečko. Žao mi je što te moram razočarati, ali nisam došao radi tebe.«

»Nego, kako...«

»Vratio sam se da vidim nju... «

Opet izvuče lisnicu, ali ovaj put pruži Elliottu jednu izbljedjelu fotografiju. Ilena u Central Parku kako baca grudu, ozarena lica i rumenih obraza. Tu je sliku najviše volio. Snimljena je prethodne zime i otađ je nije vadio iz lisnice.

»Otkud vam? Samo se usudite približiti Ileni i razbit ću vam gubicu da...«

Čovjek ustane ne pričekavši kraj prijetnje. Budući da je došlo njegovo vrijeme za odlazak, pomiluje psa po glavi i učini nekoliko koraka

prema staklenoj stijeni. Tada Elliott primjeti na njemu onu istu drhtavicu kao večer prije u zračnoj luci netom prije no što nestao. Ovaj put ga neće samo tako pustiti! Požuri se da ga ulovi, ali... Prekasno. Drugi je već napustio terasu zatvorivši za sobom klizeću staklenu stijenu.

»Otvorite ta prokleta vrata!«, vikne doktor lupajući o staklenu stijenu koja se protezala duž cijele terase.

Zahvaljujući fluorescentnom premazu staklo je uvečer poprimalo zelenu boju, što je sada bilo u trendu. Takva inovacija arhitekta pretvarala je staklo u neku vrstu zrcala bez metalne podloge. Zatvoren na terasi, Elliott je bio na pogrešnoj strani, onoj s koje on nije mogao vidjeti ništa, dok se njega moglo vidjeti.

»Otvorite!«, vikne ponovno.

Zavlada tišina, zatim glas iza vrata promrmlja:

»Ne zaboravi što sam ti rekao: ja sam ti saveznik, a ne neprijatelj.«

Nije smio dopustiti da tip ode. Sada je htio doznati više. U nedostatku boljeg rješenja, dohvati jednu željeznu stolicu i nasrne njome na staklenu stijenu koja prsne u tisuću malih sjajnih bljesak; Uleti u kuću, spusti se niz stube, pretraži sve sobe pa čak izađe na ulicu. Nigdje nikoga.

Kad se vratio na terasu maleni labrador tužno je zavijao u noć.

»Sve će biti u redu«, reče podižući psića u naručje, »gotovo je.«

Ali duboko u sebi bio je uvjeren u sasvim suprotno. Sranja su tek počinjala.

6.

Toliko bih volio da se sjetiš sretnih dana naše ljubavi, U to vrijeme sunce jače je sjalo i život bio je ljepši. ~ Jacques Prevert ~

1976.

Elliott ima 30 godina

Sa psom pod rukom Elliott požuri prema autu. Morao je ispričati Mattu što se dogodilo. Refleksno je prvo nazvao Ilenu, ali je poklopio prije no što se javila. Kako da joj to ispriča a da ne ispadne luđak? Ne, bolje pričekati da sazna nešto više, da je ne zabrine. Otvori vrata bube i smjesti svog novog malenog prijatelja na suvozačko sjedalo. Počeo se vezivati za malenog labradora kojega je neobična dogodovština koju su upravo doživjeli jednako uznemirila.

Elliott napusti marinu i skrene u talijansku četvrt. Noć je već odavno pala i promet više nije bio gust. Uđe u ulicu Lombard i projuri kroz osam zavoja po kojima je ulica s pravom dobila naziv najvijugavijom na svijetu. Put je bio divan i odgovarao je glasu koji ga je pratio, ali Elliott je večeras bio previše zabrinut da bi se zadržavao na cvjetnim aranžmanima i osvjetljenjima.

Budući da mu se žurilo, samo projuri kroz North Beach, jureći ispred tornjeva takozvane talijanske katedrale - u kojoj se nekoliko godina ranije Marilyn Monroe udala za Joea Di Maggija - a zatim stigne na vrh Telegraph Hilla.

Strme ulice San Francisca nisu bile mit. Stigavši na vrh brežuljka, okrene se da bi se parkirao ukoso, okrećući kotače prema pločniku kako su nalagali lokalni propisi.

»Dobro, ti ostaješ ovdje«, naredi psu.

Životinja zareži u znak negodovanja, ali doktor ne popusti.

»Žao mi je, ali nema pregovora«, odsječe zatvarajući vrata.

Uđe u maleni prolaz između eukaliptusa i spusti se stubama cvijeća niz padinu Telegraph Hilla. Mjesto je bilo nadrealistično puno šarma, dašak sela usred metropole. Odavde se pružao pogled na cijeli grad, a u pozadini se nazirao Coit Tower koji je svijetlio poput reflektora. Šareno i raskošno raslinje pružalo je zaklon mnogim pticama: vrapcima, divljim papigama, kosovima... Elliot pretrči drvene stube koje su vijugale među rododendronima, fuksijama i bugenvilijama uz malene bungalove u stilu art-decora priljubljene za brdašce. Na polovici stuba zastane pred ulazom u neuredan vrt. Kao i svaki put kad bi ovamo dolazio, preskoči ogradu i nađe se na pragu obojene drvene kuće iz koje se orio zavodnički glas Marvinia Gayea. Htio je pokucati na vrata, no kako su već bila otvorena, uđe bez najave, nestrpljiv da prijatelju povjeri svoje brige.

»Matt, jesi li tu?«, vikne ulazeći u dnevni boravak. »Nećeš nikad pogoditi što mi se danas dogodilo... «

Naglo zastane. Na stoliću pokraj prozora ugleda dvije čaše šampanjca uz pladanj s makronima*. Sobom se ugodno širio miris indijskih štapića. Elliott se namršti i preleti pogledom po sobi ugledavši uz kamin par štiklica, pastelni grudnjak na dvosjedu i čipkaste gaćice koje su visjele s jednog kipića. Po svemu sudeći, Matt je ima društvo. Barem je tako očekivao jer ukoliko je to bilo njegovo rublje, doista ga nije poznavao! Elliott se taman htio iskrasti na prstima, kada začu...

»Hej, bok.«

Okrene se kao uhvaćen na djelu. Pred njim je, gola poput Eve stajala djevojka s plaže.

»Eh, dobra večer«, promrmlja on skrećući pogled, »oprostite što...«

Djevojka lažnom čednošću jednom rukom prekrije prsa, a drugom donji dio trbuha, približavajući mu se ženstveno i senzualno.

»Matt mi nije rekao da i ti dolaziš na zabavu«, reče razdragano.

»Ne, eh... Ne želim ni znati na što mislite. Došao sam samo da...«

»Otkud ti ovdje u ovo doba?«, prekine ga Matt pojavivši se omotan samo plahtom oko bokova.

»Očito smetam«, zaključi Elliott.

»Veoma pronicljivo, moram priznati! Daj da te barem upoznam s Tiffany, došla je na audiciju za sljedeću James Bond djevojku.«

»Drago mi je. Hm... Neću vam pružiti ruku jer su vaše zauzete.« Tiffany mu zauzvrat uputi blistavi antiplak osmijeh. Elliott se okrene prema prijatelju: »Slušaj Matt, treba mi pomoć...«

»Zar ovaj čas? Ne može pričekati do sutra?«, upita zabrinuto mladi Francuz, naslućujući kako mu igra užitaka s ovim čarobnim bićem sve više izmiče.

»Imaš pravo, nazvat ću te sutra«, popusti Elliott razočarano. »Oprosti na smetnji.« Već je krenuo prema vratima kada ga Matt primi za rame, shvativši odjednom da njegova prijatelja muči nešto zbilja važno.

»Čekaj, stari, reci što se dogodilo.«

Na drugom kraju sobe, Tiffany je sakupila svoje stvari, i osjetivši da je suvišna, procijeni da je vrijeme da nestane.

»Dobro, dečki, ostavljam vas«, najavi navlačeći zadnju odjeću. »Ako više volite muške igre... «

»Ne, ne, ne, ne, ne!«, zabrine se Matt pokušavajući je zadržati, »nije ONO što misliš. Elliott mi je PRIJATELJ.«

»Ne brini dragi«, reče ona utješno izlazeći iz kuće, »ovo je San Francisco, znam što to znači... «

*Makroni - francuski banketni kolačići

Napola gol, Matt krene za njom u vrt zaklinjući se u sve bogove da nije gay, trudeći se izvući iz nje broj telefona, ali uvrijeđena djevojka nije popustila. Matt stane još jače navaljivati, ali snažan oceanski vjetar naglo odnese njegovu togu. Gol kao od majke rođen, ščepa prvu teglu s cvijećem koja mu je pala pod ruku – kaktus s pločastim bodljama - i prekrije spolovilo. Ustrajno potrči još malo za Tiffany koja je, unatoč visokim potpeticama, skakutala poput gazele. U susjednoj kući upali se svjetlo i škljocne prozorski kapak. Starija gospoda probuđena vriskom proviri kroz prozor. Ugledavši zaprepašteno lice svoje susjede, Matt ustukne i žurno krene prema kući. Taman kad je stigao do ulaznih vrata, posklizne se na zadnjoj stubi i razleti po pragu, nabivši najosjetljiviji dio svoje anatomije na bodljikave izdanke kaktusa. Urličući od bola, zatvori za sobom vrata, zaprijetivši prstom Elliottu:

»Nadam se da imaš JAKO DOBAR razlog za ovo što si mi učinio!«

»Mislim da gubim razum, je li to dovoljno?«

»Učini mi uslugu i prestani me tako gledati! I da nisi rekao ni riječi!«

»Nisam ništa rekao«, odvrati Elliott suzdržavajući se da ne prasne u smijeh.

»Dobro, nastavi«, reče Matt bježeći u sobu. »Obući ću se pa ćemo raspraviti o tvom problemu.«

Elliott ode do kuhinje i pristavi vodu za kavu. Unatoč obećanju ne uspije se suzdržati da ne povikne Mattu:

»Hoćeš savjet? Uzmi pincetu!«

U malenoj kući napetost je polako jenjavala. Matt se »zaliječio« navukao je traperice i pulover. Bio je, dakle, oran i čio za razgovor s prijateljem koji ga je čekao za stolom.

»Dobro, što se dogodilo?«, upita poslužujući se šalicom kave.

»Vratio se«, spremno dobaci Elliott.

»Da pogodim, tvoj putnik kroz vrijeme, zar ne?«

»Da, posjetio me večeras na mojoj terasi.«

Matt se namršti srknuvši kavu i ubaci u šalicu dvije kockice šećera.

»I dalje priča isto?«

»Pravi se da je on ja, ali trideset godina stariji.«

»Neobičan simptom, zar ne, doktore?«

»Zbilja uznemirujuće, zna mnogo toga o meni. Intimne stvari, veoma osobne...«

»Želi da propjevaš?«

»Čak ni to, kaže da dolazi kako bi ponovno vidio Ilenu.«

»U svakom slučaju, sretnoš li ponovno svog prijatelja iz budućnosti, ne zaboravi ga pitati rezultate idućih sportskih događaja ili stanje na burzi... « Matt smiješno napući usne srknuvši još malo kave. Ubaci još tri kockice šećera i malo mlijeka te nastavi: »...da usput zaradimo malo na kladionicama.«

»Ne vjeruješ mi, je li?«, zaključio nevoljko Elliott.

»Vjerujem ti da te opsjeda neki tip, ali ne vjerujem da dolazi iz budućnosti.«

»Trebao si vidjeti kako je nestao...«, nastavi zamišljeno Elliott.

»Znaš što? Sad me zbilja brineš. Podsjećam te da sam ja od nas dvojice redikul...« Matt ustane i sadržaj cijele šalice izlije u sudoper gundajući: »Brr, bljutava ti je ta kava!« Zatim nastavi obrazlaganje: »Ja sam onaj tračak ludosti i ekstravagancije, ja imam pravo činiti pizdarije i pričati neukusne šale. Ti si naš glas razuma i mudrosti. Nemoj sada mijenjati te uloge.«

»Sve je to lijepo, ali ja svejedno imam loš osjećaj što se tiče toga tipa. Plaši me i što god da kaže, nisam siguran da mi želi samo dobro.«

»U tom slučaju, moramo ga naći i natjerati mu malo straha u kosti«, reče Matt uhvativši palicu za baseball koja je virila iza dvosjeda.

»Pusti to«, uzdahne Elliott, »tip je dvostruko stariji od nas.«

»Što predlažeš, kako da dođemo do njega?« Elliott na trenutak promisli i zaključi:

»Njegove su riječi tako sulude, da postoje samo dvije mogućnosti: ili ima psihičkih smetnji...«

»Ili?«

»Ili govori istinu.«

»Molim te, ostanimo pri prvoj.«

»U tom slučaju moramo nazvati bolnice i psihijatrijske ustanove u okolici i provjeriti nedostaje li im slučajno koji pacijent.«

»Krenimo odmah!«, odvrati Francuz dohvativši telefon. »Ako čovjek postoji, obećavam ti da ćemo ga naći.«

Elliott otvori staklena vrata regala s knjigama i izvuče telefonski imenik. Umjesto književnih remek-djela police su krasile kompletna kolekcija Playboya i nekoliko knjiga o vinogradarstvu.

»Znaš li da na ovom svijetu ima i drugih stvari osim žena vina?«, reče prijatelju.

»Zbilja?«, upita Matt napola ozbiljno, »jer koliko god se trudio nikako da ih nađem.«

Kad su izvukli sve brojeve, dvojica se prijatelja bace na pozivanje svih kalifornijskih sanatorija nastojeći doznati nije li možda čovjek kojega traže na popisu pacijenata koji su bolnicu napustili bez liječničkog odobrenja. Valja napomenuti da su posljednjih godina psihijatrijske bolnice obvezne puštati dio svojih pacijenata na zrak u prirodu. Kako bi smanjio poreze, kalifornijski guverner - Ronald Reagan - odlučio im je drastično smanjiti proračune. Takvu je politiku namjeravao još više poticati preuzme li jednoga dana predsjedničku funkciju. Elliott i Matt zdušno su se predali poslu, ali nakon sat vremena shvatili su da još nemaju apsolutno nikakav trag. Zadatak je bio pretežak osobito u to doba dana.

»Tip je nevidljivi čovjek«, zagunđa Matt spuštajući slušalicu »Želiš da nastavimo?«

»Mislim da nema smisla. Zapravo, samo sam htio dokaz.«

»Kakav dokaz?«

»Dokaz da taj tip nije ja.«

»Stari, ti se gubiš. Prvi put te vidim u ovakvu stanju i oprost, ali moram ti reći da sada ne bih volio da me ti operiraš. Opusti se, prijatelju! Odi na odmor, odvedi Ilenu na sunčanje na Havaje tjedan dana i vidjet ćeš da će sve sjesti na svoje mjesto.«

Matt se ispruži na dvosjedu, upali televizor i naleti na epizodu Columba. Na ekranu, između dva prisjećanja na svoju suprugu, poručnik nastoji zbuniti zločinca navodeći ga na labirint kontradikcija.

»Šteta što nije ništa ostavio kod tebe«, reče Matt zijevajući.

»Kako to misliš?«

»Tvoj putnik kroz vrijeme, šteta što nije ostavio kod tebe nešto sa svojim otiscima. Mogli bismo ih analizirati kao u filmu.«

Elliott se zamisli, prisjećajući se točnog susreta sa svojim »gostom«, a zatim stisne prijatelja za ramena.

»Matt, ti si genij, znaš?«

»Istina«, potvrdi Francuz. »Šteta što si jedini koji to vidi. Ali zašto mi to govoriš?«

»Ostavio je upaljač! Siguran sam, pušio je preda mnom i odložio Zippo na stolic na mojoj terasi.« Elliott izbezumljeno dohvati sako i ključeve. »Idem kući.«

»Idem s tobom«, odvrati Matt pridruživši mu se na vratima. »Ne želim da voziš u ovakvu stanju.«

»Hvala na brizi.«

»I neću te napustiti kad bude postajalo sve zanimljivije.« Dvojica prijatelja izađu iz kuće i popnu se drvenim stubama. »Idemo mojim autom«, predloži Matt, »teško mi je voziti tvoje drndalo.«

No stigavši na parkirno mjesto imali su što vidjeti. Mattov predivni Corvette Chevrolet bio je urešen Tiffanynim djelom. Preko cijelog prednjeg vjetrobrana ružom za usne pisalo je: *BASTARD**

»Dražesna cura«, primijeti Elliott.

»Vidjet ćeš da je ipak ostavila broj telefona«, odvrati Matt izvukavši posjetnicu zataknutu ispod brisača. Zacijelo ima u meni nešto neodoljivo.«

Dok je njegov prijatelj energično brisao staklo, Elliott ode po malenoga labradora u svom autu.

»Sada imaš i psa?«, iznenadi se Matt izbečivši oči. »Mislio sam da nisi neki ljubitelj životinja.«

»Recimo da ovo nije običan pas.«

*Kopile

Matt sjedne za upravljač i zakopča pojas.

»Po čemu je poseban? Zna voziti i služi ti kao vozač, ha?«

»Da, a naučio sam ga i govoriti.«

»Zbilja?«

»Hajde, kreni, budeš li dobar možda ti otpjeva Marseljezu.«

Matt da gasa i Corvette Roadster krene u noć. Elliottu laknu kao da mu je sa srca pao kamen težak tri tone. Za samo nekoliko minuta posve se udobrovolio. Bojao se, istina, tog čovjeka koji ga je uznemirio otkrivši mu dvije-tri obiteljske tajne. No sada se vratilo samopouzdanje i dobro raspoloženje. Pokupit će upaljač i nazvati prijatelja policajca. Analiza će pokazati da otisci prstiju toga tipa nisu jednaki njegovima i sve će opet biti u redu. Tada će moći javiti Ileni pa će se zajedno smijati toj smiješnoj priči. U međuvremen je mogao još malo podbadati Matta.

»Znaš, pa nisi ti obvezan izlaziti s djevojkama kvocjenta inteligencije manjeg nego u puža.«

»Zašto mi to kažeš?«

»Jer čini se da pin-up djevojka od maločas nije bila neka mudrica, ako me razumiješ.« Matt tu vijest prihvati posve ravnodušno, dodajući ipak:

»Svejedno, jesi li vidio te...«

»Obujam grudi nije jedini kriterij da izađeš sa ženom«, prekine ga Elliott. »Imaš trideset godina, mislio sam da si prošao tu primitivnu fazu, ali vidim da nije tako.« Matt nije odustajao:

»Fizički izgled je važan.«

»Da, važan je za ono na što ti misliš, a poslije?«

»Poslije čega?«

»Razgovori, zanimanje za drugoga, razmjena mišljenja...« Matt slegne ramenima:

»Za razgovor zovem tebe. Za to mi ne treba izlazak s nobelovcem.«

»Uh... U međuvremenu si promašio račvanje prema meni.«

»Nisam«, odvrati Matt uvrijeđeno, »idem prećacem za koji ti i ne znaš.«

No prećac je možda put činio i nekoliko kilometara duljim. Do marine im je trebalo deset minuta. Elliott je nestrpljivo tresao nogom, ali tako elegantno da se ništa nije primijetilo. Čim se auto zaustavio pred kućom, pojuri unutra i grabeći po četiri stube popne se na terasu. Sada se bojao još samo da upaljač nije nestao. Srećom, nije bilo tako. Zippo je još uvijek ležao na rubu stola.

»Što se ovdje dogodilo«, upita Matt ugledavši hrpu razbijenog stakla. »Borio si se s King Kongom?«

»Objasnit ću ti kasnije. Moram obaviti jedan poziv.«

»Samo malo, leptiriću. Dva su sata ujutro! San Francisco nije grad koji nikada ne spava, pogriješio si obalu! U ovo doba većina normalnih ljudi je u krpama.«

»Zovem policiju, Matt.«

Elliott nazove centralnu policijsku postaju i upita je li dežuran detektiv Malden. Tako je i bilo, i odmah ga spoje s uredom istražitelja.

»Dobra večer, gospodine Malden. Ovdje Elliott Cooper, oprostite što smetam, ali molio bih vas jednu veliku uslugu.«

Čekajući policajca, dvojica prijatelja izađu na terasu.

»Nisam znao da imaš prijatelje u munji«, reče Matt iznenađeno. »Odakle znaš tog tipa?«

»On je istraživao samoubojstvo moje majke«, odgovori uvijeno Elliott. »Tada mi je mnogo pomogao i ostali smo u kontaktu. Vidjet ćeš, dobar je.«

Obojica priđu stolu i pažljivo promotre upaljač koji je njihov takozvani »putnik kroz vrijeme« ostavio za sobom. Bio je to srebrni Zippov model s urezanim sjajnim zvjezdicama i natpisom Millenium Edition.

»Neobičan natpis«, zaključí Elliott.

»Da«, potvrdí Matt kleknuvši da pogleda izbliza. »Kao da je proizveden u ograničenoj seriji u spomen na nešto...«

»...Na prelazak u 2000. godinu«, završi Elliott uviđajući nevjerojatnost svojih riječi.

»Pusti sad to, pričamo gluposti!«, odvrati odlučno Matt ustajući.

Nekoliko minuta poslije pred kućom se zaustavi policijski auto. Elliott požuri dočekati detektiva Maldena. Bio je to murijak staroga kova, poput starog Humphreya Bogarta, u baloneru i štofano šeširu, ali atletske građe. Počeo je na samome dnu, učeći zanat i ulici. Nakon gotovo četrdeset godina otkako je u službi, San Francisco za njega više nije imao nikakvih tajni.

No stari policajac nije došao sam. Predstavi Elliottu novog kolegu, detektiva Douglasa, mladog inspektora tek izašloga iz Policijske akademije, diplomiranog kriminalista. Kose pažljivo zalizane unatrag, Douglas je i u dva ujutro bio besprijekorno odjeven, u lijepo krojenom odijelu sa savršeno zavezanom kravatom.

»Što se dogodilo, Elliotte?«, upita Malden izlazeći na terasu i pokazujući na hrpe stakla. »Dobio si metak u prozor?«

»Volio bih da uzmete otiske s ovog upaljača«, objasni naizust Elliott kao da je riječ o najobičnijoj formalnosti.

Kao predani učenik, Douglas je već držao u ruci notes i kemijsku olovku.

»Je li netko upao ili provalio u kuću?«, krene se raspitivati.

»Ne može se baš tako reći«, odgovori Matt. »Priča je malo složenija...«

»Ne prijavite li slučaj policiji, nećemo vam moći pomoći!«, zaprijeti im uzrujano mladi inspektor.

»Smiri se, Douglase!«, zatraži Malden.

Elliottu je postajalo sve jasnije da se neće tako lako izvući bez objašnjenja situacije. Pod izlikom da ide pristaviti kavu, uvede starog policajca u kuhinju da popriča s njime u četiri oka.

»Elliote, sada mi opiši što se točno dogodilo«, zatraži Malder i zapali cigarillo.

Kako je mladi liječnik i dalje šutio, Malden se prisjeti njihova prvog susreta. Iako je otada prošlo već dvadesetak godina, sjećao ga se kao da je bilo jučer.

Jedne kišne večeri bio je pozvan proglasiti samoubojstvom smrt žene koja se bacila sa zgrade u centru grada. Uz tijelo je našao i dokumente - zvala se Rose Cooper - a zatim je na sebe preuzeo zadatak da tu strašnu vijest prenese njezinome mužu i sinu.

Kad je njegova majka počinila samoubojstvo, Elliottu nije bilo ni deset godina. Malden ga se sjećao kao zanimljivog, pametnog i osjećajnog dječaka. Upoznao je dječakova oca. Bio je to poslovni čovjek kojega smrt žene kao da i nije previše shrvala. Malden se osobito sjećao ožiljaka i modrica koje je zapazio na dječakovoj ruci. Iskreno rečeno, te je ožiljke više predosjetio nego uistinu primijetio. Možda ga je upravo ta njegova intuitivna crta činila tako dobrim policajcem: neke je stvari jednostavno »osjećao«. A u ovom slučaju osjećao ih je to bolje jer je i sam imao oca koji bi ga redovito mlatio remenom nakon radnog dana u tvornici.

Mogao je, dakako, zatvoriti oči: u ono vrijeme tim se stvarima nije pridavala tolika pažnja. No idućeg se dana vratio provjeriti Elliotta, kao i dan poslije. Te bi trenutke iskoristio da uputi ocu nekolikio rečenica dajući mu time na znanje da »zna« i da ga odsad drži na oku. Tako je Malden malo pomalo pratio Elliottov razvoj i zanimao se za njegovo školovanje. Na svoj je poziv gledao pomalo utopijski: policija mora biti bliska ljudima, što je nimalo ne sputava da zatvara zločince.

Policajac primi šalicu kave koju mu je pružio liječnik i protrlja oči želeći izbrisati uzavrela sjećanja. Mora se usredotočiti na sadašnji problem.

»Ne kažeš li mi ništa«, nastavi Malden ustrajno, »neću ti moći pomoći.«

»Svjestan sam toga«, prihvati Elliott, »ali...«

»Ali što?«

»Nakon majčine smrti tražili ste da vam vjerujem i obećali mi da ćete uvijek biti tu zatrebam li pomoć...«

»To i dalje vrijedi, sinko.«

»E, pa danas mi je potrebna vaša pomoć. Ne samo kao policajc nego i kao prijatelja: policajac mi treba radi istrage ovih otisaka, prijatelj da mi vjeruje premda mu zasad ništa ne mogu objasniti.«

»Da«, uzdahne Malden, »lijepo zboriš, ali istragu otisaka nemogu pokrenuti samo tako! Za to je potrebno dopuštenje, polaganje računa.

Moramo pozvati ekipu forenzičara. Osim toga, to mo potrajati i nekoliko dana, čak i tjedana...«

»Ali rezultat mi je hitno potreban!«

Malden se na trenutak zamisli češkajući se po glavi. Već neko vrijeme njegova se policijska karijera polako gasila. Službeno su mu zamjerali da ne vodi računa o hijerarhiji i da do cilja katkad dođe ne baš uvijek prihvatljivim metodama. No ponajviše mu se zamjeralo što je predaleko odvuкао istragu jednog slučaja korupcije koja je kompromitirala nekoliko gradskih glavešina. Malden je znao da ga otad budno prate i da je njegov novi pomoćnik tu ponajviše kako bi pazio da ne učini neki pogrešan korak. Imao je toliko razloga, oprez, ali i dano obećanje - obećanje koje je dvadeset godina ranije dao djetetu koje je ostalo bez majke.

»Možda postoji mogućnost da otiske uzmemo bez uobičajene procedure«, izjavi nenadano.

»Kako to?«

»Vidjet ćeš«, odgovori tajanstveno. »Posve je protupropisno, ; moglo bi upaliti.« Vrativši se u dnevni boravak, pošalje Douglasa po tubu onog novog super ljepila koje se tek pojavilo na tržištu.

»A gdje da ga nađem u dva sata ujutro?«, zagunđa Douglas.

Malden reče pomoćniku adresu jedne trgovine fotografsko opremom koja radi cijelu noć i koja je komercijalizirala to ljepilo marke Kodak. Kad je Douglas otišao na zadatak, policajac ponovno kleknu kako bi promotrio neobičan ugravirani natpis na upaljaču.

»Millenium Edition? Što bi to moglo značiti?«, zapita okrenuvši se prema Mattu.

»Znamo koliko i vi«, prizna Matt otvarajući limenku Coca-Cole.

»Nadam se da ga niste dirali? Inače, zaboravite otiske...«

»Što mislite tko smo mi?«, povikne Matt.. »I mi gledamo Starskyja i Hutchu.«

Malden ošine pogledom mladića i okrene se Elliottu.

»Treba mi kartonska kutija.«

»Koje veličine?«

»Može i kutija za cipele.«

Elliott ode pogledati u ormar u sobi i pronade kartonsku ambalažu jednog para adidaski. Za to vrijeme Malden uzme malenu lampu sa stolića na terasi. Skine abažur i položi dlan na još upaljenu žarulju, da provjeri toplinu.

Nekoliko minuta kasnije vratio se Douglas ponosno mašući tubom super-ljepila. U početku je Maldena smatrao staromodnim, ali ipak je morao priznati da ga stari murjak svakim danom sve više iznenađuje svojom umješnošću i da je više naučio s njime u nekoliko tjedana nego tijekom cijele trogodišnje obuke.

»Sve je spremno«, najavi Malden, »predstava može početi.«

»Uzet ćete otiske s pomoću kartonske kutije i tube ljepila?«, upita Matt s nevjericom.

»Upravo tako. A to, dečko, nisi nikad vidio ni na televiziji, čak ni u Starskyju i Hutchu.«

Malden zamoli Matta limenku Coca-Cole koju je upravo iskapio. Policajac izvadi iz džepa nožić i odreže dno aluminijske limenke. U malenu improviziranu posudicu istisne sadržaj ljepila, a zatim je položi pokraj upaljača. Potom uzme noćnu svjetiljku i toplinom žarulje zagrije ljepilo. Sobom se ubrzo proširi neugodan miris. Malden sve to pokrije kartonskom kutijom, a zatim se zadovoljno vrati svojim gledateljima.

»Još nekoliko minuta do degustacije«, najavi uz zadovoljan osmijeh.

»Što ste zapravo napravili?«, upita Matt sa sve većom nevjericom. Pazeći jednim okom kutiju, Malden počne objašnjavati stručnim tonom:

»Kemijski naziv super-ljepila je cianoakrilat...«

»Drago mi je što sad i to znamo«, reče Matt posprdno.

Malden mu tada uputi oštar pogled kojim zatraži da ga se prekida i Matt u potpunosti shvati poruku.

»Aminokiseline i lipidi, osnovne sastavnice ljudskog znoja koji ostaje na otiscima pod utjecajem topline privlače pare cianoakrilata.«

»I doći će do polimerizacije«, najavi Elliott koji je počeo shvaća

»Poli-što?«, upita Douglas koji se osjećao sve više zapostavljen.

»Polimerizacije«, objasni Malden. »To znači da će se pare super-ljepila spustiti na otisak prsta nevidljiv golim okom, stvarajući na taj način nešto poput zaštitne ljuske koja će nam omogućiti da otisak vidimo i sačuvamo.«

Matt i Douglas s nevjericom pogledaju policajca. No ovo je bila preteča i za nekoliko godina ta metoda identificiranja otisaka prsta bit će prava revolucija u svjetskom istraživanju zločina. Elliott, pak, nije skidao pogleda s kutije, nestrpljivo iščekuju što će mu ona otkriti.

Ubrzo Malden odluči privesti igru kraju i podigne kutiju: bijeli sloj prekrivao je upaljač na tri mjesta jasno otkrivajući tri otiska prsta.

»Posao je obavljen«, reče Malden prignuvši se. »Na prvi pogled vidimo sjajan otisak palca na jednoj strani, a na drugoj, rekao bi vrhove kažiprsta i srednjaka.«

Pažljivo rupčićem omota dokazni materijal i uvuče ga u džep kišnog ogrtača.

»Ako sam dobro shvatio«, reče okrenuvši se Elliottu, »želiš da otiske usporedim s onima iz naših dosjea?«

»Ne baš sasvim«, ispravi ga liječnik: »želim da ih usporedite mojima.« Poprativši te riječi gestom, iz džepa sakoa izvuče nalivpero i kapne na stol malo tinte, zatim umoči u nju vrhove svih prsta te utisnu vlastite otiske na praznu stranicu rokovnika. Malden uzme papir i pogleda Elliotta ravno u oči.

»Iako ne shvaćam čemu sve ovo, učinit ću to jer i ja imam povjerenja

u tebe.«

Liječnik tiho kimne glavom u znak zahvale policajcu. A Matt se konačno odvaži na još jedno pitanje:

»Hoće li dugo trajati usporedba tih dvaju otisaka?«

»Odmah ću se baciti na posao«, odvrati Malden. »Budući da su uzorci valjani, nadam se da ću brzo imati rezultate.«

Elliott isprati policajce. Dok je Douglas išao prema autu, Malden obeća:

»Nazvat ću te čim bude gotovo.« Zatim na trenutak promisli i upita: »Jesi li još uvijek s onom malom Brazilkom, Ilenom?«

»Jesam«, odgovori Elliott pomalo iznenađen pitanjem. »Između nje i mene je...« Od naleta stida ne dovrši rečenicu, ali Malden shvati bit.

»Razumijem«, reče pognuvši glavu, »kad vam neka osoba osvoji srce, ostaje u njemu zauvijek... «

Elliott dirnuto pogleda starog policajca koji je polako odmicao. Znao je da ovaj već nekoliko godina prati svoju ženu u unaprijed izgubljenoj utrci protiv Alzheimerove bolesti. I da će se uskoro oglasiti zvonce za posljednji krug.

Bilo je tri sata ujutro, ali Elliottu se nije spavalo. Odvezao je Matta kući i pokupio svoju Bubu. Zaustavio se na jednoj benzinskoj crpki u Market Streetu. Upravo je zamišljeno punio spremnik kada ga dozove neka bezuba žena. Gurala je kolica puna tričarija i dronjaka i doimala se drogiranom ili pijanom. Dobaci mu gomilu uvreda, ali on ih nije doživio. Dva dana u mjesecu volontirao je kao liječnik u Free Clinic, gradskome centru za liječenje beskućnika i dobro je znao da grad noću poprима drugo lice. U turističkim vodičima i filmovima San Francisco se uvijek prikazivao u najboljem svjetlu sa svojim pitoresknim četvrtima po mjeri čovjeka i brojnim zelenim površinama. Također, neprestano se podsjećalo na to kako je taj grad simbol hipi revolucije. I istina je da je Frisco pravu slavu doživio deset godina ranije kada su, tragom Janis Joplin i Jimija Hendrixa, stotine djece cvijeća naselile viktorijanske kuće Haigh Ashburyja. No Summer of Love već je bilo daleko. Hipi pokret polako se gasi, uništen vlastitim pretjerivanjem. Joplinica i Hendrix, bili su oboje mrtvi s jedva navršenih 27 godina. Jimi nakljukan tabletama za spavanje i ugušen u vlastitoj bljuvotini, Biser* od bijednog predoziranja heroinom.

Koncem te 1976. slobodna ljubav i život u zajednici više nisu budili veliko zanimanje. Prije svega, droga je uzrokovala nevjerojatna oštećenja. Pod krinkom otvaranja duha i oslobođenja od unutrašnjih blokada, LSD, metedrin i heroin tjerali su ljude u ovisnost da bi ih zatim polako ubijali.

*Pearl (biser) bio je nadimak Janis Joplin

U klinici je Elliott svjedočio o njihovoj strašnoj pošasti: predoziranja, hepatitis uzrokovan nečistim iglama, upale pluća, bad tripovi koji bi završavali tragičnim bacanjem kroz prozor.

A tomu je pridodan i problem vijetnamskih veterana, od koji su se neki pridruživali sve brojnijim beskućnicima. Iako su se američke trupe iz Sajgona povukle godinu dana ranije, mnogi bivši borci traumatizirani ondašnjim iskustvima sada su bili primorani na bijedu i klošarenje.

Elliott plati puni spremnik i spuštenih se prozora proveze gradom opet razmišljajući o nevjerojatnom susretu koji mu se te večeri ponovio. Otkad je ostavio Matta osjećao se opet sam i ranjiv. Jer ruku na srce, sve što mu je onaj čovjek rekao bila je istina, od očevih batina do krivnje koju je osjećao zbog majčina samoubojstva.

Zašto o svemu tome nikada nije razgovarao s Ilenom? Zašto ženi koju je volio nikad nije htio otkriti svoje slabosti?

A Mattu? Ni njemu nije ništa rekao. Da li zbog obične muške taštine? Istina je da je tako bilo lakše. S Mattom je sve bilo lagodno i površno. Njegovo mu je društvo bio ugodan način da se zaštiti od okrutne stvarnosti i pošteno napuni baterije kada bi ga odgovornosti na poslu počele pritiskati.

Konačno, premda još nije otkriveno ništa bolje od ljubavi i prijateljstva što bi život učinilo podnošljivim, iz nekih se situacija nesumnjivo možeš izvući samo sam.

Nekoliko kilometara dalje detektiv Malden brzo se posvetio radu u svojem uredu u centralnoj policijskoj postaji. Nekoliko minuta ranije posvađao se sa svojim podređenim jer mu je zamjerio što u radno vrijeme rješava privatni slučaj. Malden je znao da Douglas puca visoko i da se otvoreno nada njegovoj suspenziji, sve kako bi brzo dobio promaknuće. Kad mu je mali gad zaprijetio da će ga odati, Malden mu je rekao što ga spada i poslao daleko u neki drugi ured. Šteta, Douglas bi mogao biti dobar murijak, imao je sve potrebne kvalitete, ali nije odabrao dobar način da to ostvari. U njegovo vrijeme nije se nastojalo uspjeti po svaku cijenu uklanjajući sve druge s puta. No možda je Malden već prestar. Možda novi naraštaj ima nove vrijednosti: veće ambicije, više samoinicijative, kao što je i guverner Reagan nekoliko puta izjavio na televiziji.

Malden ispije kavu. Ovaj put nije nimalo sumnjao da mali neće ostvariti svoje prijetnje. No što sad. Ako mu policijske glavešine na kraju dođu glave, napustit će posao i još više vremena provoditi u bolnici s Lisom. Ionako mu se bliži mirovina. U međuvremenu će zadnji put pomoći Elliottu i obaviti posao koji ga je zamolio.

Prvo svjetlećom bojom oboji otiske s upaljača. Zatim foto-aparatom snimi niz fotografija koje je valjalo razviti i uvećati. Tek nakon toga

počinje prava analiza. Zabrinuto pogleda na sat. Čekao ga je minuciozan posao. Noć mu neće biti dovoljna.

Prije povratka u marinu, Elliott zastane u samoposluživanju u aveniji Van Ness koje radi nonstop. Kupi cigarete i kutiju psećih kolačića.

»Bok, Uljezu«, reče otvarajući kućna vrata.

Tek što je prešao prag terase dojadi mu labrador i polize vrhove prstiju baš kao što je dva sata ranije učinio njegovu neobičnom gostu.

»Ne moraš se ulizivati«, upozori ga sipajući kolačiće u improviziranu posudicu. Ostane na trenutak promatrati psića iznenađen što ga je tak prihvatio. Zatim pomete krhotine stakla i prazna pogleda popuši par cigareta lutajući mislima po svojem djetinjstvu. Svakih pet minuta tjeskobno je pogledavao na telefon u očekivanju presude analize otisaka. Premda cijela priča nije držala vodu nije se mogao smiriti, kao da je čekao nalaze liječničkih pretraga za otkrivanje smrtne bolesti.

Pomoćni detektiv Douglas podere izviješće koje je upravo ispisa na pisaćem stroju. Ustane i siđe u prizemlje, u malenu sobu za odmor policajaca. Te je večeri u policijskoj postaji bilo iznenađujući mirno. Douglas pripremi dvije šalice kave, zatim se popne na treći kat i pokuca na vrata Maldenova ureda. Malden samo nešto progunda, što Douglas shvati kao poziv.

»Trebate li pomoć?«, upita provirivši u ured.

»Možda...«, odvrati grubo stari policajac.

Douglas pruži kolegi jednu šalicu kave i pažljivo pogleda oko sebe.

Desetak uvećanih fotografija na zidu otkrivalo je labirinte otisaka prsta. Murijaci vole otiske: *»jedine prokazivače koji nikada ne varaju i ne lažu«*, običavalo se govoriti u struci. Poslagane jedna do druge, fotografije su podsjećale na zanimljivu tapiseriju s motivom topografskih karata: blage krivulje, račvanja, vrhovi, maleni otočić koji se mogu kombinirati na raznorazne načine. Otisak prsta jedinstveno je umjetničko djelo svakog pojedinca koje se oblikuje još za života u maternici. U majčinu trbuhu fetus proživljava male stresne situacije koje će slučajnim slijedom izbrazdati jagodice prsta. Sve se to odvija do šestog mjeseca trudnoće. Kasnije se maleni oblici učvrste i ne mijenjaju do smrti.

U policijskoj školi Douglas je naučio da svaki prst ima oko 150 karakterističnih točaka. Kako bi se odredila identičnost dvaju otisaka valja uočiti podudarnost tih malenih karakterističnih obilježja. A da bi autentičnost dobila i zakonsku valjanost moralo se podudarati barem dvanaestak točaka.

»Hajdemo na posao«, predloži on svojem nadređenom. Douglas je imao dobro oko. A Malden strpljenje.

Njih su dvojica činili dobar tim.

* * *

Kad je svanulo, Elliott se odluči istuširati. Presvuče se u čistu odjeću i krene na posao u bolnicu. Putem je morao upaliti svjetla i brisače. U par sati vrijeme se sasvim promijenilo. Nebo, tako čisto protekle večeri, sada su gušili teški oblaci najavljujući kišno jutro kakva obilježavaju dolazak zime.

Upali radio i poslušaj vijesti. Sve su bile zabrinjavajuće: veliki potres u Kini, vojna represija u Argentini, crna mrlja u Francuskoj, pokolj u Sowetu u Južnoafričkoj Republici aparthejda, dok se u Houstonu jedan luđak zatvorio u vlastitoj kući i iz nje pucao na gomilu. Istodobno u Americi u vrijeme Watergatea u jeku je predsjednička kampanja koja će otkriti hoće li zemlju voditi Carter ili Ford.

Elliott razočarano promijeni stanicu i put završi uz Beatlese i Let it Be. Upravo je ušao u bolnički hodnik kad ga dozove čuvar.

»Poziv za vas, doktore!«

Elliott primi pruženu slušalicu.

»Imam rezultate«, izvijesti ga Malden.

Liječnik duboko udahne, a onda upita:

»Što kažu?«

»Otisci su identični.«

Elliottu je trebalo nekoliko trenutaka da osvijesti tu informaciju.

»Sigurni ste u rezultate?«

»Sto posto. Provjerili smo nekoliko puta.«

Međutim, Elliott još nije bio spreman priznati očigledno.

»Općenito gledano«, upita, »kolika je vjerojatnost da dvije različite osobe imaju jednake otiske?«

»Jedna naprama više desetaka milijardi. Čak i jednojajčani blizanci imaju različite.« Budući da liječnik nije reagirao, Malden pojasni svoj zaključak. »Ne znam u čemu je problem, Elliotte, ali oba otiska pripadaju istoj osobi. Tu nema nikakve dvojbe. A ta osoba si ti.«

7.

*Tjeram od sebe smrt kako bih živjela, patila,
bila prevarena, riskirala, davala i gubila. ~ Anais Nin ~*

Rujan 2006.

Elliott ima 60 godina.

Staklene stijenke propuštale su svjetlost u unutrašnjost kuće, dopuštajući suncu da okupa zidove i razlije se parketom od kalifornijskog oraha.

U starim levisicama i puloveru s pletenicama Elliot siđe niz metalne stube koje vode u kuhinju. Ovo mu je bio slobodan dan i namjeravao je doručkovati mirno i bez žurbe. Istuširan i svježe obrijan osjećao se nesputano. Jutros nije osjećao bolove, neobičan sinoćnji događaj kao da je odagnao dah smrti.

Pripremio si je sok od naranče i zdjelicu pahuljica, i odlučio doručkovati u vrtu. Svanuo je prelijep dan. U glavi mu se još vrzmalo nekoliko slika njegove sinoćnje pustolovine. Ali nije bio toliko zabrinut koliko opijen. Još nije znao što je u onim pilulama, no i te kako je djelovalo! Drugo »putovanje« posebno mu je pomoglo razjasniti neke stvari. Činilo mu se da sada malo bolje shvaća mehanizam svojega povratka u prošlost.

Prvo, vremenski skok oba je puta bio isti: trideset godina unatrag na isti dan. Prve večeri vidio je datum na osvjetljenoj ploči u zračnoj luci, a sinoć su mu tu informaciju pružile novine sa stolića na terasi. Zatim, očigledno je mogao u prošlost prenositi i predmete jer je pri svakom putovanju zadržao istu odjeću. Isto tako mogao je vratiti predmete u svoje vrijeme: najbolji je dokaz rupčić umrlja krvlju.

No nešto mu se ipak činilo nepotpunim: njegov je boravak prošlosti bio previše kratak. Svaki put po dvadesetak minuta bilo je premalo. Tek bi izmijenio par riječi sa »svojim dvojnikom« i već bi osjetio drhtanje koje bi najavljivalo povratak u budućnost.

Ali možda je još prerano za ikakvo generaliziranje. U svakom slučaju, jedno je bilo sigurno: kroz vrijeme prolazi zahvaljujući snovima.

Čim je stigao kući sjedne pred računalo. Bio je kirurg, što je uistinu znao o spavanju i snovima? Baš i ne mnogo. Tijekom studija mnogo je toga naučio, ali i mnogo zaboravio. Da osvježi pamćenje, spoji se na internet i narednih sat vremena posveti medicinskoj on-line enciklopediji.

San čine različite faze koje slijede jedna za drugom i koje se ponavljaju tijekom cijele noći. Dobro, toga se još sjećao. Što još?

Blagi san odgovara fazama sna sporih valova, a duboki san onima iz paradoksalnog sna. Paradoksalni san? To mu je zvučalo poznato... To je naziv za fazu sna kada je moždana aktivnost najintenzivnija, a svi mišići tijela od vrata do stopala posve su opušteni. Dobro, gdje su u tom svemu snovi?

Tijekom života prosječno dvadeset i pet godina provedemo spavajući, a desetak godina sanjajući.

To znači da svi odsanjamo između 100 000 i 500 000 snova.

Nad tim posljednjim brojem Elliott se zamisli. Znači, kroz naš ljudski život prođe stotine tisuća snova! To je bilo istodobno i zadivljujuće i zabrinjavajuće. Osjećajući da je na dobrom tragu, priušti si jednu cigaretu, a zatim nastavi čitati da bi doznao: Vrijeme paradoksalnog sna ponavlja se svakih devedeset minuta i traje dobrih četvrt sata. Tijekom te faze javljaju se najburniji snovi.

Pročitavši posljednju informaciju počne se vrpeljiti na stolici. Sve se slagalo: večer prije zaspao je oko 22 sata kako bi se vratio 30 godina unatrag, u vrijeme oko 23 i 30 h. Dakle, njegovo je putovanje trajalo 90 minuta: točno koliko je potrebno da se dostigne prva faza paradoksalnoga sna!

Eto, znači to je bio ključ: tijekom tog razdoblja moždane aktivnosti supstancu u piluli kod njega je izazivala povratak u prošlost. Dakako, sve se to činilo posve suludim, ali dospio je u godine kada je ne vjerujući ni u što bio spreman povjerovati u sve.

Uz nekoliko klikova mišem nastavi istraživati taj tajanstveni svijet da bi shvatio kako znanost, premda je otkrila mnogo o načinima ljudskog sanjanja, ne zna mnogo o njegovim uzrocima. U svakom slučaju, san je ostao nešto zagonetno. Kao i svaka programirana tjelesna ili moždana aktivnost i san je morao imati neku funkciju, smisao... Ali koji?

Na to pitanje još nije bilo znanstvenoga odgovora.

Dakako, postojala su sva ta ezoterična shvaćanja koja su sezala još u vrijeme starog Egipta i prema kojima su snovi bili znakovi koje su nam slali bogovi ili neki nevidljivi svijet. No koliko su takve nebuloze vrijedne spomena?

Elliott je razmišljao o tim raznoraznim pretpostavkama, kad ga prene zvonjava telefona. Podigne slušalicu i prepozna glas Samuela Bellowa, voditelja bolničkoga laboratorija kojemu je dao krhotine dna bočice pilula.

»Imam nalaze tvoga materijala«, reče Bellow.

1976.

Elliott ima 30 godina.

U isto vrijeme trideset godina ranije Elliott je dovršavao svoju kavu u dvorani za odmor bolnice Lennox.

Deseti put toga jutra mladi je liječnik proučavao snimke otisaka prstiju koje mu je dostavio Maldenov dostavljač. Zasad je bio primoran povjerovati u nevjerojatno: negdje u budućnosti jedan »drugi on« otkrio je mogućnost putovanja kroz vrijeme i način da ga tu i tamo posjećuje. No kako je to uspio, to je već bila druga priča!

Elliott nikad nije bio veliki ljubitelj znanstvene fantastike, ali na fakultetu je proučavao Einsteina i njegovu teoriju relativnosti. A šta je striko Albert govorio o putovanju kroz vrijeme? Da je to sasvim moguće..., ali samo pod uvjetom da se nadiđe brzina svjetlosti, teško je mogao zamisliti svog neobičnog gosta kako se okreće oko Zemlje brzinom od 300 000 kilometara u sekundi poput ostarjeloga Supermana. Odgovor je, dakle, valjalo potražiti negdje drugdje.

Možda u crnim rupama? Gledao je jednu televizijsku reportažu o zvijezdama na zalasku čija su gravitacijska polja sposobna saviti prostorno-vremenski kontinuum. Teoretski, nije bilo nezamisliv da neko tijelo, progutano jednom takvom crnom rupom, izađe neko drugo vrijeme ili neki drugi univerzum.

Logično... samo što se do toga dana nije moglo promatrati ni jednu crnu rupu i bilo je malo vjerojatno da ljudsko tijelo proći kroz to područje čitavo ne pretvarajući se u prah. I sve to ne računajući brojne vremenske paradokse kojima su se dičili filmovi i knjige toga tipa. A što ako povratkom u prošlost spriječite susret svojeg budućeg oca i budućee majke? Što ako ubijete svoje roditelje prije no što vas naprave? Ušlo bi se, dakle, u izopačen krug postojanja i nepostojanja:

Ubio sam svoga pretka.

Dakle, nisam se rodio.

Dakle, nisam ubio svoga pretka.

Dakle, rodio sam se.

Dakle, ubio sam svoga pretka.

Dakle...

Elliott uzdahne: uistinu, prihvatiti mogućnost takvoga putovanja svelo bi se na kršenje desetak zakona fizike i negiranje svih načela logičke uzročnosti i povezanosti. Pa ipak...

Ipak, snimci koje je držao u rukama bili su dobar dokaz da je cijela ta priča istinita. *Krajnji znanstveni dokaz*, pomisli oslanjajući se na jedinstvenost otisaka svakog pojedinca. Odsutan duhom poigravao se kremenom upaljača koji mu je Malden vratio, stvarajući snopiće iskrica. Zatim spusti poklopac Zippa i naglo ustane iz stolice. Ne može biti miran! Zadnjih nekoliko sati sasuo je u sebe tucet kava. Još je osjećao strah od protekle noći, ali ona se sada miješala s uzbuđenjem što proživljava nešto što si nije mogao objasniti. On je bio običan čovjek kojemu se događalo nešto nevjerojatno. Kamo će ga sve to odvesti? Nije imao pojma. Od tog trenutka ulazio je u nepoznato i nije bio siguran da će se moći suočiti s onim što ga čeka.

Nalije si još jednu šalicu kave i otvori prozor s pogledom na ulicu. Budući da je bio sam u sobi, nervozno zapali cigaretu koju zatakne u kut usana, pazeći da se ne uključi dimni alarm. Već nekoliko minuta glavom mu je neprestano strujalo jedno pitanje. Može li komunicirati s tim drugim ja iz budućnosti? Zašto ne? Ali, kako postupiti i koju poruku poslati? Nekoliko trenutaka razmisli o tom problemu, no ne nađe nikakvo jasno rješenje. Jedna mu misao prostruji glavom naglo poput munje iz vedra neba, ali on je odbaci. Ne, ne smije činiti gluposti, mora smiriti, ostaviti tu priču malo po strani i vratiti se svome poslu.

Pun dobrih rješenja, sjedne za stol pred hrpu dosjea kako bi završio izvješća operacija. Međutim, već za dvije minute odusta od glume. Kako da se usredotoči na posao nakon svega što mu dogodilo! Pogleda na sat: imao je još dobra dva sata do operacije uz malo sreće, naći će nekoga da ga zamijeni na dežurstvu. Svuče kutu, dohvati sako i napusti bolnicu. Pet minuta kasnije već je bio izvan bolnice.

Na odlasku s parkirališta presretne jedan od tipičnih kamiona Federal-Expressa. Posve obuzet novim događajima slegne ramenima u znak žaljenja. Fed-Ex i UPS mogu se sakriti.

On, Elliott Cooper poslat će poruku u budućnost, trideset godina kasnije...

2006

Elliott ima 60 godina

»Imam rezultate tvojih analiza«, najavi Bellow.

»Što kažu?«

»To ti je neka egzotična stvar: mješavina na bazi bilja, uglavnom listova duda i mušmule.« Elliott nije vjerovao svojim ušima.

»Samo to?«

»Da, po mojem skromnom mišljenju, to ti nije bogzna kako lekovito: običan placebo.«

Liječnik začuđeno spusti slušalicu. Znači, u tim pilulama nije bilo nikakvog čarobnog sastojka.

Stari Kambodžanac, ispunjenje želje, nada da će ponovno vidjeti Ilenu... Sve je to bio čisti folklor. Sigurno su mu metastaze doprle i mozga. Susret sa svojim drugim ja trideset godina ranije sigurno se dogodio samo u njegovoj glavi: obično sanjarenje čovjeka koji je stigao do kraja života i koji se bojao umrijeti.

Tome snovi i služe! Nema se tu što tražiti u znanosti, prije u psihoanalizi. Snovi su samo prikazi potisnutih žudnji, neka vrsta sigurnosnog ventila koji omogućava nesvjesnome da se izrazi ne narušavajući previše psihičku ravnotežu. Elliott je kucao na vrata Alberta Einsteina, a otvorio mu je Sigmund Freud!

Evo, običan telefonski poziv spustio ga je na zemlju. Čarolija je nestala i u jarkoj jutarnjoj svjetlosti ono što mu se još noćas činilo toliko

stvarnim sada je bilo još samo luda himera. Toliko je htio u to povjerovati, ali ne... Ta lijepa pustolovina, taj kratki put kroz vrijeme bili su samo plod njegove mašte. Bolest i približavanje smrti nagnali su ga na maštanje o tom mogućem povratku na raskrižje svoje prošlosti.

A zapravo je umirao od straha. Nije želio prihvatiti da mu se život već bliži kraju. Sve je prošlo tako brzo: djetinjstvo, pubertet, mladost, zrele godine... Nekoliko treptaja i već bi trebao otići? Jebemu, sa 60 godina još je prerano! Nije se osjećao starcem. Sve dok mu nisu dijagnosticirali rak bio je u punoj formi. Tijekom svojih humanitarnih misija prelazio je planine, često ostavljajući za sobom mladce od trideset ili četrdeset godina. A Sharika, njegova stažistica Indijka lijepa kao dan, htjela je izaći baš s njime, a ne s onom piletinom koja je tek počinjala svoj rad u klinici!

Ali sve je to bilo gotovo, odzvonilo mu je. Čekali su ga još samo smrt i strah.

Strah od gledanja kako mu tijelo slabi.

Strah od patnje i gubitka samostalnosti.

Strah da će krepati sasvim sam u blijedoj bolničkoj sobi.

Strah da će ostaviti kćer u tom nesigurnom svijetu.

Strah da njegov život na kraju nije imao nikakvog smisla.

I strah od onoga što ga čeka nakon. Kada jednom preda dušu i uroni s onu stranu.

I sranje...

Obriše suzu bijesa koja mu je klizila niz obraz.

Sada mu je utrobu parala mukla bol. Ode do kupaonice, pročeprka po ormariću za lijekove, uzme tabletu protiv bolova i malo se umije. U zrcalu ga je gledao čovjek svjetlucavih krvavih očiju.

Koliko mu je vremena preostalo? Nekoliko dana? Nekoliko tjedana? Kao nikad dosad osjeti toliko hitnu potrebu za životom, trčanjem, disanjem, primanjem i davanjem, ljubavlju... Ne može se reći da je potratio život. Bio je otac djevojke koju obožavao, bio je koristan, putovao je, doživio brojna zadovoljstva proveo lijepo vrijeme s Mattom. No uvijek mu je nešto nedostajalo. Ilena...

Od njezine smrti trideset godina ranije živio je povučenij više kao gledatelj nego akter svoga postojanja. I istina je da ovih zadnjih dana rado povjerovao u tu zamisao putovanja kroz vrijeme.

Samo zbog te pomalo lude nade da će prije smrti još jedno vidjeti Ilenu. No sada se iluzija rasula i bilo mu je teško što se dao tako nasankati. *Prestat će te boljeti kad se prestaneš nadati*, govorila je narodna izreka. A Elliott više nije želio bol.

Stoga, da bi zauvijek ugasio i posljednji tračak nade koji mu još iskrio u srcu, baci bočicu s pilulama u zahodsku školjku. Na trenutak razmisli zatim pusti vodu.

1976.

Elliott ima 30 godina.

Elliott parkira bubu u Mission Districtu u ulici Valencia. U to doba dana u toj hispanskoj četvrti San Francisca već se dobroano osjećala gradska vreva. Jeftine trgovine, taauerias i voćarnice činile su Mission jednim od najpitoresknijih dijelova grada.

Liječnik se uspne avenijom kroz šaroliku i bučnu gomilu. Pročelja zgrada u cijeloj ulici bile su oživljene zidnim freskama jarkih boja. Elliott na trenutak zastane pred tim zadivljujućim slikama nad kojima se nadvijala sjena Diega Rivere*. No ovamo nije došao kao turist. Pruži korak i nastavi dalje. Mjesto je odisalo nasiljem i energijom, što je privlačilo sve željne osjetiti život s druge strane zakona, no to je imalo i svoje loše strane poput Chicano bandi koje su, psujući prolaznike narušavale osjećaj zajedništva u četvrti.

Na raskrižju s ulicom Dolores, nakon niza salsa-klubova i vjerskih trgovina konačno ugleda znak koji je tražio.

BLUE MOON: NAKIT I TETOVAŽE

Gurne vrata trgovine i naleti na pomalo bizaran poster Freddyja Mercuryja. Preodjeven u djevojku, pjevač grupe Queen pozom je pretjerano aludirao na seksualni čin. S gramofona pokraj blagajne treštao je reggae ritam Boba Marleya kojega se počelo masovno slušati nakon što je Eric Clapton godinu dana ranije obradio njegovu pjesmu *I shot the sheriff*. Elliott uzdahne. Ovdje se baš i nije osjećao u svom elementu, ali ne dolazi u obzir da izgubi samopouzdanje.

»Kristina?«, pozove uputivši se prema stražnjem dijelu trgovine.

»Doktore Cooper? Kakvo iznenađenje!«

Pred njim je stajala visoka plavuša paklenog izgleda: motorističke čizme, kožne vruće hlačice i sado-mazo tetovaža na donjem dijelu leđa.

Elliott ju je upoznao u bolnici šest mjeseci ranije kad je operirao njezina sina zbog malformacije bubrega. Otad je redovito pratio malenoga Kineza kojega je Kirstina odgajala sa svojom družicom Leilom, bolničarkom koja je radila u njegovoj službi. Elliotta je od prvog susreta zaintrigirala slobodoumnost te djevojke s diplomom Berkleya i stručnjakinje za azijske civilizacije koja je radije otvorila trgovinu za tetoviranje nego poučavala na fakultetu.

Kristina je živjela kako je željela, otvoreno priznavajući svoju homoseksualnost. To u San Franciscu nije bio nikakav problem: već nekoliko godina gay pokret zamijenio je hipike kao najznačajniju skupinu u gradu. Privučeni tolerantnošću ovoga grada, deseci tisuća homoseksualaca počeli su se masovno naseljavati u četvrti Castro i Noe Valley.

*Meksički slikar, životni suputnik Friede Kahlo, autor zidnih kompozicija socijalne tematike.

»Dolazim za dvije minute«, reče ona pokazujući mu slobodan stolac.

Liječnik sjedne u naslonjač pored transvestita Južnoamerikanca koji je upravo završavao s bušenjem ušiju. Bilo mu je malo neugodno i zamoli da se posluži telefonom pa nazove Matta da ga izvijijesti o posljednjim novostima. Kad mu Elliott iznese rezultate analize otisaka, njegov se prijatelj i ne iznenadi previše.

»Tog tipa, osim tebe, nitko nikada nije vidio«, primijeti. »Po mojem skromnom mišljenju cijela ta priča plod je tvoje mašte.«

»Kako plod moje mašte?!«, uzruja se Elliott. »A upaljač Milenium Edition s mojim otiscima, zar je i on plod moje mašte?«

»Slušaj, stari, taj si upaljač sigurno ti kupio, ali si zaboravio.« Elliott je bio izbezumljen:

»Znači, ne vjeruješ mi?«

»Ne«, prizna Matt, »i nadam se da ni ti meni ne bi vjerovao da tebi ispričam takvu priču i da bi me nastojao urazumiti.«

»Hvala ti na podršci!«, odvrati mu prijatelj. I mrzovoljno spusti slušalicu.

»Dakle, doktore, što želite?«, upita Kristina pozivajući ga da smjesti. »Što kažete na tetovažu Hell's Angelsa ili velikog zmaja leđima?«

»Ni jedno ni drugo«, reče zadižući rukav košulje. »Zapravo, htio sam samo maleni natpis, ovdje, uz samo rame.«

»Ne biste radije nešto estetskije?«, upita ona pripremajući iglu. »Pogledajte ovu.«

Kirstina blago raširi noge, otkrivajući neku vrstu japanskog vruga uhvaćenoga u njezinom međunožju kako joj se penje uz drvo sve dok se ne izgubi u njezinoj tajanstvenoj intimi.

»Pravo umjetničko djelo«, prizna Elliott, »no baš i nije u mojem stilu.«

»Šteta, vi ste zgodan frajer, a ništa nije više seksi od tetovaže tijelu ljubavnika!«

»Ne vjerujem da bi se moja djevojka s time složila.«

»Žene često skrivaju oduševljenje.«

»To bih doista želio povjerovati.«

Iz unutrašnjeg džepa sakoa izvuče kemijsku i ispiše nekoliko riječi na poleđini časopisa.

»Evo što želim«, reče pruživši Kristini časopis. Mlada se žena namršti:

»To su neke šifre!«

»Recimo da je osobna poruka namijenjena starom prijatelju.«

Tetoviračica provjeri iglu dermatografa.

»U početku će malo boljeti, ali brzo će proći. Nema kajanja?«

Elliott nakratko zaklopi oči. Postoji li doista međudjelovanje između sadašnjosti i budućnosti? Činilo se apsurdnim, ali morao je pokušati. Da

se okuraži, zamisli lice svojega alter ega trideset godina kasnije u budućnosti kada dobije njegovu poruku.

»Nema kajanja«, ocijedi.

Dok je sobu osvajalo oštro zujanje uređaja, Kristina izusti rečenicu poput kreda:

»Tijelo je jedno od naših posljednjih slobodnih prostora.«

2006.

Elliott ima 60 godina

Kad je povukao vodu za bočicom pilula Elliott se još prepun razočaranja ispruži na kutnu garnituru i u boravku. U podne je imao zakazan sastanak s Angie, a nije htio doći pred kćer kao zombi. Zatvorenih očiju osluškivao je svoje disanje želeći da ono bude lagano i pravilno, no bilo je teško i hripavo. Osjećao je kako se guši, ne uspijevajući doći do zraka. Bolest koja je u njegovu tijelu obavljala svoju prljavu rabotu sučeljavala se s blagim svjetlom koje je dopiralo kroz staklenu stijenu. Kroz prozor je čuo šum mora i cvrkut ptica. Vani je život nastavljao svojim tokom, ali on više nije bio njegovim dijelom. Unatoč suncu, tijelo mu je podrhtavalo vjerojatno obuzeto groznicom. Istodobno osjeti nelagodu u gornjem dijelu lijeve ruke, uz samo rame. Nije bila tipična bol, nego nešto slično grču. Dlanom protrlja mlohavi mišić. No bez rezultata. Ustane, svuče pulover, podigne kratki rukav majice.

U početku nije uočio ništa: preko ramena protezala se nejas mramorna mrlja zelenkaste boje. Začuden, ode pred ogledalo u kupaonici. U odrazu zrcala shvati da su te neobične mramorne mrlje zapravo slova koja su se ispisivala jedna za drugima! Na trenutak se izbezumi, pitajući se što mu se to događa. A on napokon shvati...

»Mali gad!«, ispusti.

Njegovo umorno srce tuklo je kao ludo, ali laknulo mu je. I nije poludio. Sve to nije bio samo plod njegove mašte. Trideset godina ranije mali mu je frajer pokušavao poslati poruku istetoviravši nešto na kožu.

Mali i nije tako bedast..., pomisli primičući se zrcalu.

Pogleda se u oči i vidi da svjetlucaju. Bedasto, ali plakao je radosti. Sigurno će uskoro krepiti, ali još nije posenilio! Na njegovu ramenu olovnim slovima ispisala se kratka rečenica *WAITING FOR YOUR NEXT VISIT.* *

Da, naravno da će ga ponovno posjetiti, samo što... Bio je dovoljno glup da baci pilule! Uspaničeno klekne pored zahoda i uroni ruku u ponor školjke nadajući se, premda ne vjerujući previše, da bočica nije potopljena. Ali bilo se smiješno nadati.

*Čekam tvoj sljedeći posjet

Razočarano ustane, no pokuša smireno razmisliti. Kuda prolazi kanalizacija? Nije znao mnogo: kućni popravci i vodoinstalterstvo nikad mu nisu bili jača strana. Stoga pojuri u garažu i podigne pogled prema stropu kako bi otkrio kanalizacijski čvor. Pratio je glavnu cijev sve do metalnog poklopca: spremnika za filtriranje. Uz malo sreće, bočica se negdje ovdje zaustavila. Otvori metalni poklopac, pročepirka golim rukama po tom mulju, no ne nađe ništa.

Eto, kraj pustolovine. Bočica je nastavljala svoj put prema postaji za pročišćavanje otpadnih voda i nikad je više neće naći.

Jebemu, svojom hirovitošću upropastio je sve!

Što bi još mogao pokušati? S razlogom utučen, izađe na ulicu i pozvoni najbližim susjedima, paru seniora DHEA-Viagra, više ispeglanih nego naboranih, opsjednutih svojim tijelom i zdravom prehranom.

»Dobar dan, Nina«, pozdravi susjedu s praga.

»Dobar dan, Elliotte, kojim dobrom?«, upita ona promotrivši ga od glave do pete, iznenađena što su mu ruke prekrivene smrdljivim blatom.

Ionako me baš ne voli, pomisli on, ja sam za nju zločinac koji puši, pije kavu i jede meso puno kolesterola...

»Bi li mi Paul mogao posuditi nešto alata?«

»Paul je na plivanju, ali pogledajte u ostavi, možda nešto nađete.«

Elliott pođe za njom u ostavu i vrati se sretan sa zidarskim čekićem.

»Elliottte, jeste li sigurni da je sve u redu?«, upita susjeda vidjevši da je posegnuo za hladnim oružjem.

»Odlično, Nina«, potvrdi keseći se kao Jack Nickolson u filmu Isijavanje.

Ostavi susjedu i vrati se u garažu. Ondje nastavi metodički razmontiravati sve što je iole podsjećalo na kanalizaciju. Operacija je potrajala dobrih pola sata, izazivajući pravu poplavu u garaži. Svaki put kad bi srušio cijev, provjerio bi da se bočica nije zavukla u neki zglob.

Ništa ne prepuštaj slučaju. Drži se dok god postoji ikakva šansa.

Tako je oduvijek radio u svojem poslu, i u tridesetpetogodišnjoj karijeri katkad bi mu se dogodilo da spasi takve beznadežne slučajeve.

Stoga, zašto ne bi i danas?

Sa sjekirom u ruci i u vodi do koljena Elliott bi lako prošao za luđaka. Kad bi sada došla policija, teško bih se izvukao od zatvora, pomisli lucidno, rušeći ponosno još jednu cijev kanalizacije. Uostalom, možda je to i bio: luđak, *ali luđak misli da je mudar mudar i sam priznaje da je luđak*. Tko je to ono rekao? Shakespear Isus? Buddha? U svakom slučaju imao je potpuno pravo.

A čak i da je bio luđak, barem se osjećao živim. Živim. ŽIVIM.

Posljednji udarac sjekirom uništi i posljednje ostatke kanalizacijskih cijevi. Na izmaku snaga, Elliott se sruši na koljena u ledenu vodu. Ostane tako još neko vrijeme, iscrpljen i pobijeden. Evo, gotovo je. Pilule su zauvijek nestale. A onda, odjednom...

Ugleda sljedeći prizor: na vodi je mirno plutala staklena bočica cilindričnog oblika.

Elliott se baci na nju kao na Sveti Graal. Drhteći obriše ruke košulju, zatim otvori hermetički zatvorenu bočicu. Osam pilula bilo je još ondje, na suhom. Izbezumljen, sav u blatu, čvrsto stišćući dlanovima maleni cilindar, Elliott glasno uzdahne od olakšanja.

Ostalo mu je možda još samo nekoliko tjedana života, ali upravo je otkrio njegovu bit. Nadu.

8.

Možete učiniti, misliti ili vjerovati bilo što, posjedovati svu znanost svijeta, ali bez ljubavi ste ništa. ~ Marcel Sauvageot ~

2006.

Elliott ima 60 godina.

Elliott je na prozoru čekao naručeni taksi. Nakon gacanja po ustajaloj vodi u garaži mislio je da se nikad više neće moći riješiti odvratnog mirisa koji mu se zaljepio za kožu, ali dobar tuš i čista odjeća vratili su mu civiliziraniji izgled. Da bi zaustavio poplavu, morao je prekinuti dovod vode pa je bio primoran poslužiti se kupaonicom svojih susjeda. Ostalo je još pozvati vodoinstalatera, no to je moglo pričekati par sati. Sada mu je najvažnije bilo stići u grad i naći se s kćeri koja je dolazila izravno iz zračne luke.

Pogleda se u zrcalo: fizički je još mogao proći, ali »iznutra«, čini se, sve se rušilo: bol u prsima, grčenje mišića, peckanje u donjem dijelu leđa... Rak je polako ali sigurno činio svoje.

U potrazi za nekim stimulansom, pretraži ladicu lakiranog drvenog ormara i uzme napola popušenu cigaretu u kojoj nije bio samo duhan. Pretraži džep, ali ne nađe upaljač: Zippo koji mu je kći darovala za ulazak u novo tisućljeće. Ljutito krene u kuhinju gdje pripali joint šibicom. Baš i nije bio neki ljubitelj duvanja i nije sudjelovao u obrani ljekovitih svojstava kanabisa. No danas će si ipak priuštiti to maleno samoliječenje. Povuču dva-tri dima koji ga malo ožive.

Zatim zatvori oči oslobađajući u sebi prazninu, sve dok ga iz snatrenja ne prene truba taksija. Na sastanak u Loris Diner, omiljeni restoran svoje kćeri, stigao nekoliko minuta ranije. Popeo se na kat, gdje ga je konobarica smjestila za maleni stol uz staklenu stijenu s pogledom na ulicu Powell.

S visoke stolice bez naslona Elliott je uživao promatrajući ples kuhara pri pečenju odrezaka, lupanju jaja i prženju zlaćanih komada slanine na velikoj grijaćoj ploči.

Bio je to osobit restoran uređen u duhu pedesetih u kojem su se nudila obilata jela klasične američke kuhinje, prije kolesterola i dijeta. One koja zaslužuje kritiku ali koju svi potajno vole. Burgeri, domaći pomfrit, sladoledi i milkshake.

Iz šarenog džuboksa u središtu dvorane nizali su se Elvisovi hitovi, dok je s plafona u dnu, iznad niza flipera na isprepleteni kabelima visio pravi Harley Davidson.

Kad god bi došao ovamo, Elliott se osjećao kao u filmu *Povratak u budućnost* i kad god bi se vrata otvorila, očekivao je da će ugleda Martyja

McFlya oslonjena na Doc Browna i njegovog vjernog Einsteina*. I opet mu je to palo na pamet kad je u restoran ulazio novi gost. No nije bio Marty...

Bila je to mlada žena plave ravne kose divnoga sjaja.

Mlada žena od dvadeset godina.

Djevojka.

Njegova kći.

Angie.

Vidio ju je kako dolazi izdaleka i nakratko promatrao bez njezina znanja. Nesumnjivo, bila je prelijepa u svojem dugom strukiranom puloveru od kašmira, baršunastoj suknji - koja je za njegov ukus bila ipak malo prekratka - crnim svjetlećim najlonkama i kožnim čizmama. Nažalost, nije bio jedini koji ju je promatrao: jedan balavi bezveznjak za susjednim stolom pred prijateljima je padao u nesvijest ugledavši tu »atomska bombu« koja im je prilazila. Elliott ga pogleda s prijezirom. Kao svaki otac, prezirao je bez iznimke sve vlasnike testosterona koji su u njegovoj kćeri vidjeli samo predmet požude. Angie ga konačno ugleda i veselo mahne.

Dok mu se približavala sva blistava i lepršava, shvatio je da je njegova kći nesumnjivo nešto najbolje što mu je život dao. Dakako, nije prvi roditelj koji je tako osjećao, ali sada kada je načet bolešću i kad će smrt dobiti njegovu posljednju bitku, taj je osjećaj poprimio jedan drukčiji smisao.

A tako dugo nije želio imati dijete!

Odrastao je u učmalom obiteljskome ozračju, uz očev alkoholizam i psihičku krhkost majke. Baš i nije djetinjstvo koje bi vas ponukalo da i sami zasnujete obitelj. Još i danas se iz tog vremena najjače sjeća prizora nasilja i straha, i zna da su upravo one nadugo zaključale njegov pristup očinstvu. Nije bilo jednostavno objasniti zašto: nesumnjivo strah od toga da neće znati voljeti i da će zato drugi oko njega patiti...

U svakom slučaju, jedno je bilo sigurno: pomisao da postane otac toliko ga je vraćala u patnje njegova djetinjstva, da nije htio imati dijete ni s jedinom ženom koju je ikada volio. I sama pomisao na to bolno mu je slamala srce.

Ilena je bila mrtva, a deset godina poslije njezina odlaska bile su za njega beskrajna noćna mora. Upao je u more beznađa, držeći glavu na površini samo zahvaljujući Mattu i svojem poslu za koji se držao grčevito kao za plutaču.

Dakako, poznavao je i druge žene, ali sve su one prolazile kroz njegov život bez zaustavljanja, a ni sam se nije trudio zadržati ih. No jednoga dana, na medicinskom seminaru u Italiji put ga je naveo na jednu kardiologinju iz Milana.

*Dva junaka (i njihov pas) iz spomenutog filma.

Bila je to samo kratkotrajna vikend-avantura i nisu ostali u kontaktu. No devet mjeseci poslije javila mu je kako je donijela na svijet malenu djevojčicu, njegovu kćer. Ovaj put bio je doveden pred gotov čin. Nije se mogao izvući, tim više što ni majka baš nije bila majčinskoga duha i što nije namjeravala sama podizati dijete. Tri mjeseca nakon njezina rođenja, Elliott je otišao po Angie u Italiju i »zajedničkim dogovorom« postignuto je to da će dijete vidati majku samo za praznike.

Postao je, dakle, ocem bez ikakve pripreme i to mu je promijenilo život. Nakon proživljenih patnji, život mu je konačno opet dobio smisao. Otad bi se svake večeri prije spavanja išao uvjeriti da njegova kći mirno sanja. Otad je u njegov rječnik riječ ponovi ušla riječ »budućnost« , odmah pored »bočice«, »paketa pelena«, »zamjenskog mlijeka«.

Naravno, svijet je trpio zagađenje, dosad najjače propadanje sloja ozona, primicao se polako svome kraju, on je sve teže podnosio potrošačko društvo, a posao mu nije ostavljao ni minutu slobodnog vremena. No sva su ta obrazloženja bila ništavna pred djetencem od nekoliko kilograma, njegovim blistavim očima i nježnon osmijehu.

Gledajući je kako mu prilazi u restoranu, prisjećao se njezinih prvih godina, kada ju je podizao sasvim sam bez ikakve ženske pomoći. U početku je mislio kako neće uspjeti i jedno vrijeme bio doista prestrašen. Kako biti otac? Nije imao blage veze, a to nigde nije bilo objašnjeno. Dakako, bio je dječji kirurg, no to mu nije bilo od velike pomoći u svakodnevnom životu. Da joj je kojim slučajem trebalo zašiti malenu klijetku ili ugraditi četverostruku koronan premosnicu bio bi od koristi, ali to nije bio slučaj.

Zatim je otkrio veliku tajnu: ocem se ne rađa, nego postaje. Postupno improvizirajući donošenje odluka koje se smatra dobrim za svoje dijete. Trebalo mu je četrdeset godina da shvati kako za to nema drugog odgovora i rješenja osim ljubavi.

Upravo ono što mu je Ilena u ono vrijeme neprestano ponavljala, kada bi joj on odgovarao: »kad bi barem bilo tako jednostavno«. A zapravo, bilo je.

»Bok, tata«, reče Angie sagnuvši se da ga poljubi.

»Hello, Wonder Woman«, odvrati on aludirajući na njezinu kratku suknju i jahaće čizme. »Kako je prošao let?«

»Jako brzo, prespavala sam ga!«

Angie sjedne preko puta njega, odloživši na stol veliki snop ključeva i maleni kromirani mobitel.

»Gladna sam kao vuk!«, reče dohvativši jelovnik kako bi provjerila je li njezin omiljeni hamburger još uvijek na popisu.

Kad ga je ugledala, s olakšanjem i ushitom posveti se razgovoru, prepričavajući niz anegdota sa studija medicine i o životu u New Yorku. Bila je pametna i velikodušna, veliki idealist. Uvijek se brinula obavlja li dobro svoj novi zadatak. Elliott je nije previše tjerao na studij medicine,

ali voljela je brinuti za druge i tvrdila da je tu osobinu naslijedila od njega. Doimala se opuštenom, ispunjenom i predivnom.

Očaran njezinim glasnim smijehom, pitao se kako će joj reći za svoju bolest. Dvadesetgodišnjoj djevojci nije lako tako naglo primiti vijest da joj otac boluje od raka koji je u posljednjoj fazi, te da su mu preostala još dva ili tri mjeseca života... Elliott je dobro poznao svoju kćer. I nakon njezina odlaska u New York ostali su veoma bliski. Iako je već postala prava žena, za njega je ona još bila ranjivo dijete i bojao se da vijest koju će joj reći neće znati primiti sasvim mirno i razumno.

Radio je posao u kojem je nekoliko puta tjedno morao uplakanim ljudima obznaniti da je njihovo dijete, suputnik ili roditelj podlegao operaciji. To je uvijek bio težak trenutak, ali s vremenom je uspio prihvatiti i tu stranu svoga posla.

Da, kao liječnik se sa smrću suočavao svakoga dana, ali bila je to tuđa smrt, a ne njegova... Naravno, pomalo se i bojao onoga što ga čeka. Baš i nije vjerovao u vječni život ili bilo kakav oblik reinkarnacije. Znao je da ga ne čeka samo kraj zemaljskoga života nego kraj života općenito. Tijelo će mu spaliti u krematoriju, Matt će sigurno prosuti njegov pepeo na nekom simpatičnome mjestu i basta. Kraj igre!

Evo što je želio smireno objasniti svojoj kćeri: da se ne treba brinuti za njega jer se zna suočiti sa situacijom. Uostalom, objektivno gledajući, njegova smrt i nije nešto nevjerojatno. Dakako, nebi imao ništa protiv još par desetljeća, ali imao je dovoljno vremena da iskusi čari života, doživi njegove radosti, muke i iznenađenja..

»A ti, jesi li dobro?«, upita zabrinuto Angie prenuvši ga iz misli.

On je nježno pogleda dok je rukom odmicala šiške koje su joj padale preko haskijevski plavih očiju. Tada osjeti kako ga nešto u grlu steže i silno se uznemiri. Dovraga, nije vrijeme za posustajanje!

»Mila, moram ti nešto reći...«

Angin osmijeh polako splasne, kao da je predosjećala lošu vijest.

»Što je?«

»Imam tumor na plućima.«

»Što?«, upita ona s nevjericom.

»Angie, imam rak.«

Shrvana, nakon nekoliko trenutaka drhtavim glasom upita:

»Hoćeš, hoćeš li... se izvući?«

»Ne, mila, metastazirao je na sve strane.«

»Jebemu...«

Zaprepašteno uroni lice u dlanove, zatim podigne glavu. Jedna joj je suza klizila niz obraz, ali nije gubila nadu.

»Ali... jesi li razgovarao sa stručnjacima? Danas postoje nove tehnike liječenja karcinoma malih plućnih stanica. Možda bi... «

»Prekasno je...«, odlučno je prekine.

Ona rukavom pulovera obriše oči, ali uzalud: nikako nije mogla zaustaviti suze koje su curile same.

»Kad si saznao?«

»Prije dva mjeseca.«

»Ali... Zašto mi nisi ništa rekao?«

»Da te zaštitim, da ti ne bude teško...« Ona se uzruja:

»Znači već dva mjeseca slušaš moje male jadikovke preko telefona, a nisi mi našao za shodno reći da imaš rak!«

»Tek si upisala četvrtu godinu, Angie. Bilo je to za tebe stresno razdoblje i...«

»Mrzim te!«, vrisne ona i ustane.

On je pokušao zadržati, ali ona ga odgurne i trčeći napusti restoran.

Lijevalo je kao iz kabla kad je i Elliott napustio restoran. Nebo je bilo prekriveno gustim crnim oblacima, a oluja je tutnjala. Liječnik požali što nije ponio ni kišobran ni kabanicu jer mu se laneni sako za tren natopio vodom. Ubrzo shvati da neće tako lako naći Angie. Promet je bio zakrčen, a taksiji i autobusi krcati.

Prvo je namjeravao otići do posljednje stanice cahle cara na raskrižju ulica Powell i Market, ali brzo odbaci tu zamisao: kiša nije obeshrabrila turiste koji su onamo jurili kako bi vidjeli ručno okretanje tramvaja. Procijenio je da će čekanje potrajati pa se radije popeo prema Union Squareu nadajući se kako će usput uhvatiti koju uspinjaču. Prve dvije bile su toliko pune, da nije ni pokušavao ući. No, upravo na najstrmijem dijelu puta uspije uhvatiti treću.

U tramvaju ostane do posljednje stanice, Fisherman's Wharf, stare ribarske luke San Francisca, koju danas krasi turistički restorani i suvenirnice. Drhteći od hladnoće, Elliott prođe štandove s morskim plodovima, gdje su brbljavi ribari čistili žive rakove, bacajući ih zatim u goleme posude poslagane duž pločnika. Pljusak je postajao sve snažniji kad je stigao do Ghirardeli Squarea. Prođe staru čokolateriju i stigne do Fort Masona. Mokar do kostiju, cvokoćući nastavi brzim korakom.

Vjetar je glasno hućao i zajedno s kišom šibao mu lice. Uslijed fizičkoga napora oživjela je bol u prsima i križima, no neće ga valjda to spriječiti da pronađe svoju kćer. Znao je kamo bi odlazila kad bi bila tužna.

Na kraju je stigao na pješčanu plažu između Marine Green i bivšeg vojnog terena Crissy Field. Uzburkano more velikim je valovima pjenilo na desetke metara obale. Elliott zaškilji; Golden Gate gotovo se nije ni vidio progutan maglom i niskim oblacima. Plaža je bila pusta, prekrivena debelom kišnom zavjesom. On krene da prema moru vičući iz sveg glasa:

»Angie! Angie!«

U početku mu je odgovarao samo vjetar. Oči mu se zamagliše, osjeti kako je krhak i ranjiv, gotovo na izmaku snaga. A onda krene naslijepo i ne znajući točno gdje je, sve dok začuje:

»Tata!«

Angie se trčeći probijala prema njemu kroz gustu kišu.

»Nemoj umrijeti!«, preklinjala ga je. »Nemoj umrijeti!«

On je privije uza se i dugo ostanu tako u zagrljaju, mokri, iznureni, shrvani bolom i uzbuđenjem. Tješeci kćer, Elliott se zakleo da će se svim silama boriti sa smrću kako bi je odgodio do krajnjeg trenutka.

A onda, kada dođe sudbonosni trenutak, otići će mirno jer znati da dio njega ostaje pobijedivši ništavilo.

I shvati da ljudi možda i zato rade djecu.

9.

*Prijatelja i knjiga imajte malo,
ali neka budu dobri. ~ Narodna mudrost ~*

1976.

Elliott ima 30 godina.

Završivši noćno dežurstvo, Elliott izađe iz bolnice u svježu zoru. Uronjen u misli i uznemiren brigama nije odmah primijetio skupinu na parkiralištu. Među ambulantom kolima i jednim vatrogasnim kamionom paradiroao je Matt pred skupinom bolničarki. Elliott ga je gledao osjećajući istodobno radost i ljutnju. U bež odijelu i razdrljenoj košulji, Matt je izgledao u najmanju ruku smiješno. Prethodnik Travolte drmusao se u disco ritmu koji je tutnjao iz njegovog auto-radija. Još je bila noć, ali improviziranu predstavu osvjetljavala su svjetla njegove Corvette.

»You should be dancing!«, dobaci mu piskutavim glasom poput pjevača BeeGeesa. Matt se veselo osmijehne otkrivši svoje razmaknute zube koji su mu davali onaj djetinji i na neki način mili izgled, i Elliott se morao zadiviti pred njegovim razuzdanim ponašanjem bez ikakvih kompleksa.

»Što radiš ovdje?«, upita prilazeći autu.

»You should be danciiiiing!«, ponovi Francuz primivši prijatelja za rame.

Pokuša ga malo rasplesati, ali liječnik odbije igru:

»Jesi li popio, što ti je?«, upita zabrinuto mu njušeći zadah, nije bazdio na alkohol.

»Daj mi minutu da se pozdravim s publikom i sve ću ti objaniti.«

Elliott namrgođeno sjedne u Corvettu dok je Matt završavao svoj ples. Očarane tim simpatičnim ponašanjem, bolničarke zdušno bodrile njegovu izvedbu, a zatim se razišle na svoja rad mjesta.

»Moje dame, bila mi je čast!«, dobaci im uz naklon. Zatim, ponosan na taj mali uspjeh, preskoči vrata automobi. zavalu se na svoje sjedalo. »A sada, vežite se!«, naredi okrenuvši se prema suvozaču.

»Što to izvodiš?«, upita iznervirani Elliott.

Ne odgovorivši na pitanje, Matt ubaci u rikverc i polukružno okrene.

»Bio sam kod tebe i spremio ti kovčege«, objasni pokazujući kovčeg iza prednjih sjedala. »A propos, boca viskija ti je prazna...«

»Kako misliš, moje kovčege?«

»Da, zrakoplov ti polijeće u devet sati.«

»Koji zrakoplov?«

Matt zaškripi gumama i jureći napusti parkiralište. Nekoliko okreta upravljača i nađe se na Van Nessu, gdje doda gas oslobodi 300 konja svog V8 i auto pojuri preko sto na sat.

»Uh... Jesi li čuo za ograničenja brzine?«, upita zabrinuto Elliot držeći se čvrsto za sjedalo.

»Žao mi je, ali nije da baš imamo vremena...«

»Mogu li barem znati kamo idemo?«

»Ja ne idem nikamo«, odvrati mirno Matt. »Ti ideš Ileni na Floridu.«

»Ha?«

»Pomirit ćete se, zaprosit ćeš je i dobit ćete dvoje ili troje lijepe djece...«

»Jesi li poludio, što ti je?«

»Mislim da si trenutačno ti taj koji je pogubio konce, Elliotte. Priznaj da te ta tvoja priča o putovanju kroz vrijeme malo uznemirila,

»Uznemirila me jer mi se doista dogodila!« Matt nije htio ponovno započinjati raspravu i nastavi s uvjeravanjem:

»Razgovaraj s Ilenom, sredi stvari u vezi i vidjet ćeš da će sve sjesti na svoje mjesto.«

»Ali ne mogu tek tako otići! Ovaj tjedan imam nekoliko dogovorenih operacija, a...« Matt ga smjesta prekine:

»Ti si kirurg, a ne Bog! Bolnica će naći nekoga da te zamijeni.«

Elliott odjednom osjeti silno uzbuđenje pri pomisli na ponovni susret s voljenom ženom. To mu je trebalo i smatrao je to nužnim, no još nije bio spreman dopustiti da mu srce svlada profesionalnu savjest. Tim više što je proživljavao teško razdoblje: njegov šef službe, opasni i strašni doktor Amendoza strogo je ocjenjivao njegov rad i naslađivao se spuštajući mu po cijele dane.

»Slušaj, Matt, hvala ti na pomoći, ali mislim da to nije dobra ideja. U ovoj bolnici radim tek nekoliko mjeseci i moram se dokazati. Osim toga, šef službe me smatra debilom. I ako me nekoliko dana ne bude, morat ću to platiti i nikad neću dobiti promaknuće.« Matt slegne ramenima.

»Razgovarao sam s tim tvojim Amendozom. Dopustio ti je slobodne dane do idućeg ponedjeljka.«

»Zajebavaš? Razgovarao si s doktorom Amendozom?«

»Naravno.«

»Naravno da zajebavaš ili naravno da si razgovarao s Amendozom?« Matt kimne glavom:

»Tvoj famozni doktor primijetio je da ovih dana nisi u elementu. I ako baš želiš znati, veoma te cijeni.«

»Šališ se...«

»To su mi rekly sestre. Amendoza svima u bolnici govori kako si izvrstan kirurg.«

»Svima osim meni...«, zaključi Elliott.

»Da, zato sam ja tu da te dovedem u red kad ti je potrebno.«

Oblaci u daljini polako su se punili zvijezdama, a rumeno ne najavljuje lijep dan. Matt pročeprka po unutrašnjem džepu i koa i izvuče zrakoplovnu kartu.

»Vjeruj mi, znam što je dobro za tebe.«

Elliott osjeti kako mu obrambeni mehanizam polako popušta, no pokušava se još jedanput oduprijeti.

»A Uljez?«

»Ne brini se za cucka. Hranit ću ga svaki dan.«

Ostavši bez argumenata liječnik konačno zahvalno prihvati kartu, svjestan koliko je sretan što ima ovakvog prijatelja. Nakratko se prisjeti neobičnih okolnosti njihova prvog susreta deset godina ranije, prilikom jednog tragičnog događaja kojega se nikad nisu prisjećali. Tog je jutro poželio reći Mattu nešto u znak zahvalnosti, ali kao i obično, nije našao riječi i šutnju je prekinuo Francuz.

»Znaš li gdje bih ja sada bio da nisam upoznao tebe?« Budući da je Elliott samo slegnuo ramenima i šutio, Matt nastavi: »Bio bih mrtav.«

»Prestani s tim glupostima, molim te.«

»Svejedno, to je istina i ti to dobro znaš.«

Elliott pogleda svog tajnog suradnika. Mattova izgužvana odjeća i oči crvene od nedostatka sna svjedočile su o neprospavanoj noći, mladoga liječnika nije zabrinjavalo samo to. Opasna vožnja njegova prijatelja, pripitost, ponavljane aluzije na smrt i duhove prošlost Tek je sada postao svjestan očite činjenice: Matt je također preživljavao tjeskobno razdoblje. Dobrim raspoloženjem u svakoj prigodi skrivao je mračnu stranu i patnju, a njegova vedra narav katkad je prepuštala mjesto crnim mislima i slabosti.

»Da ti nešto kažem«, povjeri se Francuz, »svakog jutra kada ustanem pogledam nebo i more, i pomislim kako u svemu tome uživa samo zahvaljujući tebi.«

»Matt, pijan si!«

»Da, pijan sam«, prizna. »Ti spašavaš živote, a ja se opijam. Jer i nisam sposoban za išta drugo do li zavođenje djevojaka i grupiranje.. Nakon nekoliko trenutaka doda: »A znaš što? Možda moja misija na zemlji i jest da se brinem za tebe i pomažem ti kako mogu.«

Bio je ozbiljan. Nastojeći prikriti razdraganost i ne dopustiti da zavlada neugodna tišina, Elliott skrene razgovor na ležerniju temu:

»Nije ti loša oprema!«, zapiskuta promatrajući auto-radio K7, posljednji modni krik, koji je Matt tek nedavno ugradio.

»Da, pojačalo od 25 watta«, pojasni Matt rado prihvativši drugu temu.

»Jesi li kupio novog Boba Dylana?« Matt se naceri:

»Gotovo je s Dylanom, stari! Ovo je budućnost«, najavi kopajući po pretincu za rukavice i izvuče kasetu u odličnom crno-bijelom omotu.

»Bruce Sprengsteen?«, dešifrira Elliott, »nikad čuo.«

Matt mu zatim ispriča sve što je znao o tom mladom atipičnom rokeru u usponu koji je pjevao o životu proleterskih klasa New Jerseya.

»Vidjet ćeš, frajeru«, upozori ga ubacivši kasetu u radio, »to ti je pravi eksploziv.«

Prvi akordi *Born to run* odzvanjali su dok je sunce palilo svoje prve zrake. Do kraja vožnje dvojica se prijatelja prepuste glazbi izgubljeni svaki u svojim mislima, svaki negdje drugdje, a opet zajedno...

Naposljetku se na obzoru ukaže zračna luka. Matt projuri prečacem koji je vodio do terminala i, kao pravi ljubitelj sportske vožnje, priušti si nekoliko trenutaka bjesomučne jurnjave do zgrade za odlaske.

»Hajde, požuri se.«

Elliott zgrabi kovčeg i trkom se uputi prema staklenim vratima. Pretrčavši desetak metara, okrene se prema Mattu i povikne:

»Ako mi se sruši zrakoplov i prvi stignem na nebo, da ti čuvam mjesto?«

»Može«, prihvati Matt, »negdje na toplome, pokraj Marilyn Monroe... ali ne predaleko od tebe.«

10.

*Najčvršći cement između dvaju bića
nije ljubav nego seks. ~ Tarun J. Tejpal, Daleko od Chandigarha ~*

1976.

Elliott ima 30 godina.

»Dame i gospodo, zrakoplov uskoro započinje slijetanje u Orlando. Molimo, vratite se na svoja mjesta, uspravite naslonjač sjedala i provjerite jeste li dobro vezani«.

Elliott ustane sa sjedala kraj prozora i vrati se na svoje uz prolaz. Zrakoplov je bio napola prazan. Unatoč Mattovoj nevjerici, mladi liječnik više nije nimalo sumnjao u nedavne dogodovštine i tijekom cijelog puta neprestano je promatrao putnike pitajući se nije li među njima možda njegov šezdesetogodišnji »dvojniki«. Otkad je analiza otisaka potvrdila identitet neobičnog gosta, njegov je dolazak očekivao nestrpljivo, ali i tjeskobno.

Zrakoplov se polako zaustavi. Ne gubeći vrijeme, Elliott odmah dohvati svoj kovčeg, unajmi automobil i krene put Ocean Worlda. Nakon noćnog dežurstva i šest sati puta tijekom kojih nije ni oka sklopio, udovi su mu postali teški i crkavao je od umora. Spusti prozor Forda Mustanga da uhvati malo morskoga zraka.

Ovdje je klima bila mnogo blaža nego u San Franciscu. Jesen još nije zahvatila Floridu koja je uživala u produljenju ljetne sezone. Stigao je International Drive okružen lijepim travnjacima i najnovijim hotelima. Gradom je neprestano vladalo praznično ozračje. Sve se moglo doimati i lažnim, no odlučio se prepustiti takvoj igri.

Parkiravši na velikom parkiralištu Ocean Worlda pomisli kako nazvati Ilenu iz govornice i javiti joj da je stigao. Naposljetku je ipak odluči iznenaditi i plati ulaznicu kao bilo koji turist. Vodeni park bio je maleni grad za sebe. Prostirao se na šezdeset hektara i upošljavao nekoliko stotina djelatnika. Budući da mu je mjesto već bilo poznato, Elliott je pretpostavljao gdje bi mogao naći Ilenu. Uputi se onamo preko brežuljkastog vrta nastanjen ružičastim plamencima nasred kojega se nalazio tropski akvarij, zatim izbije na umjetnu plažicu na kojoj su se okupljale divovske kornjače. Odande pređe park u kojem se lijeno lješkarilo nekoli aligatora, da bi konačno stigao do bazena s orkama.

Mjesto je bilo zadivljujuće: šest orka Ocean Worlda živjelo je u bazenu od četrdeset i pet milijuna litara morske vode dubine dvanaest metara. Upravo je trajala pauza između dvije predstave i tribine bile gotovo prazne. Elliott neopaženo zauzme jedno sjedalo i stade promatrati djelatnike parka koji su se muvali oko kitova ubojica. Nije mu trebalo

mного da ugleda Ilenu. Bila je jedina žena u skupini. Utegnuta u ronilačko odijelo, glumila je zubara bruseći zub jednome kitu koji ju je gledao širom razjapljene vilice. Elliott se naježi prisjetivši se cirkuskih krotitelja koji uvlače glavu u lavlju gubicu, premda je znao da se Ileni takva usporedba nikako ne bi svidjela

Vitka i tako zaljubljena u more svojom je ljepotom podsjećala na morsku sirenu. Sjajna poput dijamanta izgubljenog među svom tom bižuterijom. Ponekad kad bi je propustio da prva uđe u restoran ili trgovinu, kad bi je vidjeli ljudi bi se na sekundu upitali kakav mora biti tip koji prati ovako čarobnu djevojku. A kad bi se pogledi konačno usmjerili u njega uvijek bi u njima pročitao blago razočarenje.

Oko bazena, dvojica djelatnika parka muvala su se oko Ilene poput magneta privučenih njezinom snažnom ljepotom. Kao prava kolegica smijala se njihovim šalama zadržavajući ih na distanci.

Je li bio dostojan takve žene? Da li ju je uspijevaio usrećiti?

Dugo je bježao od tih pitanja, zadovoljavajući se uživanjem u sadašnjem trenutku, no danas si ih je odlučio postaviti.

Dakako, još su se voljeli, ali život i posao malo su ih razdvojili. Uslijed udaljenosti i zavidnih karijera svoju su vezu uživali na kapaljku.

Često se pitao kako bi mu izgledao život da prije deset godina nije upoznao nju. Nesumnjivo, ona ga je učinila boljom osobom: zanimao ju je njegov liječnički poziv, ulila mu je samopouzdanje i otvorila oči pred surovom stvarnosti. A on? Što je on za nju učinio? Što je on njoj donio? Možda će se jednog dana probuditi i shvatiti da je svoje vrijeme potratila na njega.

Tada bi se morao pomiriti s time da je gubi.

Da te izgubim... promrmlja on izdaleka kao da ga je mogla čuti.

U svakom slučaju, u jedno je bio siguran: učinio bi sve da se taj dan nikada ne dogodi. A što bi mu to moglo donijeti... Bi li pristao napustiti posao u bolnici i život u San Franciscu, i došao živjeti s njom u Orlando? Nije mogao odgovoriti na to pitanje, no ipak je osjećao da bi za nju dao život, što uostalom i nije tako loše. Ponesen tom činjenicom, ustane s tribina procijenivši kako je došlo vrijeme da prekine ljubavničko šepurenje dvojice ljepotana oko Ilene.

»Hej, mali!«, vikne obraćajući se momku koji je prodavao balone punjene helijem.

»Da, gospon?«

»Koliko ti dođu ti baloni?«

»Dva za dolar.«

Elliott mu pruži dvadeset dolara, što je bilo previše i za cijeli snop. Prikriven iza svog barjaka, diskretno se približi bazenu.

»Ovo je područje zabranjeno za javnost!«, prekine ga jedan timaritelj.

Elliott je poznavao neke djelatnike parka, ali ovoga nikad prije nije vidio. Promotri ga i u njegovom pogledu osjeti agresivnost.

Tip glumi neku tešku facu, pomisli nastavljajući unatoč upozorenju. U svakom slučaju, neće mi takav kreten upropastiti iznenađenje. No drugi nije tako shvatio.

»Jeste li gluhi?«, vikne trknuvši ga.

Elliott zatetura i, da ne izgubi ravnotežu, ispusti snop balona.

»Debilu!«, dobaci ljutito nasrtljivcu.

Mladi timaritelj stisnuvši šake stane pred njega poput stijene.

»Što se ovdje događa?«, upita Ilena prilazeći im.

»Tip misli da je kod svoje kuće!«, objasni djelatnik pokazujući na Elliotta.

Dok su helijevi baloni polako letjeli u nebo, Ilena iznenađen prepozna lice čovjeka kojeg voli i na trenutak ostane bez riječi.

»U redu je, Jimmv, ja ću to srediti,« reče sabravši se.

Timaritelj se razočarano odmakne od Elliotta.

»Govno malo!«, promrmlja nevoljko.

»Veliki seronjo!«, odvrati mu Elliott istim tonom.

Dok se djelatnik gundajući vraćao svome poslu, Elliott i Ilena gledaše se u tišini jedno nasuprot drugoga na dva metra udaljenosti.

»Bio sam u blizini, pa... «

»A tako? Radije priznaj da sam ti nedostajala.«

»A ja tebi nisam?«

»Ja sam ovdje okružena muškarcima... Trebao bi se zabrinuti..«

»I brinem se, zato sam i došao.«

Ona ga zavodnički pogleda.

»Zapravo, nije ti loša predstava...«

»Žao mi je zbog ove rasprave s "Jimmyjem"«.

»Ne treba ti biti, volim kad se boriš za mene...«

On upre prstom prema nebu.

»Ono sam ti kupio.«

Ona podigne pogled prema nebu: otjerani vjetrom baloni su putovali u neki nepoznati kraj.

»Ako je to tvoja ljubav, sada je odletjela.« On spusti glavu.

»Ljubav ne odleti tek tako.«

»Ipak se valja čuvati, ona nije bezuvjetno vlasništvo.«

Dok je sunce polako nestajalo iza palmi, Elliott priđe Ileni.

»Volim te«, reče jednostavno.

Ona mu se baci u zagrljaj i on je zavrtao kao kad su bili dvadesetogodišnjaci.

»Nešto sam razmišljao...«, reče spustivši je.

»Što?«, upita ona još priljubljena za njegove usne.

»A da napravimo dijete?«

»Sad odmah?«, odvrati ona prisjetivši se Elliottova odgovora nekoliko dana ranije u zračnoj luci. »Pred orkama i dupinima?«

»Zašto ne?«

Ilena parkira svoj Thunderbird na kraju šljunčanog puta koji je vodio do živopisne kuće od ružičaste cigle okružene bijelim stupovima i okrunjene natkrivenom terasom. Već nekoliko mjeseci unajmljivala je prvi kat kod Miss Abbot, stare žučljive žene, nasljednice bogate bostonske obitelji koja je najveći dio vremena provodila na Floridi jer je, čini se, sunčana klima bolje odgovarala njezinoj reumi. Miss Abbot, koja je bila poprilično tradicionalnih nazora, držala je do toga da u njezinoj kući žive »pripadnici dobrog društva«. Nekoliko je puta provjeravala Ilenu izričito joj zabranivši dovođenje »muškaraca« u kuću koja »nije svratište«.

Prislonivši kažiprst na usne, Ilena upozori Elliotta da bude tih. Kuća se doimala uspavanom, a Miss Abbot je bila nagluha, no ipak je valjalo biti oprezan. Izašli su iz auta lagano zatvorivši vrata i, jedan iza drugoga, uspjeli se malenim požarnim stubama koje su vodile na kat zaobilazeći glavni ulaz. Elliott je mrzovoljno išao prvi, ne pretjerano oduševljen prisjećanjem na mladenačke dane kad bi kasnio kući. Ilena je iza nje ga cijelu stvar doživljavala zabavnom sve do trenutka...

»Ilena, jeste li to vi?«

Ulazna vrata se otvore, a na pragu je već stajala Miss Abbot.

»Dobar dan, Miss Abbot, lijep dan, zar ne?«, dobaci ležerno mlada žena.

»Što radite ondje, Ilena?«, upita stanodavka mršteći obrve.

Sumnjičavo se odmakne kako bi provjerila cijele stube, ali Elliot se već uspio uvući u stan.

»Mi... mislila sam da spavate pa nisam htjela smetati«, objasi Ilena. Stara gospođa slegne ramenima pa se smekša:

»Ali popit ćete sa mnom šalicu čaja?«

»Uh... pa... «

»Napravila sam madlene, sigurno će vam biti ukusne. Upravo sam ih izvadila iz pećnice.«

»Ali... «

»Prema starom receptu moje bake. Zapisat ću vam, ako želite.

»Ne bih htjela smetati.«

»Ma ne, malena«, reče povukaši je u boravak. »Bit će mi drago.«

I prema tonu njezinih riječi, Ilena shvati da Miss Abbot možda ne sumnja u njihovu smicalicu.

Sam u stančiću, Elliott počne sve više gubiti strpljenje. Iskrade se iz sobe na vršcima prstiju i pokuša proviriti na kat ispod. Razočarano shvati da je Ilenu šćepala gazdarica.

Sjedeći na stolici njihala se sa šalicom čaja u ruci na pola uha slušala je staru Abboticu koja iznosila popis sastojaka potrebnih za spravljanje njezinih famoznih madlenica. Shvativši da će Ilena još neko vrijeme ostati ondje, Elliott se vrati u stan i skрати vrijeme njuškajući po

velikoj sobi koja je mirisala na tamjan i cimet. Soba je bila ugodna: posvuda svijeće, šareni jastučići i nekoliko indijskih drangulija. U jednome kutu suhonjava gitara pravila je društvo tamburinu i zbirci partitura s pjesmama Joan Baez i Leonarda Cohena. Na uvučenome zidu stajao je plakat jednog francuskog filma - Jules i Jim - koji mu je Matt donio s posljednjeg putovanja u Pariz. Među djelima o psihologiji životinja na noćnome ormariću ugleda posljednji roman Agathe Christie, kao i roman primamljivih korica njemu nepoznatog autora: *Carrie* Stephena Kinga. Preleti sažetak. Uf, pomisli odloživši knjigu, još jedan pisac kojega se već za pet godina više nitko neće sjećati...

Nastavivši njuškati po stanu, Elliott zamijeti zanimljiv uređaj, neku vrstu tiskane ploče uvučene u kutijicu od koavine* povezanu s televizorom. Ilena ju je kupila prošlog ljeta u Byte Shopu u San Franciscu za ogromnih 600 dolara. Mlada je žena imala znanstveni duh i obožavala je te nove strojeve koje su počeli nazivati mikroračunalima. Elliott se u to baš i nije previše razumio. U skoroj budućnosti, uvjeravala ga je, računalo će se, poput hladnjaka ili perilice, nalaziti u svakom domaćinstvu. Prisjetivši se toga, on nesvjesno slegne ramenima. Unatoč svemu, iz čiste znatiželje preleti nekoliko stranica uputa na stolu. Iako je stroj bio na glasu kao jednostavan zbog tipkovnice i kasetofona sa slušalicama, Elliott nije razumio apsolutno ništa. Zapravo, čak nije znao reći ni čemu takvo što zapravo služi. Jedino što je zapamtio bio je neobičan naziv koji su ti genijalci dali tvrtki: Apple Computer. S takvim imenom, dečki, nećete daleko dogurati!, pomisli ne usudivši se ni uključiti ga. Umjesto toga, baci se na krevet i čekajući Ilenu počne prelistavati knjigu Stephena Kinga. Za pola sata progutao je takoreći sto stranica.

Ovo i nije tako loše..., prizna nevoljko kad netko otvori vrata sobe.

Kroz prozor su se vidjela stabla koja su navlačila svoje jesenske oprave, ispunjavajući sobu ugodnom svjetlošću.

S osmijehom na licu Ilena ga je sa zanimanjem kradom promatrala. Na sebi je imala izlizane trapez traperice, svijetlu pamučnu košulju, kožnate sandale i narukvicu od nanizanih tirkiza.

»Nadam se da si mi barem donijela koju madlenicu«, našali se. »Već sam ogladnio.«

»A ja se nadam da si se ti dobro odmorio«, odmah mu uzvratilo lopticu, otkopčavajući dva gumba na košulji.

»A zašto?«

»Jer će ti trebati snaga.«

Zalupi nogom vrata i krene prema prozoru navući zastore, no on ju uhvati i pokuša svaliti na krevet. Ona ga prvo odgurne, a zatim još jače privuče i stjera uza zid. On joj obljubi lice dlanovima. Ilenina kosa bila je

*Koa - vrsta endemskog havajskog stabla.

još mokra mirisala je na more. Ona mu otkopča remen i traperice mu skliznu niz bedra. On joj svuče košulju i ne otkopčavši sve gumbe. Med otvorenim usnama ona okusi slatkoću njegova jezika. Ovije mu ruke oko vrata i on je podigne, a ona ga obgrli nogama.

Nakon kraće borbe s grudnjakom prstima joj krene milovati grudi, pa se onda spusti do golog trbuha, a onda još niže. Jecaj. Ti i ja. Njezin šapat njegova imena. A hladne ruke miluju mu rebra penju se kralješnicom.

Naslone se na naslon fotelje, prevrnu je, kleknu na tepih, a za tim se oboje sruše uza zid. Ona se propne nad njim, ali je on ponovno privije uza se. Ona zadrži dah, zgrči se i prepusti prvo ledenon drhtaju, a onda gorućem valu. Trbuh joj zadrhti, a onda se cijeli tijelo naglo opusti. Vani je počelo puhati. Prozori su se tresli od naleta vjetra i jedan se kapak silovito otvori, srušivši zemljanu teglu koja se rasula po podu. U daljini se čuo lavež psa i neka vika. No nije ih bilo briga za ono vani, ljude i pse.

Više ništa nije bilo važno, samo žudnja da se izgube jedan u drugome, vrtoglavica koja ih je vukla u ponor i bojazan da se ta veza ne prekine. Sada se priljubila uza sve što je mogla: njegovu kosu, miris njegove kože, okus usana, srce joj je kucalo tako brzo, gotovo bolno, ali nije htjela da taj trenutak prestane.

Zatim osjeti neku prazninu, neku rupu u želucu i nešto se u njoj slomi. Osjeti kako se nalazi izvan vremena, kako više nije na zemlji, kako je vječna. S onim osjećajem da je odbačena veoma daleko. S druge strane.

Drugamo...

Ostali su tako ispruženi u tišini, u tami sobe, priljubljeni jedno uz drugoga, isprepletenih nogu i zamršenih prsta. Sada je već pala noć i zrak je postao svjež, no u njihovom balončiću sve je bilo toplo i zaštićeno. Čak ih je počeo hvatati san kad naglo zazvoni telefon. Ilena se trzne iz tog snatrenja, umota se plahtom i podigne slušalicu s uređaja na zidu.

Isprva tišina a onda reče:

»Dobro, odmah dolazim.« Poklopi i okrene se prema Elliottu. »Žao mi je, baby...«

»Nemoj mi reći da moraš ići.«

»Hitan slučaj.«

»Tko je to bio? Dupin? Orka traži da joj pjevaš uspavanke?«

»Nedostaje nam jedan timaritelj za predstavu i samo ga ja mogu zamijeniti.«

Pridruži mu se na krevetu i izmasira mu ramena.

»Kakvu predstavu? Sedam je sati navečer.«

»Do kraja sezone imamo i večernje predstave.«

»Ali još malo pa je listopad. Sezona je gotova!«

»Samo sanjaj, darling, ovo je Florida i još je lijepo vrijeme.«

Poljubi ga još jedanput, a zatim ustane.

»Ako želiš, možeš ostati ovdje. Ne brini se za Miss Abbott. Rano liježe i ako baš hoćeš, mislim da dobro zna da si ovdje...«

»Radije bih pošao s tobom«, odvrati on bez razmišljanja.

»Bojiš se da me ne salijeću drugi?«

»Ne, ali zapazio sam zgodnu prodavačicu u suvenirnici. Pravit joj društvo dok si ti na predstavi.«

»Ako to učiniš, gotov si«, upozori ga ona pogodivši ga jasikom. U tren oka pokupi odjeću i na brzinu se počeslja.

»Odmah radikalna rješenja...«, zaključio Elliott navlačeći košulju.

»To je tako. I nemoj misliti da je ljubav rješenje svega! Ako treba ovo može biti zadnji put da smo spavali zajedno...«

»U svakom slučaju, bilo je dobro.«

»A ovo je jadno.«

»Što?«

»To što si upravo rekao!«

»Zar nemam pravo reći da je bilo dobro?«

»Ne.«

»Zašto?«

»Jer to uništava čar!« Dakle, žene stvarno...

»Sve ove lijepe zajedničke trenutke«, doda on navlačeći sako »čuvam u sebi kao malene filmove.«

»E to je, vidiš, lijepo«, reče ona zatvorivši za sobom vrata.

Da izbjegne staru Abboticu, Elliott se do auta spusti požarnim stubama. Kad ga Ilena više nije mogla čuti, šaljivo promrmlja sam sebi u bradu:

»Malene filmove kojih ću se često sjećati jednoga dana u staračkom domu kad budem star i nemoćan. Tek toliko da se prisjetim koliko smo bili sretni oboje.«

I upravo oko tog posljednjeg nije ni sumnjao koliko je imao pravo...

*Još jučer imao sam dvadeset, milovao vrijeme. ~ Charles Aznavour ~
Yesterday, love was such an easy game to play.
~ John Lennon - Paul McCartney ~*

1976.

Elliott ima 30 godina.

U panoramskoj dvorani Aquatic Cafea posjetitelji parka mogli su pijuckati piće i promatrati prostrani bazen s orkama koji se pred njima pružao. Za manje od četvrt sata, kitovi ubojice i njihovi timaritelji započet će svoj šou, nešto između koreografije i nevjerojatnih akrobacija. Elliott je sjedio za stolom promatrajući kako se prazne tribine polako pune za posljednju predstavu toga dana. Konobar mu donese naručenu bocu Budweisera. On mu rukom zahvali. Bar je bio u polusjeni. Duo pokraj šanka, gitarist i pjevačica, izvodili su akustičnu verziju folk hitova Carole King, Neila Younga, Simona and Garefunkela...

Uljuljkan akordima gitare i još pod dojmom Ilenina zagrljaja, Elliott i ne primijeti čovjeka koji je sjeo za susjedni stol. Ispije gutljaj piva, a onda mehanički pripali cigaretu.

»Znači, ti si mi maznuo upaljač!« Kao uhvaćen na djelu, naglo se okrene prema čovjeku koji mu se obratio. Na kožnatoj klupčici pokraj njegove sjedio je čovjek - kojega je već znao da je on u poznijim godinama - i gledao ga nimalo ne skrivajući da ga sve to zabavlja.

Elliott nije bio iznenađen njegovim novim dolaskom za koji se pripremio i koji je bio dokaz da sve što se dogodilo nije bio samo san.

»Sve znam«, reče drhtavim glasom.

»A što to znaš?«, upita drugi.

»Znam da ste mi rekli istinu. Znam da ste vi... ja.« Čovjek ustane s klupe, svuče sako i sjedne preko puta.

»Nije loša ideja s tetovažom,« prizna zadižući rukav košulje s dok se ne pojave slova.

»Znao sam da će vam se svidjeti.«

Konobar priđe njihovu stolu da posluži novoga gosta.

»Izvolite, gospodine?«, upita starijeg.

»Isto«, odvrati gost pokazujući na pivo. »Moj prijatelj i ja često imamo isti ukus.«

Dvojica muškaraca nisu mogli svladati smijeh i prvi put kao da ih je povezala neka čudna bliskost, i to baš u polutami ovoga kafića. Neko vrijeme ne progovoriše ni riječi. Svaki je na svoj način uživao u neobičnoj bliskosti koja se među njima stvorila. Neobičan osjećaj, kao kad ponovno

sretnete nekog člana obitelji kojega niste vidjeli godinama. Naposljetku, Elliott nije mogao, a da ne vikne:

»Do vraga, kako to uspijevate?«

»Putovati kroz vrijeme? Ako te to imalo tješi, čudi me jednako kao i tebe.«

»To je suludo!«

»Da«, potvrdi stari liječnik, »suludo je.«

Elliott povuče dim tek pripaljene cigarete. U glavi mu je bio pravi košmar.

»I kako je ondje?«

»Misliš u 2006.?«

»Da...«

»Što te zanima?«

Imao je gomilu pitanja: deset, dvadeset, stotinu, tisuću... Za početak:

»Kakav je svijet?«

»Nije bolji nego sada.«

»Hladni rat...«

»Odavno je završen.«

»Tko je pobijedio: mi ili Rusi?«

»Da je barem tako jednostavno... «

»Je li došlo do trećeg svjetskog rata? Nije bilo nuklearnog rata?«

»Nije, ali imamo druge probleme: okoliš, globalizacija, terorizam i posljedice 11. rujna.«

»11. rujna?«

»Da, nešto se dogodilo 11. rujna World Trade Centrom u New Yorku.«

»Što?«

»Slušaj, ne znam je li pametno da ti sve to govorim...« Previše znatiželjan da čuje ostale informacije, Elliott ne dopusti mjesto šutnji:

»A ja, kako sam ja?«

»Radiš što znaš.«

»Jesam li postao dobar liječnik?«

»Već jesi dobar liječnik, Elliotte.«

»Mislim... Jesam li čvršći? Jesam li se naviknuo na smrt nekih pacijenata? Jesam li uspio zadržati odmak?«

»Ne, na smrt pacijenata ne naviknemo se nikada. I upravo zato što si odlučio "ne raditi odmak" i jesi postao dobar liječnik.«

Na nekoliko trenutaka Elliott osjeti kako gubi tlo pod nogama i sav se naježi. Nikad nije sagledavao stvari iz tog kuta. Zatim zbunjeno osjeti da je vrijeme ograničeno i da neće moći postaviti sva pitanja koja ga muče. Stoga se usredotoči na bit:

»Imam li djece?«

»Kćer.«

»Ah...«, uzdahne ne znajući da li da se raduje. »Jesam li dobar otac?«

»Vjerujem da jesi.«

»A Ilena? Je li dobro?«

»Previše pitaš.«

»Lako vama kad imate sve odgovore.«

»Kad bi barem bilo tako...« Otpije gutljaj piva i zatim izvuče iz džepa kutiju Marlboro.

»Da vam vratim upaljač?«, ponudi Elliott primičući Zippov plamen cigareti starog liječnika.

»Zadrži ga. Ionako će kad-tad biti tvoj...«

Dvoje glazbenika na kraju dvorane započeli su Yesterday Beatlesa. Bila je to prigoda da se Elliott raspita o ležernijim temama:

»Koja se glazba sluša u budućnosti?«

»Ništa bolje od ovoga«, uvjeri ga sugovornik udarajući nogom ritam.

»Da li se grupa ponovno okupila?«

»Beatlesi? Ne, nikada, to se i ne može dogoditi: Lennon je ubijen, a Harrison je umro prije dvije ili tri godine.«

»A McCartney?«

»On se još drži.«

Odjednom dvoranom zavlada tišina označavajući početak vodene predstave. Dvojica muškaraca jednakim se pokretom okrenu prema ogromnom bazenu s orkama dok su timaritelji dolazili na scenu uz bodrenje sada već brojnije publike.

»To je ona, zar ne? To je Ilena?«, upita stariji škiljeći.

»Da, mijenja jednog timaritelja.«

»Slušaj, ne mogu dugo ostati i za nekoliko ću trenutaka sigurno opet »nestati«. Zato me nemoj krivo shvatiti, ali ovo malo vremena što mi je ostalo želio bih gledati samo nju.«

Ne shvaćajući sasvim na što cilja, Elliott vidi kako njegov dvojniki ustaje i iz kafića kreće prema gornjim redovima tribina.

Elliott ima 60 godina.

Elliott se središnjim prolazom spusti do prvih redova. Bio je to najveći bazen na svijetu, a dijelio se na tri dijela. Glavni bazen nastavlja se u dva manja bazena, jedan za njegu, a drugi za poduku životinja. Kroz visoku staklenu stijenu uz bazen dug šezdeset metara moglo se vidjeti manevre šest orka koje su sudjelovale u predstavi.

Predstava je bila impresivna sama po sebi. Kitovi su nevjerojatnom elegancijom gibali svoja nekoliko tona teška tijela, izvodeći skokove, uranjajući i pluskajući. No Elliott je promatrao samo Ilenu koja je orkestrirala tim bićima u vodi, navodeći mastodonte na izvođenje figura duž staklenih stijena.

Nakon svih tih godina mogućnost da je ponovno vidi bio je za njega silovit šok. Bila mu je neopisivo lijepa, gotovo nestvarana, poput anđela

iz snova. Već trideset godina na tisuće je puta pregledavao ono malo njezinih fotografija što je imao. No fotografije nisu u potpunosti odražavale tu njezinu zamamnu ljepotu.

Stoga osjeti kako pod naletom emocija sve navire na površinu: požali što je nije bolje volio, što je nije bolje shvaćao, što je nije znao zaštititi. A onda opet taj osjećaj nemoći i bijesa što se mora pognuti pred vremenom koje juri i uništava sve pred sobom...

Elliott ima 30 godina.

Još opijen događajem koji je upravo proživio, Elliott ostane sjediti za stolom, prilijepljen za stolicu, dok je njegov stariji dvojniki s tribina gledao predstavu. Daleko od toga da je zadovoljio svoju znatiželju, sve što je doznao samo ju je još jače raspirilo.

Budući da je stariji muškarac ostavio sako na naslonu stolice Elliott se nije mogao suzdržati da ne zaviri u njegove džepove. Čudno, nije osjećao ni stid ni krivnju: izvanredni slučajevi zahtijevaju izvanredne mjere. Prekopavajući tako po džepovima, nađe novčanik i dvije kutijice. Novčanik mu nije otkrio bogznašto nova, osim što je u njen našao fotografiju lijepe dvadesetogodišnje djevojke. *Moja kći?* zapita se bez velikih emocija.

Pokuša pronaći sličnosti s Ilenom, ali ne nađe ni jednu. Uznemiren, vrati sliku na mjesto i pogleda druga dva predmeta.

Prvi je bio malena crnosrebrna kutijica s malenim ekranom gumbićima označenim brojevima. Iznad ekrana pisalo je *NOKIA* no to mu nije govorilo ništa. Sigurno naziv proizvođača. Pregleda ga sa svih strana ne uspijevajući dokučiti čemu bi to moglo služiti kad kutijica zazvoni. Iznenaden, položi uređaj preda se, ne znaju kako prekinuti zvonjavu. Kako je zvonjava postajala sve glasnija, najednom se prema njemu okrenu svi gosti u kafiću, dobacujući mu poglede iznenađenja i negodovanja. Odjednom, u bljesku lucidnosti, shvati da pred sobom ima telefon, i iako taj poziv nije bio namijenjen njemu, prirodno pritisne zelenu tipku za javljanje.

»Halo?«, reče prislonivši na uho malenu slušalicu.

»O, koliko ti treba da se javiš!«

Taj naprašiti glas iz daljine bio je...

»Matt!! Jesi li to ti?«

»Pa da.«

»Ali, gdje si sad?«

»Na našem posjedu, gdje bih bio? Da bi urod bio dobar, neko mora i raditi.«

»Urod? Misliš na naše vinograde? Zar smo ih već kupili?«

»Pa... kupili smo ih prije trideset godina, stari moj. Vidim, baš ne ide na bolje, ha?«

»Matt?«

»Da?«

»Koliko ti je sad godina?«

»Daj, znam da više nemam dvadeset! Ne moraš mi to stalno ponavijati!«

»Reci koliko imaš, da provjerim.«

»Isto koliko i ti, stari moj: 60 kuka...«

Elliott zastane, da se sabere.

»Nikad nećeš pogoditi što mi se dogodilo... «

»S tobom me ništa ne može iznenaditi. A gdje si ti zapravo?«

»U 1976. godini i... Imam 30 godina.«

»A tako... Dobro, idem sad. Imam problema na poslu. Samo da znaš, sanduci vina za Francusku ne mogu krenuti na vrijeme. Opet njihovi usrani štrajkovi«, progunda prekinuvši vezu.

Elliott nije mogao svladati osmijeh, istodobno dirnut i izbezumljen zbog tog nadrealnog razgovora. No još nije bilo kraja iznenađenju. Primivši drugi uređaj, primijeti da je omotan plastičnom žicom. Odmota je i na krajevima ugleda dvije malene kapsulice. Oznake Right i Left dovedu ga do zaključka: Slušalice?

Ubaci slušalice u uši, a onda pomnije promotri uređaj. Na kutijici težine novčića nalazio se ekran u boji i neka vrsta kotačića u sredini. Okrene ga i ugleda natpis:

iPod

Designed by Apple in California - Made in China.

Okrene kotačić i na ekranu se pojave neki čudni nazivi za koje nikad nije čuo: *U2, R.E.M., Coldplay, Radiohead...*

Napokon naiđe i na nešto poznato: *The Rolling Stones.*

Zadovoljno se osmijehne. Sad je bio na poznatom terenu. Povjerljivo podesi zvuk na maksimum i pritisne play...

Prvi akordi gitare pjesme Satisfaction rasparaju mu uši, mozgom kao da mu je proletio Boeing. Vrisne, ispusti uređaj iz ruku i izvadi slušalice iz ušiju. Potresen brzo vrati novčanik, telefon i mp3 walkman u džepove sakoa odakle ih nije ni smio izvaditi. U svakom slučaju, čini se da ga čeka zanimljiva budućnost...

Elliott ima 60 godina.

Predstava se primicala kraju. Dvije velike orke grabile su vodu nevjerojatnom brzinom od središta bazena. Stigavši do ruba, skladno su se okrenule u skoku i jako zapljusnuvši ponovno uronile u vodu prskajući vodenom pjenom gledatelje u prvim redovima. I Elliott je dobio malo morske vode u lice, ali bio je toliko očaran Ilenom da na to nije ni obratio pozornost.

I kao šećer na kraju, mlada žena popne se na vrh postolja i bazen i stavi ribu među zube. Na nekoliko dugih trenutaka cijelaj publici zastane

dah, sve dok Anouchka, glavna orka u bazenu, nije izbacila iz vode svoju golemu tjelesinu i nježno uhvatila ribu.

Uz buran pljesak Ilena pozdravi publiku. Dok je predstavlja pomoćnike, pogled joj se slučajno zaustavi na starijem muškan i to je uznemiri. Kakva sličnost...

Spontano, prepusti se srcu i uputi mu blistavi osmijeh, pun povjerenja i topline. Na trenutak je vrijeme stalo. Elliott se izgubi tom osmijehu znajući da će upravo njega ponijeti sa sobom. Eto, dobio je ono što je zamolio starog Kambodžanca. Prije smrti ponovno je vidio jedinu ženu koju je ikada volio. Njegova je želja uslišena i morao se time zadovoljiti. Tada osjeti snažno pulsiranje u grlu, a zatim mu se usta ispuniše metalnim okusom. Naglo mu ponestane daha i počne drhtati, što je najavljivalo povratak u njegovo vrijeme. Istog trena napusti tribine i ode u kafić.

Kad je došao do stola svoga dvojnika stigao ga je samo upozoriti.

»Ovaj put odlazim zauvijek, Elliotte. Zaboravi sve što sam ti rekao i sve što si vidio. Nastavi živjeti svoj život kao da me nikad nisi sreo.«

»Više se nećete vraćati?«

»Ne, ovo je zadnji put.«

»Zašto?«

»Zato što tvoj život mora nastaviti svojim normalnim putem. I zato što sam dobio ono po što sam došao.«

Počeo je sve jače drhtati, ali bio je svjestan da ne može tek tako nestati usred restorana. Elliott mu pomogne navući sako i otprati ga do zahoda.

»A po što ste došli?«

»Htio sam još jednom vidjeti Ilenu.«

»Zašto?«

»Naporan si s tim svojim pitanjima.«

Ali mladi liječnik nije kanio odustati. Primi starijeg muškarca za vrat želeći ga spriječiti da ode prerano.

»Zašto ste željeli još jednom vidjeti Ilenu?«, vikne nabivši ga na zid zahoda.

»Jer će umrijeti«, prizna mu nevoljko.

»Kako to misliš, umrijet će? Kada?«

»Uskoro.«

»Ima 29 godina. S 29 godina se ne umire!«

»Prestani s glupostima! Liječnik si, dobro znaš da se to može dogoditi bilo kada.«

»Ali zašto umire tako mlada?«

Očiju punih suza, drugi ne odgovori. Zatim, netom prije nestanka, izgovori tu nepodnošljivu rečenicu:

»Zato što si je ti ubio... «

12.

Svi mi tražamo za tom jedinstvenom osobom koja će unijeti u naš život sve ono što mu nedostaje. A ne uspijemo li je naći, preostaje nam samo moliti da ona pronađe nas... ~ Kućanice ~

Florida, 1976.

Elliott ima 30 godina.

Krenuli su u zoru.

Puhala je jaka bura, pročišćavajući nebo i odnoseći sa sobom prvo jesenje lišće. Elliott je za upravljačem Thunderbirda jurio prema Miamiju dok je Ilena još drijemala na suvozačkom sjedalu.

Mlada je žena uspjela dobiti dva slobodna dana pa su odlučili priuštiti si produljeni vikend u Key Westu, gdje je živio Ilenin stric. Bio je to izlet koji su si odavna obećavali i neprestano ga odgađali. Uvijek mislimo da ima vremena...

Već drugi put u deset minuta Elliott okrene glavu kako bi se uvjerio da ništa ne ometa san njegove djevojke. Pogledavao bi je kao vrijednu staklenu figuricu koju valja dobro čuvati. Pravilno i smireno disanje djevojke bilo je u potpunoj suprotnosti nemiru koji je buktio u njemu.

Trebao je u potpunosti iskoristiti ove praznike i ponovno probuđenu bliskost sa ženom koju je volio. Pa ipak duhom je bio negdje drugdje, posve obuzet onim što mu je otkrio dvojniki. U glavi su mu još odzvanjale neke riječi ispunjene prijetnjom:

»Ilena će uskoro umrijeti..«, »jer si je ti ubio.«

Sve mu se to činilo apsurdnim, ali zasad je nažalost morao priznati da se sve što mu je ovaj rekao na kraju pokazalo istinitim. Razmišljao je o tome cijelu noć i nešto mu nije dalo mira: ako Ilena mora umrijeti, zašto mu njegov putnik kroz vrijeme nije dao više informacija i tako mu omogućio da je spasi? Štoviše, zašto mu je rekao da je to njegov posljednji posjet?

»Gledaj cestu, a ne mene!«, upozori ga Ilena otvorivši oči i protežući se.

»Problem je što si ti ljepša od ceste... «

Dok se naginjala da ga poljubi, naglo osjeti potrebu da joj ispriča sve: *znaš, upoznao sam nekoga tko je došao iz budućnosti i tko mi je rekao da ćeš uskoro umrijeti. I pazi sad: taj netko sam ja za trideset godina.*

Otvori usta, ali ne izusti ni riječi. Nije joj mogao reći takvo što jednostavno zato što to nije imalo nikakvog smisla. Prijatelja ili voljenu osobu možemo zamoliti da povjeruje u nešto nevjerovatno pod uvjetom da to nevjerovatno ipak ima svoje granice. Ali ovaj slučaj ipak je prešao granice. Kao ni Matt, ni Ilena mu ne bi mogla biti saveznik u borbi koju

mora voditi sasvim sam, a osjećao je da nije za nju sposoban. Osjećao se shrvan od težine proteklih događaja i ponovno posumnja u svoje psihičko zdravlje.

No razdoblje shrvanosti neće potrajati. Naravno da je imao saveznika... svog dvojnika! Morao je samo naći načina i natjerati ga da se vrati i pomogne mu. Prošli je put poruku kroz vrijeme odlučio poslati tetovažom. Ovaj put je morao smisliti nešto drugo. Ali što?

* * *

San Francisco 2006.

Elliott ima 60 godina.

Nakon dva duga kišna dana nad San Franciscom ponovno zasja sunce. Elliott i njegova kći odlučili su provesti dan zajedno. Unajmivši bicikle, prešli su Golden Gate i cijelo jutro lunjali područjem Marin County. Nijednom nisu spomenuli njegovu bolest. Odsad su svaki trenutak proživljavali s osjećajem žurbe, odlučivši u potpunosti iskoristiti taj usrani život kojega postanete svjesni tek u trenutku kad ga morate napustiti. U podne su se zaustavili u Sausalitu i prostrli dekiću na plaži pripremajući se za piknik uz more. Malo su govorili. Svaki se zadovoljavao samom prisutnošću drugoga. Više ništa nije bilo važno, samo to da su zajedno.

Nakon jela nastavili su dalje uz plažu sve do gradića Tiburona, gdje su zastali pred štandom za iznajmljivanje skutera. Angie je je gorjela od želje da se okuša u toj vožnji, no nikad nije skupila hrabrosti za taj korak. Kao kad je bila mala, djevojka osjeti potrebu za očevim ohrabrenjem kako bi uspjela svladati strah.

Dok je promatrao kćer kako sjeda na jedan od vozila i oprezno se udaljava od obale, Elliott se prisjeti događaja od protekle večeri.

Zahvaljujući trećoj piluli uspio je vidjeti Ilenu nekoliko tjedana prije njezine smrti... Do tada se sve činilo jednostavnim. Vraćao bi se u prošlost, vidio Ilenu i sve bi bilo u redu, no posljednje putovanje kroz vrijeme daleko od toga da ga je smirilo. Potreslo ga je oživljavajući stare rane, krivnju i žaljenje. Najviše si je zamjerao što je rekao previše i sada se bojava posljedica svojih riječi. Nije smio dvojnika upozoriti na Ileninu smrt! I nije smio popustiti iskušenju da se vrati unatrag kako bi izmijenio tijek događaja. Međutim, iskušenje je bilo preveliko. Kad bi uzeo još samo jednu pilulu mogao bi spasiti Ilenu.

Samo što se prošlost ne može promijeniti nekažnjeno. U to je bio siguran. Dosad je uspijevaao ograničiti štetu ponašajući se kao obični gledatelj iz budućnosti, ali počeo je osjećati želju za upletanjem u tijek svog proživljenog života i stvari su se mogle zakomplicirati. Danas svi znaju za učinak leptira i teoriju kaosa: slijedon niza reakcija neki beznačajan događaj može uzrokovati veliku katastrofu; obično lamatanje krila leptira u Japanu može izazvati oluju na Floridi... Ostalo mu je još

sedam pilula, ali obećao si je da ih neće iskoristiti. Jer ako Ilena ne umre, Elliott iz 1976. započet će s njom život. Kupit će kuću i sigurno imati djece, ali tada Elliott nikad ne bi upoznao Angienu majku, što bi značilo da žrtvuje život svoje kćeri.

Uzalud je sagledavao problem sa svih strana, uvijek je dolazio do istog zaključka: spasiti Ilenu značilo bi žrtvovati Angie. A taj rizik nije dolazio u obzir.

Florida 1976.

Elliott ima 30 godina.

Sunce je bilo visoko na nebu kad su krenuli Overseas Highwayem čuvenom »autocestom nad morem« koja je bila produžetak južnog vrha Floride prema Kubi.

To je mjesto ostavljalo dojam kraja svijeta. Na više od 200 kilometara pružao se arhipelag otoka i otočića okupanih u tirkiznom moru koje je podsjećalo na polinezijske lagune. Elliott i Ilena bili su u sedmome nebu, opijeni osjećajem da autom plove morem, iznenađeni pelikanima koji su letjeli u visini njihovih glava.

Pravilna ravna cesta nadvijala se nad kristalno čistim morem na desecima mostova poduprtih stupovima skakutala od otoka do otoka. Spustili su krov Thunderbirda i našli radio-postaju koja je puštala dobri stari rock. Vozili su brzo, opijeni brzinom i čarobnim krajolicima koje su ostavljali za sobom.

Stigavši u Key Largo, zaustave se u ribarskoj brvnari preuređenoj u restoran. Okruženi koraljnim grebenima počaste se uštipcima od račića, školjaka i rakovica. Već su htjeli nastaviti put kad se Elliott zaustavi pred poštanskim uredom na uglu.

»Moram podsjetiti Matta da nahrani psa.«

»Ok, handsome, ja ću dotle kupiti kremu za sunčanje.«

Elliott uđe u poštu ukrašenu pomorskim kartama, ribarskim mrežama i maketama brodova. Cijelo je jutro razmišljao i pomisli kako se dosjetio novog načina slanja poruke u budućnost! Na blagajni najavi slanje dvaju telegrama u San Francisco. Prvi je počinjao ovako:

Matt,

Hvala ti na svemu, ali još mi treba tvoja pomoć.

Molim te, ne pokušavaj naći smisao u onome što ću te zamoliti.

Jednog dana sve ću ti objasniti. Dotad mi samo vjeruj.

San Francisco 1976.

Matt ima 30 godina.

Kroz lanene zastore prodirala je zlatna svjetlost sunca pred zalazak. S gitarom u ruci Matt je svirao Tiffany vlastitu baladu: nekoliko akorda

posuđenih od Eltona Johna i riječi u koje je ubacio ime dotičnog komada, da pjesmi podari malo osobnosti.

»Zar to još pali?«, upita Tiffany nimalo naivno.

Opušteno izvaljena na dvosjedu, sa zanimanjem ga je promatrala srčući koktel s voćnim sokom.

Matt odloži gitaru i smiješeći se krene prema njoj.

»Nije baš slavno, priznajem.«

Ona otpije gutljaj i uzvratu mu osmijeh.

Čak i svojim mea culpa stavom, ovaj tip do kraja koristi svoj šarm, zaključu ona uspravivši se.

A najgore je... što mu to prolazi.

Dospjela je do onog razdoblja u životu kad od muškaraca više nije očekivala ništa, no to je nije sprečavalo da ih nastavi voljeti.

Matt sjedne pored nje zaslijepjen njezinim savršenim nogama i bujnim dekolteom. Ne samo da cura ima tijelo iz snova, nego se pod tom hinjenom tupavošću krije mnogo duha. Smjesta otjera tu posljednju misao kao da intelektualna dimenzija nosi sa sobom nešto zastrašujuće. Matt se uvijek bojava da na tom planu neće biti na visini. Nije završio fakultet i osjećao je kompleks zbog nedostatka kulture, premda je bio preponosan da to prizna. Nagne se nad Tiffany i poljubi njezine usne. *Dobro, mali moj Matt, ne zamaraj se. Usredotoči se na jednu stvar, seks.*

Silno se potrudio uvjeriti Tiffany da mu pruži još jednu šansu. To nije bilo lako, no konačno je bio blizu. Bez žurbe, potruđi se ds trenutak potraje, položi ruku na bedro mlade žene i počne je polako podizati prema...

»IMA LI KOGA?«

Matt poskoči. Zbilja nikad neće uspjeti...

»Poštar!«, začu glas iza vrata. »Imam dva telegrama za Matta Dellucu.«

Dok je Tiffany popravljala haljinu, Matt nevoljko otvori vrata, zaprimi pošiljke i pruži napojnicu poštaru.

»Pošiljke su numerirane«, reče ovaj. »Moraju se čitati po redu.«

Matt nervozno podere prvu omotnicu. Za njega su telegrami bili vezani za loše vijesti: smrti, bolesti, nesreće...

Rastvori list i pročita nekoliko redaka otisnutih na tankim crtama plavog papira.

Bila je to dosta dugačka i zakukuljena Elliottova poruka, no pozornost mu privuku dvije rečenice:

Vjeruj mi, a onda malo dalje, Pođi k meni što prije.

»Žao mi je, ali morat ću otići«, najavi on Tiffany.

Budući da je bila spremna i na tu mogućnost, mlada žena ustane s dvosjeda, pokupi štikle i stane pred Matta.

»Ako prođeš kroz ova vrata, svjestan si da nikad nećeš spavati sa mnom...« On je pomnjivo pogleda. Posljednje zrake sunca isticale su

prozirnost njezine haljine ne skrivajući njezine zanosne obline.

»Hitno je«, objasni.

»A ja nisam hitna?«, spremno odvrati ona.

Tad i ona njega pomnije pogleda i shvati da se pod tim plejbojevskim izgledom krije mnogo dublji tip. Htjela ga je zadržati, ali ne dolazi u obzir da popusti i drugi put.

»Žalit ćeš ovo cijeli život«, zaprijeti mu raskopčavši nehajno gumb haljine.

»U to sam posve siguran«, prizna Matt.

»Onda, tko ti kriv.«

Ona pokupi svoje stvari i napusti kuću.

»Jadniče!«, dobaci mu gurnuvši vrata.

Florida 1976.

Elliott ima 30 godina.

Elliott i Ilena stigli su u Key West baš kad se sunce sljubilo s obzorjem. Došli su do kraja svog putovanja - najjužnije točke Sjedinjenih Američkih Država, mjesta gdje počinje i završava Amerika...

S prostranim ulicama, tropskim vrtovima i kolonijalnim kućama mjesto je odimalo nečim bezvremenskim. Parkirali su Thunderbird na obali i prošetali plažom, među čapljama i pelikanima, i sjeli na trijem malenog kafića gdje su se obično okupljali starci kako bi raspravljali o neproživljenim životnim mogućnostima. Imali su dogovoreno s Ileninim ujakom Robertom Cruzom, starosjediocem otoka koji je bio Hemingwayev pomoćnik za piščeva boravka u Key Westu tridesetih godina. Nakon toga kuću su kupile gradske vlasti i preuredile je u muzej, a Roberto je radio kao čuvar. U havajskoj košulji i prosjede brade veoma je podsjećao na slavnoga pisca. Živio je na malenome posjedu odmah pokraj gazdine kuće i nagovarao Elliotta i Ilenu da se umjesto u hotel smjeste kod njega. Mladi par prihvati i krene za njim na svoje odredište.

»Dobrodošli kod Hemingwaya!«, reče otvarajući velika željezna dvorišna vrata i otkrivajući lijepu vilu u španjolskom kolonizatorskome stilu.

Dok su prolazili vrtom, Elliott se upita je li Matt primio telegram.

San Francisco 1976.

Matt ima 30 godina.

»Bog, Uljezu!«, dobaci Matt otvorivši vrata Elliottove kuće.

Maleni labrador dotrči cvileći od sreće što je netko došao. Mat ga počese po glavi, napuni posudicu i pusti u vrt. Posve odsutan nekoliko minuta provede naslonjen na drvo čitajući i prečitavajući telegram svoga prijatelja.

Matt se zabrinuo. Već nekoliko dana Elliottovo ponašanje i govor nije imalo nikakava smisla i zamjerao si je što nije uspio pomoć prijatelju

da se riješi tih maštarija. Vjerovao je da je dovoljno uvaliti ga u zrakoplov i da će se oporaviti, no to nije bilo dovoljno. Od početka ta priča o »putniku kroz vrijeme« nije mu mirisala na dobro. Kako su dani prolazili, loš predosjećaj sve mu je više govorio kako njegovu prijatelju prijete nešto loše. Unatoč nevjerici, mladi Francuz obavi sve do jednog zadatka iz telegrama. Elliot je možda gubio razum, ali Matt je odlučio ostati lojalan prijatelju koji mu je bio jedina obitelj, jedini oslonac. Mat je bio siročić koje je djetinjstvo i mladost provelo u području Pariza vucaran od obitelji do obitelji. Školu je napustio s petnaest godina bez ičega, radeći kojekakve sumnjive poslice bez perspektive. Viši se puta našao u sukobima koji bi završili tako da bi noć proveo na policiji. Kad je već postao »poznat policiji« odlučio je napustiti Francusku i okušati sreću u Americi. Budući da nije imao što izgubiti, prodao je sve što je imao kako bi kupio jednosmjernu kartu za Novi Svijet. Mnogi bi na njegovu mjestu odavno odustali, no on je bio snalažljiv i imao je dara za međuljudske odnose. Već u New Yorku, a onda i u Kaliforniji, osjećao se dobro u tom otvorenom društvu koje je diplomama ili socijalnom podrijetlu pridavalo malo pozornosti.

Kako je i pisalo u telegramu, Matt na regalu s knjigama našao je debeli atlas. Bio je već star no još uvijek izvrstan, s crtežima zaštićenim svilenim papirom. I ne otvorivši ga, uvuče drugi telegram između 66. i 67. stranice i vrati knjigu na policu.

Zatim ode u garažu, iščeprka staru lemlicu iz kutije za alat i vrati se u kuću. Uključi uređaj u Elliottovom uredu, na trenutak ostavi da se zagrije, a zatim ga pažljivo primi i približi crvenkastom kutu radnog stola od masivna drva.

San Francisco, 2006.

Elliott ima 60 godina.

Noć je već odavna pala kad je Elliott stigao u marinu. Dolazio je iz zračne luke, otprativši Angie na posljednji let za New York. Odgurnuvši vrata svoje vile osjeti neku težinu i silnu usamljenost. Odsutno krene prema staklenoj stijeni radne sobe, gledajući nesvjesno večernja svjetla u luci. Kuća je bila kao i on: tužna i hladna. Drhteći od hladnoće protrlja si nadlaktice da se ugrije. Primićući se radijatoru, na trenutak zastane. Na radnome stolu pružio se natpis ispisan ukrasnim slovima: *VELIKI ATLAS STRANICA 66*

Zbunjeno pride. Taj užasni natpis jutros nije bio tu. Ali, kao da je od starosti već poprimio patinu. Ali tko se to šali...? Odgovor nije morao dugo tražiti. Nakon tetovaže, onaj mu mali seronja ponovno pokušava poslati poruku. Još je samo morao otkriti njezino značenje.

Veliki atlas? Trebalo mu je neko vrijeme da se sjeti. Jedini atlas koji je imao bio je majčin dar koji mu je poklonila nekoliko dana prije

samoubojstva. Pobožno je čuvao tu knjigu u biblioteci, ali nikad je nije otvarao. Priđe polici i popne se na stolicu da dohvati traženu knjigu.

Stranica 66?

Brzo je okretao stranice.

Je li moguće da je poslije toliko godina...

Na parket padne svijetloplava omotnica.

Telegram?

Takav nije vidio već stoljećima.

Pokupi ga i bez proučavanja žustro podere označeni rub. Unutra je nekoliko daktilografskih redaka koji su proputovali vrijeme, čekalo trideset godina da ih netko pogleda:

Iznenadjeni smo?

Mislite da ste svemoćni, zar ne? Budući da ste našli načina putovati u prošlost, mislite da vam je dopušteno uništavati tuđe živote i ponovno samo takog nestati? Ali ne ide to tako, stari moj...

Jer, kad malo promislite, vi možda poznajete moju budućnost, ali ja držim u šaci vašu prošlost. Vi meni ne možete ništa, dok posljedice mojih djela utječu na vaš život. Sada sam izokrenuo uloge i odsad ja vodim igru.

Očekujem objašnjenja, i to odmah.

Čekam vas.

Večeras.

Užasnut porukom koju je upravo pročitao, Elliott odloži telegram na stol. Otvorio je Pandorinu kutiju i počele su se ostvarivati njegove najveće bojazni... Na trenutak promisli o cijeloj situaciji, zatim rezignirano ode po bočicu s pilulama koju je još uvijek čuvao. Natjera se i proguta još jednu.

Vani zabljesne i zatutnji oluja. Igrom zrcala u jednome je prozoru mogao vidjeti pogled onoga tko mu je odsad bio najveći neprijatelj: samoga sebe.

Četvrti susret 13.

*Kroz sadašnjost prolazimo povezanih očiju. (...)
A malo kasnije, kad skijemo povez i sagledamo svoju prošlost,
shvatimo što smo proživjeli i sve to dobije smisao. ~ Milan Kundera ~*

Key West, Florida, 1976. Dva sata ujutro.

Elliott ima 30 godina.

Nad Key Westom bjesnila je oluja i sve su kuće na otoku ostale bez struje. Elliott nije mogao usnuti. Ne probudivši Ilenu koja je kraj njega spavala dubokim snom, upali plinsku svjetiljku i odluči malo istražiti kuću Ernesta Hemingwaya.

Pod svjetlom munja, pod udarcima kiše i vjetra, kuća kao da je tonula poput broda u oluji. Dok se Elliott uspinjao središnjim stubama, zatutnji strašan grom i sva se stakla zatresu. Mladi liječnik se trzne, na trenutak zastane, zatim slegne ramenima. Ipak, bio se dobro prestrašio...

Uspevši se na kat, uz škripu parketa dođe do pišćeve radne sobe. Lagano otvori vrata, kad mu najednom nešto skvičeći skoči u lice. Mačka!

Negdje je pročitao da ih je Hemingway obožavao i da ih je ima pedesetak. Primakne ruku licu: mačić ga je fino ogrbao po obrazu. Dakle, ja i životinje zbilja... Učini nekoliko koraka po radnoj sobi, otkrivajući s velikim zanimanjem osobne predmete velikoga pisca: stari pisaći stroj koji ga je pratio po Španjolskoj za vrijeme Građanskoga rata, keramičku posudu koju mu je darovao Picasso, zbirku nalivpera, jednu prijeteći afričku masku, desetke novinskih izvadaka i fotografija....

U sobi je vladalo neko čarobno ozračje. Valja reći da je stari Hemingway neka svoja remek-djela napisao između pecanja i pijančevanja upravo u Key Westu, i to *Zbogom oružje* i *Snjegovi Kilimandžara*.

Nije tako loše, pomisli Elliott kad se struja konačno vratila.

Puhne u plamen svoje svjetiljke i priđe starom gramofonu. Pažljivo položi prvu ploču koja mu je pala pod ruku i za koji trenutak sobom se razliju zvuči gitare i violine. Django Reinhardt i Stephan Grapelli, najbolji džez tridesetih...

No odjednom ploča zakrči i žarulje zatitraju, a soba ponovni utone u mrak. *Baš sam sretnik*, pomisli Elliott, *zašto sam ugasio svjetiljku?* Htio ju je iznova upaliti, ali mu je upaljač ostao u sobi.

U radnoj sobi teško se moglo išta razabrati, samo tragove kiše koji su prošaravali prozorska stakla. Mladi liječnik ostane nekoliko trenutaka u mraku nadajući se da će se struja svakog časa vratiti.

Najednom osjeti nečiju prisutnost i dah, te metalni zveket.

»Tko je tu?«, upita drhtavim glasom.

Umjesto odgovora, nekoliko metara pred njim bljesne plamen upaljača. Prepoznava svjetlucav pogled svoga dvojnika koji ga je promatrao u mraku.

Želiš objašnjenja, mali? E pa, dat ću ti ih...

Stari liječnik upali fitilj plinske svjetiljke, zatim se smjesti u tamnosmeđi kožnati naslonjač i okrene prema Elliottu.

»Reci mi što će se dogoditi Ileni!«, vrisne ovaj mladenačkim žarom.

»Sjedni i ne deri se.«

Goreći od nestrpljenja, Elliott nevoljko poslušao i sjedne preko puta. Njegov sugovornik pročeprka po unutrašnjem džepu sakoa i izvuče fotografiju.

»Zove se Angie«, objasni mu pružajući mu sliku. »Ima dvadeset godina i najvažnija mi je osoba na svijetu.«

Elliott pomno prouči fotografiju.

»Je li njezina majka... «

»Ne, njezina majka nije Ilena«, prekine ga stariji muškarac pretpostavivši pitanje.

»Zašto?«

»Jer je Ilena umrla deset godina prije rođenja moje kćeri.«

Elliotta ta vijest potpuno zbuni.

»Zašto bih vam vjerovao?«

»Zato što ti nemam razloga lagati.«

Mladi liječnik tada postavi pitanje koje ga je mučilo još od prethodne večeri:

»Recimo da je to istina, ali zašto ste rekli da sam je ja ubio?«

Čovjek preko puta nakratko zašuti kako bi dobro izvagao svaku riječ, a zatim potvrdi:

»Ubio si je jer je ne znaš voljeti.«

»Dosta mi je takvih gluposti!«, odbrusi Elliott ustajući.

»Voliš je kao da je pred vama cijeli život... A tako se ne voli.«

Ukratko, Elliott malo promisli o tom obrazloženju, a onda ga odbaci. No problem nije bio u tome. Sada je morao pridobiti što više informacija, a ne filozofirati o ljubavi. Odmah preusmjeri razgovor na jedino što ga je doista zanimalo:

»Kako bi Ilena trebala umrijeti?«

»Doživjet će nesreću.«

»Nesreću? Kakvu nesreću? I kada?«

»Ah! Ne računaj da ću ti i to reći.«

»A zašto?«

»Jer ne želim da je spasiš...«

Elliott na trenutak zaniyemi, ukipljen pred kišnim zavjesama koji su prošaravale prozore. Osjećao je da mu ovaj razgovor izmiče i da ga ne

uspijeva dokučiti:

»Ali, prilika je sad ili nikad... Našli ste načina da se vratite u prošlost i sad ćete dopustiti da žena vašeg života pogine?«

»Nemoj misliti da me netko na to tjerao!«, uzruja se stariji muškarac udarivši šakom o stol. »Već trideset godina mislim samo na to! Kad bih se samo mogao vratiti unatrag, kad bih je samo mogao spasiti, kad bih samo...«

»E pa prestanite više o tome misliti. Učinite to!«

»Ne!«

»Zašto?«

»Jer ćeš, ako spasimo Ilenu, s njom provesti život.«

»Pa što?«

»Pa, nikad nećeš napraviti Angie...« Elliott nije bio siguran da razumije:

»U čemu je problem?«, upita sliježući ramenima, »imat ću druge djece...«

»Druge djece? Ali briga me za drugu djecu. Ja ne želim izgubit svoju kćer! Ne želim svijet bez Angie!«

»A ja neću dopustiti da Ilena umre«, odvrati odlučno Elliott.

Obojica ustanu vidno uzrujani. Sada ih je razdvajalo još svega nekoliko centimetara. Stajali su jedan nasuprot drugoga, spremni iskušati posljednju varku:

»Možda misliš da ti vodiš ples jer si mlađi, ali bez mene nećeš znati kako je Ilena umrla i nećeš moći učiniti ništa da je spasiš.«

»U svakom slučaju, ako Ilena umre, ne računajte da ću ja napraviti vašu Angie!«

»Kad budeš otac, shvatit ćeš me, Elliotte: svoje dijete se ne napušta, čak ni za spas voljene žene... «

Dugo su tako ostali licem u lice, ne odustajući od svojih stavova. Složena situacija koja ih je povezala tijekom protekloga susreta ustupila je mjesto sukobu.

Borba čovjeka dvije različite životne dobi sa samim sobom. Svaki je spreman boriti se do kraja: jedan da spasi svoju ženu, drugi da ne izgubi kćer.

Rasprava je već upadala u bezdan, kad stariji liječnik ponudi rješenje:

»Dokle si spreman ići da spasiš Ilenu?«

»Dokle god je potrebno«, spremno odvrati Elliott.

»Čega si se spreman odreći?«

»Svega.«

»Onda možda imam ideju...« Kiša je i dalje lijevala.

Dvojica muškaraca na kraju su sjeli jedan pored drugoga na orahovu klupu pored stola. Kroz prozor u pozadini mogla se razabrati svjetlost

svjetionika Key Westa kako u pravilnim intervalima baca njihove sjene na zid i pod.

»Želiš spasiti Ilenu i to je tvoje pravo, ali to ćeš moći učiniti samo pod tri uvjeta...«

»Tri uvjeta?«

»Prvi je da nikome ne govoriš o ovome što nam se događa. Ni Ileni, naravno, ali čak ni Mattu.«

»Imam povjerenja u Matta«, usprotivi se Elliott.

»Ne radi se o povjerenju, nego je opasno. Slušaj, uvjeren sam da griješimo, strašno griješimo nastojeći izmijeniti sudbinu i to ćemo prije ili kasnije platiti. Spreman sam s tobom riskirati pod uvjetom da ne uvučeš nikoga drugoga.«

»Koji je drugi uvjet?«

»Uspijemo li spasiti Ilenu, morat ćeš je ostaviti...«

»Ostaviti?«, upita Elliott sa sve većom nevjericom.

»Ostaviti je i nikad više vidjeti. Ostat će živa, ali u daljnjem životu morat ćeš se ponašati kao da je mrtva.«

Elliott ostane skamenjen shvativši odjednom strahotu koju to podrazumijeva. Otvori usta, ali ne izusti ni riječ.

»Svjestan sam da je to što tražim strašno«, prizna stari liječnik.

»A koji je treći uvjet?«, jedva izusti Elliott bezbojnim tonom.

»Za devet godina, 6. travnja 1985., na kirurškom kongresu i Veroni, upoznat ćeš ženu koja neće skrivati svoju naklonost prema tebi. Uzvratit ćeš joj udvaranjem i provest ćete zajedno vikend kada ćete začeti našu kćer. Moraš tako postupiti jer je to jedini način da spasimo i Ilenu i Angie.« Nebom ponovno zatutnje prijeteći gromovi. Kako Elliott nije odgovarao, njegov dvojnik pojasni: »To je cijena koju moramo platiti želimo li izmijeniti tijek stvari No slobodno možeš odbiti.«

Stariji muškarac ustane i zakopča ogrtač kao da će izaći na piju sak. Elliott tada shvati da nema druge nego prihvatiti pakt. U djeliću sekunde pred očima mu projure sretne godine s Ilenom. Istodobne shvati da se njegovoj sreći bliži kraj i da se mora pripremiti na teške razdoblje.

Dok se njegov dvojnik spremao napustiti sobu, Elliott ga rukom zaustavi.

»Pristajem!«, vikne.

Drugi se ne okrene nego samo odvrati:

»Uskoro ću se vratiti.«

...I zatvori za sobom vrata.

Sve što se mora dogoditi dogodit će se bez obzira na to koliko se trudili to izbjeći. Sve što se ne smije dogoditi neće se dogoditi bez i obzira na to koliko se trudili to postići. ~ Ramana Maharši ~

Primijetio sam da čak i oni koji smatraju daje sve predodređeno i da ne možemo ništa promijeniti gledaju preda se kad prelaze cestu.

~ Stephen Hawking ~

San Francisco, 1976.

Elliott ima 30 godina.

Listopad,
studeni,
prosinac...

Već treći mjesec bez vijesti iz budućnosti!

Život je prividno nastavio svojim normalnim tijekom. Elliott je liječio pacijente u bolnici; Ilena se brinula za svoje orke; Matt više nije vidio Tiffany, ali je aktivno radio na pokretanju uzgoja vina u vinogradima koje je kupio s Elliottom.

Iako je nastojao to prikriti, mladi je liječnik odsad živio tjeskobno, strepeći za svaki Ilenin pokret i ponašanje, neprestano očekujući novi dolazak svoga dvojnika. No ovaj se više nije pojavljivao...

Stoga bi se Elliott katkad ponadao da je cijela ta priča bila sam san. A što ako su svi ti susreti bili samo plod njegove mašte? Konačno, to i nije bilo nemoguće: zbog stresa je sve više ljudi postalo žrtvama burnouta, razdoblja pretjeranog profesionalnog davanja, koje je moglo završiti depresijom, to jest gubitkom smisla za realnost. Možda je i on postao žrtvom te patologije. Možda su se sad stvari vratile na svoje mjesto i ta će epizoda uskoro postati sam ružna uspomena.

Toliko je želio vjerovati u to...

* * *

Četvrti San Francisca osvojila je zima, spustivši na grad hladnoću sivilo koje će odagnati jedino božićna rasvjeta.

Toga jutro, 24. prosinca, Elliott je u bolnicu stigao dobro raspoložen. Bilo mu je to posljednje dežurstvo prije praznika. Ilena mu se trebala pridružiti tijekom večeri, a sutradan zajedno kreću u Honolulu na tjedan dana izležavanja pod kokosovim palmama.

Točno pred zoru na bolničko parkiralište tuleći su dojurila kola hitne pomoći. U njima jedna nosiljka, a na njoj teško opečena žena.

Sve je počelo pola sata ranije, kad su vatrogasci jurili ugasiti te nastali požar u zgradi Haight Ashbury. Bila je to stara ruševna zgrada u

kojoj su katkad skvotirali narkomani. Tada, u pet sati ujutro, u najgore vrijeme heroinskog bad tripa, jedna se mlada žena polila benzinom i zatim upalila šibicu.

Zvala se Emily Duncan. Imala je dvadeset godina i još samo ne koliko sati života.

Hitnoj službi bio je potreban kirurg i Elliott je odmah pozvan kao pojačanje. Čim se nagnuo da pregleda pacijenticu, Elliotta užasnu strašne rane.

Oštećenja su prekrivala cijelo tijelo: od opekline trećeg stupnja deformirale su joj se noge, leđa, trup... Izgorjela joj je gotovo cijela kosa, a pod ranama je nestalo i lice. Na gornjem dijelu trupa i prsima kao da ju je gušila velika opekline, stežući joj prsa poput udava. Da bi joj omogućio bolje disanje Elliott odluči probiti dva bočna otvora, ali približivši skalpel njezinu tijelu, osjeti kako mu se ruka opire. Stoga na trenutak zatvori oči, nastojeći se smiriti i usredotočiti na posao. Naposljetku, emocije nadjača profesionalnost pa je smireno mogao započeti s intervencijom.

Gotovo cijelo jutro liječnička se ekipa borila za Emily, čineći sve kako bi joj pružila najveću skrb i ublažila snažnu bol koja ju je gušila. No ipak, brzo je postalo jasno da djevojci nema spasa. Ozljede su bile prevelike, a njezin dišni sustav preslab. Zatajili su i bubrezi. Stoga ju je valjalo samo smiriti i čekati...

U rano poslijepodne, otvorivši vrata Emilyne sobe Elliott je nađe umotan u zavoj i okruženu perfuzijama. Iznenadi ga neobičan mir koji je vladao u sobi, poput preludija u posmrtno bdijenje narušeno tek otkucajima srca s monitora. Elliott se primakne krevetu i pogleda djevojku. I dalje je bila zabrinjavajuće napeta, iako je učinak heroina splasnuo i svijest kao da joj se povratila. Možda čak dovoljno da shvati da je osuđena na...

Uzme maleni stolac i tiho sjedne pokraj djevojke koju nije ni poznavao i za koju nije mogao više ništa učiniti. Nisu mogli pronaći niti jednog člana njezine obitelji i nije bilo nikoga da bude uz nju u ovoj posljednjoj borbi. Elliott bi bio volio da je negdje drugdje, nije izbjegavao taj očajnički pogled koji se nije odvajao od njega, u njemu je mogao pročitati očaj, ali i pitanja na koja nije imao odgovora... U jednom trenutku ona mu pokuša nešto promrmljati. On se nagne nad nju, podigne masku za kisik i kao da začu »boli me« Kako bi ublažio bol, odluči joj pojačati dozu morfija. Upravo ka je namjeravo pripisati recept odjednom shvati da Emily nije rek »boli me«, nego: »Bojim se... «

Što joj je mogao na to odgovoriti? Da se i on boji, da mu je žao što je ne može spasiti, da mu se ponekad, kao toga dana, čini da život nema smisla?

Volio bi da je istodobno može uzeti u naručje i ublažiti taj svoj bijes. Čemu sad ta ludost? Kojim se to čudesnim slijedom nadete u nekom bijednom skvotu drogirani, već u posljednjem stadiju? Kakva to bol može

opravdati želju da se polijemo benzinom i spalimo, a još nam nije ni dvadeset?

Htio joj je sve to vrisnuti. No to nije zadatak liječnika u bolnicama...

Stoga se zadovolji ostavši uz nju i obasipajući je svim mogućim suosjećanjem koje joj je mogao pružiti. Jer nije bilo nikoga drugog da to učini. Bio je Badnjak, bolnica je radila smanjenim kapacitetom, a sustav nipošto nije predvidio nešto ovakvo: sustav je bio namijenjen za liječenje, a ne za suosjećanje.

Emily je sve teže disala neprestano drhteći.

Unatoč morfiju, Elliott je znao da trpi neizdržive bolove. Zna je i da nikad neće zaboraviti njezine oči koje su ga očajnički promatrale.

Uvijek mislimo da smo vidjeli sve moguće u tom poslu, no to je pogrešno. Mislimo da poznajemo najgore, ali najgore uvijek te slijedi. I uvijek postoji gore od gorega.

Tako je protekao sat, pa dva. U 15 sati, kad je Elliottova služba i službeno završila, on polako ustane.

»Vratit ću se«, obeća Emily.

Izađe u hodnik i pozove dizalo. Trebao je objasniti Ileni da je neće moći dočekati u zračnoj luci i da će se vjerojatno vratiti tek kasno navečer.

Na hodniku ugleda telefonsku govornicu i pozove broj Ocean Worlda, nadajući se da još nije krenula. Dobije centralu pa zatraži da ga spoje s veterinarskim uredom.

»Halo?«, začuje Ilenin glas.

»Bog...«, počne, a zatim shvati da govori u prazno.

Okrene glavu: netko je pritisnuo prekidač i prekinuo razgovor.

Njegov dvojnik.

»To je danas...«, upozori ga stari.

»Danas?«

»Danas bi Ilena trebala umrijeti.«

* * *

Zajedničkim dogovorom dvojica se liječnika popnu na terasu na vrhu bolnice. Različitih godišta, došli su ovamo zapaliti cigaretu ne morajući trpjeti prijekorne poglede kolega. Znali su da će ovdje imati barem koliko-toliko mira.

Dok je Elliott nervozno cupkao na sve strane želeći što prije doznati nastavak, dvojnik mu mirno položi ruku na rame.

»Ne smiješ obaviti taj telefonski razgovor.«

»Zašto?«

»Jer Ilena neće shvatiti.«

»Što?«

»Da nećeš doći pred nju radi jedne pacijentice iako ti je dežurstvo završeno. Niste se vidjeli već tri tjedna, očekuje da dođeš pred nju u zračnu luku i da zajedno provedete večer.«

Elliott se pokušava opravdati:

»Ali strašno je što se dogodilo toj mladoj djevojci. Nema više nikoga i...«

»Znam«, sažali se stari. »Prije trideset godina probudio sam na njom cijelu noć i nikad je neću zaboraviti.« Glas mu se ispuni emocijama. Nastavi: »Ali u zoru, na izlasku iz bolnice dočekala me strašna vijest: žena koju sam volio bila je mrtva.«

Elliott raširi ruke u znak nerazumijevanja.

»Kakve veze imaju ta pacijentica i Ilenina smrt?«

»Sve ću ti reći«, obeća stari. »Samo se želim uvjeriti da naš pakt još vrijedi.«

»Vrijedi«, uvjeri ga Elliott.

»Dakle, evo što će se dogoditi ako obaviš taj telefonski razgovor.«

Stari liječnik počne svoju priču. Govorio je dugo, nesigurnim glasom punim žaljenja.

Da ga bolje doživi, Elliott sklopi oči. U njemu se počnu nizati slike kao u filmu...

* * *

Ilena: Halo? Elliott: Bok, ja sam.

Ilena: Uzalud se trudiš, neću ti reći što sam ti kupila! Elliott: Slušaj, mila, imam mali problem...

Ilena: Što se dogodilo?

Elliott: Neću moći doći pred tebe u zračnu luku...

Ilena: Mislila sam da završavaš u tri.

Elliott: Da, gotov sam s dežurstvom...

Ilena: Ali?

Elliott: Ali moram ostati uz jednu pacijenticu. Djevojka se pokušala ubiti jutros u skvotu...

Ilena: Narkomanka?

Elliott: Kakve to ima veze?

Ilena: Elliott: Ilena: Elliott: Ilena: Elliott: Ilena: Elliott:

Ilena: Ako sam dobro shvatila, želiš mi reći da ćeš Badnjak provesti u bolnici s džankericom koju poznaješ tek nekoliko sati?

Samo radim svoj posao.

Tvoj posao! Misliš da samo ti imaš posao?

Slušaj...

Umorna sam od tebe, Elliotte. Čemu takva reakcija? Jer te čekam već deset godina, a ti toga uopće nisi svjestan.

Sutra ujutro ćemo o svemu razgovarati...

Ne, Elliotte. Neću više dolaziti u San Francisco. Javi se kad budeš siguran da želiš provesti život sa mnom.

Elliott je nekoliko minuta ostao kraj telefonske govornice. Tripud je podigao slušalicu želeći ponovno nazvati Ilenu da se ispriča i pokuša

srediti stvar. Međutim, to nije učinio jer nije mogao ostaviti djevojku dva kata iznad u agoniji.

Ilena je pola sata čekala kraj telefona, a onda je, shvativši da Elliott više neće zvati, bijesno poderala avionsku kartu i bacila je u smeće. Bacila je i poklon koji mu je kupila i koji nikada neće vidjeti: ručni sat s ugraviranim njezinim inicijalima.

Potpuno shrvana napustila je ured i pobjegla u dio parka zatvoren za javnost gdje je isplakala sve suze među ružičastim plamencima i aligatorima koji nisu marili za njezinu bol. Zatim je odlučila otkazati godišnji i nastaviti s poslom. Kasno poslijepodne posvetila je svojim uobičajenim zadacima kao da se ništa nije dogodilo. Noć je već odavno pala kad je završila s razgledom posjetivši svoju najdražu orku.

»Hello, Anouchka. Ni tebi baš nije neki dan, zar ne?«

Već nekoliko dana glavna je orka Ocean Worlda bila depresivna, odbijala je hranu i sudjelovanje u predstavama. Ledna peraja joj je oslabila, a njezinu umiljatost zamijenila je agresivnost prema timariteljima i drugim orkama s kojima je dijelila bazen. Uzrok takva ponašanja nije trebalo daleko tražiti: njezinu kći Eriku staru tek osam godina oteli joj radi sudjelovanja u europskom programu razmnožavanja kitova. Provela je više od dvadeset sati u zrakoplovu, u željeznoj kutiji bez ijednog timaritelja! Potpuna ludost...

Ilena je učinila sve kako bi spriječila taj transfer, naglašavajući traumatične posljedice takvog otuđenja i objašnjavajući kako se članovi porodice kitova u prirodi nikada ne razdvajaju. No zbog financijskih razloga uprava nije poslušala njezin savjet. Vodenim je parkovima prijetila skorašnja zabrana lova kitova i valjalo je osmisliti njihovo razmnožavanje na zatvorenome.

»Come on, baby!«

Ilena se nagnula nad bazen želeći natjerati orku da pride rubu bazena, no Anouchka nije odgovarala na njezin poziv. Orka se izgubljeno vrtjela ukrug, ispuštajući žalobno piskutanje. Ilena se bojala da joj ne oslabi imunitet: unatoč izgledu, ti su masidonti bili krhki, na milost i nemilost i najmanjem mikrobu. Upale pluća i bubrega bile su česta pojava. Joaquim, dominantni mužjak u bazenu doživio je strašno iskustvo obolivši šest mjeseci ranije od septikemije. Sudbina tih divova katkad je bila takva da bi ih pobijedili mnogo manji neprijatelji. Ilena je sve češće osjećala nelagodu pri pomisli na zatvaranje kitova. Zatvoreni unutar četiri zida, praćakajući se u vodi punoj kemikalija, hranjeni vitaminima i antibioticima, dupini i orke iz vodenih parkova nisu imali onako idealan život kakav se nastojalo prikazati posjetiteljima. Njihove su predstave dakako bile impresivne, no nije li u njima bilo nečeg uvredljivog prema toj vrsti čije su kognitivne sposobnosti bile više bliske ljudskima?

Odjednom, bez ikakva očita razloga Anouchka se uznemiri i počne

silovito udarati glavom o metalnu rampu bazena.

»Ne čini to!«, naredi Ilena uronivši brzo u vodu štap kako bi odvratila životinju.

Već je imala prilike vidjeti orke samoubilačkih sklonosti i bilo je jasno da se Anouchka htjela namjerno ozlijediti. Zabrinuto joj baci par ribica da je odvrati od njezinog zlokobnog plana.

»Samo polako! Samo polako, ljepotice!«

Skokovi životinje polako su gubili snagu i Anouchka kao da se umirila.

»Dobro je, Anouch«, reče joj Ilena s olakšanjem...

... Sve dok na površini vode nije ugledala dugi trak krvi.

»O, ne!«

Od siline udaraca orka se ozlijedila.

Mlada timariteljica nagnula se nad vodu. Na prvi pogled, činilo se da se rana nalazi u području vilice.

Ilena je trebala poštovati zlatno pravilo timaritelja: nikada izazivati orku kad je agresivna i praviti joj društvo u vodi tek kad ste uvjereni u njezinu suradnju.

Trebala je uključiti alarm.

Trebala je obavijestiti kolege.

Trebala je...

No još pod utjecajem svade s Elliottom, Ilena nije bila dovoljno oprezna. I uronila je u bazen dok je Anouchka nastavljala svoje mahnito kruženje. Osjetivši da joj se Ilena približava, orka naglo skoči na nju, otvorivši gubicu kako bi je ugrizla i zatim povukla na dno.

Ilena se opirala, ali orka je bila jača. Svaki put kad bi se mlada žena dočepala površine, životinja bi je neumorno ponovno tjerala u dubinu.

Ilena je bila izuzetna plivačica, sposobna provesti nekoliko minuta u vodi bez daha. No borba protiv životinje od četiri tone duge šest metara ne može trajati dugo... Ipak, u jednom je trenutku, izgubivši već svaku nadu, uspjela izbiti na površinu i doći do zraka. Počela je očajnički plivati prema rubu bazena. Gotovo je i uspjela kad... Okrenula se.

U djeliću stravične sekunde uspjela je vidjeti ogromnu repnu peraju kako se nevjerojatnom brzinom obrušava na nju. Udarac je bio strašan, a bol koja je uslijedila toliko jaka da je gotovo izgubila svijest. Utapala se bez opiranja, prepuštajući se da je orka vuče prema dnu. U posljednjem trenutku lucidnosti, dok su joj se pluća već punila slanom vodom, djevojka se upita zašto je Anouchka, o kojoj se tolike godine brinula, tako nasilno reagirala. Na to pitanje dakako nije imala odgovor. Dakako da dugoročno život u bazenu može izluditi...

Njezina posljednja pomisao bila je posvećena muškarcu kojega je voljela. Oduvijek je bila uvjereni da će ostarjeti zajedno a evo, ona odlazi prva, ne navršivši ni tridesetu. No sudbinu ne možemo birati. Umjesto njih odlučio je život, i nije tako uvijek? Izmučena panikom i strahom,

okružena tamom, osjećala je kako obuzima neka smrtonosna struja. Dok je zauvijek prelazila na drugu stranu, požalila je samo što su se razišli u svadi i što će posljednje što Elliott o njoj pamti biti ispunjeno osjećajem gnjeva i gorčine.

Na krovu bolnice puhao je ledeni vjetar.

Kao prenut iz noćne more, Elliott otvori oči dok je njegov dvojniki dovršavao svoju zastrašujuću priču.

Dvojica muškaraca ostanu bez riječi, jedan užasnut onim što upravo čuo, a drugi još pod utjecajem onoga što je ispričao.

Elliott zatim prodrma glavom i htjede nešto zaustiti, ali zastane. A stari prije no što je planirao, izvadi iz džepa požutjeli papir.

»Ako ne vjeruješ...« bez daha, započne.

Elliott mu gotovo istragne papir iz ruke. Bio je to stari članak izrezan iz Miami Herald. Unatoč požutjelu izgledu, novine su nosile sutrašnji datum: 2 prosinca 1976.! Drhtavim rukama Elliott preleti tekst popraćen velikom Ileinom fotografijom.

Mladu veterinariku ubila orka!

Stravična katastrofa protekle noći u Ocean Worldu u Orlando, gdje je kit ubojica iznenada neobjašnjivo napao svoju timariteljicu.

Kitu je bilo potrebno tek nekoliko minuta da napadne i utopi ženu koja ga je samo htjela spasiti: Ileni Cruz, veterinariku u vodenome parku.

Premda točni uzroci nesreće još nisu dovoljno poznati, čini se da mlada timariteljica nije poštivala sve sigurnosne propise. U očekivanju dodatnih informacija, uprava dupinarija odbila je dati bilo kakav komentar.

Podigavši pogled s članka, ugleda starog liječnika kako se udaljava kroz maglu.

»Sad si ti na redu!«, dobaci mu ovaj, a zatim nestane iza metalnih vrata.

Prepušten sam sebi Elliott još malo ostane na krovu, shrvan i skamenjen od hladnoće, nevjerice i neodlučnosti. Zatim se prestane propitkivati: više nije bilo vrijeme za pitanja nego za djelovanje.

I on napusti platformu i žurno se spusti stubama do telefonskih kabina. Nema veze što će biti sutra. Nema veze koliki će ceh platiti. Spasit će ženu koju voli. I ništa drugo nije bilo važno.

Poput metka sjuri se u glavni hodnik, dohvati slušalicu i odabere Ilenin broj. Signal... prva zvonjava... sekunde kao minute, a onda konačno njezin glas:

Ilena: Halo?

Elliott: Bok, ja sam.

Ilena: Uzalud se trudiš, neću ti reći što sam ti kupila!

Elliott: Slušaj, mila...

Ilena: Što se dogodilo?

Elliot: Ništa... Čekat ću te u zračnoj luci po planu.

Ilena: Jedva čekam da te vidim...

Elliott: I ja tebe.

Ilena: Imaš čudan glas, sigurno je sve u redu ?

Elliott: Sada jest.

* * *

Kad je sklopio slušalicu, Elliott se više nije mogao vratiti u sobu, podnijeti pogled mlade spaljene Emily koja je i dalje proživljava agoniju. Samo zamoli jednu dežurnu bolničarku da je redovito obilazi. Zatim navuče baloner i izađe na parkiralište. Je li to što je upravo učinio imalo ikakvog smisla?

Je li doista izmijenio svoju i Ileninu budućnost? Je li katkad dovoljno zamijeniti samo jednu rečenicu da bismo zaokrenuli vlastitu sudbinu?

Sva su mu ta pitanja tutnjala glavom dok je prilazio autu. Mehanički pripali cigaretu i uvuče ruke u džepove da se ugrije. Tada, u dnu džepa napipa članak iz novina i nešto mu padne na pamet.

Ako je promijenio sudbinu, Ilena nije doživjela nesreću pa da nijedan novinar ne bi napisao članak. Članak, dakle, ne bi postojao.

Radoznalo izvuče iz džepa požutjeli papir, razmota ga, okrene, pa još jednom. Koliko god se činilo nevjerojatnim, članak iz novina više nije bio isti. Poput čarolije Ilenina je fotografija nestala i, umjesto članka o smrti mlade timariteljice, na naslovnici je stajao neki drugi članak crne kronike.

Ocean World: smrt jedne orke.

Anouchka, glavna orka orlandskog Ocean Worlda uginula je protekle noći uslijed ozljede vilice nakon udarca u metalnu rampu bazena. Čini se da je ozljedu uzrokovala sama.

Na naš upit, uprava dupinarija priznaje da je to bio očajnički potez životinje. Park joj je nedavno otuđio kćer i prodao je drugom zoološkom vrtu.

Ocean World danas će raditi normalno. Nije ozljeđen niti jedan djelatnik.

Bio je moj Sjever, moj Jug, moj Istok i moj Zapad...

~ Wystan Hugh Auden ~

San Francisco, 1976.

Elliott ima 30 godina. Božić je.

Toga jutra, 25. prosinca, kalifornijsku toplu klimu zasjenili su sivilo i hladnoća. San Francisco doima se poput lažnog New Yorka i gotovo bi se moglo povjerovati kako će uskoro početi snježiti.

Kuća je tiha, okupana blijedim ranojutarnjim svjetlom. Sklupčana i naslonjena na Elliottovo rame Ilena spava dubokim snom. Za razliku od nje, mladi liječnik čini se da nije oka sklopio. Elliott se okrene prema Ileni, poljubi je nježno pazeći da je ne probudi i nekoliko minuta provede promatrajući je, svjestan da su ovo njihovi posljednji zajednički trenuci. Posljednji put udahne miris njezine kose, pomiluje usnama njezinu baršunastu kožu i osluhne ritam njezina srca.

Zatim primijeti da mu na plahtu tiho klize suze. Stoga navuče pulover i traperice i nečujno izađe iz sobe.

Ne može povjerovati da će je ostaviti! Zna da je sklopio pakt sa svojim dvojnikom, ali sad kad je Ilena spašena, što ga može spriječiti da ostane s njom? Kako ga onaj kreten može natjerati da ispoštuje svoj dio ugovora?

Shrvan od bola, povlači se od sobe do sobe nadajući se, iako nevjericom, da će negdje susresti svojega dvojnika i sasuti mu lice sav svoj bijes i gnjev. No ovaj se nije ukazao. Šezdesetgodišnji Elliott ispunio je svoj dio dogovora i sada je bilo na njemu da održi svoje obećanje.

Elliott dođe u kuhinju i sruši se na stolicu. Pokraj ulaza, spremljeni kovčezi za Havaje, kamo ni on ni Ilena nikad neće otići. Jer dobro je znao da nema drugog izbora nego ostaviti je. Osjeti u sebi neku silu, neki glas koji ga je tjerao da to i učini. Sada je samo marioneta čije konce povlači neka sila iza kulisa.

U staklenome stolu vidi odraz svoga ispijenog i izobličienog lica. Osjeća se prazno, slabašno, kao da je izgubio svako samopouzdanje, svaku smjernicu o funkcioniranju svijeta. Od prvog dana kad je upoznao svoga dvojnika čini mu se da živi u svijetu koji više ne poštuje nikakva pravila. Uznemiren strahom od nepoznatoga, više ne može usnuti, više ne jede, proganjaju ga razna nemoguća pitanja. Zašto se to događa baš njemu? Je li taj susret sreća ili prokletstvo? Ima li još uvijek zdrav razum? Umire od tuge što nema nikoga kome bi rekao svoj problem.

I tad začuje buku: uz škripu parketa u sobi se pojavi Ilena u gaćicama i košuljici koju je svezala u čvor oko struka.

Ona mu dobaci veseli osmijeh pjevusēci neku Abbinu melodiju. Zna da je to posljednji put da je vidi sretnu. Lijepa je da to nije normalno i nikada nisu bili više zaljubljeni.

Pa ipak, za nekoliko sekunda sve ēe se to srušiti...

Ilena priēe Elliottu, ovije mu ruke oko vrata, ali ubrzo shvati da nešto nije u redu:

»Što se događa?«

»Moramo razgovarati. Ne mogu više glumatati.«

»Kakvo glumatanje?«

»Nas dvoje... «

»O... o ēemu to govoriš?«

»Upoznao sam drugu.«

Evo, trajalo je samo dvije sekunde. Dvije sekunde da sruši desetgodišnju ljubav. Dvije sekunde da odvoji dva lica istog novēića... Ilena protlja oēi, sjedne ispred Elliotta, pomisli da je rijeē o neslanoj šali ili da nije dobro ēula...

»Šališ se?«

»Zar tako izgledam?«

Ona ga užasno pogleda. Oēi su mu crvene, a lice umorno. Istina da je već mjesecima osjeēala kako je napet, tjeskoban i zabrinut. Stoga sama sebe začuje kako pita:

»Tko je ta žena?«

»Ne poznaješ je. Bolničarka koja radi sa mnom na dežurstvu u Free Clinic.«

I dalje se činilo nestvarnim, toliko da ona ovaj put pomisli da sanja. Ne bi bilo prvi put da proživljava takvu noēnu moru. Tako je, to je strašna noēna mora koja ēe uskoro završiti. Pa ipak, Źeli znati:

»Otkad se viđate?«

»Nekoliko mjeseci.«

Sada više ne zna što bi rekla. Samo shvati da se sve što je deset godina gradila sada naglo ruši. Za to vrijeme Elliott nastavi svoje rušenje:

»Nas dvoje ne funkcioniramo već neko vrijeme«, zakljuēi.

»Nikad mi nisi ništa rekao...«

»Nisam znao kako da ti kaŹem... Pokušavao sam ti to polako davati do znanja...«

PoŹeljela je zaēepiti uši da ne ēuje dalje. Naivno se još uvijek nadala da ēe cijela ova rasprava završiti samo priznanjem nevjere.

No Elliott je odluēio drukēije:

»Ilena, Źelim da se razidemo.«

Źeljela bi odgovoriti, ali suviše je bolno.

Osjeēa kako joj suze nemoēno klize niz obraze.

»Nismo u braku, nemamo djece...«, nastavi Elliott.

Htjela bi ga zaustaviti jer su njegove riječi bile poput uboda bodežom posred srca i jer to neće moći još dugo izdržati. Stoga, ne mareći ni za kakav ponos i čast, ona u dahu prizna:

»Ali ti si mi sve, Elliotte: moj ljubavnik, moj prijatelj, moja obitelj...«

Priđe mu da mu se baci u zagrljaj, ali on ustukne. Dobaci mu pogled koji ga cijeloga razori. Kad je pomislio da više nema što dodati, ipak otvori usta i uspij izustiti:

»Ne shvaćaš: više te ne volim, Ilena.«

Božićno je jutro i još je rano.

Nakon neuobičajenog dugojutarnjeg spavanja San Francisco se polako budi. U ovom gradu u stalnom pokretu ulice su gotovo puste i većina trgovina ne radi.

Mnogi domovi slave: djeca su već na nogama željno iščekujući otvaranje darova, čuje se glazba i veseli povici. No na nekim drugim mjestima ovo je jedan težak dan, dan kada samoća tišti jače nego inače. Na javnim klupama oko Union Squarea skupljaju se klošari. U bolnici Lenox jedna je dvadesegodišnja djevojka nakon burne noći podlegla opeklinama. Negdje u marini jedan se par razišao...

Jedan taksi staje pred staklenom kućom i vozi Ilenu prema zračnoj luci. I Elliott napušta četvrt. Shrvan tugom i stidom vozi kroz cijeli grad, nekoliko puta umalo izazvavši nesreću. U kineskoj četvrt trgovine su otvorene. Elliott se parkira, uđe u prvi kafić koji nađe usput i odjuri ravno u zahod.

Kad je nad školjkom izbljuvao dušu, iznenada iza sebe osjeti nečiju prisutnost. Prisutnost koju je sada naučio raspoznati i dočekat spremno...

Naglo se okrene i silovito udari šakom svoga dvojnika odgurnuvši ga do zida obloženog pločicama.

»Za sve ste vi krivi!«

Od siline udarca, stari se liječnik samo sruši uza zid. Bolno ustane, na trenutak ustukne, dok Elliott nastavi dalje:

»Vi ste krivi što je otišla!«

Budući da ga je dirnuo u bolnu točku, stariji muškarac pojuri na mlađega, uhvati ga za zatiljak i udari koljenom ispod pojasa. Zatim obojica ostanu jedan do drugoga, obojica hvatajući dah u tom ozračju bijesa i gorčine. Prvi tišinu prekine Elliott i zajeca:

»Bila je moj život...«

»Znam... Zato si je i spasio.« Dvojnik mu položi ruku na rame i pokušavajući ga utješiti napomene: »Bez tebe bi bila mrtva.«

Elliott podigne glavu i pogleda svog drugog ja nasuprot. Čudno, ali i dalje ga je doživljavao kao stranca. U odnosu na tog čovjeka u kojem se

teško mogao prepoznati, on je proživio tek pola života. Drugi je trideset godina u prednosti: trideset godina iskustva, trideset godina susreta i poznanstava... Ali možda i trideset godina grižnje i žaljenja?

Sad već osjeti da ga njegov putnik kroz vrijeme namjerava napustiti. Prepoznaje specifične drhtaje i krvarenje iz nosa.

I doista, stari liječnik uzme papirni ubrus da zaustavi krvarenje. Ovaj put bi rado ostao malo dulje jer je znao da njegovog mlađeg dvojnika očekuje teško razdoblje. Bilo mu je žao nije našao riječi da mu pomogne, premda je dobro znao da su riječi slaba utjeha u odnosu na patnju i nesreću.

Ponajviše je žalio što je svaki njihov susret završio prijeporom i nerazumjevanjem, kao u odnosu oca i sina koji nije odmakao od stalnih tinejdžerskih nesuglasica. Međutim, nije želio otići ostavljajući mu samo bol u preponama. Uvjeren da je ovo posljednji put da se vide u toj životnoj dobi i prisjećajući se tuge koju je i sam u to vrijeme proživljavao, pokuša s riječima utjehe:

»Barem ćeš živjeti znajući da je Ilena negdje živa. Ja sam živio s njezinom smrću. A vjeruj mi, razlika je ogromna... «

»Goni se... «

...jedini je odgovor koji je dobio.

Zbilja nije lako komunicirati sa samim sobom!, pomisli dok ga usisavaše meandri vremena.

A posljednja slika koju mu je mozak zapamtio slika je njegovog dvojnika s uperenim srednjim prstom.

16.

Ljudi više ne stignu ništa upoznati. Kupuju kod trgovaca gotove proizvode. A budući da ne postoje trgovci prijateljima, ljudi više nemaju prijatelje. ~ Antoine De Saint-Exupery ~

San Francisco

Elliott ima 30 godina.

Elliott ponovno izađe iz zahoda pun bijesa. Čime je ovo zaslužio?

Otkad je napustio Ilenu proganjao ga je njezin pogled od onog trenutka kad se pretvarao da je više ne voli. Osjećao je očaj koji se probijao iz najveće dubine njezine duše i unatoč tomu ustrajao je sve dok je nije ponizio.

Dakako, to je učinio za nju, da je spasi, samo što ona to nikada neće saznati! I što će ga ostatak života mrziti...

Uostalom, i on je osjećao isto u tom trenutku: mrzio se toliko da više nije htio biti taj čovjek. Shrvan i očajan smjesti se za šank i naiskap ispije naručenu čašu alkohola od riže. Volio bi da je mrtav. Upali cigaretu, naruči drugu čašu, pa još jednu.

Eto, bit će kao nekada njegov otac, opijat će se sve dok više ne bude mogao ustati! Inače bi Elliott tek tu i tamo nešto popio, a često samo da udovolji Mattu koji je bio istančani poznavatelj vina. Kao sin alkoholičara, Elliott je izbliza proživio nedaće alkohola koji će u njegovoj glavi uvijek ostati vezan za očevo mlaćenje kad bi izgubio kontrolu na sobom.

No danas je htio upravo to: izgubiti kontrolu, biti netko drugi. Stoga zatraži još jednu čašu. Kineski barmen nakratko promisli, a onda ga posluži uvidjevši da ovom gostu to nije uobičajeno stanje.

»Daj mi to!«, vikne Elliott istrгнуvši mu bocu iz ruku i stavljajući na stol novčanicu od 10 dolara.

Izađe na ulicu zagrlivši bocu alkohola. Vрати se u auto, smjesti za volan i ponovno otpije.

»Pogledaj, tata, isti sam ti!«, vikne i upali auto. »Isti ti!«

A to je bio tek početak...

U San Franciscu nije bilo teško naći drogu. Budući da je u bolnici Free klinici primao narkomane, Elliott je poznavao njihove navike mjesta u koja zalaze.

Stoga se uputi u Tenderloin, ne baš sigurnu četvrt, gdje će međutim lako naći sve što traži. Za deset minuta preleti ulice te nesretne profesije, pravog ljudskog smeća, a zatim ugleda dilera kojega je poznavao: crnac s

dredloksima kojega su svi zvali Yamda. Elliott ga je već dvaput tužio jer je često pokušavao preprodati robu izravno u Free klinici, i to pacijentima na odvikavanju. Nekoliko puta njih su se dvojica žestoko raspravljali, a zadnji su se i umalo potukli.

No dobro, istina je da je Elliott mogao naći i drugog preprodavača - toga u četvrti nije nedostajalo - no kad se odlučite spustiti veoma nisko u igru ulazi i poniženje. Ugledavši ga, diler se nakratko zabrine, a onda shvati da je Elliott došao kao klijent.

»Što je, doktore, tražimo malo avanture?«, reče s podsmijehom.

»Što mi nudiš?«

»Koliko imaš?«

Elliott pretraži novčanik: imao je 70 dolara, dovoljno za veću količinu bilo koje gadarije.

»Choose your poison«, ponudi mu Yamda veselo: hašiš, metedion, LSD, hors...

U stanju remisije uvijek mislimo kako smo ih pobijedili. Zamišljamo kako ćemo ih na kraju dugoročno svladati. Da smo ih se zauvijek riješili. Za vijeke vjekova. No rijetko kad je tako. Naši demoni najčešće ostaju skriveni negdje u sjeni. I neumorno vrebaju trenutak naše nepažnje. A kad ljubav nestane...

Stigavši u marinu, Elliott se popne do kupaonice grabeći po nekoliko stuba. Presretan što vidi gazdu, maleni labrador dojuri na maženje, ali...

»Nosi se!«, vikne liječnik zamahnuvši nogom prema psiću, promašivši ga zbog utjecaja alkohola.

Uljez zacvili i unatoč tom nasilnom susretu pokuša se još jednom približiti Elliottu prateći ga. No uzalud, jer ga ovaj uhvati za šiju i hladnokrvno izbacuje iz kuće.

Ostavši sam, Elliott se zatvori u kupaonicu i otvori kutiju hitne pomoći te potraži špricu i iglu. Drhteći, izvadi iz džepa male vrećice heroína koji je kupio od Yamde. Poželi si brzo ubrizgati bilo što, samo da si smuti glavu. Nije htio ni lebdjeti ni oslobađati duh poput onih debilnih hipika. Htio je pravu obuzetost, moždani nokaut. Bilo što da zaboravi. Bilo što da se makne. Nekamo gdje ga više neće proganjati ni dvojnik ni sjećanje na Ilenu. Mjesto gdje više neće biti on.

Istrese prašak u stakleni tanjurić i dolije malo vode. Zatim, upaljačem ugrije dno tanjurića te procijedi tekućinu na komadu pamuka. Zagrije iglu u komad vate i uvuče supstancu koju si zatim ubrizga u venu na podlaktici.

Dok mu je tijelo obuzimao gorući val, ispusti oslobađajući dah, osjeti kako odlazi na tajanstveni put u dubinu svoga bića, spreman suočiti se s najmračnijim i najnepodnošljivijim oblicima samoga sebe.

San Francisco, 1976, nekoliko sati kasnije...

Matt ima 30 godina.

Toga božićnoga dana Matt se osjećao nekako tjeskobno.

Posljednjih je tjedana puno radio kako bi sredio vinograd i uspjeh je sada bio na dobrom putu. Pa ipak, kad je toga jutra ustao sve mu se učini praznim bez ikoga s kime bi ga dijelio. Pregazivši ponos, podigne slušalicu i učini ono što je uvijek odgađao za kasije, nazove Tiffany da joj se ispriča za svoje ponašanje. Nažalost, broj koji mu je ostavila više nije bio u funkciji. Djevojka je očito otišla grada bez javljanja i bez nastojanja da ga ponovno vidi. Evo što se dogodi kad ostavljamo stvari za sutra...

U rano poslijepodne sjedne u svoj Roadster i krene. Elliott je već sigurno otišao na Havaje pa će usput nahraniti Uljeza i prošetati s njime po plaži. Stigavši na bulevar uz obalu, odmah primijeti Elliottovu bubu. Čudno...

Izađe iz auta i popne se malenim stubana na prag. Pozvoni i čeka. Nitko ne otvara. Imao je uza se i ključeve koje mu je Elliott ostavio prije. Umetne ključ u bravu, ali primijeti da su vrata otključana.

»Hello!«, najavi se. »Ima li koga?« Ušavši u kuću i vidjevši uplašenog labradora, Matt odmah shvati da nešto nije u redu.

»Uljezu, jesi li sam?«

Dok je pas lajao prema prvome katu, na vrhu stuba pojavi se Elliott potpuno ušlagiran.

»Što ti radiš ovdje?«, upita Matta razrogačenih očiju.

»Zar nisi na Havajima?«

»Prije bih ja trebao tebe pitati što ćeš ti u mojoj kući?«

»Opa, nisi baš najbolje«, shvati Matt smirujući situaciju. »Što se dogodilo?«

»Ti to ne možeš shvatiti«, reče Elliott spustivši se nekoliko stuba.

»Zašto? Preglup sam?«

»Možda.«

Ovaj put Matt ne skriva razočarenje. Ovakva agresivnost nimalo nije priličila Elliottu koji očigledno nije bio u normalnome stanju.

»Gdje je Ilena?«

»Nema više Ilene! Gotovo je!«

»Ma daj, što to govoriš?«

»Ostavio sam je.« Matt ostane zatečen. To je posljednje što je mogao očekivati.

Elliott se sruši na dvosjed. Još je bio pod utjecajem droge. Vrtjelo mu se u glavi i osjećao je mučninu. Mučila ga je toliko jaka glavobolja, kao da mu netko svrdlima buši mozak.

»Čekaj, Elliotte, pa ne možeš ostaviti Ilenu.«

»Vjeruj mi da mogu.«

»Ta žena je tvoj život... Tvoj putokaz, najbolje što ti se ikada dogodilo.«

»Prestani s tim sudbonosnim ispadima!«

»Te si riječi sam izgovorio. Govorio si da si zahvaljujući njoj našao svoje mjesto.« I to je bila istina. »Ako dopustiš da ode, žalit ćeš i zamjerati si to cijeli život.«

»Ostavi me malo na miru!«

»Posvađali ste se?«

»To se tebe ne tiče.«

»Tiče me se jer sam ti prijatelj i neću dopustiti da si upropastiš život!«

»Slušaj, idi ševiti svoje drolje i odjebi!«

Elliott sklopi oči, zažalivši zbog toga što je rekao. Više nije mogao nastaviti vrijeđati prijatelja. Mora mu opisati sve što se dogodilo i očaj koji ga je snašao. Samo što nije smio. To je bila cijena koju je valjalo platiti: nikome ne smije ispričati što se dogodilo.

Iako su ga Elliottove uvrede duboko povrijedile, mladi Francuz ponovno pokušava srediti situaciju:

»Ne razumijem što ti je, Elliotte, ali znam da si sigurno nesretan kad govoriš ovakve stvari. I mislim da se iz tih problema ne možeš izvući sam.«

Elliott osjeti kako mu se srce slama. Ilenina ljubav i Mattovo prijateljstvo bili su jedino što mu je u životu značilo. Već deset godina su se upotpunjavali, podržavali, razumjeli se... No danas se Elliott nalazio u situaciji iz koje se mogao iz samo sasvim sam. Nije više mogao glumatati prijatelju pa donosi bolnu odluku: i od njega će se udaljiti kao što se udaljio od Ilen

»Molim te, Matt...«

»Da?«

»Nosi se iz mojega života...«

Mladi Francuz malo ustukne, kao da nije dobro čuo. Zatim oseti kako mu se ledi krv u žilama i hladno reče:

»Kako želiš.«

Spusti glavu i uputi se prema vratima. Na pragu zastane i okrene se prema Elliottu, suludo se nadajući da možda još nije sve izgubljeno. No Elliott još samo nadoda:

»Prepuštam ti svoj udio u vinogradima, ali nemoj mi više dolaziti. Nikada.«

17.

Ništa se ne uči običnim čitanjem knjiga.

Uči se primanjem udaraca. ~ Swami Prabhupāda ~

San Francisco, 2006.

Elliott ima 60 godina.

Otvorivši oči, Elliott je osjećao da ga je svladala groznica, sav je drhtao kao shrvan gripom. No nije bila gripa. Bio je to taj usrani rak pomiješan s posljedicama putovanja kroz vrijeme. Jedva ustane, otetura do kupaonice i povrati u umivaonik. To će mu na kraju doći glave, ali ne baš odmah. Kako je običavao u posljednje vrijeme, ponovno provjeri sadržaj bočice: još četiri pilule. Već se nekoliko puta zakleo da više neće uzeti nijednu, ali sad je bio siguran: više nikad neće kročiti u prošlost!

Stane pod tuš i pomalo dođe k sebi. Nekoliko minuta ranije ostavio je dvojnika nakon žučne svađe u zahodu jednog kineskog restorana. Malom baš i nije bilo najbolje i pomalo si je zamjerao što ga nije uspio utješiti. Na brzinu se odjene pred ogledalom u sobi.

Nadam se da nećeš učiniti glupost, pomisli gledajući se u ogledalo, no zapravo se obraćao onom mlađemu.

Baci pogled kroz prozor: toga božićnoga jutra šaćica trkača već je trčkarala plažom, a na travnjaku Marina Greena jedna je djevojka igrala fizbi s psom. Sjedne u auto i unatoč jutarnjoj svježini spusti prozore opija se tim zrakom i običnom činjenicom da je živ. Otkad je doznao da mu se bliži kraj osjećao je neobično prožimanje euforije i utešnosti. Gledao je u oči smrti, ali i istini. Prvi je put uspio potpuno živjeti u trenutku, i doživjeti svaku sekundu kao da je posljednja.

Jureći North Beachem, uputi se prema Coit Toweru. Imao je dogovor s Mattom za večernju plovidbu brodićem: mirna muška promenada zaljevom, tijekom koje mu je odlučio otkriti ono što je dugo držao u sebi: prirodu njegove bolesti i neizbježnost odlaska. Možeš misliti kakav božićni poklon...

Iskreno rečeno, nije mogao predvidjeti Mattovu reakciju. Njihovo staro prijateljstvo nikad nije narušeno. Bila je to neobična armija privrženosti, drugarstva i nenametljivosti stvorena četrdeset godina ranije uslijed jednog nevjerojatnog događaja koji će pamtiti kao prekretnicu svoga života.

Jureći prema sjeveru grada, Elliott se prisjeti toga dana, te godine kada je istodobno upoznao i Matta i... Ilenu.

NewYorkCity, 1965.

Elliott ima 20 godina.

Zimska je večer u Gradu Svjetla. Na Manhattan se obrušio nenadani i neočekivani pljusak... Mokar do kože, jedan mladić silazi stubama koje vode u podzemnu željeznicu. Zove se Elliott Cooper. Ima devetnaest godina i ne zna što bi sa sobom. Dva mjeseca ranije prekinuo je studij kako bi krenuo na turneju po Sjedinjenim Američkim Državama. Bila je to prigoda da razgleda zemlju, razmisli o budućnosti i udalji se od oca u Kaliforniji.

U isto to vrijeme Ilena Cruz, mlada osamnaestogodišnja Brazilka vraća se iz zoološkog vrta u Bronxu, gdje je stažirala tijekom ljeta, dobivši tako priliku ostvariti svoj san: biti njegovateljica za životinje. Lepršavo prelazi ulicu, izbjegavajući lokve i automobile te nestane u podzemnoj željeznici. Naoružana dobrim raspoloženjem ne skriva osmijeh s usana.

Elliott na trenuak zastane pred gitaristom crncem koji je sakupljao novac nakon svirke u metrou, nastavljaajući umješno s repertoarom Otisa Reddinga i moleći, u to vrijeme građanskih prava, malo više poštovanja za svoju zajednicu. Elliott je lud za glazbom. Ona je za njega način bijega od vlastitoga svijeta, daleko od drugih. Zašto ne vjeruje nikome? Zašto nema pravih prijatelja? Zašto se osjeća beskorisnim? To još ne zna, ali, za manje od pet minuta, naučit će da čovjeka često stvara situacija.

Lepršava poput plamena, Ilena prolazi dugim hodnikom koji vodi do perona. Kosa i majica tankih naramenica mokre su od kiše. Na trenutke u njezinim sjajnim zelenim očima nesvjesno nestaju užurbani prolaznici. Ima dara za to: privlači ljude i ulijeva im povjerenje. Sedamnaest je sati i jedanaest minuta kada na stanicu stiže vlak. Radni je dan, vrijeme povratka s posla. Velika je gužva.

Elliott se progurava kroz gomilu i ulazi u jedan od prvih vagona, i odjedanput, ta djevojka... Samo ga je okrnula. Gotovo ništa, samo dodir, pogled, nešto. I oko njega nahrupi svjetina... Čemu ta omamljenost, taj osjećaj praznine u želucu? Čemu taj dojam da ga nikad nitko prije nije tako pogledao?

Ilena je prije svega polaskana izazvavši toliko zanimanje ovako zgodnog frajera. Zatim se uznemiri i ne znajući zašto. Mokra je; diše duboko. Popravlja naramenicu koja joj je skliznula niz rame, a zati m odvrtati pogled kako bi izbjegla susret s tim mladićem. Zašto osjeća nekakvu opasnost?

Elliott projuri stanicom namjeravajući ući u drugi vagon. Ali Ilena je odabrala treći. Mladić bez previše razmišljanja kao privučen magnetom prođe gužvu i promijeni vagon malo prije no što su se zatvorila vrata. Radije treći, nego drugi... Eto na što se katkad svede sudbina: jedan dulji pogled, treptaj, dodir naramenice...

Vlak kreće. Ona sjedne na jedno od rijetkih slobodnih mjesta i ugleda ga na drugom kraju vagona. Nada se i pribojava da će joj se obratiti. Osjeća kako joj srce gotovo bolno tuče u prsima. On ne skida pogled s nje pokušavajući joj se približiti sa stražnjeg dijela vagona. Pita se kako da joj priđe, pokušava smisliti nešto zabavno, ali ničega se ne može sjetiti. Ne, neće uspjeti. Te mu stvari nikad nisu bile jača strana. Osim toga, on i ne može privući ovakvu djevojku. *Odustani, Elliotte, predobra je za tebe. Prestani si umišljati.* Vlak se zaustavi na idućoj stanici. *Izađi iz vagona, budalo! Nisi dorastao ovoj igri. Promisli.* Vlak ponovno krene, prođe još jednu stanicu, pa još jednu. Ovaj put ustane Ilena. Prekasno. Sići će na sljedećoj. *Hajde, pokušaj nešto, stari! Sada ili nikada.*

Progura se kroz dvoje-troje ljudi i priđe joj. Noge više nije ni osjećao. Glava mu je prazna. Evo, ona je tu, dijeli ih tek nekoliko centimetara. Primjećuje savršen oblik njezinih usana. Tad se blago nagne prema njoj i izusti: »...«

U susjednom kupeu nekoliko metara dalje kao da je nešto eksplodiralo. Velika detonacija, nevjerojatna potmula tutnjava popraćena snažnim naletom zraka. Cijeli se vlak zatrese i putnici popadaše na pod.

Čudno, ali u prvi mah ljudi nisu bili svjesni što se događa. Tek nakon kratkotrajne zbunjenosti kabinom se pročuju urlici.

Samo sekundu ranije to je bila najobičnija večer, kraj radnog dana, blago popuštanje dnevnoga stresa...

A onda je usred tunela vlak iskočio iz stračnica. Nestalo je struje i sve je prasnulo. Sekundu ranije jedan se mladić pripremao prići djevojci. A onda odjednom prasak, panika i užas.

Elliott i Ilena jedva ustaju. Kupe je pun teške prašine koja ulazi u oči i ometa disanje. Dvoje mladih gledaju oko sebe: putnici u šoku, tijela umazana krvlju, poderana odjeća, lica izobličena od jeze. Najveći dio krovišta vlaka urušio se u vagon zarobivši putnike. Sada vagonom odjekuju panični krici. Jedna žena užasnuto vrišti:

»Gospodine, pomози nam!«, dok se ljudi naguruju tražeći izlaz.

Ilena koliko-toliko pokušava ostati mirna tješeci djevojčicu koja jeca pored nje.

Elliottova kosa puna je prozorskih krhotina, a košulja umazana krvlju. Očito je i on ozlijeđen, ali ne želi ni znati gdje. Uz pomoć putnika u boljem stanju, pomaže ozlijeđenima zarobljenim pod čeličnim ruševinama. Uspjeli su izvući nekolicinu, no neka su tijela unakažena od siline eksplozije.

»Moramo izaći odavde!«

Ta rečenica zazvoni kao ultimatum. I istina je da svi sada misle samo na jedno: kako pobjeći iz tog zagušljivog pakla. Ali automatska

vrata su se iskrivila i zablokirala. Preživjelima ne preostaje ništa drugo nego iskakati kroz prozore.

Elliott pogleda oko sebe. Ne vidi se gotovo ništa. Zbog plamena koji proždire vlak svi se osjećaju kao u pećnici. Cijelo mu se tijelo sjaji od znoja. Nikad u životu nije osjetio ovakav strah. Sve tamniji dim sve više otežava disanje. S tla se širi strašan smrad. Smrad koji će narednih godina znati dobro prepoznati i koji će ga plašiti, smrad smrti.

Sprema se krenuti. No ima li na to pravo? Zna da u vlaku ima još ozlijeđenih. Da bi mogao lakše disati, klekne i otpuže do stražnjeg dijela vagona. Ondje ugleda ostatke ljudskog tijela - jedna ruka, jedna noga, jedno stopalo u cipeli... - i brizne u plač. Što može učiniti?

Ništa.

»Dođi!«

Doziva ga Ilena. Jednom nogom već je zakoračila kroz prozor, sigurna je da će poći za njom. Elliott se okrene. Krene za njom, pa se vrati. Odmah pored njega pod ruševinama beživotno leži mladić njegovih godina. Elliott se nagne nada njim i provjeri disanje. Učini mu se da još čuje otkucaje srca. Ruku na srce, nije sto posto siguran, ali odluči vjerovati u to. Žustro ga pokušava izvući iz te čelične grobnice. Bezuspješno. Mladić je sputan čeličnom šipkom koja mu pritišće prsa.

»Dođi!«, ponovi Ilena.

Ima pravo: previše je dima, pretoplo je...

Međutim, Elliott promisli, a onda snagom očajnika pokušava još jedanput.

»Nemoj umrijeti!«, vikne ozlijeđenome.

Cijeli će se život pitati kako je uspio saviti čeličnu šipku i izvući mladića. Ali tako je bilo, učinio je to! Sada ga podiže, prebacuje preko ramena i napušta taj sablasni vagon. Odmah nakon Ilene, iskoči iz vlaka na prugu i jedan za drugim krenu tunelom. Pred njima jedva tetura muškarac bez ruke. Elliot osjeti kako mu po licu curi topla tekućina. To krvvari ozlijeđeni kojega nosi preko ramena. Elliott ne zna kako da zaustavi krvarenje. Na trenutak zastane, podere svoju košulju, smota je u kuglu i svom snagom pritisne smotuljak o ranu kako bi zaustavio krvarenje.

U glavi mu se muti. Gubi snagu i kao da nosi čovjeka od jedne tone. Osjeća da je i on ozlijeđen, ali sad mora zaboraviti na svoj bol. Čini to pokušavajući odvratiti misli na nešto smirujuće. Stoga pogleda djevojku koja hoda ispred njega. Gotovo da nisu izmijenili ni riječi, ali već ih nešto povezuje. Prepušta se da ga ona vodi, uvjeren da mu se neće ništa dogoditi. Zar ne bi, da nije bilo nje, ušao u pogrešni vagon u kojem se dogodila eksplozija?

Nakon nekog vremena ugledaju svjetlo na kraju tunela: stanica. Još samo nekoliko metara, ali najtežih. Elliott više ništa ne čuje, srušit će se...

Tada mu priđe vatrogasac, preuzme ozlijeđenoga i položi ga na nosiljku. Napokon oslobođen, okrene se prema Ileni. I izgubi svijest.

Istodobno u zagušljivoj utrobi tunela plamen je i dalje proždirao uništeni vlak od kojega će uskoro ostati još samo olupina iz koje kulja dim.

U jednome vagonu, na sjedalu izobličenom od topline, plamen načima jednu knjigu, no još se razabire ova neobična rečenica:

*Svatko je sam svoje utočište Nema drugoga Ne možete spasiti nekoga drugoga Možete spasiti samo sebe.**

Nekoliko sati poslije Elliott otvori oči i shvati da leži u bolničkome krevetu. Svanulo je. Rame mu je previjeno, a u području vrata širi se nesnosna bol. Pokraj njega u tišini budno sjedi djevojka iz podzemne željeznice.

»Kako si?«, upita nagnuvši se prema njemu.

On kimne glavom i pokuša se uspraviti, ali kretanje mu sputava perfuzijska cjevčica zabodena u ruku.

»Ne miči se«, sredit ću to.

Ilena pritisne gumbić i gornji dio kreveta polako se podigne. Televizor na zidu u kutu sobe prenosi crnobijele snimke uznemirenoga Manhattana, dok voditelj ne obznani Elliottu:

»New York je upravo doživio najveći nestanak struje u svojoj povijesti. U 17.16 h, 9. studenog 1965. ugasila su se sva svjetla u Ontariju duž istočne obale Sjedinjenih Američkih Država. Ponovno su se upalila tek desetak sati kasnije. Ubrzo se proširila hipoteza o sabotazi kako bi opravdao pad transmisije jedne hidrocentrale na slapovima Niagare...«

Slijede slike i komentar o nesreći u podzemnoj željeznici koju novinar povezuje s nestankom struje. Ne dolazi u obzir bomba ili napad, premda zemlja danas prolazi kroz teško razdoblje: ubojstvo Kennedvja dvije godine ranije i rasne pobune u Los Angelesu ljetos, prouzrokovali su smrt na desetke ljudi. Osim toga, Amerikanci počinju masovno slati svoje trupe u Vijetnam, izazivajući tako pobunjenu pokret među studentima koji katkada postaje veoma nasilan.

Ilena pritisne prekidač i ugasi televizor.

»Je li mrtav?«, upita Elliott nakon nekog vremena.

»Tko?«

»Mladić kojega sam pokušao spasiti, je li mrtav?«

»Mislim da je upravo na operaciji. Znaš«, počne objašnjavati na rubu suza, »bio je u teškom stanju...«

Elliott kimne glavom. Na trenutak zavlada potpuna tišina. Zbunjeni, svaki ponovno uroni u svoj unutrašnji svijet kaosa i pitanja.

A onda djevojka prekine šutnju:

*Siddhartha Gautama, odn. Buddha

»Htio si mi nešto reći?« Elliott namršti obrve. »Malo prije eksplozije«, pojasni Ilena, »prišao si da mi nešto kažeš...«

»Pa...«, promuća Elliott.

Prve jutarnje zrake sunca ispunjavale su sobu umirujućim svjetlom. Na nekoliko nestvarnih sekundi činilo se kao da se nesreća nije ni dogodila. Bio je tu samo jedan zbunjeni mladić pred djevojkom koja mu se sviđa.

»...Samo sam te htio pozvati na kavu.«

»Ma da«, reče ona pomalo uznemireno.

Iz nelagode ih prene zvonki glas liječnika koji se upravo pojavio u sobi.

»Ja sam doktor Doyle«, predstavi se prilazeći krevetu.

Dok ga je bjelokošuljaš preslušavao sa svih strana, Elliott sa žaljenjem shvati da je djevojka to vrijeme iskoristila da se iskrade iz sobe. Zatim je morao pretrpjeti i kratki razgovor tijekom kojega je načuo neke izraze poput »ozljeda toraksa s udubljenom prsnom kosti« ili »ozljeda donjeg dijela vrata«. Na kraju vizite liječnik mu nanese mast protiv opekline i postavi ovratnik.

Prije no što je otišao, Elliott ga upita za mladića svojih godina koji je dovezen istodobno kad i on. Tada dozna da je operacija upravo završila i »*da za bilo kakvu prognozu valja pričekati pacijentovo buđenje*«.

Rečenica koju će nekoliko godina kasnije i sam mnogo puta ponoviti...

Sam u sobi, Elliott ostane ležati na krevetu sve dok se vrata lagano ne otvore i u sobu ne proviri lijepo lice.

»Može«, reče Ilena.

»Što?«

»Može kava«, reče držeći dvije papirnate čašice. Pretvorivši se u osmijeh, mladić prihvati pruženi napitak.

»Zapravo, zovem se Elliott.«

»Ja sam Ilena.«

Toga dana na šestom katu bolnice u središtu Manhattana dvije malene siluete koje je sudbina upravo spojila raspravljale su do kasno u noć.

Ponovno su se našli sutradan, pa sljedećih dana. Šetali ulicama grada, odlazili na piknike u Central Park i pohodili muzeje. Svake večeri vraćali se u bolnicu i raspitivali za ozlijeđenoga koji je još bio u komi.

A onda se dogodio i taj poljubac na kiši na izlazu iz Amsterdam Cafea u koji su svratili na šalicu gorke čokolade i kolač od sira s cimetom. Poljubac koji će promijeniti sve. Jer, Elliott nikad neće biti sretniji nego s tom zanimljivom djevojkom, pozitivnom boemkom koja je uz pizzu zamišljala ružičasti svijet.

A Ilena se nikad neće osjećati ljepšom nego u očima tog tajanstvenog i toplog mladića kojega joj je sudbina dovela na put na tako neobičan

način. Poslijepodneva su provodili satima raspravljajući u velikom parku među neboderima. Tu su se polako počeli upoznavati.

Ona mu je govorila o svojem studiju biologije i ambiciji da postane veterinarka. I njega su zanimala matematika i znanost. Nju je zanimalo zašto je prekinuo studij unatoč dobrom uspjehu. Istina da je bio izvrstan, ali on je govorio da to nije bez razloga. To su bi samo dobre predispozicije, samo IQ166.

Kad bi ga Ilena ispitala o planovima za budućnost na što joj on nije znao odgovoriti, ona bi zamijetila njegov manjak samopouzdanja i preveliku osjetljivost zbog čega se često zatvarao u sebe. Stoga ga jednoga dana, ne želeći dirnuti u bolnu točku, upit »zašto ne bi postao liječnik?« On se isprva ponio kao da nije čuo, onda, budući da je navaljivala, slegne ramenima. Međutim, pitanje ostane negdje u njegovoj glavi sve do one famozne večeri kad su mu u bolnici javili da se mladić kojega je spasio probudio iz kome i da ga želi vidjeti. Elliott uđe u sobu i pride krevetu.

Mladić koji na njemu leži je Francuz. Premda je deset dana bio komi, oči su mu vesele, lice ozareno i osmijeh pomalo ironičan.

»Znači ti si moj spasioc?«, našali se s blagim naglaskom.

»Tako se čini«, odvrati Elliott.

Nisu još ni počeli razgovarati, a među njima već zavlada simpatija.

»Sad ćeš me stalno imati za vratom«, najavi mu Francuz.

»Zbilja?«

»Sve dok ti se ne odužim i jednog dana ja tebi ne spasim život...«

Elliott se nasmije. Drugi ga je mladić odmah osvojio svojom vedrinom. Prepoznajući u njemu istodobno svoju čistu suprotnost, savršenu sličnost, pruži mu ruku i predstavi se:

»Ja sam Elliott Cooper.«

»Matt Delluca.«

Kasnije, kad se bude prisjećao toga događaja, Elliott će shvatiti koliko je upravo on zauvijek promijenio njegov život.

Jednoga je jutro prateći djevojku u metrou ušao u jedan vagon umjesto u drugi.

Taj mu je izbor spasio život i omogućio da nađe...

...ljubav,

prijatelja

i životni poziv.

U samo nekoliko dana te je godine postao čovjekom.

San Francisco, 2006.

Elliott ima 60 godina.

Još uljuljkan sjećanjima, Elliott se parkira na vrhu Telegraph Hilla, a onda pješice krene u Filbert's steps. Stubama u cvijeću spusti se do otmjene garsonijere u stilu art-decoa. Odgurne dvorišna vrata i, budući da je prozor bio odškrinut, vikne kucajući o kapak:

»Matt, ja sam! Čekam te vani.«

Matt ubrzo otvori vrata i raskolači oči:

»Elliotte?«

»Pokreni se, stari, još moramo stati Kod Francisa po sendviče. Zakasnimo li, ostat ćemo bez onih gurmanskih, pa ćeš gundati jer nemamo ništa fino za pojesti.

»Otkud ti ovdje?«

»Zar ne treba danas iskrcati brod?«

»Kakav brod?«

»Papin!«

»Što to trabunjaš?«

»Pa sinoć si mi ostavio poruku na sekretarici i predložio mi da...«
Matt ga prekine:

»Prestani, Elliotte! Nisam ti ostavio nikakvu poruku jednostavno zato što ne razgovaramo već 30 godina!«

Ovaj put oči razrogači zabezeknuti Elliott. Prema Mattovom pogledu shvati da se ovaj ne šali.

»Slušaj«, nastavi Matt, »ne znam što smjeraš, ali danas nemam vremena za gubljenje. Zato me ispričaj, ali... «

»Čekaj, Matt, stani! Ti si mi prijatelj! Svaki dan se čujemo telefonom i vidimo nekoliko puta tjedno!«

Francuz stisne oči kao da se prisjeća nekog davnog događaja.

»Istina, bili smo prijatelji, ali to je bilo jako davno... « Već je htio zatvoriti vrata kad ga liječnik molećivo upita:

»Što nam se dogodilo? Jesmo li se posvađali?«

»Šališ se? Nemoj mi sad glumiti da si sve zaboravio!«

»Podsjeti me što se dogodilo.«

Matt malo promisli pa reče:

»To je bilo prije trideset godina. Sve je bilo u redu do dana kad si počeo gubiti konce.«

»Kako?«

»Počeo si lupetati gluposti o nekom tipu koji je našao načina putovanje kroz vrijeme i koji je zapravo ti u poznijim godinama. Ukratko, nisi baš bio normalan. Učinio sam sve što sam mogao ti pomognem sve dok jednog dana nisi prešao svaku granicu.«

»Kad je to bilo, Matt? Kada točno?«

»Točno na Božić«, iznenada se prisjeti Francuz iznenađen tom slučajnošću. »Sjećam se jer si toga dana prekinuo i s Ilenom...«

Na isti dan prije točno trideset godina...

»Dugo sam pokušavao sve i svašta da se pomirimo, Elliotte, ti si ustrajao u nakani da među nama izgradiš zid. Uostalom, nakon onoga što se dogodilo Ileni, stvari ionako ne bi više bile iste.«

»Što se dogodilo Ileni?«

Mattovo lice odjednom se rastuži i on odlučno reče:

»Nosi se, Ellliotte!« I zatvori vrata.

Elliott se jedva uspije pribрати. Izbezumljen, polako se uputi prema autu. Elliott iz 1976. očito se posvadio s Mattom, a on danas za to plaća ceh.

Ali kako onda objasniti toliko zajedničkih uspomena s Mattom? Sve što su zajedno proživjeli od 1976. do danas, znači, zbilo se samo u njegovoj glavi. Elliott se nalakti na auto i primi za glavu. A ako postoji nekoliko vremenskih crta?

Čuo je za pretpostavku o »paralelnim univerzumima« koja je uznemirivala znanstvene krugove. Prema nekim fizičarima, svaki kaos koji se može dogoditi dogodit će se u nekom univerzumu. Bacim li u zrak novčić, u jednom će svijetu on pasti na pismo, u drugom na glavu. Igram loto: postoji svijet u kojem dobivam i milijuni drugih u kojima gubim! Otud slijedi da je svijet kakav poznajemo samo jedan u beskonačnosti drugih. Postoji svijet u kojem se 11. rujna nije nikada dogodio, jedan u kojem Georges Bush nije predsjednik SAD-a, jedan u kojem Berlinski zid još nije srušen.

Jedan svijet u kojem se prije trideset godina posvadio s Mattom i drugi u kojem su još prijatelji...

Problem je što su ga njegove povratne karte prošlost-budućnost dovele do crte vremena gdje događaji ne odgovaraju njegovim sjećanjima!

Zasad mu nažalost nije preostalo ništa drugo nego prilagoditi se. Smjesti se za upravljač Bube i krene u bolnicu. No i dalje ga je nešto silno kopkalo: mora otkriti što se dogodilo Ileni.

*Ono što zovemo smislom života istodobno je
i izvrstan smisao smrti. ~ Albert Camus ~*

San Francisco, 25. prosinca 1976.

Ilena ima 30 godina. 16.48 h

Visoko na nebu, prkoseći magli i vjetru jedna ptica srebrnih krila probija se kroz oblake kako bi sletjela u San Francisco. Strelovito nadlijeće Alcatraz i Treasure Island, a onda slijeće na jedan toranj Golden Gatea. Golem i elegantan, slavni most duljine dva kilometra nadvija se nad zaljevom sve do Sausalita. Njegovi visoki stupovi čvrsto usidreni u Pacifik ne boje se ni ledenih struja ni guste magle koja poput bršljana obavija njihov razvedeni čelični kostur. Visoko nad vodom ptica je spustila pogled na taj bezdan i promatra buran život ljudi 200 metara ispod sebe.

Na mostu se susreću i pretiču automobili u neprestanom plesu na šest otvorenih prometnih traka. Sve se pretvara u zaglušnu buku, trube i vibrirajući metal. Odjednom se na pješačkome dijelu pojavi krhka žena, poput akrobata na žici. Pred pad.

Ilena ne bi znala objasniti zašto je došla ovamo. Jednostavno se nije osjećala sposobnom sjesti na zrakoplov i vratiti na Floridu. Stoga je zamolila taksista da se okrene i vrati u grad. Zatim se, budući da je morala nekamo poći, prepustila svojim koracima koji su je doveli ovamo.

Na rubu je ponora, svladana nesnošljivom patnjom koju nije najmanje očekivala.

Svi je smatraju jakom, čvrstom i razumnom, ali ovo sada je samo da ih razuvjeri. Istina je ta da je ranjiva, osjetljiva, prepuštena milost obične male rečenice - *»više te ne volim, Ilena«* - zbog koje je u jednom trenu izgubila svaki oslonac, svu snagu i želju za životom.

Približi se sigurnosnoj ogradi i promatra ocean. Pogled toliko opija da izaziva vrtoglavicu. Vjetar puše u vihorima, valovi se stapaju u pjenu i more kao da ključa. Elliott je bio njezin život.

Što sad bez njega?

Ilena se osjeća slabom, izgubljenom. Bol je i suviše jaka, nepodnošljiva. Odjednom ju je nastavak života počeo plašiti više od smrti. Tada shvati zašto su je koraci doveli ovamo.

I baci se u ponor.

Pad s Golden Gatea traje četiri sekunde. Četiri sekunde za posljednje putovanje. Četiri sekunde, pravi noman's land između dva

svijeta. Četiri sekunde kada više niste posve živi niti posve mrtvi. Četiri sekunde u praznini.

Potez slobode ili ludosti?

Hrabrost ili slabost?

Četiri sekunde nakon kojih slijedi sudar s vodom pri brzini 120 km/h. Četiri sekunde nakon kojih slijedi smrt.

* * *

San Francisco, 25. prosinca 1976.

Elliott ima 30 godina 17.31 h

Zimi noć pada brzo.

Poslijepodne je već samo uspomena. Jedna za drugom pale se gradske svjetiljke dok mladi mjesec sramežljivo proviruje kroz jednu pukotinu na oblaku.

Spustivši prozore, Elliott vozi duž Embarcadera, veliku aveniju uz more. Nakon svega što je danas proživio nije dovoljno hrabar noć provesti sam, zatvoren u svojoj staklenoj kući. Boji se da ne poludi, boji se što bi mogao učiniti...

Stoga juri kao vjetar, prepuštajući se svjetlima koja ga vode kroz poslovnu četvrt u kojoj se nalazi Transamerica Pyramid, novi neboder u obliku strijele koji svijetli kao Betlehem. Izgubljen, razmišlja o ljeni koja je sada sigurno u zrakoplovu. Kako će podnijeti taj prekid? Pokuša se uvjeriti da za nju to i neće biti tako teško, da će bez problema naći muškarca koji će je znati voljeti bolje od njega, no ta mu mogućnost ujedno postaje i nepodnošljiva. Prolazi zavoje jedan za drugim i napokon stiže na parkiralište bolnice. Ostao je bez ljubavi, ostao je bez prijateljstva. Ostao mu je još samo posao. Dakako, ne dolazi u obzir da danas ikoga operira ili preuzme bilo kojeg pacijenta jer još osjeća posljedice alkohola i droge. Ali ima potrebu biti među bliskim ljudima, a ovo je još jedino takvo mjesto koje zna. Parkira se na uobičajeno mjesto i izađe u noć upravo u trenutku kad u parkiralište tuleći dojure kola hitne pomoći i zaustave se pred ulazom za hitne slučajeve. Elliott spontano pritekne u pomoć bolničarima Martinezu i Pikeu iz 21. jedinice s kojima je već radio. Ugleda blijeda lica bolničara pod dojmom pacijentovih ozljeda.

»Što imamo, Martinez?«

Mladi južnoamerikanac pomisli da je dežuran i najavi:

»Tridesetogodišnja djevojka u komi, više ozljeda. Prije nekih pola sata bacila se s Golden Gatea...«

»Je li živa?«

»Po mojem skromnom mišljenju, ne zadugo...« Djevojka je već bila spojena na umjetno disanje. Postavljeni joj venski putovi i ovratnik pa joj se lice nije dobro vidjelo. Elliott pomogne ovoj dvojici da je skinu s nosila. Zatim se nagne nad unesrećenu. I prepoznaje.

San Francisco, 2006.

Elliott ima 60 godina.

Još pod utjecajem prijepora s Mattom, Elliott je odsutno vozio i znajući previše kamo ide. Što je prijatelj mislio kad je rekao: »*nakon onoga što se dogodit Ilenom?*« Je li mislio samo na njihov prekid ili na nešto ozbiljnije. Elliott se pokušava sabrati. Tijekom posljednjeg putovanja u prošlo 25. prosinca 1976. ujutro, on i njegov dvojnik uspjeli su izbjeći nesreću s orkom koja je trebala stajati života mlade djevojke. Dakle Ilena je bila živa i zdrava. Čemu onda taj očajnički ton u Mattovu glasu? Naglo zakoči, parkira buhu pred hidrantom uz Washington Park. Lutajući uličicama North Beacha naiđe na internet cafe i naruči cappuccino kako bi mogao zauzeti mjesto za nekim računalom.

U nekoliko klikova mišem otvori stranicu s tražilicom on-line i telefonskog imenika. Zatim u polje za traženje upiše »*Ilena Cruz*«. Otvori se sljedeće polje. Valjalo je upisati grad. Utipka »*S Francisco*« i pokrene pretraživanje. Nema rezultata.

Proširi traženje na cijelu Kaliforniju, a onda i na druge države Nema rezultata.

Ilena iz 2006. sigurno je zabranila prikaz broja. Ili više nije živela na Zapadnoj obali. Ili je promijenila ime...

Ne posustajući, Elliott upiše »*Ilena Cruz*« u Google. Samo jedan rezultat... Klikne na stranicu. Bila je to sveučilišna stranica posvećena primjeni veterinarske medicine na morskim sisavcima. Na stranici je pisalo da je sedamdesetih godina Ilena među prvima pribjegavala danas rutinskim intervencijama. U članku je detaljno pojašnjen primjer prve anestezije u svijetu koju je ta djevojka obavila na lamantinu 1973. godine. Brojka uz njezino ime odnosila se na fusnotu na dnu stranice. Drhtavom rukom Elliott klikne na stranicu i užasne se ugledavši datume Ilenina rođenja i smrti: 1947.-1976.! Bez dodatnih obrazloženja. Zureći u ekran, pokušava shvatiti.

Ako je 25. prosinca 1976. Ilena još bila živa, a na stranici ipak piše ta godina smrti, znači da se smrt dogodila u posljednjih šest dana 1976. Ali kada? Kako? Zašto? Izade iz internet cafea i žurno krene do auta. Mora provjeriti novine iz toga vremena!

Eto što mora prvo učiniti. Krene ne uključivši žmigavac i umalo ga ne pokupi Lexus koji je dolazio iz suprotnoga smjera. Nakon opasnog polukružnog okretanja krene put City Halla, gdje je bilo sjedište San Francisco Chroniclea.

Ondje pokušava naći parkirno mjesto na dvadeset minuta, ali kao što se moglo očekivati, u to doba dana nije bilo nijednog slobodnog mjesta. Nimalo ne posustajući, Elliott ostavi auto uz druge parkirane aute spreman na to da ga kad se vrati ondje više neće. Zadihan uđe u staklenu zgradu u kojoj su se nalazili uredi čuvenoga lista i objasni da

želi pogledati arhivske primjerke iz 1976. Djevojka na prijemu pruži mu formular objašnjavajući da će zahtjev biti odobren tek za nekoliko dana.

»Nekoliko dana!«, usprotivi se Elliott.

Ona stane objašnjavati: »praznik«, »smanjeno osoblje«, »mikrofilm«, »godina koju još treba numerirati«...

Izvadi novčanicu od stotinu dolara; ona se prenerazi; on doda još dvije; ona reče:

»Vidjet ću što mogu učiniti.«

I petnaest minuta kasnije bio je pred računalnim pretraživačem listajući stranice San Francisco Chroniclea iz posljednjih dana 1976.

Budući da među glavnim naslovima nije našao ništa, prelista c kroniku i u izdanju od 26. prosinca naiđe na maleni naslov, prvo pročita nekoliko puta, a onda prijede na cijeli sadržaj. Novi pokušaj samoubojstva na Golden Gateu

Jučer poslijepodne jedna se djevojka bacila s Golden Gatea, točnije s ograde broj 69. Riječ je o Ileni Cruz, veterinarke, podrijetlom s Floride. Prema nekim očevicima o površinu vode udarila je nogama.

Izvukao ju je policijski čamac, no budući da je zadobila brojne prijelome i unutrašnje ozljede, odvezena je u bolnicu Lenox, gdje su liječnici ocijenili da je njezino stanje »veoma teško«.

Elliott osjeti težak uteg u želucu i nekoliko minuta ostane nepomično na stolici, utučen prljavim činom kojim ga je izigrala sudbina. Zatim pogleda novine od sljedećega dana, unaprijed znajući će u njima naći.

Nije se dogodilo čudo za djevojku koja je skočila s Golden Gatea

U bolnici Lenox čudo se nije dogodilo. Ilena Cruz, djevojka koja se prekjucer bacila s Golden Gatea preminula je sinoć uslijed teških unutrašnjih ozljeda (vidi jučerašnje izdanje). Ovaj novi smrtni slučaj ponovno je potakao raspravu o nužnosti postavljanja sigurnosne ograde na most, mjere koju je Vijeće Golden Gatea uporno odbijalo.

Utučen, napusti zgradu. Auto mu je više od sat vremena bio nepropisno parkiran, no pauk ga nije posjetio. Slaba utjeha. Sjedne za upravljač i krene prema bolnici Lenox.

Morao je provjeriti još samo jedno.

San Francisco, 25. prosinca 1976.

Elliott ima 30 godina. 20.23 h

Izjeden malodušjem, Elliott je čekao da Ilena izađe iz operacijskoga bloka. Budući da nije bio dežuran, nisu mu dopustili da je on operira. A kako je uzeo taj usrani heroin, nije ni navaljivao.

Dijagnoza je bila katastrofalna: prijelom obiju nogu i stopala, iščašenje kuka i ramena, prijelom prsne kosti... Udarac je bio tako snažan da je došlo do prijeloma zdjelice, što je uzrokovalo i ozljede

vezanih organa. Sumnjalo se i na ozljede bubrega i slezene, dok je krvarenje iz rodnice ukazivalo na ozljede crijeva ili urinarnog trakta.

Bio je nemiran, prešetao se amo-tamo sve dok se nije zaustavio pred staklenim vratima koja su ga dijelila od operacijske dvorane. Vidio je dovoljno da nije gajio nikakve iluzije. I sam je intervenirao u slučajevima politrauma* i mora biti realan. U ovom stupnju veća je bila mogućnost smrti nego preživljavanja. Ne računajući pritom da ovakva nesreća često uzrokuje i ozljede kralješnice i leđne moždine. Takve vas ozljede često pretvore u paraplegičara ili hemiplegičara...

Na trenutak mu glavom prostruji slika paralizirane Ilene oduzetih udova kako se vuče u kolicima, prizor koji zatre onu viziju ljubiteljice mora, djevojke koja je još jučer ronila i plivala s dupinima.

Za sve je on kriv! Mislilo je da će s dvojnikom spasiti Ilenu, a zapravo je samo odgodio neizbježno na nekoliko sati. Umjesto utapanja uslijed napada orke, počinila je samoubojstvo bacivš s mosta. Sjajan posao!

Pokušao je promijeniti sudbinu, ali sudbina je bila jača.

San Francisco, 25. prosinca 2006.

Elliott ima 60 godina. 22.59 h

Na bolnicu Lenox padale su sjekire.

Na trećoj etaži ispod zemlje uz titranje neonske svjetiljke, Elliot je prelistavao arhive stare trideset godina u potrazi za Ileninim liječnikim kartonom.

Dvoranu su presijecale metalne police izvitoperene od težine dokumenata. Nekad davno svi su se dokumenti morali klasificirati prema točno određenom redosljedju, no danas je u cijeloj dvorani vladao pravi rusvaj. Mjeseci, godine, usluge: sve je bilo pomiješano, razasuto i neuredno. Nervozno otvarajući svaki karton i dosje, Elliott je pokušao shvatiti događaje koje je proživljavao protekla tri mjeseca. U početku je naivno vjerovao da može promijeniti sudbinu, a sudbina ga podsjetila tko je ona. Jer morao je znati da su slobodan izbor i mogućnost utjecaja na svoju sudbinu bili samo iluzija. Istina je ta su naše sudbine predodređene i da je borba protiv njih uzaludna. Neke je događaje nemoguće izbjeći, a jedan od njih je i vrijeme smrti. Budućnost ne nastaje usputno dok život prolazi. Osnovni put već je ucrtan i nema druge nego slijediti ga. Prošlost, sadašnjost budućnost - jedna su cjelina tog strašnog prizvuka, sudbina. Ali ako je sve već napisano, tko onda drži olovku? Neka viša sila? Bog? Ali kamo nas želi odvesti?

Dobro znajući da nikad neće dobiti odgovor na to pitanje, usredotočio se na svoja istraživanja i nakon dobrih sat vremena koačno pronađe što je tražio.

*Politraumatizirani bolesnik: osoba s više težih ozljeda, posljedica iste nesreće.

Dosje o Ileninu prijmu nije nestao, ali zub vremena ostavio je traga na gotovo nečitljivim stranicama. Tiskana su slova izbljedjela, neke su se stranice slijepile od vlage. Elliott nervozno približi papire neonskoj cijevi i uspije dešifrirati osnovni dio dokumenta.

Ilenine ozljede bile su još strašnije nego što je mislio, ali za razliku od onoga što su pisale novine, Ilena nije podlegla višestrukim unutrašnjim ozljedama, nego uslijed operacije kojom se hitno morao ukloniti hematom na mozgu.

Pogleda ime kirurga koji ju je operirao: doktor Mitchell.

Sjećao se njega: Roger Mitchell bio je sposoban kirurg, ali...

Zašto sam nisam obavio intervenciju?

Iznenadi se što nije bilo nikakvoga snimka. Pročitavši navedene podatke uspije rekonstruirati tijek događaja. Oko četiri sata ujutro jedna je bolničarka ukazala na nejednakost zjenica, što je upućivalo na hematom. Hitno je operirana, ali bezuspješno.

Hematom je bio dubok i na nezgodnom mjestu, zakompliciran ozljedom venskog sinusa vidljivom samo na rentgenskom snimku. Delikatna operacija pacijentice s ozlijeđenim dišnim sustavom i niskom vrijednošću glazgovske skale kome. Ne bi je spasio ni najbolji kirurg. Jedino možda da se operacija obavila ranije...

Pozornost mu privuče još samo jedna informacija: vrijeme smrti. 4.26 h ujutro. Odmah pogleda na sat. Još nije bila ponoć.

* * *

San Francisco, 26. prosinca 1976.

Elliott ima 30 godina. 00.23 h

»Uklonio sam slezenu i zašio dio crijeva«, objasni doktor Roger Mitchell mladom kolegi. Prvi put Elliott je osjećao očaj onih na drugoj strani: strani roditelja i obitelji.

»A bubrezi?«, upita.

»Mogu proći. Međutim, zabrinut sam za dišni sustav: na nekoliko susjednih rebara ima barem po dva prijeloma.«

Elliott je znao što to znači. Dio stijenki prsnog koša više nije u kontinuitetu s prsnom šupljinom pa je povećan rizik od pneumotoraksa, hemotoraksa i zatajenja dišnog sustava.

»A ozljede kralješnice?«

»Još je rano govoriti. Možda u području prsne kralješnice... Ka što znaš, tu vlada zakon »sve ili ništa«. Može biti benigno...«

»...a može završiti i potpunom paraplegijom«, dovrši Elliott. Mitchell blago napući usne.

»Moramo pričekati. Zasad ne možemo bogzna što.«

»Nećeš je voditi na snimanje?«

»Ne večeras. Imamo problem s programom, odjutros se staln ruši.«

»U pičku materinu!«, vrisne Elliott udarivši šakom u vrata.

»Smiri se. Pod stalnim je nadzorom. Bolničarka će je obilazi svakih petnaest minuta. A ionako... «

Već je kanio nešto izustiti, ali se predomisli.

»Ionako?«, upita Elliott tjerajući ga da nastavi.

»U ovome stadiju možemo se još samo moliti. Moliti se da je ne moramo prerano opet otvarati jer u stanju kakvom jest neće mo izdržati.«

* * *

San Francisco, 26. Prosinca 2006.

Elliott ima 60 godina. 01.33 h

Elliott se popne na kat, stišćući uza se Ilenin stari liječnički dosje. Premda već dva mjeseca nije obavljao operacije, bio je član upravnog vijeća bolnice pa je mogao zadržati ured. Čim je otvorio vrata svjetlo se automatski upalilo. On stane kraj prozora kao ukopan, promatrajući kišu koja je i dalje lijevala na grad.

Zatim stane odsutno šetkati po sobi pitajući se može li još išta učiniti. Još jednom preleti Ilenin dosje, a onda ga odloži na stol pokraj mramorne šahovske ploče vrhunskoga dizajna. Zamišljeno dohvati dvije šahovske figure: stožasti lovac i cilindričnu kulu. Stožac i cilindar... To ga podsjeti na problem koji je proučavao za vrijeme studija. Polegne stožac na stol i zavrta ga: baza se okrene oko vrha. Jednak impuls da i cilindru: ovaj se stane kotrljati po stolu i na kraju se razbije o pod.

Objе figurice gurnute su jednakom snagom, a putanje su im bile sasvim različite. Pouka priče: na isti događaj ljudi reagiraju različito. Premda ne mogu izbjeći sudbinu, još uvijek mogu odlučiti kako ću se s njome suočiti.

Ohrabren tom idejom, Elliott zavuče ruku u džep i dohvati bočicu s pilulama. Dan je bio naporan i još mu se nije ni naslućivao kraj. Pa ipak, sad se osjećao iznenađujuće smireno.

Jer čovjek tek u posljednjoj borbi pokaže najveću snagu.

Šedmi i osmi susret 19.

Kad bi mladost znala... Kad bi starost mogla...

San Francisco, 26. prosinca 1976.

Elliott ima 30 godina. 02.01 h

Bolnica je usnula uljuljkana romorenjem kiše.

Sklopljenih očiju Ilena se odmarala u polutami malene sobe. Iznad nje zbrka perfuzija, a u ustima cjevčica respiratora.

Sjedeći kraj nje, Elliott joj polako navuče plahtu kao u strahu da se ne prehladi. Shrvan, pruži drhtavi dlan prema djevojčinu licu. Dotaknuvši njezinu kožu osjeti kako mu se srce slama. Osjećao je da se iza tih oteklina i modrih usana njezin život bori za opstanak.

Život koji visi o koncu.

Koji bi svakog trena mogao puknuti.

Vrata sobe polako se otvore. Elliott se okrene misleći da je to pozorna bolničarka. Ali nije bila ona.

»Moramo je operirati!«, najavi mu dvojniki ne dopuštajući nikakav prigovor.

Elliott naglo ustane.

»Što treba operirati?«

»Epiduralni hematoma na mozgu.«

Totalno sluđen, mladi liječnik podigne Ilenine vjeđe, ali nikakva nejednakost na njima nije upućivala na hematoma.

»Odakle vam to?«

»Iz izvješća o smrti. A da si obavio snimanje i sam bi to znao...«

»Polako«, branio se Elliott, »tek je 1976.« »Zar se ne sjećate kvara uređaja i programa koji se svako nešto ruše?«

Drugi i ne pomisli odgovoriti usredotočen na ekran elektrokardiograma.

»Brzo traži da pripreme dvoranu!«, reče pokazujući telefon na zidu.

»Čekajte, ima nekoliko prijeloma prsnog koša: otvorimo li je odmah, može umrijeti.«

»Da, a ne otvorimo li je, umrijet će sigurno.«

Elliott promisli, a onda spomene novi problem:

»Nema šanse da Mitchell operira Ilenu samo na osnovi intuicije.«

Drugi slegne ramenina:

»Ako si mislio da bih operaciju prepustio Mitchellu...«

»A kome drugome?«

»Sebi.«

Elliott se složi jer je taj »sebi« uključivao i njega, no problem je i dalje postojao:

»Operaciju ne možemo obaviti samo nas dvojica! Trebaju nam još barem jedan anesteziolog i jedna bolničarka.«

»Tko je dežurni anesteziolog?«

»Samantha Ryan, mislim.«

Stari liječnik kimne glavom i pogleda zidni sat.

»Sastanak u bloku za deset minuta!«, reče i izađe iz sobe. »Ti pripremi Ilenu za operaciju, a ja ću se pobrinuti za Ryanicu.«

Šezdesetogodišnji Elliott sjuri se u gotovo prazan glavni hodnik kojim se širio snažan miris etera. Ne želeći svraćati pozornost, umjesto sakoa odjene bijelu kutu. Bolnicu je poznao kao vlastiti džep i bez problema je našao sobu za odmor gdje se skrivala Samantha Ryan.

»Bok, Sam«, reče upalivši svjetlo.

Već naviknuta na isprekidani san tijekom noćnog dežurstva, djevojka naglo ustane zaklanjajući oči od jarkog svjetla. Premda joj lice ovog čovjeka nije bilo posve nepoznato, nije ga uspjela povezati ni sa jednim imenom.

Elliott joj pruži kavu iz automata, koju prihvati popravljajući par neposlušnih pramenova koji su joj padali na lice.

Bila je to atipična djevojka: tridesetogodišnjakinja irskoga podrijetla, homoseksualka i predana katolkinja. U bolnici je radila dvije godine, prekinuvši sve veze s obitelji u New Yorku, gdje su njezini otac i braća bili važni stupovi NYPD-a.*

Tijekom narednih godina Elliott i ona postat će dobri prijatelji, ali u to vrijeme Samatha je još bila samotnjak, introvertirana osoba nezadovoljna sama sobom. Kako u bolnici nije imala nijednog prijatelja kolege su je prozvali autisticom.

»Trebam vas za operaciju, Sam.«

»Odmah?«

»Odmah. Moramo ukloniti epiduralni hematoma pacijentice s ozljedama dišnog sustava.«

»Onoj koja se pokušala ubiti?«, upita otpijajući gutljaj kave.

»Točno.«

»Neće se izvući«, reče ona mirno.

»O tome odlučuje sudbina«, odvrati Elliott.

Ona odmotava foliju s par Oreo keksa.

»Tko će je operirati?«, upita umaćući keks u kavu.

»Ja.«

*New York Police Department - Njujorška policija.

»A tko ste zapravo vi?«

»Netko tko vas poznaje.«

Djevojka pogleda liječnika i na trenutak je obuzme nelagoda jer je osjetila da je taj čovjek čita kao knjigu...

»Moramo požuriti, reče Elliott.« Samantha kimne glavom:

»Ona je pod Mitchellovim nadzorom. Ne smijem obaviti tu opasnu operaciju, otpustit će me.«

»Postoji rizik«, prizna Elliott. »Pa ipak, pomoći ćete mi...«

»Ništa vam ne dugujem«, reče ona slegnuvši ramenima.

»Meni ne, ali dugujete Sari Leeves...« Pogleda je uspaničenu ne dovršivši rečenicu. Sarah Leeves je neuravnotežena prostitutka koja je dvije godine ranije dospjela u bolnicu zadobivši nekoliko uboda nožem. Hitno je operirana nije preživjela. »Tek ste počeli raditi u ovoj bolnici i bili ste dežurni«, prisjeti se Elliott. »Dobra ste anesteziologinja, Sam, jedna od najboljih, ali ste večeri u trenutku reanimacije pošteno zasrali.«

Samantha zatvori oči i tisućiti put oživi u sebi taj prizor: vješto rukovanje, dva zamijenjena proizvoda, početnička greška, jedna žena koja se ne budi.

»Dovoljno ste vješto prikrili svoju pogrešku«, prizna Elliott »ruku na srce, smrt te prostitutke ljude i nije previše potresla.«

Samantha još uvijek nije otvarala oči. Tu je pogrešku počinila jer nije bila sasvim predana poslu. Te je večeri doista bila odsutna duhom. Mislila u New Yorku, kod oca koji je naziva »kurvom, droljom, prostakušom«, majke koja svako malo ponavlja riječ »sramota« i braće koja je tjeraju iz grada.

Kad je otvorila oči, užasnuto pogleda Elliotta.

»Kako sve to znate?«

»Jer ste mi to vi ispričali.«

Samantha odmahne glavom. Nikad nikome nije rekla za taj nesretni slučaj, ni u povjerenju. Ali je zato prije dvije godine postala još veća vjernica neprestano moleći otkupljenje. Više od svega voljela bi se vratiti unatrag i učiniti da se taj prokleti dan nikada ne dogodi. Koliko je puta preklinjala nebo da joj da mogućnost za otkupljenje!

»Spasite život i otkupit ćete smrt...«, reče Elliott pretpostavljajući tijek njezinih misli. Nakon kraćeg promišljanja, Samantha zakopča kutu i jednostavno reče:

»Idem u operacijsku.«

Elliott krene za njom, kad osjeti kako mu ruka zadrhti. Već!

Odjuri u zahod koji je usred noći srećom bio prazan. Uspaničeno osjeti kako nestaje. Nagne se nad umivaonik da se osvježi. Za razliku od Samanthe Ryan, on nije vjerovao u Boga, no to ga nije spriječilo da mu uputi molitvu.

Dopustite mi daje operiram! Dopustite da ostanem još malo!

Ali Boga u kojega nije vjerovao nije bilo briga za njegove molitve i Elliottu ne preostane ništa drugo nego prepustiti se meandrima vremena.

* * *

Probudi se 2006., skvrčen u uredskom naslonjaču. Izbezumljen, pogleda digitalni sat koji je ležao na polici: 02:23 h.

Imao je još malo vremena, pod uvjetom da se smjesta vrati u prošlost. Nervozno proguta još jednu pilulu, ali ne dogodi se ništa. Naravno: supstanca je djelovala samo u snu. A bio je previše tjeskoban da bi samo tako zaspao. Stoga požuri u hodnik i pozove dizalo kako bi se spustio do bolničke ljekarne. Ondje nađe bočicu Hypnosenea, lijeka za uspavlivanje koji se koristi za pripremu pacijenata prije anestezije. Brzo se vrati u ured i izvadi iz liječničke torbe jednokratnu pumpicu. Dozira malu količinu lijeka i ubrizga ga u venu. Nije morao dugo čekati da osjeti učinke hipnotika koji Elliotta povedoše u svijet snova i košmara.

Istodobno, 1976., tridesetogodišnji Elliott dovršavao je Ileninu pripremu za operaciju. Obrijao joj je glavu i isključio umjetno disanje. Kako bi joj omogućio disanje tijekom transporta, postavio je masku s balonom i što neupadljivije odvezao je u operacijsku dvoranu.

Čekale su ga Samantha Ryan i jedna bolničarka. Međutim, nikakva traga njegovu dvojniku, sve dok ne začuje kucanje na staklenim vratima. Stari liječnik da mu znak da se dođe dezinficirati i Elliot mu se pridruži u tišini. Konačno zajedno, oba kirurga zadignu rukave do laktova i pripreme se u tišini pomno trljajući ruke antiseptikom, a zatim navuku kute, maske, kirurške rukavice i kapice. A onda zajedno uđu u operacijsku dvoranu.

Elliott stane po strani, prepuštajući posao svome dvojniku. Drugi je opušten, veoma miran, pomno izvodi svaki pokret kako bi premjestio Ilenu na operacijski stol. Pridržava joj glavu, izbjegavajući bilo kakvo savijanje ili okret. Zna da ima prijelome kralješnice i brzo premještanje moglo bi pogoršati situaciju.

Operacija konačno počinje. Stariji liječnik osobito je emotivan, prije dva mjeseca prestao je obavljati operacije uvjeren kako više nikad neće primiti kirurški skalpel u ruke. Pokreti su mu precizni. S vremenom je naučio držati pod kontrolom takve ekstremne trenutke. Točno zna gdje treba otvoriti, ruke su mu mirne, sve prolazi dobro do trenutka...

»Tko vam je dao dopuštenje za operaciju?«

Na vratima dvorane pojavio se Mitchell i puca od bijesa. Pogledava naizmjenično Samanthu Ryan, Elliotta i njegova dvojnika.

»Tko je ovaj?«, upita upirući bradom prema starom kirurgu koji samo mirno odvrati:

»Niste se dezinficirali, doktore Mitchell, i upravo vam je promakao jedan hematoma.« Mitchell uvrijeđeno stavi masku na usta i zaprijeti:

»Ovo neće proći samo tako!«

»Molim vas, dezinficirajte se,« ponovi Elliott natjeravši liječnika da bijesno napusti dvoranu. Operacija se nastavi neočekivano mirno. Vani tutnji oluja i čuje se štopot kiše koja se šibajući prozore slijeva u kanale. Tridesetogodišnji Elliott gleda sebe starijega osjećajući istodobno divljenje i sumnju. Šezdesetogodišnji Elliott i dalje je usredotočen na zadatak. Premda sve ide po planu, očigledno je da dubina i veličina hematoma, te Ilenino ograničeno disanje ne ulijevaju velike nade za preživljavanje. Zna da će, čak i u najboljem slučaju, njezino stanje kome dovesti do smanjene cirkulacije pa tako i do ozbiljnijih posljedica. Kolike su šanse da se izvuče? Medicinski, pet prema stotinu da preživi. I možda jedna prema tisuću da prođe bez posljedica.

Ali tijekom karijere naučio je na te brojke gledati s oprezom. Znao je pacijente kojima su liječnici prognozirali još najviše tri mjeseca, a živjeli su još deset godina. Baš kao što je doživio i fatalne ishode rutinskih operacija.

I upravo si je to govorio kad mu u lice štrcne nalet krvi. Toga se i bojao: ozljeda sinusa pod pritiskom hematoma. Krvarenje je obilno, ali upozorio je ostale i krv je pomno usisana. Trudi se prikriti emocije, koncentrirajući se samo na područje intervencije, pokušavajući ne misliti da je na operacijskome stolu Ilena. Jer znao je da bi mu pri pomisli na taj prizor ruka počela drhtati i da bi mu se počelo magliti pred očima.

Intervencija se mirno nastavila sve dok u dvoranu ponovno nije uletio Mitchell zajedno sa šefom službe. Uvidjeli su povredu propisa, ali ne pokušavaju prekinuti operaciju koja se ionako bliži kraju. Počevši osjećati prve drhtaje, šezdesetogodišnji Elliott okrene se prema sebi mlademu i predloži:

»Prepuštam ti da završiš.«

Svuče kutu i kapicu, skine zakrvarene rukavice i pogleda svoje ruke: izdržale su šok bez drhtanja dulje nego što je očekivao.

»Hvala«, šapne, ne znajući ni sam kome je upućena ta zahvalnost.

Bila je to njegova posljednja operacija. Najvažnija u životu. U trenutku kad je nestajao pred izbezumljenim pogledima oko sebe, pomisli kako je upravo završio svoj zadatak. Sada se više ne boji umrijeti. 20

Posljednji susret 20.

S dvadeset godina plešemo u središtu svijeta. S trideset lutamo u krugu. S pedeset hodamo po kružnici, izbjegavajući gledati prema van i prema unutra. Kasnije to više nije ni važno, dar djece i staraca, nevidljivi smo. ~ Christian Bobin ~

San Francisco, 2006.

Elliott ima 60 godina.

Kad je otvorio oči Elliott je ležao na hladnim pločicama svog ureda u malenoj lokvici krvi. Jedva ustane primaknuvši ruku nosu iz kojega je šikljala krv. Još su jednom njegove krvne žile platile danak zbog puta kroz vrijeme i trebalo mu je nekoliko vatica da zaustavi krvarenje. Dok se polako danilo, jedno ga je pitanje i dalje mučilo: je li uspio spasiti Ilenu? Sjedne pred računalo i pretraži on-line telefonski imenik. Večer prije nije uspio naći Ilenu Cruz. Elliott pokuša još jednom, uključivši cijelu Kaliforniju. Ovaj put nešto otkrije: jedna adresa u Weavervilleu, selu na sjeveru države. Krivi trag? Lažno veselje?

Imao je samo jedan način da to dozna.

Izađe iz ureda, spusti se u hodnik i zastavši nakratko kraj automata za kavu, krene prema autu na parkiralištu. Brzom vožnjom u Weavervilleu bi mogao biti za manje od šest sati. Stara buba bila umorna kao i on, ali nadao se da će izdržati put. Samo još malo..

Krenuo je u zoru. Još nije svanulo, ali snažan pljusak od juče kao da je obojao nebo metalnoplavom bojom.

Iz San Francisca izađe autocestom 101, prevalivši u sekundi prvih dvjesto kilometara. Malo nakon Leggeta siđe s autoceste i krene panoramskom krivudavom cestom oko Cape Mendocina sve do Ferndalea. Sibai valovima s Pacifika cesta je pratila obalu prelazeći strme stijene koje su uranjale u more. Elliott je pratio obalu do Arcate, gdje skrenuo na Hwy 299, jedinu moguću cestu koja je kroz planinski kraj povezivala istok i zapad. Područje je sačuvalo svoju divljinu s visokim šumama sekvoja, očuvanim prostranstvima i jelama. Nakon više od pet sati vožnje stigao je u Weaverville, osamljeno selo u planinama. Parkira bubu na glavnoj ulici i uđe u trgovinu i uglu da upita za adresu Ilene Cruz. Pokazali su mu šumski put na izlazu iz sela i on odluči krenuti pješice. Nakon dvadesetak minuta ugleda drvenu kućicu izgrađenu malo podno ceste. Čuo se šum slapa u blizini. Elliott zastane, sakrivši se iza jedne sekvoje koja je preživjela rušenja prošloga stoljeća. Rukama zakloni sunce i zaškilji. Na trijemu drvenjare sjedila je žena okrenuta prema snježnim planinama. Tog poslijepodneva Elliott ju je vidio samo sleđa, ali ni na tren nije posumnjao da to nije ona.

Bili su razdvojeni trideset godina. A sada ih je dijelilo samo tih deset metara. Na trenutak pomisli kako će preći taj prostor, kako će joj se ispričati, kako će je snažno zagrliti i još jednom moći mirisati njezinu kosu.

Ali bilo je prekasno. Posljednja putovanja kroz vrijeme dobrano su ga oslabila. Više nego ikad, znao je da je život iza njega i da gubi bitku s bolešću koja ga izjeda.

Stoga sjedne oslonivši se na stablo tog tisućljetnog drveta i zadovolji se samo promatrajući je. Zrak je bio blag i na ovom samotnome i mirnome mjestu osjećao se konačno oslobođenim o bremena boli i vremena. Prvi put u životu bio je spokojan.

San Francisco, 1976. Devet sati ujutro.

Elliott ima 30 godina.

Prošla su već dva dana od Ilenine operacije.

Djevojka se malo prije probudila iz kome, ali prognoza je i dalje bila nesigurna. Uvjeti u kojima se obavljala intervencija brzo su se pročuli bolnicom, izazivajući sumnju i nevjericu. Uprava je nekoliko sati promišljala kako da se postavi prema slučaju. Treba li slučaj prijaviti policiji pod prijetnjom kompromitiranja renomea Lenox Hospitala? Ravnatelj bolnice i šef kirurgije previše su držali do svojeg ugleda da bi potpisali izvješće u kojem se spominje »čovjek koji je došao niotkuda« i »nestao nasred operacijske dvorane«. Zadovoljili su se dvomjesečnim suspenzijama Elliotta i Samanthe.

Mladi kirurg upravo je primio vijest o otpustu i spremao se napustiti bolnicu kad ga dozove jedna bolničarka:

»Poziv za vas, doktore!«, reče pružajući mu slušalicu zidnog telefona.

»Halo?«

»Preko puta sam«, upozori ga dvojnikov glas. »Dođi.«

»Preko puta?«

»Kod Harryja. Da ti nešto naručim?«

Ne trudeći se odgovoriti, Elliott sklopi slušalicu i pređe ulicu.

Nije se vidio ni prst pred nosom. Vjetar je nosio gustu maglu koja se lelujavno obavijala oko uličnih svjetiljki i automobila. Harry's diner bio je uski dugački restoran smješten u čeličnome vagonu preko puta ulaza u hitnu službu. Tipičan interijer pedesetih davao mu je onaj retro štih. Elliott otvori vrata i ugleda kolege liječnike i bolničarke na brzom doručku prije službe.

Na kraju zadimljene sale ugleda dvojnika koji je sjedio za stolom uz šalicu kave.

»I?«, upita Elliott sjedajući na klupicu presvučenu moleskinom.

»Izvukla se!«

»Ilena je živa u budućnosti?«

Stari liječnik potvrdno kimne.

Elliott na trenutak osjeti nevjericu a onda upita:

»A posljedice?«

No dvojnici izbjegne odgovor:

»Slušaj, mali, živa je. Spasili smo je... «

Elliott odluči prihvatiti tu potvrdu i nekoliko minuta obojica ostanu tako jedan nasuprot drugoga ujedinjeni u meditativnoj tišini.

Obojici su lica bila izmorena, a oči okružene tamnim kolobarima.

Obojica su bila iscrpljena od nedostatka sna i živčane napeto nakupljene tijekom posljednjih dana. Uložili su svu svoju snagu u suludu borbu protiv sudbine iz koje su očito izašli kao pobjednici.

Elliott pukne prvi: suze od umora za koje nije ni znao da znače olakšanje ili potpuni nemir. Protrlja vjeđe i okrene se prema prozoru. Vani se magla raspirivala u bjeličastim valovima, kupajući pločnike i hidrante.

»Bit će sve u redu, mali...«

»Ne, neće! Izgubio sam sve koje sam ikada volio: Matta! Ileni sve to zbog vas!«

»Možda, ali to je tako: moraš održati obećanje kao što sam svoje... «

»Vama je to lako reći!«

»O tome smo već raspravljali! Slušaj, ne znam kojim smo čudom uspjeli spasiti Ileni, zato nemoj sad sve upropastiti. Vodi svoj život kako si i obećao, jer ako sam u nešto siguran, to je da se čuda nikad ne događaju dvaput.«

»To će biti teško... «

»Naredne će godine biti teške«, prizna mu Elliott. »Poslije će ići bolje. Možeš ti to podnijeti, ali morat ćeš sam.« Elliott ga upitno pogleda. Drugi pojasni: »Ovo je naš posljednji susret, mali.« Elliott slegne ramenima.

»To kažete svaki put.«

»Ovaj put je istina. Više se neću moći vratiti, čak ni ako budem htio.«

U nekoliko riječi ispriča mu priču o pilulama: okolnosti u kojima ih je dobio, neočekivani učinak koje su na njega imale omogućivši mu tako putovanje kroz vrijeme...

Nije stigao ni završiti, a Elliott je već gorio od želje da mu postavi tisuću pitanja, no drugi je već ustao kaneći napustiti salu. Mladi kirurg shvati da neće doznati ništa više i da je ovo uistinu njihov posljednji susret.

Gledajući ga tako pred sobom još svega par sekundi, osjeti kako ga obuzima neki neočekivani osjećaj. Prije dva dana, tijekom Ilenine operacije, ovaj ga je zadivio svojim umijećem i sposobnosti donošenja pravih odluka. Sada je žalio što nije imao više vremena da ga bolje upozna.

Stari liječnik polako zakopča baloner. Osjećao je da odlazi, ali sad je već imao iskustva i znao je da mu preostaje još minuta-dvije.

»Ipak ne bih volio nestati baš usred kafića.«

»Zapravo, i meni bi učinio uslugu.«

U znak pozdrava, šezdesetogodišnji Elliott samo položi ruku na rame tridesetogodišnjeg Elliotta i udalji se.

Malo prije no što je otvorio vrata, okrene se posljednji put i glavom kimne dvojniku. Pogledi im se susretnu i u očima sebe mlađega primijeti nešto što je već imao prilike vidjeti u očima nekih pacijenata: tugu onih koje je vječno pratilo bolno djetinjstvo.

I umjesto da izađe iz restorana, odluči se vratiti. Morao je još nešto poručiti dvojniku: rečenicu koju je i sam godinama želio čuti, ali mu je nitko nije izgovorio.

Najobičniju rečenicu koju je shvatio tek pred kraj života.

»Nisi ti kriv... «

Isprva mladi kirurg ne shvati na što dvojnik misli. Ali ovaj ponovi:

»Nisi ti kriv... «

»Što?

»Mamino samoubojstvo, očeve batine...« Osjetivši kako gubi glas, šezdesetogodišnji Elliott ne dovrši čenicu. Morao je duboko udahnuti da ponovi kao molitvu: »...Nisi ti kriv.«

»Znam«, slaže Elliott, uznemiren tim neočekivanim obratom

»Ne, još to ne znaš«, reče blago onaj koji će kasnije postati. »ne znaš...«

Tada se između dva muškarca stvori neko suglasje, savršeni govor koji potraje koliko i treptaj oka, sve dok starijega ne uznemire drhtaji koji su najavljivali vrijeme povratka u budućnost.

»Bog, mali!«, dobaci žurno se udaljavajući. »Sad si ti na redu!«

Elliott ponovno sjedne na klupicu. Kroz prozor ugleda dvojnika kako nestaje u magli.

Više ga nikad ne bi trebao vidjeti.

21.

Život bez tebe...

Život će završiti kao veliki tužni dvorac propuhan svim vjetrovima.

~ Aragon ~

1977.

Elliott ima 31 godinu.

Ljetna večer u San Franciscu.

Zureći u prazno, Elliott puši na krovu bolnice. Pod njim se pruža grad, ali on na to uopće ne obraća pozornost. Ilenu nije vidio od njezina premještaja u Miami i to ga izluđuje.

Nagli nalet vjetra podigne malo prašine. Mladi kirurg pogleda na sat i zgazi opušak. Za pet minuta ima već šestu operaciju toga dana.

Živi kao duh, opija se poslom, prihvaća svako dežurstvo... Da se ne prepusti smrti.

Ilena otvori oči dok je svitalo u Miamiju.

Već šest mjeseci leži u bolničkome krevetu, sva slomljena, s nogama u povojima. Prošla je već četiri operacije i još nije kraj.

U sebi se osjeća još gore. Sve se pretvara u košmar, životinje laju i vrata lupaju. Govori malo, ne želi nikakve posjete: ni Matta, ni kolege s posla...

Osjeća se tako ranjivom. Nemoćnom. Kako da se riješi te boli i stida?

Spustivši krov, Matt juri autocestom prema Seattleu. Nagli rastanak s Elliottom uništio mu je život. I on je ostao bez oslonca i sveg što je vjerovao. Osjeća se slab i jadan pa misli na Tiffany, onu nevjerojatnu djevojku koju je svojom glupošću pustio da ode. Sad je spreman na sve da je nađe. Svakog vikenda već mjesecima neumorno prevaljuje sve kutke zemlje. Jedinu trag mu je njezino ime i isključen broj telefona.

Zašto ona? To se nije ni pitao. Štoviše, bio je uvjeren u jedno, mora pronaći tu ženu, jer ima osjećaj da bi ona mogala biti konstanta njegova života.

Njegova luka.

1978.

Ilena ima 32 godine.

Siječanj, centar za reedukaciju na Floridi. Glazbena kulisa - Chinov noćturno. Prvi put ovoga stoljeća u Miamiju pada snijeg. Jedna djevojka

u invalidskim kolicima kroz prozor promatra lagane bijele pahulje kako se kovitlaju nebom. *Da sam barem umrla...*, požali Ilena.

* * *

Kraj kolovoza, zabačeno selo negdje u Teksasu. Konobarica u kafiću promatra svoj odraz u ogledalu.

Prije tri dana proslavila je 35. rođendan. Možeš misliti kakav rođendan! Prije bi se reklo pogreb..., pomisli Tiffany popravljajući kutu.

Prije nekoliko tjedana vratila se u rodni kraj i dane provodi poslužujući pive prostacima koji joj zure u dekolte. Povratak na početnu točku; povratak u život koji je napustila sa 17 godina otišavši iskušati sreću u Kaliforniji. U to vrijeme svi su je smatrali pravom ljepoticom. Znala je pjevati, plesati, glumiti, no to nije bilo dovoljno da se istakne ni u San Franciscu ni u Hollywoodu.

»Daj još jedno, ljepotice!«, naruči gost mašući kriglom. Tiffany uzdahne. Njezini djevojački snovi zbilja su gotovi.

Strahovito je vruće. Prozori su širom otvoreni i odjednom se pred barom začuje škripa kočnica, i nakon par sekundi na vratima se pojavi novi gost. Isprva nije vjerovala svojim očima, a onda je morala priznati »da je to doista on«.

Nije ga zaboravila i često bi požalila što ga je ostavila prije no što je njihova priča i počela.

On preleti pogledom po kafiću i lice mu se ozari.

Ona tada shvati daje došao radi nje i da nas život katkad nagrađuje kada to najmanje očekujemo. Matt priđe gotovo sramežljivo:

»Posvuda sam te tražio.« A Tiffany odgovori:

»Vodi me.«

1979.

Elliott ima 33 godine.

Jesen je. Upravo u vrijeme Elliottova višednevnog odmora u Siciliji, južnu Italiju pogodio je niz potresa. Gotovo prirodno, javio se kao volonter kako bi pomogao spasiocima. Poslali ga u ekipu Crvenoga križa u Santa Sienni, malenom gradiću obronku planine. Bit će to početak duge suradnje s tom slavnom nevladinom organizacijom, premda tada to još nije znao. Podrhtavanje tla u starome je selu nosilo sve pred sobom; kuće, automobile... Pod silovitim pljuskom spasioci daju sve od sebe, pretražuju ruševine. Pronašli su dvadesetak beživotnih tijela. Ali i nekoliko preživjelih zatrpanih u ruševinama.

Već se mračilo kad začuju jecaje šestogodišnjeg dječaka zaglavljelog na dnu bunara. Spuste mu uže. Rupa je duboka i izvitopereni bunar mogao bi se urušiti. Dječak je u blatu do prsa, a raz vode neprestano raste. Pokušavaju ga izvući užetom, ali maleni ne može uhvatiti. Po cijenu da ga nazovu totalnim mazohistom, Elliott se spusti na dno bunara. Ne sumnja ni trenutka. Zna da to nije dan njegove smrti.

Dovoljno je doznao o svojoj budućnosti i zna da će doživjeti bar šezdeset godina.

Još 27 godina je »besmrtan«...

1980.

Ilena ima 34 godine.

Zima - pusta plaža šibana vjetrom.

Pridržavajući se štapom, Ilena prelazi nekoliko metara, a onda pada na mokri pijesak.

Liječnici joj govore da je još mlada, da ima čeličnu volju i da će jednog dana opet gotovo normalno hodati. U međuvremenu, uzalud se kljuka sredstvima protiv boli, ne pomaže: bol je još posvuda prisutna: u tijelu, glavi, duši.

Osmi prosinca - bolnica Lenox,

Dvorana za odmor liječničkoga osoblja.

Sklopljenih očiju, zavaljen na dvosjed, Elliott se odmara između dviju operacija. U ušima mu odzvanjaju razgovori kolega: Za ili protiv Reagana? Tko je u Dallasu pucao na J. R.-a? Tko je čuo novog Stevieja Wondera?

Netko upali televizor i odjednom:

Johna Lennona sinoć je u New Yorku ispred Dakota Buildinga ubio umobolnik po imenu Mark Chapman. Unatoč brzini hitne pomoći, liječnici bolnice Roosevelt nisu uspjeli spasiti bivšeg Beatlea.

1981.

Sunčani je dan u dolini Napa.

Držeći se za ruke, Matt i Tiffany šecu među vinogradima. Već tri godine među njima vlada potpuna zaljubljenost, savršen sklad, sreća o kojoj se može samo sanjati...

Ima li na zemlji mnogo ljudi s kojima bismo mogli živjeti sretno? Može li jedna ljubav trajati cijeli život.

1982.

Dva su sata ujutro u sobi stančića u Lower Haightu.

Elliott se izvlači iz kreveta nastojeći ne probuditi ženu koja spava kraj njega i koju je nekoliko sati ranije upoznao u kafiću u centru. Pokupi gaće, traperice i košulju i odjene se u tišini. Kad je već bi samome izlasku, začuje glas iza sebe:

»Odlaziš?«

»Da, ali ostani u krevetu. Zatvorit ću vrata za sobom.«

»Samo da znaš, zovem se Lisa!«, progundā djevojka nestajući ispod popluna.

»Znam.«

»Zašto si me onda zvao Ilena?«

* * *

1983.

Matt i Tiffany isprepleteni leže na krevetu nakon vođenja ljubavi. Niz djevojčino lice klizi jedna suza. Već pet godina bezuspješno pokušavaju dobiti dijete. Navršila je četrdesetu.

* * *

1984.

Prolaze dani, tjedni, godine...

Za Ilenu je život ponovno dobio smisao.

Opet hoda: teško, šepajući, hramljući, vukući nogu. Ali bar opet može hodati. Ne može nastaviti stari posao, no s tim se pomirila. Višak energije troši na predavanja iz morske biologije na sveučilištu, postala je i jedna od rukovodilaca Greenpeacea, aktivno sudjelujući u novim kampanjama protiv ispuštanja radioaktivnog otpada u more i osnivanju prvih europskih ureda u Parizu i Londonu.

* * *

U San Franciscu je ljeto.

Bolnički hodnik osvjetljava jedan sunčev trak. Elliott uzme coca-colu s automata, sjedne u naslonjač i pogleda oko sebe.

Na televizoru novi kabelski program nazvan MTV. Na ekranu mlada pjevačica *like a virgin* lascivno se giba po podu, nižući sugestivne pokrete kojima ne propušta pokazati rublje: početak fenomena Madonna.

Bolnica je nevjerojatno mirna. Netko je na stolicu zaboravio Rubbickovu kocku. Elliott je uzme i u nekoliko pokreta složi svih šest jednobojskih strana.

Kao i svi i on ima dobrih i loših dana. Danas je relativno dobro. Zapravo i ne znajući zašto osjeća se smireno. Ali katkad je teže: samoća i umor naizmjenično ga vuku prema ponoru boli i tjeskobe. A onda kola hitne pomoći dovezu novog pacijenta. Brzo, treba nam, moramo ga operirati! I u jednom trenu život nastavi svoj put.

Blagoslov ovoga posla.

* * *

1985.

Verona početkom proljeća.

Elliott je već dva dana na kirurškome kongresu u Italiji. Ako se dobro sjeća dvojnिकove priče, danas bi trebao upoznati majku svoje kćeri. Sjedeći na terasi jedne trattorije promatra zalazak sunca na Plazzi Bra.

Narančaste zrake miluju gornje redove arene, predivnog rimskog amfiteatra koji dominira trgom.

»Izvolite, gospodine... « ...nakloni se konobar spuštajući pred njega čašu suhog martinija kojom su plutale dvije masline.

Elliott pijucka aperitiv ne uspijevajući se umiriti. Što bi zapravo trebao učiniti? Zna da ima sastanak sa sudbinom, ali boji se da mu događaj ne promakne. U glavi neprestano vrti dvojnिकove riječi. Bilo je to prije deset godina, ali dobro ih se sjeća: »6. travnja 1985., na kirurškom kongresu u Veroni upoznat ćeš ženu koja će otvoreno iskazivati svoju naklonost prema tebi. Uzvratit ćeš joj udvaranjem i provest ćete zajedno vikend, kada će biti začeta tvoja kćer.

Sve se činilo jednostavnim, samo što je 6. travnja danas, uskoro sedam sati, a on još čeka da ga dođe zvesti neka rasna Talijanka

»Je li slobodno?«

Podigne glavu iznenađen jer je pitanje bilo na engleskom s i njujorškim naglaskom. Pred sobom ugleda mladu ženu u svijetloružičastom kostimu. Možda je ugledala primjerak *International Herald tribunea* ispred kirurga... U svakom slučaju, čini se sretnom što je našla sunarodnjaka. Elliott kimne glavom i ponudi joj da sjedne. Zove se Pamela, i radi za poznati lanac hotela i u Veroni je poslovno.

To je ona? Upita se najednom zabrinut. Naravno da je ona, sve se slaže. Uostalom, njegov dvojnिक nikad nije izjavio da će biti Talijanka... Pomno je promatra dok naručuje čašu Valpolicelle. Prava ljepotica osamdesetih: visoka, savršene građe, bujne plave ko onaj stil *executive woman*. Dok im poslužuju predjela, već su prošli upoznavanje i nastavljaju razgovor o »junacima« nove Amerike: Reaganu, Michael Jacksonu, Spielbergu, Carlu Lewisu... Elliott se ponaša kao da sudjeluje u raspravi, ali misli su mu drugdje. Ipak čudno, nisam je ovako zamišljao...

Nikako ne može povjerovati da će ta žena postati majka njegov kćeri! Teško je reći zašto. Na prvi pogled ništa joj ne fali. Samo vodi tupav razgovor, primjedbe su joj tako predvidljive, republikanka je, važnije joj je što ima nego tko jest, i nema ono nešto u pogledu, onaj dodatni sjaj koji zovemo šarmom.

Da, ali evo: da nije upoznao svoga dvojnika nikad ne bi znao će ovaj flert završiti rođenjem djeteta!

Ipak je čudno da sam pao na ovako pretjerano očijukanje ove žene. Dakako, nakon par sati bezveznog čavrljanja večer bi mogla vršiti seksom, ali unatoč Pamelinom neupitnom seksipilu, Elliot pomisli da to i neće biti neki užitek. Objed se nastavlja nizanem lokalnih specijaliteta: pasta e fa rižot s Amaroneom, turnedo s taleggiom, sve popraćeno čaša Bardolina.

Svjetiljke na trgu sada osvjetljavaju Palazzo Barbieri, sjedište

gradske uprave, kao i široki pločnik kojim, premda je već kasno, još šeće gomila Veroneza.

Zatraži račun, no budući da je potrajalo odluči ustati i platiti na šanku. Dok mu je vlasnik ispostavljao račun, Elliott izvuče iz džepa jednu Marlboro cigaretu i prinese je usnama. Upravo kad je namjeravao pritisnuti upaljač, cigaretu mu pripali jedna žena.

»Jutros ste održali dobro predavanje, doktore.«

Podigne oči prema sugovornici, mladoj ženi od kojih tridesetak godina koja je sjedila na barskoj stolici s čašom bijelog vina.

»Bili ste na kongresu?«

»Giulia Batistini«, predstavi se pruživši mu ruku. »Kirurginja iz Milana.« Ima zelene oči i neobičnu riđu kosu, atipičnu za Talijanke.

Susrevši se s Giulijinim pogledom, u njezinim očima otkrije onaj mali sjaj koji je uzaludno tražio u Pamelinima, šarm. Tada s olakšanjem shvati da će majka njegove kćeri biti ona, a ne ona druga!

»Rado bih još malo popričala s vama«, počne Giulia, »ali...«

»Što, ali?« Ona pogleda prema terasi: »Mislim da vas čeka djevojka...«

»Mislim da to nije moja djevojka.«

Ona se nasmiješi, skroman trijumf žene spremne na nastavak borbe:

»U tom slučaju...«

1986.

Elliott ima 40 godina.

San Francisco, pet sati ujutro. Poziv iz Europe bez ikakvog poštovanja vremenske razlike. Ženski talijanski naglasak najavljuje ono što već zna.

Elliott sjedne na zrakoplov za Milano, uskoči u taksi i krene bolnicu, popne se pješice na četvrti kat, pokuca na vrata sobe 4. *Hello, Giulia, hello, novi Giulijin prijatelju, hello, doktore, hello, bolničarko.*

Konačno priđe kolijevci. Svaki dan gleda bebe u bolnici, ali ovu drukčije. Ova je njegova. U početku se bojavao da neće osjećati ništa, a onda je otvorila oči i pogledala ga, i jedan njezin treptaj zauvijek ga je vezao za nju.

Vani je veljača, snijeg, hladnoća, prometne gužve, trube, »vaf ćulo«, zagađenje. Ali u ovoj je sobi sve tako toplo i ljudsko.

»Dobrodošla, Angie...«

1987.

I opet život.

Odjednom evo kraja tunela, stranica je okrenuta, svjetlo koje se više i ne nadamo. Malena beba u kući i sve je u neredu: posvuda bočice, pa pelena, dopunsko mlijeko za dojenčad.

Za pet mjeseci, prvi zubić. A još pet mjeseci kasnije prvi korak bez pridržavanja.

Sve što nije dio nje postaje nevažno. 19. listopada - pad burze, crni ponedjeljak, Dow Jones pada za 20%.

Pa što?

1988.

Angie je gladna! Angie želi keks! Angie je žedna! Angie želi Coca-cola. I već je Božić. Kuća je ukrašena i u kaminu pucketa vatrica. Elliott se vratio gitari i svirucka neku osobnu izvedbu trenutalnog hita *With or without you*.

Uljez leži na tepihu i čuva ukućane. A Angie pleše ispred kamina.

1989.

Angie ima tri godine. Debelim flomasterom zna napisati svoje ime velikim slovima.

Dana 24. ožujka naftni tanker Exxon Valdez nasukao se na obalama Aljaske uzrokovavši crnu mrlju od 300 000 tona čiste nafte. Na CNN-u žestoka reakcija Greenpeacea preko nove glasnogovornice, Ilene Cruz.

U listopadu Rostropovič svira violončelo na ostacima Berlinskoga zida.

Na televiziji objašnjavaju da je to kraj hladnoga rata i da će odsad ljudi sretno živjeti u svijetu demokracije i tržišne ekonomije...

1990.

Pred kinom je redina.

U prvoj koloni su obitelji i posvuda se čuje dječja vriska. Elliot i Angie čekaju za *Malu sirenu*, najnoviji uradak Walta Disneya, dok u pokrajnjem redu posjetitelji čekaju da vide Meg Ryan u filmu je *Harry je srećo Sally*.

Angie je malo umorna i povlači oca za rukav košulje želeći da je Elliott dignu u naručje.

»Pozor, polijećemo!«, vikne on primivši je.

Dok je podizao kćer, Elliott okrene glavu i ugleda... Matta i Tiffany koji su stajali u drugom redu.

Kratka razmjena pogleda kao na usporenoj kameri. Elliott primeti kako mu se srce ledi. Prošlo je gotovo petnaest godina od ko njih dvojica ne razgovaraju. Tiffany pogleda Angie s tužnim osmijehom, a onda okrene glavu. Zatim svaki »par« uđe u s dvoranu. Još nije vrijeme za razjašnjenja.

Ali možda jednog dana...

* * *

1991.

Elliott i Angie upustili su se u složeno spravljanje palačinki. Djevojčica je presretna i veselo se smije. Oko usta je umazana javorovim sirupom. Polako pada večer, toplo je i kroz kuhinjske prozore uvlači se ugodna narančasta svjetlost.

Pokraj mikrovalne stoji upaljeni televizor, ali zvuk je posve utišan. Nekoliko mutnih snimaka iz Kuvajta: operacija Pustinjska oluja, prva vojna intervencija u Iraku.

Na radiju U2 pjeva *Mysterious Ways*, a Angie uspješno prati Bi udarajući ritam drvenom špatulom.

Elliott ovjekovječuje trenutak digitalnom kamerom.

Uvijek se trudi što više vremena provoditi s njom, čak i nauštrb karijere. Još uvijek jednako voli svoj posao, ali ne pristaje na kompromise koji bi mu omogućili brže napredovanje. Drugi su ga prestigili, a on ih se nije ni trudio dostići. Dovoljno mu je da ga dobrim liječnikom smatraju njegovi pacijenti.

Osim toga, kćer je na prvom mjestu. Tek sada shvaća dvojnika i sav trud koji je uložio da spasi Ilenu ne žrtvujući Angie. Ali spokoj koji osjeća dok promatra kćer katkad narušava blaga zabrinutost. Život ga je već naučio da se sreća skupo plaća i tu je lekciju dobro upamtio. Već šest godina život mu je opet lijep, ali zna da toj sreći svakog časa može doći kraj.

Problem sa srećom jest što se brzo na nju naviknemo...

* * *

1992.

Šest godina, gubitak prvih mliječnih zubića.

Angie, dakle, uz škrbavi osmijeh piše zadaću za staklenim stolom u boravku. Vidno ljutit, Elliott uđe u sobu i strogo pogleda kćer:

»Već sam ti rekao da ugasiš televizor dok pišeš zadaću!«

»Zašto?«

»Zato što se, da bismo dobro radili, moramo koncentrirati.«

»Ali ja sam koncentrirana!«

»Nemoj meni prodavati te štoseve!«

Dohvati daljinski skriven ispod jastuka i taman kad je pomislio ugastiti prst mu se zaustavi na jednoj tipki.

Na ekranu reporter iz Rio de Janeira gdje se održava Drugi zemaljski samit. Nekoliko dana vodeće svjetske sile iznijet će ekološko stanje planeta. Gost reportera je predstavnicu jedne nevladine organizacije. Tijekom nekoliko minuta ona umješno i uvjereno govori o klimatskim promjenama i narušavanju bioraznolikosti. Iz velikih očiju probija izvjesna tjeskoba. Tijekom izjave u donjem desnom uglu televizora ispisano je njezino ime: Ilena Cruz.

»Tata, zašto plačeš?«

* * *

1993.

Skoro je 6.30. Elliott se izvuče iz kreveta prije no što se oglasi budilica. Pokriva ga kosa stjuardese koju je večer prije upozna zračnoj luci, otprativši Angie koja će nekoliko dana provesti kod majke u Italiji.

Tiho izađe iz sobe, istušira se i na brzinu odjene.

U kuhinji dohvati notes i taman kad se spremao nešto našvrljati shvati da je zaboravio djevojčino ime. Stoga napiše samo najkraće moguće:

Na odlasku samo ubaci ključeve u poštanski sandučić.

Hvala za noćas.

Možda se vidimo još koji put.

Zna da je to jadno, ali tako je. Rijetko koja veza potraje mu duže od tjedan dana. To je izbor: odbija ostati u vezi bez ljubavi. To je bilo licemjerno i bijedno. I u neku ruku, to je bio njegov način da ostane vjeran lleni. Svatko ima svoje načine...

Brzo ispije kavu, uzme osušenu krafnu i ode na posao. Na izlazu pokupi novine koje je dostavljač upravo dostavio. Preko prve stranice pruža se velika fotografija: stisak ruke Rabina i Arafata pod budnim okom Billa Clintona.

* * *

1994.

Predvečerje koncem ljeta. Nebo je blijedoljubičasto s grimiznim odrazima. Elliott uparkira svoju vjernu bubu ispred Marina Gre. Sredio si je da se ne vrati kući prekasno, ali znao je da je Terry, dadilja koju je uposlio da mu čuva kćer, otišla još prije gotovo sat vremena.

»Angie!«, poviče s ulaznih vrata. »Ja sam!« Sad joj je osam godina, ali svaki put je veoma zabrinut kad zna da je sama kod kuće. »Angie! Kako si, mila?«

Na stubama začuje malene korake, ali podigavši pogled ugleda je svu u suzama.

»Što se dogodilo, zlato?«, upita je pojurivši prema njoj. Ona mu padne u naručje shrvana svom tugom svijeta.

»Uljez!«, zajeca.

»Što je učinio?«

»U... uginuo je.«

On je uzme u naručje i zajedno se popnu u sobu. Stari je pas doista ležao na tepihu kao da spava.

»Hoćeš li ga izliječiti?«, upita djevojčica.

Dok je Elliott preslušavao životinju, Angini jecaji pretvore se u zdušne molbe:

»Molim te! Izliječi ga, tata! Izliječi ga!«

»Uginuo je, zlato, ne možemo ga izliječiti.«

»Preklinjem te!«, vikne ona bacivši se na koljena.

On je podigne i odvede u sobu.

»Bio je jako star, znaš. Čudo je da je i toliko poživio.«

No ona još nije bila spremna za ovakav razgovor.

Bol je bila još previše jaka i ništa je nije moglo ublažiti.

Legne u krevet i uroni lice u jastuk. On ostane sjediti kraj nje pokušavajući je utješiti kako god je umio. Sutra će biti bolje.

Sutradan su sjeli u auto i dobrih sat vremena vozili do šumice Inglewood na sjeveru San Francisca. Odabrali su izdvojeni dio šume u blizini jednog velikog stabla, i Elliott iskopa dosta duboku rupu motkom koju se sjetio ponijeti sa sobom. Na kraju položi u nju labradorovo tijelo i zatrpa ga zemljom.

»Misliš li da postoji raj za pse?«, upita djevojčica.

»Ne znam«, odgovori Elliott prekrivajući grob lišćem i grančicama.

»U svakom slučaju, ako postoji, Uljez će sigurno biti ondje.«

Ona tiho kimne glavom, a onda suze ponovno počnu teći. Za nju je Uljez uvijek bio dio njezina svijeta.

»Ne mogu vjerovati da ga više nikad neću vidjeti.«

»Znam, mila, teško je izgubiti nekoga koga voliš. Nema ništa teže u životu.« Elliott se uvjeri da je sve u redu, a onda predloži kćeri: »Možeš se pozdraviti s njim, ako želiš.« Angie priđe humku i dubokim glasom reče:

»Zbogom, Uljez. Bio si super pas...«

»Da«, doda Elliott, »najbolji.«

A onda ponovno sjednu u auto i krenu natrag prema gradu, vrijeme povratka oboje šute. Budući da su zaslužili malo osvježenje, Elliott predloži da se zaustave u Starbucksu.

»Može topla čokolada?«

»Može. S kremom chantilly!«

Sjednu za jedan stol i nakon što je pola lica umazala kreme Angie upita:

»Kako si zapravo dobio tog psa?«

»Nisam ti nikad ispričao?«

»Nisi.«

»E pa, vidiš, on i ja se u početku baš i nismo previše voljeli...«

1995.

»Tata, hoćemo gledati Priču o igračkama?«

»A što bi to bilo?«

1996.

»Tata, hoćemo li gledati Romea i Juliju? Obožavam Leonarda!«

»Jesi li završila zadaću?« »Jesam, časna riječ!«

1997.

Zimsko subotnje poslijepodne. Prvi put Angie je u kino radije otišla s prijateljicama nego s njim. Kao i milijuni tinejdžerica jedva je čekala vidjeti Leonarda DiCaprija kako ljubi Kate Winslett na palubi Titanica.

Elliott si mirno priprema kavu u kuhinji. Sve je u redu. Otkud mu onda taj duboki osjećaj samoće?

Popne se na kat i otvori vrata Angine sobe. Otišla je i ostavila muziku. Iz zvučnika hi-fi linije tutnji hit skupine Spice Girls *Wannabe*. Na zidu pokraj neuništivih Simpsona, poster televizijskih serija za koje nikada nije čuo: *Prijatelji, Beverly Hills, South Park...* Odjednom osjeti neku prazninu i naglo shvati da njegova kći više nije dijete. Normalno, djeca rastu. To je život.

Ali zašto tako brzo?

1998.

Elliott ima 52 godine.

U bolničkoj dvorani za odmor upaljen televizor. Na ekranu neki tip govori da su muškarci s Marsa a žene s Venere. Čini se da se s time slažu i sve bolničarke u sobi. Elliott namršti obrve. Sve češće osjeća da više nije na istoj valnoj duljini sa svijetom oko sebe. Dokrajči limenku Cole i izade iz dvorane. Prvi put osjeća težinu »pedesete«.

Nije to što se osjeća starim, nego to što se više ne osjeća mladim, zna da se taj osjećaj više neće vratiti.

Vrijeme je silnog uspjeha serije *Hitna služba*. Neki pacijenti u bolnici traže da ih liječe doktor Green ili doktor Ross...

Jednog siječanjskog četvrtka na televiziji se opravdava Bili Clinton:
»Nisam imao seksualne odnose s tom gospođicom Lewinski.

Za to vrijeme na sjevernom polarnome krugu zbog klimatskog topljenja nastavlja se topiti ledenjak.

No koga uistinu briga za to?

1999.

Kraj je travnja.

Elliott proviri u dvoranu za odmor. Nema nikoga.

Otvori maleni zajednički hladnjak da uzme voće. Jedna je bolničarka na zelenu jabuku zalijepila post-it sa svojim imenom. Elliot se začudi, odlijepi naljepnicu i sočno zagriže jabuku. Smjesti se kraj prozora odsutno promatrajući kolege koji u dvorištu igraju košarku. Nad San Franciscom lebdi miris proleća. Danas je savršen dan: dan u znaku života, dan niza uspješnih operacija kada pacijentima ne pada na pamet da vam riknu u mukama.

Razmišlja hoće li upaliti televizor. Zašto riskirati i upropastiti dobro raspoloženje hraneći se dnevnom dozom vijesti o nesrećama svijetu? Već je htio odustati, ali onda pomisli da će možda danas stvari biti drukčije. Na trenutak počne sanjariti: otkriveno cjepivo protiv side, konačan mir na Srednjem istoku, pravi svjetski plan borbe protiv zagađenja, udvostručenje federalnog budžeta za obrazovanje...

Loše karte. Na CNN-u specijalni izvjestitelj izravno iz gimnazije Columbine u Littletownu objašnjava kako su dvojica učenika upravo pobili svojih dvanaestero drugova, a onda i sami sebe.

Bilo bi bolje da nije upalio...

2000.

»Tata, mogu li staviti piercing?«

»Tata, mogu li dobiti mobitel?«

»Tata, mogu li se tetovirati?«

Ali i:

Mogu li dobiti skočimiša, iMac, iPod, topić DKNY, Diesel traperice, krzneni ruksak, tenisice New Balance, ribu klauna, baloner Burberry, parfem Marca Jacoba, naočale D&G, činčilu, torbu Hello Kitty, vodene kornjače, Hillfiger sportsku majicu, topić IKKS, morskog konjića, pulover Ralpa Laurena, pa...

2001.

Elliott uparkira bubu na parkiralište i baci pogled na sat. Još je rano. Teoretski, njegova je služba počinjala tek za dva sata, ali odlučio je doći ranije. Zna da će ovo biti osobit dan. Na ulazu u bolnicu primijeti da se oko televizora okupilo desetaka pacijenata, liječnika i bolničarki. Svi blijedih lica i mnogi već na mobitelima.

Od svih rečenica koje mu je dvojnjak rekao tijekom raznih su: tada 1976., jednu nije nikada zaboravio:

»Nešto se dogodilo 11. rujna 2001. s World Trade Centrom u New Yorku.«

Elliott se dugo pitao što bi to nešto moglo biti. Proguravši se kroz nekoliko ljudi priđe televizoru.

Sad mu je jasno.

2002., 2003., 2004., 2005...

Elliott ima 56, 57, 58, 59 godina...

Nije da imamo malo vremena. Nego ga mnogo gubimo. ! ~ Seneka. ~

2006.

Elliott ima 60 godina.

Manhattan - drugi tjedan u siječnju.

Elliott je uzeo nekoliko dana godišnjeg kako bi pomogao Angi da se smjesti u New Yorku, kamo je došla na studij medicine.

Dok je njegova kći posve uzbuđena zbog novog života, Elliot je ostavio na par sati i rekao da ide u šoping, neobičan šoping. Tip ga je dovezao ispred stakleno-metalnog tornja na uglu Park Aveny i 52. ulice. Utrčava u zgradu i liftom se uspinje na trideset treći kat, gdje je sjedište važnog liječničkog kabineta. Večer prije obavio je niz pretraga i snimanja, i sada je došao po nalaze. Elliott je te pretrage radije obavio u New Yorku nego u San Franciscu, gde ga polovica liječničkoga osoblja poznaje. Dakako, u teoriji postoji liječnička tajna, ali kao i u svakoj drugoj sredini i u ovoj se glasine brzo šire.

»Elliote, izvoli uđi«, reče mu John Goldwyn, jedan od suradnika kabineta.

Njih su dvojica zajedno studirali u Kaliforniji i ostali su u kontaktu. Elliott sjedne u naslonjač i Goldwyn otvori kartonski dosje te prostre na stol nekoliko snimaka.

»Elliote, neću ti lagati...«, reče pružajući mu snimke.

»Imam rak, je li?«

»Da.«

»Je li ozbiljno?«

»Bojim se da jest.«

Trebalo mu je nekoliko trenutaka da prihvati vijest, a onda reče:

»Koliko mi preostaje?«

»Par mjeseci...«

Petnaest minuta kasnije Elliott je opet na ulici, među neboderima, automobilskim trubama i autima. Nebo je plavo, ali je veoma hladno.

Još u šoku od primljene vijesti nesvjesno korača ulicama drhteći izgubljen i grozničav. Prolazeći kraj trgovačkog centra susretne se licem u lice s vlastitim odrazom u izlogu jedne luksuzne trgovine. Tada odjednom shvati da je istih godina i istoga izgleda kao njegov dvojniki kakvoga je upoznao trideset godina ranije. Eto, konačno sam se pretvorio u njega...

Na odraz u staklu položi snimak svojih pluća oboljelih od raka. I kao da se još uvijek mogao obratiti svome dvojniku u drugo vrijeme, dobaci mu stežući glasnice:

»A ovo si mi dobrano prešutio, gade!«

22.

*Prepuštvši me mojoj sudbini,
otišao je u svjetlom obasjano jutro. ~ Edith Piaf ~*

Veljača, 2007.

Elliott ima 61 godinu.

Tri minute prije smrti...

Ispružen na sofi na verandi, ušuškan među pokrivačima, Elliott posljednji put promatra zalazak sunca u San Franciscu. Cvokoće i unatoč maski s kisikom ostaje bez daha. Ima osjećaj da mu se cijelo tijelo raspada. Dvije minute prije smrti...

Približava se taj strašni trenutak. Trenutak odlaska na dugi put.

Često se pravimo da nije važna duljina života, nego način na koji smo ga proživjeli.

Lako reći kad pucate od zdravlja!

Što se pak njega tiče, dao je sve od sebe, no je li uistinu ispunjen čovjek? Živi bili pa vidjeli. Mrtvi bili pa vidjeli. Posljednja minuta...

Volio bi umrijeti spokojem zen-majstora.

Ali nije tako jednostavno. Naprotiv, ranjiv je kao dječarac. Boji se.

Nije htio javiti Angie. Nema nikoga kraj sebe.

Stoga, kako ne bi ovaj svijet napustio tako usamljen, snažno pomisli na Ilenu. I u trenutku izdisaja, uvjeri samog sebe da je ona pored njega.

23.

*Kao što je ljudski imati tajnu,
ljudski ju je i kad-tad otkriti. ~ Philip Roth ~*

Veljača, 2007.

Tri dana kasnije.

Lijepo zimsko sunce obasjavalo je zelenkaste aleje groblja Greenwood koje je na trenutke podsjećalo na park.

Sanduk je upravo spušten u zemlju i svi koji su se posljednji put htjeli oprostiti s Elliottom prolaze ispred rake, bacajući na lijes šačicu zemlje ili cvjetak.

Angie krene prva, u pratnji majke koja je doputovala iz Milana. Zatim kolege, te brojni pacijenti koje je operirao u zadnjih trideset godina. Da nije bio pod zemljom, Elliotta bi ovakva gužva dobrano iznenadila i dirnula. Najviše bi ga ganuo dolazak jedne osobe: umirovljenog detektiva Maldena sa svojih devedeset i nešto godina koji se hrabro primicao jami, pridržavajući se za kapetana Douglasa, danas voditelja glavne gradske policijske uprave.

Ceremonija je završila u sumrak pola sata kasnije. Sav se taj svijet brzo rasuo i vratio svojim domovima, a parkiralište oslobođeno od automobila ponovno utone u svoj mir. Vrativši se kućama mnogi su pomislili: *»i moje će vrijeme jednom doći«*, a zatim, odmah nakon toga: *»samo da to bude što kasnije«*.

Maleno je groblje sad ostalo prazno na milost vjetrovima.

Uvjerivši se da je ostao sam, čovjek koji je tijekom ceremonije stajao po strani napokon se usudi prići grobu.

Matt.

Njegova žena Tiffany odvrćala ga je od dolaska. Nije videla smisla u odavanju počasti čovjeku koji trideset godina nije s njim htio imati posla. No Matt je ipak došao.

Elliottovom smrću otišao je cijeli dio njegove mladosti kao i nada u pomirenje kojem se uvijek potajno nadao.

Jer Matt si nije mogao pomoći i neprestano je razmišljao da se prije trideset godina moralo dogoditi nešto značajno. Kako objasniti naglu promjenu Elliottova ponašanja prema njemu? Kako objasniti da je ostavio Ilenu s kojom je živio savršenu ljubav?

Toliko je pitanja na koja nikada neće dobiti odgovor.

»Odlučio si svoje tajne ponijeti sa sobom, stari moj«, zaključio nemoćno.

Dok je stajao pred tek postavljenom daskom preko rake, počnu mu navirati sjećanja. A to je bilo bolno. Nekad su bili tako bliski, iako su se

sprijateljili prije više od četrdeset godina, kao da je jučer.

Matt čučne pred nadgrobnom pločom i dugo ostane tako, dok su na zemlju padale tihe suze. S godinama bi mu oči ponekad same plakale i nije ih mogao zaustaviti. Ustajući ispusti zajedljivo i kroz bijes:

»Budući da si ti prvi otišao, ima da mi čuvaš to usrano mjesto u raju...«

Taman kad je kanio krenuti ugleda nekoga iza sebe:

»Vi ste sigurno Matt...«

Okrene se iznenađen tim nepoznatim glasom. Pred njim je stajala djevojka u dugom crnom kaputu.

»Ja sam Angie, Elliottova kći«, reče pruživši mu ruku.

»Matt Delluca«, predstavi se.

»Otac me upozorio da ćete na pogrebu vi najduže ostati na njegovu grobu.«

»Bili smo prijatelji«, objasni Matt gotovo stidljivo. »Veoma bliski prijatelji...« Nekoliko trenutaka ostavi rečenicu nedorečenu, a onda pojasni: »... No to je bilo davno, puno prije tvog rođenja.«

Pozorno promatrajući djevojku, Matt se uznemiri primjetivši veliku sličnost s Elliottom. Angie je naslijedila skladne očeve crte lica, ali ne i onu njegovu zabrinutost. Bila je vedra djevojka koja se unatoč boli činila stabilnom.

»Tata vam je ostavio ovo«, reče pružajući mu papirnatu vrećicu.

»Ah?«, reče iznenađeno prihvaćajući paket.

Angie promisli pa doda:

»Nekoliko tjedana prije smrti rekao mi je da, ako mi se ikad nešto dogodi... «

»Da?«, reče Matt tjerajući je da dovrši rečenicu.

»Ako budem imala problema, da vas slobodno potražim.«

Dirnut i ohrabren ukazanim povjerenjem, Matt se na trenutak zamisli, i potvrdi:

»Naravno, pomoći ću ti koliko mogu.«

»Vidimo se možda, doda ona i udalji se poput sjene.

Matt pričekava da nestane iz vida, a onda se okrene prema Elliottovu grobu:

»Budi bez brige«, reče, »pazit ću na nju.«

Zatim napusti groblje imajući na srcu jedan kamen manje.

Suznih očiju Matt je vozio cestom Hwy 29 prema Calistogi, malenome selu u dolini Nape gdje se nalazio njegov vinograd. Tiffany je bila u Europi na promociji njihovog vina i nije se htio sam vraćati u hladnu i praznu kuću u San Franciscu.

Za upravljačem svog bolida pređe Oakville i St Helenu, stigavši zatim na posjed kojim se doista ponosio. Matt je bio bogat čovjek.

Trideset godina nije štedio truda da svoje imanje pretvori u jedno od najcjenjenijih u regiji. Jedan pritisak na daljinski i automatska ograda otvara mu vrata vinarije. Prođe vrtove uljepšane jezercima i parkira na kraju šljunčane staze. Stara drvena kuća odavno je srušena prepustivši mjesto lijepom zdanju mješovitog klasičnog i suvremenog stila.

Pozdravi čuvara i siđe ravno u podrum za degustiranje. Bila je to prostrana sala ukrašena slikama i skulpturama proslavljenih umjetnika: Fernanda Legera, Dubuffeta, Cesara, kao i iznimno skupe Basquiata kojega je poklonio Tiffany za prošli rođendan.

Blago osvjetljenje davalo je parketu lijep bakrenasti ton. I sjedne na hrastovu klupicu i uzbuđeno otvori papirnu ambalažu nestrpljiv da vidi što mu je to prijatelj mogao »ostaviti u nasljedstvo«. U vrećici se nalazila kutija od svijetlog drva s dvije butelje vina koje pomno promotri: *Chateau Latour iz 1959.*; *Chateau uton Rothschild iz 1982.* Vrhunske berbe za dva najbolja čuvena vina Medoca: nešto kao raj na zemlji...

Proučavajući sa zanimanjem taj Elliottov znak pažnje Matt izdigne jednu butelju i s iznenađenjem primijeti veliku baršunastu bilježnicu položenu na dnu kutije.

U trenu osjeti isprva iznenađenje, zatim potpuno uzbuđenje drhtavim rukama otvori bilježnicu. Imala je stotinjak stranica, pisanih tamnim slovima profinjenog rukopisa koji je pripisao svom prijatelju.

Čitajući prvu stranicu, Matt osjeti kako ga prolazi jeza.

Stari moj Matt,

Čitaš li ove retke, znači da mi je taj usrani rak na kraju došao glave. Borio sam se do kraja, ali neke protivnike jednostavno ne možeš pobijediti...

Sigurno si u jučerašnjim novinama vidio obavijest o mojoj smrti i, budući da si dobričina, nekako si se organizirao i svratio na moj pogreb. Kladam se da si čak stajao iza drveta čekajući da u miru popričaš s mojom nadgrobnom pločom...

Znam da mi još zamjeraš. Znam da nisi nikad shvatio moje ponašanje i da si patio kao i ja. Volio bih da sam ti sve to objasnio ranije, ali nije bilo moguće. Shvatit ćeš zašto... Evo, dakle, nevjerojatne pustolovine koja mi se dogodila i utjecala na sve nas: tebe, Ilenu i mene. Nastojao sam svaki put donijeti dobre odluke, ali kao što ćeš vidjeti, imao sam uzak raspon djelovanja.

Kad ovo pročitaš molim te samo da si ništa ne zamjeraš! Uvijek si bio tu za mene i prava je sreća što sam te imao za prijatelja. Ne budi tužan. Prije no što počneš čitati, otvori jednu bocu vina - vidjet ćeš da sam zbilja mislio na tebe - posluži si čašu i popij za mene.

Dođ pišem ove retke znam da su mi ovo posljednji dani. Staklena stijena moje sobe je otvorena: nebo blješti onom jarkom plavom bojom kakve ima samo u Kaliforniji, par pahuljastih oblaka putuje njime dok mi vjetar prenosi šum i razbijanje valova.

Sve te male stvari za koje nikad nemamo vremena... Glupo zvuči, ali tako ih je

teško napustiti.

Čuvaj se, stari moj Matt, i dobro iskoristi vrijeme koji ti ostaje.

Da samo znaš koliko si mi nedostajao!

Tvoj prijatelj u životu i smrti,

Elliot.

Prošla su dva sata ujutro.

Crvenih očiju Matt je dovršavao čitanje neobične priče koju je ostavio prijatelj. Elliottov susret s dvojnikom, putovanja kroz vrijeme, neobičan pakt za spas Ilene... Priča u koju trideset godina ranije nije htio povjerovati sada mu se otkrila u drugom svjetlu.

Matt zatvori bilježnicu i teško ustane. Vrtjelo mu se, boca vina bila je dobroano otpijena, pa ipak nedovoljno da ublaži beskrajnu bol izazvanu grižnjom i žaljenjem. Što da sada radi? Da ispije bocu do kraja i utopi tugu u alkoholu. Na trenutak promisli o toj mogućnosti, no brzo je odbaci.

Prođe iza šanka za degustaciju i osvježi vodom lice. Zatim navuče kaput i izađe u noć. Ledeni vjetar otriježni ga u nekoliko naleta, Elliot je bio mrtav i tu nije mogao ništa. No nešto je još ipak mogao.

Ali je li imao na to pravo?

Na parkiralištu ostavi Roadster i radije sjedne u poslovni auto. Ostavljajući za sobom imanje, uključi GPS sustav i unese adresu u sjevernoj Kaliforniji. I uputi se prema planinama.

Cijelu noć jurio je prema snježnim krajolicima na zapadu. Bila je još zima i ceste su još bile smrznute presvučene gustom maglom.

Malo nakon Willow Creeka umalo je ostao bez benzina, spasio ga je vlasnik trgovine koji mu je pristao prodati kanistar gotovo po cijeni suhog zlata. Kad je stigao u Weaverville magla se konačno podigla i iza snježnih vrhova Trinity alpa pojavilo se sunce.

Skrenuo je na šumski put i ubrzo stigao do drvene kućice gde je već jednom bio s Tiffany. Začuvši tutnjanje džipa, Ilena izađe na trijem...

»Matty!«, vikne zabrinutim glasom.

On joj mahne, a onda joj se pridruži na trijemu i čvrsto je zagrlji. Svaki put kad bi je vidio osjetio bi nešto posebno, nešto između suosjećanja i poštovanja. Ilena se cijeli život borila, prvo da svlada svoj tjelesni nedostatak, a onda za prava koja je zagovarala.

»Dobro izgledaš«, primijeti on.

»No zato ti izgledaš zastrašujuće! Što se dogodilo, Matt?«

»Objasnit ću ti, ali prvo mi skuhaj kavu.«

Pođe za njom u kuću. Drvenjara je bila ukusno uređena tradicionalnim drvenim i dizajnerskim pokućstvom. Staklene stijene, kamin, informatički uređaji po posljednjoj modi: sve je to kućicu činilo lijepom i ugodnom za život.

»Onda?«, upita Ilena uključivši espresso aparat. »Žena te izbacila?«

»Nije još«, odvrati Matt osmjehnuvši se.

Nježno je pogleda. Unatoč pretrpjelim iskušenjima, Ilena je još zračila nevjerojatnim šarmom. U Stanfordu, gdje je još držala nastavu, bila je »zvijezda« kampusa. U tom rasadniku intelektualaca i nobelovaca mnogi su znanstvenici od nje dobili finu košaricu nakon nekoliko zavodničkih pothvata. Matt je znao da je Ilena od nesreće odbijala bilo kakav ljubavni život. U bolnici se borila da preživi višestruke operacije. U Greenpeaceu je gorljivo radila protiv lobija i vlasti. Ali nikad nije našla novu ljubav...

»Izvoli kavu«, reče položivši na stol tacnu s dvije šalice vrele kave i čajnim kolačićima. U sobi se pojavi mačak duge svilenkaste dlake koji je također tražio svoj prvi obrok toga dana.

Ilena ga uzme u naručje i pomiluje. Taman kad je krenula prema kuhinji Matt joj iznenada prizna razlog svoga posjeta:

»Umro je Elliott.«

Kućicu osvoji grobna tišina. Ilena ispusti perzijanca koji se dočeka na noge i mijaukne u znak protivljenja.

»Cigarete?«, upita okrenuvši se prema Mattu.

»Da, rak pluća.«

Ona zamišljeno spusti glavu. Lice joj je bilo mirno, ali Matt primijeti sjaj u oku.

Ona zatim ode u kuhinju, a mačak za njom.

Ostavši sam, Matt uzdahne. Pogled mu se izgubi među ledenjacima koji su poput slapova lave padali niz obronke planina.

Najedanput kućom zazveketa razbijeno posuđe. On odjuri u kuhinju i ugleda Ilenu shrvanu na stolici. Licem među dlanovima, oslobodila je svu svoju tugu. Matt klekne pokraj prijateljice i čvrsto je zagrlj pun ljubavi.

»Toliko sam ga voljela...«, povjeri mu privivši se uz njegovo rame.

»I ja...«

Pogleda ga očima punim suza:

»Unatoč svemu što nam je učinio, ja sam ga i dalje voljela.«

»Moram ti nešto reći...«, promrmlja Matt.

Ustane i izvadi iz džepa kaputa veliku bilježnicu.

»Elliott mi je ovo ostavio prije smrti«, objasni pružajući je Ileni.

Ona drhtavom rukom primi bilježnicu.

»Što je to?«

»Istina«, reče jednostavno.

Zatim izađe iz kuće i sjedne u auto.

Ilena zatečeno izađe na verandu nastojeći ga zadržati. No Matt je već bio otišao.

Unatoč lijepom vremenu jutarnji je zrak bio oštar. Ilena se ogrne pletenom maramom i smjesti u stolicu za njihanje.

Otvori bilježnicu baršunastih korica, odmah prepozna Elliotov rukopis i osjeti kao da joj neki ledeni bodež probada srce i dušu.

Već nakon prvih redaka shvati da će dobiti odgovor na pitanje koje je bilo uzrokom njezine tridesetogodišnje patnje.

Zašto si me ostavio?

Matt je mehanički vozio prema San Franciscu. Tužan i utučen.

Elliottova posmrtna ispovijed isprva mu je donijela olakšanje, koje je vrlo brzo prepustilo mjesto tjeskobi, a zatim i iznemoglosti.

Iskreno govoreći, ovo post mortem pomirenje ostavljalo je u njemu dojam nedorečenosti. Matt je imao u sebi epikurejsku crtdu. Vjerovao je u život. »Lijepa smrt«, pomisao na miran odlazak na drugi svijet, ostavljanje pozitivnih djela iza sebe: sve to nije ga nimalo brinulo. Ono što bi volio jest ponoviti ludovanja s Elliottom. Ploviti s njime brodom po zaljevu, piti aperitive u kafićima stare luke, kušati pastrve Kod Francisa, šetati šumama Sierra Nevade... Živjeti.

No ne treba sanjati. Elliott je bio mrtav, a možda ni on neće još dugo.

Naivno je uvijek zamišljao da će sve na kraju sjesti na svoje mjesto. No život nije tako htio, a godine su prolazile...

Sad su bila tri sata popodne. Kako se bližio gradu promet je postajao sve gušći. Zaustavi se na benzinskoj crpki da napuni do čepa i nešto pojede. U zahodu nekoliko puta osvježi lice vodom, kao da će time ukloniti umor i starost. U zrcalu ugleda izbezumljeno lice. Krulio mu je želudac i bio je shrvan od umora i tjeskobe. Odakle mu taj dojam da mu promiče nešto važno? Nešto ga je mučilo još od protekle noći. Slagalice kao da nije sasvim složena, ali nije znao reći zašto.

Naruči sendvič i sjedne za stol kraj prozora, odakle je odsutno promatrao automobile na autocesti 101. Kao da čini slatki grijeh zagriže u sendvič sa šunkom. Otkad su mu posljednji nalazi pokazali alarmantnu razinu kolesterola, žena mu je branila ovakvu hranu. Ali danas Tiffany nije ovdje da se brine za njega.

Između dva zalogaja ipak uzme kutiju s lijekovima za snižavanje kolesterola koju je uvijek nosio u džepu sakoa. Pločica je bila gotovo prazna. Istisne posljednju kapsulu i proguta je s gutljajem kave.

Taj nehotičan pokret upali mu lampicu.

Ostavi sendvič i kavu, i požuri prema džipu.

Jer upravo je shvatio što mu već nekoliko sati ne da mira!

Dvaput je pročitao Elliottovu priču. Jasno je da mu je stari Kambodžanac dao deset pilula, samo devet putovanja kroz vrijeme!

Deset pilula; devet putovanja.

Gdje je, dakle, nestala preostala pilula?

Posljednja pilula... 24.

Kad se nađeš na raskrižju nekoliko putova i ne budeš znao kojim krenuti, ne odabiri nasumice, nego sjedni i čekaj. Čekaj i čekaj. Budi miran, šuti i slušaj srce. A onda, kada čuješ njega, ustani i pođi kamo te vodi. ~ Susanna Tamaro ~

2007.

Matt ima 61 godinu.

Matt je stigao u grad za manje od pola sata. Nešto mu se muvalo po glavi. Suluda zamisao ipak ga je ohrabivala.

Sjuri se na Marina Bd i, kao u dobra stara vremena, parkira pred Elliottovom kućom. Nadao se da će ondje naći Angie, ali kuća je očito bila prazna. Nakon zvonjave i kucanja na vrata, obiđe kuću i preskočvši ogradu nađe se u vrtu. Mjesto se gotovo i nije promijenilo. Stari aljaški cedar vjerno je stajao na svome mjestu šireći svoju impresivnu krošnju koja je milovala stakleni zid. Matt je bio gotovo uvjeren da, za razliku od okolnih kuća, u ovoj nema alarma. Svuče kaput, omota njime ruku i svom snagom udari laktom u staklenu stijenu u kuhinji. Staklo je bilo debelo, ali kad je riječ o fizičkoj snazi, Matt je još bio u dobroj formi. Kad je staklo popustilo, vješto provuče ruku kroz krhotine i otvori vrata iznutra.

Ušulja se u kuću i za dobra tri sata pregleda svaki detalj kuće, od krova do podruma, pomno pretražujući svaku sobu, izvlačećeći ladice, provjeravajući svaki ormar, podižući neke odlijepljene delove parketa, sve u nadi da će naći posljednju pilulu. No nije ju našao.

Spustila se noć. Matt je već htio krenuti kući, kad se zaustavi pred uokvirenom Elliottovom fotografijom postavljenom iznad nekoliko Angienih slika.

Tada otvoreno ispusti bijes i razočaranje:

»Fino si nas zajebao, ha?!«, vikne prema Elliottovom portretu.

Psovao ga je kao da je ondje pred njim:

»Sve su to gluposti, zar ne? Sranja koja si izmislio da opravdaš svoje ponašanje...« Priđe fotografiji i pogleda liječnika u oči:

»Nije postojao nikakav Kambodžanac! Nije bilo nikakvih pilula! Nikakvih putovanja kroz vrijeme! Izmišljao si prije trideset godina i nastavio si izmišljati do smrti!« U očaju dohvati sliku i tresne njome o zid. »Gade!«

Zatim se, na izmaku snaga, sruši na uredski naslonjač. Trebalo mu je dugo da se donekle smiri. Sada je već cijela soba bila u mraku.

Matt ustane i upali malenu svjetiljku na drvenom stoliću u Među komadićima stakla pokupi Elliottov portret i položi g policu s knjigama.

»Bez uvrede!« Knjige...

Priđe bliže policama. Sjetio se onog dana kad je došao ubaciti gram među stranice atlasa. Stojeći pred policama prelazio je na djela sve dok nije naišao na ono što je tražio. Dohvati stari atlas, poravna rub da ukloni tanki sloj prašine i protrese zbirku karata i nacрта. Ništa, a onda odjednom neka intuicija, posljednji potez kako bi ustrajao u svome snu...

Uzme sa stola nož za otvaranje pisama i uvuče ga između posljednje stranice i stražnje korice atlasa koje su bile prilijepljene. Morao je malo jače uprijeti, a onda na pod padne malena plastična kockica.

Matt je uzbuđeno podigne. Bila je to sićušna hermetički zatvorena vrećica koju smjesta otvori istresajući sadržaj na dlan. Na dlanu se sada nalazila malena plavičasta pilula... Pokuša se suzdržati, ali obuzme ga silan nalet adrenalina. Posljednja pilula. Posljednje putovanje...

* * *

Što da sada učini?

Što je Elliott smjerao zadržavši posljednju mogućnost povratka u prošlost? I zašto je odlučio sakriti pilulu upravo na to mjesto, u skrovište za koje je mogao znati samo on? Matt se prešetavao po boravku prevrćući stalno ista pitanja, kad mu zazvoni telefon. Pogleda na mobitel i prepozna ispisani broj.

»Ilena?«

»Da, ja sam, pročitala sam bilježnicu... « Govorila je bezbojnim glasom, pokušavajući suzbiti ispade straha i emocija. »To je sranje, Matty, moraš mi reći nešto više o tome.«

Matt nije znao što bi odgovorio. Zatvori oči i protrlja kapke.

Dakako da je Ilena teško mogla povjerovati Elliottovoj priči! Kako bi drukčije moglo biti? Kako tražiti od nje da prihvati tu nevjerojatnu priču kad nikad nije ni posumnjala na neobičnu dramu koja je morila čovjeka kojega je voljela.

»Zasad ti još ne mogu ništa reći«, odgovori Matt.

»Možeš, objasniti ćeš mi to!«, reče Ilena uzrujano. »Dodeš i natjeraš me da oslobodim emocije koje sam morala zatomljivati trideset godina i nestaneš kao lopov!«

»Ilena, vratit ću ti ga.«

»Koga?«

»Elliotta.«

»I ti si poludio! Matt, Elliott je mrtav. MRTAV!«

»Vratit ću ti ga«, ponovi jednostavno Matt. »Obećavam.«

»Prestani mi zadavati bol!«, vikne Ilena i sklopi slušalicu. Matt vrati mobitel u džep. Stane kraj staklene stijene orošene kišom. Bio je smiren i odlučan. Sad mu se sve činilo jasno. Ova posljednja pilula namijenjena je njemu.

* * *

Nađe u hladnjaku bocu Perriera i ispije veliki gutljaj da - kako bi se reklo - »pilula lakše klizne«. Eto.

Prekasno za povratak.

Vrati se u boravak, sjedne u naslonjač i prekriži noge na radnom stolu. Sad je morao samo čekati. Ali što čeka? Mučninu u želucu? Grčeve? Ili da se i on vrati trideset godina unatrag...? Čeka i čeka. Uzalud.

Razočarano se popne na kat, pronjuška po kupaonici i nađe kutiju lijekova za spavanje. Popije dvije tablete, spusti se u sobu i ispruži na dvosjedu. Zatvori oči, prebroji ovčice, otvori oči, promijeni položaj, svjetlo, ponovno ga upali...

»Sranje!«, vikne naglo ustajući.

Previše nemiran da bi usnuo, navuče kaput i napusti kući ledenim pljuskom. Otrči do auta. Brzo krene, popne se ulicom more i dođe do ulice Lombard. Bila je zima, prošla je ponoć i su bile puste. Taman kad je stigao do najvišeg dijela Russian Hilla - do mjesta gdje se ulica serpentinama spušta do North Beacha - naglo ga uhvati san. Odjednom osjeti snažnu bol u vratu, zamagli mu se pred očima i osjeti kako mu u sljepoočnice navire krv. Izgubi svijest i sruši se na upravljač ne stigavši se ni parkirati.

Džip klizne niz pločnik, pregazi dva grma hortenzija a onda se zabije u željeznu ogradu.

1977.

Kad je otvorio oči, Matt je ležao na zemlji nasred zavoja u ulici Lombard. Noć je bila veoma mračna, mutna od kiše i magle.

Mokar do kosti, Matt jedva ustane. Koliko je vremena tako ležao? Pogleda na sat, ali stao je. Pogleda uokolo tražeći auto: džip je nestao.

Malo više, u ulici Hyde, u tami je bljeskao natpis trgovine. Požuri do dućana. Mjesto je bilo prazno, samo je jedan azijski djelatnik slagao na policu limenke sode. Matt ode do stalka s časopisima. Uznemireno dohvati primjerak Newsweeka: na naslovnici usiljeni osmijeh Jimmya Cartera. Uz rub časopisa datum izdanja: *6. veljače 1977.* Žurno izađe iz trgovine.

Pilula je konačno postigla učinak! I on se vratio u prošlost, trideset godina unatrag! No znao je da je to vremensko putovanje kratkotrajno. Imao je samo nekoliko minuta da nađe Elliotta. Prvo se namjeravao vratiti u marinu, ali prema onom što je pročitao u bilježnici znao je da je u to vrijeme Elliott često radio noću.

Nakratko promisli pa odluči.

Bolnica Lenox bila je na nešto više od kilometar zračne udaljenosti. Kratka udaljenost autom, ali pješice i ne baš tako blizu. Stane nasred ceste u nadi da će zaustaviti neki automobil, ali začuje samo nekoliko osvetničkih truba, i nekoliko automobila zapljusne ga tako da je sad bio posve mokar.

Stoga odluči stoički krenuti u noćni trk do bolnice. Penjao se i bio ulice ovog topografski veoma zanimljivog grada. Gotovo ostao bez daha, zastane u ulici California. Pognuvši se s rukama na koljenima, opet dođe k sebi, silno žaleći što nije slušao Tiffany koja ga je nagovarala na svakodnevno trčanje kako bi skinuo suvišnih deset kilograma. Kaput mu se toliko natopio da je podsjećao na divovsku krpu za pod pa ga ostavi na ulici. Oslobodivši se, nastavi trčati po pljusk.

Radije će krepiti od srčanog udara nego odustati ovako blizu cilja.

Taj je dan čekao četrdeset godina. Dan kad će i on moći spasiti Elliotta.

Napokon ugleda bljeskava svjetla hitne pomoći. Što je brže mogao pretrči i posljenjih stotinu metara, uletjevši u bolnicu kao da se radi o životu ili smrti.

»Trebam doktora Elliotta Coopera!«, ispali kao iz strojnice.

»Oprostite?«, reče djelatnica na prijemu.

»Trebam doktora Elliotta Coopera!«, ponovi razgovjetnije.

Uslužna mlada žena - ipak su to još sedamdesete - pruži ručnik da se osuši, a onda pogleda raspored. Baš kad je zaustila, pretekne je jedna bolničarka:

»Elliott je u kantini«, reče zagrizavši u pločicu čokolade. »A to je mjesto...« Matt je već jurio holom, dok je bolničarka završavala rečenicu »...rezervirano za osoblje.«

* * *

Matt odgurne dvokrilna vrata liječničke blagovaonice. Mjesto je bilo prazno, u polutami. Zidni sat pokazivao je dva ujutro, a na radiju iza šanka tiho je svirao koncert Nine Simone. Matt krene prema sredini stolova. Na kraju dvorane Elliott oslonjen na zid i nogu ispruženih na klupi, popunjavao je liječničke dosjee i pušio.

»Što je, stari, još se radi?«

Elliott se trgne i okrene prema čovjeku koji je upravo ušao, isprva ga nije prepoznao. A onda je zanemario bore, korpulentno prorijeđenu kosu.

»Trideset godina učini od tebe čovjeka, ha?«

»To... to si ti?«, promrmlja mladi liječnik polako ustajući.

»Glavom i bradom.«

Nakon kraće dvojbe, dva se muškarca zagrlje.

»Jebote, otkud ti?«

»Iz godine Gospodnje 2007.«

»Kako si uspio...?«

»Ostala je još jedna pilula«, objasni Matt.

»Znači, znaš sve?«

»Da.«

»Žao mi je zbog svega što se dogodilo«, ispriča se Elliott.

»Ne brini se...«

Dvojica muškaraca stajala su jedan nasuprot drugoga dirnuti i zbunjeni.

»Kako ti je u 2007.?«, upita Elliott uvijek željan informacija iz budućnosti.

»Ostario sam«, reče Matt smiješeći se, »ali dobro sam.«

»Još smo posvađani?«

Matt zastane, a onda prizna pogledavši prijatelja ravno u oči:

»Ti si mrtav.«

Zavlada muk, oluja zatutnji još glasnije, a melankolični glas Nine Simone izgubi se u šumu kiše.

Ne mogavši izgovoriti ni riječi, Elliott sklopi oči i spusti glavu.

Upravo kad je Matt kanio nešto dodati ugleda na košulji krvavu točkicu i osjeti prvu drhtavicu.

»Odlazim«, vikne pridržavajući se za Elliotta.

Zahvaćen trzavicom, Matt se naglo sagne, tijelo kao da mu je naglo udarila struja.

»Došao sam te spasiti, izusti bolno.«

Toliko se tresao, da mu je Elliott pomogao sjesti na pod.

»A kako to kaniš učiniti?«, upita kleknuvši pored njega.

»Ovako«, reče Matt izvadiвши mu iz usta cigaretu i zdroбивши je na pločicama kantine. Elliott je zabrinuto promatrao prijatelja. Vrat mu se ukočio i svi su mu se udovi nasumice grčili.

»Nisi jedini koji može spašavati živote«, promrmlja Matt, uspije se osmijehnuti.

»Ako budem još živ, vidimo se u 2007.«, predloži Elliott.

»Tebi je u interesu, stari.«

»Trideset godina je još mnogo«, primijeti Elliott primivši ga za ruku.

»Ne brini se, brzo će to proći.«

U nekoliko sekunda Mattovo disanje postane hrapavo i glasno. Oči mu se zastakle, a lice zgrči. Uspio je još samo dodati:

»Uvijek prođe prebrzo...«

A onda nestane u bolnom jecaju.

* * *

Elliott ustane silno zabrinut. Mattov povratak u budućnost je bolniji nego njegovom dvojniku. Je li ipak uspio stići na to mjesto? I ako jest, u kakvu stanju?

Kao i svaki put kad bi osjećao tjeskobu, dohvati kutiju cigareta, žustro pripali jednu. Unatoč kiši, otvori prozor i zadivljeno pogleda pljusak koji mu je slalo nebo. Tu cigaretu Elliott popuši polako i u miru. Jako je dobro shvatio Mattovu poruku.

Zureći u prazno, hipnotiziran kišnom kulisom ponovno je razmišljao o riziku kojem se izložio njegov prijatelj kako bi mu spasio život.

»E sad si me zbilja iznenadio, stari!«, prizna sasvim tiho, nadajući se da će snagom duha njegova poruka ipak stići do Matta.

Ugasi opušak u okvir prozora, baci u smeće tek otvorenu kutiju cigareta i napusti kantinu.

Bila mu je to posljednja cigareta u životu.

Epilog

2007.

Prošla su dva sata ujutro, ali u Ileninoj kućici još gore svjetla. Na radnom stolu između mobitela i šalice ledenog čaja baršunasta bilježnica s Elliottovom pričom otvorena na posljednjoj strani.

Ilena je za radnim stolom, očiju bolnih od previše plača. Već je skoro usnula, kad se perzijski mačak koji je spavao na dvosjedu odjednom nakostriješi i čudno frkne te se brzo sakrije pod maleni regal s ladicama.

Na tren kuća se zatrese, zidovi stanu vibrirati, pukne žarulja i vaza se razbije o pod. Ilena prestravljeno ustane. Začuje prigušeno tutnjanje, a onda nekakvo uzdisanje, i baršunasta bilježnica nestane pred njezinim očima!

Malo po malo vibracije prestanu, mačak polako izađe iz skrovišta i žalobno mijaukne. Ilena je pak stajala skamenjena, paralizirana od ushita. Glavom joj prostruji suluda misao:

Ako bilježnica više ne postoji, znači da je Elliott nije napisao. Ako je Elliott nije napisao, znači da je... živ.

»Gospodine! Jeste li dobro, gospodine?«

Kad je otvorio oči, Matt je bio glavom naslonjen na upravljač svoga džipa. Sa svake strane vozila prilijepljeni za prozore stajala su po dva policajca zabrinuta za njegovo stanje.

Matt se bolno uspravi i otvori vrata.

»Zvat ću hitnu!«, reče jedan policajac ugledavši mrlje krvi na košulji. Matt je bio loše. Zujalo mu je u glavi i popucali su mu bubnjići. Izađe iz auta zaklonivši rukom oči od svjetla. Udovi su mu bili teški kao da je prespavao nekoliko mjeseci. Policajci su ga već obasipali pitanjima. Probivši željeznu rampu, terenac se zaustavio na stubama najstrmije ulice u gradu. Matt pokaže papire, prizna potpunu odgovornost za nesreću i pristane obaviti alkotest koji se pokazao negativnim.

Oslobođen od obveza prema snagama reda napusti ulicu Lombard ne čekajući dolazak hitne pomoći.

Sinoćnja oluja ustupila je mjesto lijepom vjetrovitom, ali sunčanome jutru.

Snen i ošamućen, Matt odšepesa do marine. Sve mu se pomiješalo u glavi. Sada više nije bio ni u što siguran. Je li njegovo putovanje kroz vrijeme bilo samo san? Je li uspio spasiti Elliotta?

Stigavši u marinu, Matt stane lupati kao luđak na vrata svoga prijatelja.

»Otvori, Elliotte! Otvori ta jebena vrata!«

Ali kuća je bila prazna.

Ako vrijeme nije moglo izbrisati njihovo prijateljstvo, sigurno njihovo prijateljstvo nije moglo izbrisati vrijeme.

Iscrpljen i psihički slomljen, Matt se u suzama sruši na tlo. Ostane tako ležati sve dok iz ugla ulice Fillmore ne dođe aut i zaustavi se pred njim. Iz taksija izađe Ilena puna nade, no Matt joj samo odmahne glavom u znak da nije uspio.

Nije održao riječ, nije uspio vratiti Elliotta.

Ilena prijeđe cestu i napravi nekoliko koraka prema plaži, Golden Gate bio je sasvim blizu i prvi put osjeti se dovoljno hrabra da pogleda taj prokleti most s kojega se trideset godina ranije bacila. Još je imao onaj primamljivi sjaj koji ga je činio tako fascinatnim.

Kao omamljena jutarnjim suncem, Ilena se uputi prema moru.

Na plaži je neki čovjek šetao kroz valove. Kad se okrenuo, Ilena uspije vidjeti njegovo lice i srce joj se naglo stegne.

Je li.....

Kraj